

Annual Report 2021

September 2021 – September 2022

**Court of Accounts of the
Republic of Moldova**

Content

Introduction	3
Part I: Main findings and issues identified by the audit in the reported period	4
Audit activity of the Court of Accounts	5
Public finance management	Error! Bookmark not defined.
Execution of the SB, SSIB and the MMAIF	7
The system of fiscal and customs facilities	Error! Bookmark not defined.
Execution of the ministries' budgets.....	19
Internal managerial control	Error! Bookmark not defined.
Management of public patrimony	Error! Bookmark not defined.
State participation in the corporate sector....	Error! Bookmark not defined.
Salary in the budget sector	Error! Bookmark not defined.
Information technologies	Error! Bookmark not defined.
Administration of Local Public Authorities	Error! Bookmark not defined.
Combating fraud and corruption	Error! Bookmark not defined.
The CoARM's copoperation with the Parliament.....	Error! Bookmark not defined.
Impact of the audit activity	51
Part II: Annexes – Summaries of the audits carried out in the reported period	56

Introduction

The Annual Report 2021 analyzes and generalizes the conclusions and observations of the Court of Accounts on the *way of formation, administration and use of financial resources and public patrimony* in the expired financial year, and for some audit entities/themes - and in other relevant periods, according to the Audit Activity Programs related to the annual audit cycle (September 2021 - September 2022).

This Report consists of two parts:

Part I, contains the main messages on the findings and issues identified by the audit that require the attention of stakeholders and relate to: public finance management; public patrimony management, including the investment process; state participation in the corporate sector; salary; information technologies; local public administration authorities; the impact of the audit activity etc. and

Part II, presents the summaries of the audits carried out by the Court of Accounts within one year from the date of approval of the previous annual report.

The purpose of this Report is to present to the Parliament, the Government, the audited entities and the society the main systemic problems, findings and conclusions formulated in the context of the external public audit activity.

The Court's mission consists in (i) evaluating the legality, regularity, compliance, economy, efficiency, effectiveness of the management of public financial resources and public patrimony; (ii) promoting internationally recognized standards regarding transparency and accountability in the field of public finance management; (iii) ensuring transparency by informing the responsible public authorities and the general public about strategic and annual plans, audit findings and recommendations.

- Pursuant to its legal obligation, the Court reports annually to the Parliament on its audit work, thereby raising public and government awareness of the SAI's role and increasing attention to audit reports.
- In order to provide assurance that external public audit produces results and contributes to the improved management of public funds, the Court of Accounts continuously examines how it ensures that its work is relevant, adds value and has impact, not just analyzing and reporting what happened, but also looking ahead, identifying areas for improvement and promoting good practice.

Audit

Part I: Main findings and issues identified by the audit in the reported period

Audit activity of the Court of Accounts

In 2021, with the same human and time resources, additional efforts were needed from the Court of Accounts to carry out the mandatory financial audits in the context of the reform of the central public administration, which influenced the number of audits included in this Report. During the reporting period, the Court of Accounts carried out **59 audits**: **29** financial audits, **23** compliance audits, **6** performance audits, as well as 1 follow-up mission.

The dynamics of the audits included in the Annual Reports 2017-2021

	Annual Report 2017	Annual Report 2018	Annual Report 2019	Annual Report 2020	Annual Report 2021
Financial audit	39	47	20	30	29
Compliance audit	3	4	17	38	23
Performance audit	11	4	8	5	6
Follow-up	-	7	4	2	1

Note: Detailed information on audit reports can be accessed on the official website of the Court of Accounts:
<http://www.ccrm.md/ro/decisions>

As a result of the audits carried out, based on the findings and accumulated evidence, the CoARM expressed 29 opinions on the financial reports and formulated 30 conclusions related to the compliance and/or performance of the management of public funds. The aggregate results of the public audits carried out during the reporting period are presented in the table below.

Opinions/conclusions formulated within the audits included in the 2021 Annual Report

Audits	General conclusion	Unqualified opinion	Qualified opinion	Adverse opinion
59	30	6	17	6

Source: The audits carried out by the CoARM during September 2021 - September 2022.

During the reported period, the Court of Accounts focused its activity on some important areas, such as: compliance with the administration of public revenues by the State Tax Service and the Customs Service, including tax and customs facilities; issuing permits and administering environmental taxes, fines and payments; realization of the Action Plan of the National Cancer Control Program; the motivation and financial support of the personnel involved in the prevention, detection and treatment of the COVID-19 infection and the compliance of the surveillance and monitoring measures of the quarantined persons; management of public patrimony by the Public Property Agency; managing the financial means allocated for early presidential and parliamentary elections; local public administration authorities; information technologies etc.

Public finance management

Public finance management (PFM) is an important field for the country's economic development, creating conditions for stabilization at the macro- and microeconomic level. The efficient management of public finances contributes to the development of society, to the increase of the quality of life of citizens. The management of public finances includes issues related to the process of financial decentralization and fiscal decentralization, urgent issues for the Republic of Moldova.

The political, economic and social developments of recent years in our country have highlighted the need for a deep and real reform in the field of public finance management. In this context, the Government's Activity Program expressly provided for: „respecting the budgetary-fiscal discipline and increasing the management capacity of budgetary risks with the aim of ensuring a stable and efficient execution of budgetary programs. Public institutions will strictly apply the principles of good governance and the requirements regarding internal public financial control. Taxation policies will become more predictable for businesses and abuses by tax authorities will be excluded”.

After the 2020 recession (-8,4%)¹ caused by the pandemic and severe drought, the year 2021 has registered a series of increases from an economic point of view. The national economy recorded an upward trajectory in 2021, amid the relaxation of COVID-19 restrictions, reaching the highest GDP growth rate in recent times. Thus, the gross domestic product constituted the nominal value of 241.9 billion. lei and recorded a real increase of 13.9% compared to 2020. Accelerating the growth of domestic consumption, investment activity and the revival of economic activity are the determining factors that favored this growth.

To mitigate the consequences of the COVID-19 pandemic and those generated by the energy crisis, the government instituted support measures, which had the role of improving the situation of both economic agents and household consumers, which subsequently led to the urgent and significant revision of the main short-term budgetary indicators. In order to financially support these measures, were adopted three amendments to the State Budget Law for the year 2021 no. 258/2020 (Laws no. 45/2021, no.135/2021 and no.188/2021), which included a more flexible framework of budgetary-fiscal measures, including to support the other components of the national public budget,

¹ The Government's report on the execution of the state budget in 2021.

such as: local budgets, the state social insurance budget and the mandatory health care insurance funds.

The following economic activities mainly contributed to the increase of the GDP: agriculture, forestry and fishing (+4,2%); the commercial activity (+2,2%); transportation and storage (+1,6%); information and communications (+1,2%); production and supply of electricity and thermal energy, gas, hot water and air conditioning (+0,9%); art, recreation and leisure activities (+0,5%). Net product taxes, with a weight of 14.2% in the GDP's formation, caused a 2.3% increase of the GDP, their volume increasing by 17.1 percent.

For 2021, the volume of national public budget revenues was initially estimated at a total of 66,914.2 million lei. During 2021, to mitigate the impact of the COVID-19 pandemic and the crisis in the energy sector, the Government increased the initial revenue estimates by 6,349.2 million lei, which amounted to 73,263.4 million lei². According to the results from 2021, the national public budget received revenues in the total amount of 77,373.0 million lei, 4,109.6 million lei more than the stated amount.

During the year, resulting from the need to adjust the budgetary indicators and as a result of the revision of the forecasts related to the macroeconomic indicators, as well as overcoming the exceptional situation in the energy sector and mitigating the impact of the COVID-19 pandemic, the laws and annual budget decisions were amended, public expenses being increased in total by 6,843.1 million lei, respectively with 513.2 million lei - in the mandatory medical assistance insurance funds, with 1,838.1 million lei - in the state social insurance budget, with 2,257.2 million lei - in the state budget, and with 3,546.6 million lei - in the local budgets.

Taking into account the increase in transfers between budgets by 1,297.9 million lei and the interest on loans between budgets in the amount of 4.8 million lei, the specified volume of the national public budget expenditures constituted 8,8148 million lei³.

According to the results of the budget execution in 2021, public expenses constituted 82,013.5 million lei, or at the level of 93.0% of the provisions.

Execution of the SB, SSIB and the MMAIF

The most significant dimension of the external (annual) public audit, in terms of the execution of the NPB components, represents the Government's reports on the execution

² The Government's reports on the execution of the state budget in 2021.

³ The Government's reports on the execution of the state budget in 2021.

of the state budget (SB), the state social insurance budget (SSIB) and the mandatory medical assistance insurance funds (MMAIF) from the expired budget year.

The execution of the main indicators of the NPB for the year 2021

Indicators	Income			Expenditure			Million lei Deficit (-) / surplus (+)
	Approved	Specified	Executed	Approved	Specified	Executed	
NPB, including:	66914,2	73263,4	77373,0	81305,2	88148,4	82013,5	- 4640,5
<i>SB</i>	41415,4	45864,9	49.383,80	55399,6	57656,8	54.116,9	- 4733,1
<i>SSIB</i>	25792,0	27630,1	27.246,80	25792	27630,1	27.186,8	60,0
<i>MMAIF</i>	11144,1	11457,3	11540,0	11344,1	11857,3	11552,0	- 12,0
<i>ATUB</i>	19066,6	20127	20.387,10	19273,4	22820,1	20.342,5	44,6

It should be noted that, for the first time since the entry into force of the new Law on the organization and functioning of the Court of Accounts of the Republic of Moldova⁴, all 3 budgets obtained an unqualified opinion, which states that they present, in all material respects, a true and fair view according to the applicable financial reporting framework.

The audit opinions on the Government's Reports regarding the execution of the SB, SSIB, MMAIF during the period 2019-2021

No.	The Government's report on the execution of the	The budget exercise 2018	The budget exercise 2019	The budget exercise 2020	The budget exercise 2021
1	SB	unqualified	unqualified	unqualified	unqualified
2	SSIB	qualified	qualified	qualified	unqualified
3	MMAIF	qualified	qualified	unqualified	unqualified

The most significant budgetary resources were used for the execution of the state budget, which also includes inter-budgetary transfers. The distribution of the SB's allocations is ensured by the central public authorities, within the sector for which they are responsible.

The Court of Accounts issued an unqualified opinion on the execution of the SB in 2021. However, the execution of the SB⁵ However, the execution of BS remains affected by several aspects aimed at:

- non-compliance with the budget calendar for the preparation and approval of the SB for the year 2021;
- the increase in transfers from the SB to other level budgets, which in 2021 constituted 57.6% of the total SB expenses;

⁴ Law no. 260 of 07.12.2017 regarding the organization and functioning of the Court of Accounts of the Republic of Moldova.

⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1172/hotararea-nr24-din-30-mai-2022-cu-privire-la-raportull

- the recording and reporting of the achievement of 61.4% of the SB revenues and 61.2% of the expenses and non-financial assets executed directly by the Ministry of Finance (MoF) to the Org1 "General Actions" component, being exclusively applied only the cash method;
- execution far below the approved/corrected level of capital investments (about 73.8% of the specified volume). This situation was repeated over the several consecutive years and highlights the risk that projects developed and not implemented will attract additional resources for their execution;
- the low level of only 67.6% when capitalizing on resources to implement projects financed from external sources, mostly from loans;
- the tendency to increase the balance of receivables and debts, including those with an expired payment term;
- reservations when planning expenditure limits for the implementation of the unitary salary system in the budget sector;
- the need to elaborate and develop the regulatory framework for the activity of public institutions, including the determination/establishment of clear and unique principles in order to grant grants and subsidies from the state budget and, as the case may be, how to transfer part of the revenues to the budget.

According to the annual report, state budget revenues were achieved in the amount of 49,383.8 million lei, the degree of achievement compared to the specified annual provisions being 107.7 percent. Compared to 2020, state budget revenues increased by 10,883.3 million lei, or by 28.3%, as a result of the relaunch of the economy after the economic crisis of the previous year.

The share of state budget revenues in the national public budget constituted 63.8%, and as a share in the GDP they constituted 20.4 percent. Compared to 2020, the share of state budget revenues in the national public budget increased by 2.3 p.p., and the share in the GDP - by 1.1 p.p..

The evolution of the main types of state budget revenues over the years 2020-2021

million lei

	<i>Executed, 2019</i>	<i>Executed , 2020</i>	<i>Executed, 2021</i>	<i>Deviations (2020/2021)</i>	
				<i>+,-</i>	<i>%</i>
<i>State budget revenues, total</i>	39 967,9	38500,5	49383,8	10883,3	128,27
<i>Including:</i>					
Taxes and duties	36417,2	35772,1	44513,7	8741,6	124,4
Grants	1540,5	624,2	2290,6	1666,4	367,0
Other incomes	1986,7	2087,67	2567,9	480,2	123,0
Transfers within the NPB	23,5	16,6	11,6	-5,0	69,9

In the structure of the revenues of the state budget for 2021, the predominant part of 90.1%, or 44 513.7 million lei, is represented by the receipts from taxes and fees. Compared to the execution in 2020, the respective receipts increased by 8,741.6 million lei, or by 24.4 percent.

The CoARM found and reported⁶ that, during the audited period, the State Tax Service (STS) managed to ensure the achievement of the target indicators related to the task of collecting revenues for both the national public budget and the state budget. In 2021, the revenues collected by the STS exceeded the level of 2019, the pre-pandemic year, by 20.8% - to the national public budget, and by 16.4% - to the state budget.

Although the revenues administered by the fiscal body to the national public budget and the state budget, as a share in the gross domestic product, had an increasing trend, the arrears of the taxpayers likewise has an upward rhythm. In this way,

- within the national public budget, the amount of arrears, in 2020, increased by 31%, compared to 2019, and in 2021 there was a 30.3% increase compared to 2020;
- within the state budget, the arrears of economic agents increased in 2020 by 21.6%, and in 2021 - by 60.5% compared to the previous period.

The CoARM certified that, if in 2020, within the framework of the planned fiscal controls, around 240 million lei were calculated and 55.7% of this amount was collected, then in 2021 the calculated amount is over **one billion lei**, of which only 14.4% was recovered. The level of collection of the amounts calculated in all fiscal controls is even lower.

Another uncertain aspect is the lack of legal instruments that would ensure the commercialization of assets forcibly seized by the STS, whose value at the end of 2021 amounted to 136.7 million lei. During the verified period, no money were collected from the budget from the application of this instrument.

At the end of 2021, the fiscal obligations owed to the national public budget entered in the special record totaled 12.9 billion lei. Of the total amount, 8.5 billion lei represent the tax obligations of approximately 2,900 taxpayers that are in an insolvency procedure, a bankruptcy procedure or in a simplified bankruptcy procedure.

In the context of the performed audit, it was found that the STS did not comply with the provisions of the Fiscal Code when extinguishing some fiscal obligations from the basic record and transferring them to the special record, as well as not in all cases showed

⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1193/hotararea-nr43-din-02-august-2022-cu-privire-la-raportul

responsibility for ensuring efficient and effective management in order to recover budgetary claims from some insolvent taxpayers. The audit checks identified non-compliances of a different kind admitted by the STS, in a total amount of over 100 million lei.

During the audited period, the current arrears of insolvent taxpayers had an increasing tendency, and at the end of 2021 they constituted 206 million lei. In the last two years, these debts have increased by about 60 million lei, and solutions and tools are needed to stop this phenomenon.

The exposed situations significantly reduce the degree of compliance of the tax administration, having an impact on the operational discipline of collecting the revenues due at the NPB and determining the need to adopt some stringent measures regarding the improvement of the policies, procedures and instruments of tax administration, omitting the deficiencies and problematic aspects described in this Report. In order to remedy the identified situations, were submitted audit recommendations aimed at strengthening the management of the tax administration, which were first coordinated and accepted by the STS.

Another method of supporting the state is the budget support, which involves the transfer of funds to the partner country depending on compliance with the agreed payment conditions. Compliance with these conditions is an essential requirement for the budget support (a principle known as 'conditionality'). Fixed installments are paid if the eligibility criteria are met. The budget support of the European Union is subject to four eligibility criteria: a stable macroeconomic framework, good management of public finances, transparency and oversight of the budget and policy, relevant and credible reforms at the national/sectoral level. Tranches also depend on the progress made under specific conditions. The sectors that benefited from this support are: social assistance, health, water and sanitation, economic stimulation of rural areas, energy and justice.

*Granting external resources (loans/grants) to support the state budget in the years
2019-2021*

	2019		2020		2021	
	grant	loan	grant	loan	grant	loan
Approved	1.228,34	2.452,12	968,79	2.279,45	457,32	5.918,57
Specified	1.368,82	2.671,99	478,40	12.671,50	380,63	7.680,01
Executed	1.234,66	894,49	335,41	6.210,38	2.013,45	7.282,09

million lei

In 2021, there were inflows of external loans to support the state budget in the amount of 7,287.7 million lei, which represents 68.7% of the total amount of inflows from loans and an execution of 94.7% compared to the specified amount per year. For budgetary support,

loans were granted by the European Commission ("Omnibus macro-financial assistance") in the amount of 1,009.5 million lei, from the World Bank - in the amount of 773.3 million lei (the equivalent of 43.58 million US dollars, of which the TAMP loan - in the amount of 16.11 million US dollars, COVID-19 emergency response - 26.09 million US dollars), The International Monetary Fund - in the amount of 5,504.9 million lei (315.41 million US dollars, of which 235.62 million US dollars - special allocations to combat the effects of the pandemic, and 79.79 million US dollars - the first tranche of the new IMF's Program). During 2021, were disbursed grants in the total amount of 2,447.4 million lei. The grants to support the budget allocated to the Republic of Moldova increased significantly, from 335.41 million lei in 2020, to 2,013.45 million lei in 2021, and the grants for the projects financed from external sources amounted to 434.0 million lei.

The level of execution of grants for financing projects from external sources is 63.9% and was influenced by:- the long process of procurement of goods and services within the projects; - modest project management capabilities in some sectors; - non-compliance with the deadlines for presentation of documents for disbursement.

The audit activity elucidated that the poor capitalization of the external funds granted was mainly caused by the failure to fulfill within the deadline the preconditions for disbursement provided in the loan/grant contracts; restructuring projects or modifying their components; delaying the procedures for implementing the activities within the projects, generated especially by the long process of carrying out the procurement of goods and services; modest project management capabilities in some sectors; slow execution of works by the local contractors etc.

In the context of the execution of the state budget, the CoARM also evaluates the administration of the state debt. At the end of 2021, the balance of the state debt was 77.8 billion lei, or increasing by 9.9 billion lei compared to 2020, registering a share of 32.1% in the GDP, while also decreasing compared to the previous year, by 1.9 p.p..

Over the last 5 years, the largest share in the total state debt has consistently been the external state debt and represents the state's financial obligations to creditors on the foreign market. The total volume of foreign loan disbursements in 2021 was 522 million US dollars, the equivalent of 9.2 billion lei, or less compared to 2020 with 29.6 million US dollars. Of the total volume of disbursements, 187.6 million US dollars were disbursed to finance investment projects, and 334.4 million US dollars - financial assistance to support the budget.

In 2021, about 31.5 billion were paid to service the state debt. lei, including 29.6 billion lei for the repayment of the principal amount and the redemption of state securities (SS) that have reached maturity, and about 1.9 billion. lei - for the payment of interest and commissions. Compared to 2020, for servicing the state debt, in 2021, 15.4 billion lei more were paid.

At the end of 2021, the balance of the debt of the banks subject to liquidation, as a result of the previous issuance of SS for financial stability and for the execution of payment obligations derived from state guarantees, was 11.8 billion. lei. During the reporting year, only 0.1 billion lei were reimbursed. From the total debt taken over by the Ministry of Finance of about 13.8 billion. lei, on December 31, 2021, the banks subject to liquidation returned only 1.9 billion lei, which is only 14.3%. Thus, we conclude that although the MoF is taking measures to ensure the administration of the state debt, state guarantees and state re-crediting according to the legal framework, they require continuous improvement⁷.

With reference to the SSIB, we note that, for the 2021 budget year, the audit opinion on the budget execution has improved, with the CoARM's auditors expressing an unqualified opinion on the execution of the SSIB⁸. However, as a result of the audit activities performed, some unfavorable aspects were identified, which refer in particular to:

- increasing the SSIB's dependence on the state budget with the request for general purpose transfers to cover the deficit, which has increased 2.5 times in the last four years (from 1,113.9 million lei in 2018 to 2,840.0 million lei in 2021), which is 1,726.1 million lei more and may affect the sustainability of this budget;
- the late receipt of information regarding the death of the beneficiaries causes unjustified expenses estimated at 1.39 million lei;
- late transmission by medical institutions of information in the Medical Certificates Portal within a period of up to 171 days and NSIH exceeding the deadline for establishing allowances for temporary incapacity for work caused by common illnesses by up to 42 days, affects the quality of the services provided to the beneficiaries and causes the delay in the calculation and non-payment on time of the social benefit in the amount of 308.3 thousand lei;
- the fragmented process of granting, verifying and paying social aid for the cold period of the year determines the inconsistency of data at all stages and levels

⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1179/hotararea-nr-25-din-30-mai-2022-cu-privire-la

⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1170/hotararea-nr-17-din-24-mai-2022-cu-privire-la

that directly influence the SSIB indicators, generated by the irregular payment and non-reimbursement of these amounts;

- the limited deadlines regarding the granting, establishment and calculation of paternal allowances can harm both the right of the beneficiary (3.9 thousand lei) and the admission of unjustified expenses from SSIB (1.5 thousand lei).

The MMAIF budget is unique and reflects the volume of medical services provided to the population, including the implementation of policies in the field of health at different levels of medical assistance correlated with the needs of citizens in medical services, the diversification and expansion of health services, the degree of coverage of medical services etc. As in the previous year, the CoARM expressed an unqualified opinion on the execution of the MMAIF budget in 2021⁹.

During the audit, some deficiencies were found, which did not affect the opinion and which refer to:

- the lack of exhaustive criteria to finance the Community Mental Health Centers and Youth Friendly Health Centers led to the differentiated allocation of resources in the amount of 73.4 million lei. The cost of a visit varied from 60.6 lei to 339.9 lei, depending on the amount of financial resources allocated and the visits made, and not on the amount of services provided;
- the payment of the volume of hospital medical assistance was carried out for some medical institutions without establishing the number of treated cases contracted and accepted for payment (101,1 million lei);
- the contracting and the specifics of reporting primary and outpatient medical services do not ensure the assessment of the volume of medical services provided for the contracted population (2 676,2 million lei);
- some institutions that provide primary medical assistance were financed to carry out specific activities, which cannot be evaluated based on the effective use of the allocated financial means (34,2 million lei);
- some medical institutions have contracted and paid (119.0 thousand lei) some types of investigations that could be performed within the medical institution, as they have appropriate medical equipment etc.

⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1171/hotararea-nr20-din-26-mai-2022-cu-privire-la-raportul

The system of fiscal and customs facilities

Fiscal facilities, by their very essence, represent a derogation from the normal tax structure, which reduce the NPB's revenues and have a significant impact on the state's finances as a whole. The notion of fiscal facility is established in art. 5 paragraph (33) of the Fiscal Code, being established as „ the amount of tax or fee unpaid to the budget”. Fiscal facilities are established/cancelled through the annual budget-fiscal policy, by the Ministry of Finance, as the central public authority in the field of public finances, in collaboration with other responsible authorities (STS and Customs). The signing by the Republic of Moldova of the Association Agreement with the European Union (EU)¹⁰ conditioned the alignment of the fiscal facilities granted in the form of state aid to the provisions of the Community acquis.

The evolution of the main indicators regarding the amount of facilities administered by the state authorities in the years 2016 - 2020

<i>Indicators</i>	<i>Reference years, including:</i>					<i>Total 2016 - 2020</i>
	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	
Gross Domestic Product	160,814.60	178,880.90	192,508.60	210,378.10	199,734.00	X
National Public Budget	45,953.90	53,377.60	57,995.90	62,949.20	62,650.00	X
Total facilities, including:	11,485.36	12,689.78	8,803.15	11,728.95	12,904.01	57,611.25
<i>I. Customs facilities, Managed by the Customs</i>	8,688.58	8,044.90	8,249.37	9,427.27	10,677.97	45,088.08
<i>II. Tax facilities, Managed by the STS</i>	2,796.79	4,644.88	553.79	2,301.68	2,226.04	12,523.17
<i>The total share of facilities in the Gross Domestic Product (%)</i>	7%	7%	5%	6%	6%	X
<i>The total share of facilities in the revenues of the national public budget (%)</i>	25%	24%	15%	19%	21%	X
<i>Share of facilities managed by the STS in the total facilities (%)</i>	24%	37%	6%	20%	17%	22%

Source: The information presented by the Ministry of Finance according to the Single Register of fiscal and customs facilities and the statistical data of the National Bank for the years 2016-2020.

The overall analysis reveals that some facilities established by the Government help boosting the development of some economic sectors and branches with growth potential, as well as to attract investments and develop the national economy, and others were instituted and are applied for a long period, without generating added value to the state and society. It is mentioned that the MoF, along with the STS, the Customs and other

¹⁰ Law no. 112 of 02.07.2014 for the ratification of the Association Agreement between the Republic of Moldova, on one hand, and the European Union and the European Atomic Energy Community and their member states, on the other.

specialized public administration authorities¹¹, they did not care enough about the good governance of the entire facility system, which conditioned its non-functionality throughout the organizational chain, and the related operational processes being in an early phase of establishment. This fact generated irregularities resulting in losses of state financial means and additional costs for the public budget, resulting from the granting of inefficient or unjustified facilities from an economic point of view. In the same way, the Court of Accounts found the fragmented and incorrect estimation of the budgetary costs of the facilities, as well as the lack of assessments of the impact generated by their granting, which affects the transparency of the "public expenditure" borne by the state.

The main audit findings that argue for those invoked are summarized as follows:

- 1) the judicious administration of the tax facilities system was affected by the existence of a legislative vacuum in terms of regulating the process of estimating the budgetary costs related to tax and customs facilities, the reporting of this data to the Executive and Legislature, the periodic assessment of the impact generated by the granting of tax and fee exemptions, as well as the establishment of the responsibilities of the parties involved in this process;
- 2) The Court of Accounts has identified the need for transparency and improvement of the way of recording and reporting¹² the established customs facilities, arising from the provisions of the international agreements signed by the Republic of Moldova with the EU, the World Trade Organization and other international institutions, to ensure access to truthful information for all stakeholders¹³ and to exclude the cases of erroneous interpretation of the provisions of fiscal and customs policies regarding the categories and volume of goods imported according to the preferential tariff;
- 3) despite the fact that the Government has set as its priority action "the development of a database of all fiscal and customs facilities, with the estimation of the related budgetary costs"¹⁴, it is certified that, of the 384 types of facilities indicated according to the Single Register of Fiscal and Customs Facilities, only 145 facilities were quantified, for the remaining 239 facilities, budget costs were not estimated. Although there are also objective factors that influenced the implementation of the targeted action, however, it is mentioned that the Ministry of Finance and the subordinate

¹¹ MoE, MAFI etc.

¹² Clarification of exemptions to the payment of import duties of certain categories of goods that benefit from preferential tariff treatment according to the provisions of international agreements.

¹³ The Parliament, the Government (especially the Customs, STS, MoF, MoE), NBM, NSO, CoARM, specialized NGO.

¹⁴ Action 4.11.2. from the Government's Action Plan for the years 2020-2023, approved throughout the Government's Decision no. 636 from 11.12.2019, with the implementation deadline - March 2021.

- authorities have not carried out a study regarding the facilities not quantified by value, they do not have an action plan for this task, as well as no deadlines;
- 4) at the same time, the STS and the Customs estimating and reporting to the MoF the costs of some types of fiscal and customs facilities, did not show responsibility and perseverance in order to ensure the correctness and completeness of this information. Thus, the lack of institution within the STS of suitable internal control activities determined the existence of significant errors in the process of estimating budget costs for 1/3 of the facilities managed and reported in the Single Register (*76 types of tax facilities: increases of 519.7 million lei and underestimations of 537.1 million lei*), at the same time, there are no justified calculations for some facilities reported in the amount of 977.9 million lei;
 - 5) despite the fact that a predominant number of tax facilities have been applied for a long time, no impact studies have been carried out on the facilities granted. It is revealed that the establishment and granting of the facilities were carried out in the absence of any programs or strategies for the economic development of some branches or sectors of the national economy, including containing impact/result indicators and allowing the evaluation of the benefits from their granting;
 - 6) the lack of cooperation and communication between the state authorities, as well as their irresponsibility, led to the granting of ineffective exemptions from the payment of excise duties on undenatured ethyl alcohol, in the amount of about 900.0 million lei. In the context presented, it is mentioned the granting to economic agents of exemptions from the payment of excise duties in the amount of 5.0 million lei to 10.0 million lei, although they contributed to the budget with small amounts, between 0.01 million lei and 0.05 million lei, some of them not even having employed staff;
 - 7) multiple problematic aspects and deficiencies were found in the granting of customs facilities, in this case:
 - the value of goods placed in duty-free shops in 2020-2021 amounted 998.1 million lei, and the value of the facilities granted to these goods was significantly higher and amounted to 1,985.1 million lei;
 - exemptions granted for the import of 1,235 units of means of transport, with a value of 115.8 million lei, intended for the transportation of persons with disabilities of the locomotor system and persons authorized to accompany/care for them, authorized by the social bodies, reached 203.6 million lei, noting the importation of luxury cars, as well as the use of means of transport for purposes other than those provided for by the legislation for which the facilities were granted. The customs body

documented 38 cases of non-compliant use of the means of transport intended for transporting people with disabilities, import rights being calculated in the amount of 4.9 million lei, but being collected 0.6 million lei;

- to the electronic import declaration with facilities for rapid diagnostic tests for the detection of SARS-CoV-2, were not attached all the documents justifying the transport expenses reflected in the heading "value items", in the amount of 3.7 million lei, as well as exemptions from import duties, in the amount of 748.1 thousand lei;
- the exemptions granted to economic agents and natural persons from the eastern districts not controlled by the constitutional bodies of the Republic of Moldova totaled 13.4 billion lei in the last three years, requiring to be monitored by comparing the data recorded in the customs statistics of the Republic of Moldova with those from the statistics of the customs bodies of the neighboring states;
- exemptions from payment of import duties for the natural gas imported by the JSC "Moldovagaz" for the LLC "Tiraspoltransgaz" estimated by the audit in the amount of about 1.3 billion lei are not reported in the Single Register.

In order to remedy the identified deficiencies, audit recommendations were submitted to the MoF, Customs, STS and other state authorities, aimed at:

- improving the legal framework regarding the exhaustive and explicit regulation of the stages related to the administration process of the facilities system;
- identification of solutions and formalized methods regarding the estimation of the budget costs of the facilities;
- ensuring the evaluation of existing facilities through the lens of generating added value and their fulfillment of the role of an instrument for economic stimulation in the fields in which they were established.

In order to ensure the implementation of the audit recommendations, there is an obvious need for a concerted effort and effective cooperation between the Parliament, the Government, the Ministry of Finance and other state authorities, whose actions will be aimed at improving the governance of the system of fiscal and customs facilities.

Execution of the ministries' budgets

According to the provisions of the legal framework¹⁵, the Court of Accounts is obliged to annually carry out the financial audit of the ministries' reports on the execution of the budgets in the completed budget year.

In 2021, the audit environment was a different one, a fact determined by the energy crisis and the COVID-19 pandemic, but also because the Government's Activity Program which, in order to achieve immediate priorities and long-term development objectives, also proposed a new structure of the Government, in terms of increasing the number of ministers from 9 to 13, which imposed an additional burden on the CoARM by increasing the number of mandatory annual audits from 12 to 16.

The mentioned state of affairs was also burdened by the failure to comply with the procedures for concluding the financial statements of the reorganized ministries, in the aspect of closing and transferring balances to the newly created entities, the problem being caused by the rigidity of the Financial Management Information System (FMIS), which did not allow the transmission procedure to be carried out automatically. Moreover, we draw attention to the fact that the *circular on the regulation of the restructuring process of reorganized ministers pursuant to Government's Decision no. 117 from 12.08.2021*¹⁶ did not establish the preparation of the distribution balance by the reorganized ministries to the newly created ones, a mandatory requirement stipulated within the art. 34 of the *Accounting Law no. 113/2007*.

According to art. 206 of the Civil Code, the distribution balance sheet, in common with the act of transmission, must contain provisions regarding the succession of the entire patrimony of the reorganized legal entity, regarding all rights and obligations towards all its debtors and creditors, including the obligations contested by the parties. Thus, we consider that the preparation of the distribution balance sheet would have increased the level of information and transparency of the financial reports of the ministries. We draw attention to the fact that these changes favor the materialization of additional risks, such as the risks of financial errors or fraud, with an impact on supervisory processes and internal control procedures.

In nominal values, compared to 2020, the expenses made in 2021 registered increases in practically all functional groups, of which in the health field (+2,704.8 million lei), or 54,7%, social protection (+1,316.2 million lei), or 12,5%, education (+566.1 million lei), or

¹⁵ Art. 32 of the Law no. 260/2017.

¹⁶ Government's Decision no. 117 from 12.08.2021 "Regarding the restructuring of the specialized central public administration".

4,8%, public order and national security (+337.7 million lei), or 7,1%, general purpose state services (+318.4 million lei) or 4,2%, national defense (+132.0 million lei), or 20,7%, culture, sports, youth, cults and rest (+81.6 million lei), or 9,9%, environmental protection (+60.9 million lei), or 26,2%.

The financial reports of the budgetary institutions, including the ministries, reveal the financial information related to the actual expenses made in the reporting year. Auditing the 2021 consolidated reports of all ministries, including the reorganized and newly formed ones, the Court of Accounts expressed its views on whether the financial statements presented in these reports were, in all material aspects, according to the applicable financial reporting framework, expressing in this regard an unqualified opinion, 13 qualified opinions and 3 adverse opinions. Information regarding the opinions expressed during the last 4 years, for each individual ministry, is presented in the table below.

The dynamics of the audit opinions expressed on the consolidated financial reports of the ministries related to the management years 2018-2021

Public authority	Audit's opinion			
	2018	2019	2020	2021
Ministry of Foreign Affairs and European Integration (MFAEI)	unqualified *	qualified	qualified	qualified
Ministry of Internal Affairs (MIA)	qualified	qualified	qualified	qualified
Ministry of Agriculture, Regional Development and Environment (MARDE)	adverse	qualified	qualified	qualified
Ministry of Defense (MoD)	adverse	qualified	qualified	qualified
Ministry of Economy and Infrastructure (MEI)	qualified	qualified	qualified	qualified
Ministry of Education, Culture and Research (MECR)	adverse	adverse	adverse	adverse
Ministry of Finance (MoF)	unqualified	unqualified	unqualified	unqualified
Ministry of Justice (MoJ)	qualified	qualified	qualified	qualified
Ministry of Health, Labor and Social Protection (MHLSP)	adverse	qualified	qualified	qualified
Ministry of Health (MoH)				qualified
Ministry of Labor and Social Protection (MLSP)				qualified
Ministry of Infrastructure and Regional Development (MIRD)				qualified
Ministry of Economy (MoE)				qualified
Ministry of Agriculture and Food Industry (MAFI)				qualified
Ministry of Environment (MoE)				qualified
Ministry of Education and Research (MER)				adverse
Ministry of Culture (MoC)				adverse

* In 2018, the financial reports of the Central Office of the MFAEI were audited.

The audit opinions were determined by the non-implementation of some key recommendations aimed at removing the deficiencies that were the basis of the modified

opinion offered in the previous management year, which were also reiterated in the financial reports of the newly created ministers, as well as several findings, among which the most significant refer to:

- non-compliant registration in the accounting records of land in the total amount of 133.23 million lei (MFAEI, MJo, MIA, MoH) and other lands with an area of 1,145 acres and a total value of 669.95 million lei (MAFI, MoE, MER, MoC);
- non-compliant registration in the accounting records of 48 buildings totaling 147.37 million lei (MIA, MoE, MER, MoC);
- non-capitalization of capital investments/repairs in the total amount of 129.72 million lei (MoJ, MER);
- erroneous reporting of shares and other forms of capital participation within the country in the total amount of 29,205.08 million lei (MoE, MER);
- non-recognition, non-classification and non-registration of non-financial assets in the total amount of 493.19 million lei (MFAEI, MoJ, MIA, MIRD, MoE);
- the erroneous assessment of the assets transferred in the form of participation in the social capital of the entities in which the ministries have the status of founder, in the amount of 561.31 million lei (MoC, MoH);
- erroneous assessment of receivables in the amount of 138.8 million lei (MoE, MER, MLSP);
- erroneous calculation of the depreciation of fixed assets and depreciation of intangible assets in the total amount of 108.76 million lei (MFAEI, MoD, MoC);
- decreasing the value of cultural heritage assets in the total amount of 181.59 million lei (MoC);
- undervaluation/overvaluation of non-financial assets in the amount of 50.15 million lei (MER, MoH) etc.

Among the causes of the identified deficiencies, we can list: the lack and low qualification of staff from public entities involved in the financial-accounting process, the chronic insufficiency of financial resources and time to complete the registration and delimitation procedures of public property; gaps in the normative-methodological framework of financial reporting applicable to the public sector etc.

The state's consolidated balance sheet cannot be perfected.

We would like to draw special attention to the fact that until now there is a lack of a well-defined mechanism for consolidating state assets and liabilities. Thus, the record on the execution of the state budget is kept based on the cash method, obligations towards the SB for the payment of taxes and fees (arrears), as well as state debt and state re-crediting

are reported by the State Treasury to off-balance sheet accounts, and within the ministries, the accounting records are organized based on commitments.

Under these conditions, when consolidating the assets and liabilities of the state, the obligations towards the SB for the payment of taxes and duties (arrears) are not included, neither the state debt nor the state refinancing bonds, which represents a significant part of the information related to assets and liabilities managed, causing the lack of an overview of the legislator on the financial position of the state and on how public financial resources and public patrimony are administered and used.

It should be noted that, in 2021, the Ministry of Finance for the first time made public and included in the Annual Report on the execution of the SB information with reference to the assets and liabilities managed by the Central Public Authorities (CPA), these also integrating the cash balances managed by the State Treasury, in the future, measures will be taken to integrate this information and the data regarding the amount of obligations towards the state budget for the payment of taxes and fees (arrears administered by the STS, Customs and other small revenue administrators), as well as the amount of state debt and state re-crediting, to report the state's actual financial position.

However, we want to draw attention to the fact that the performance of public finance management directly depends on reliable decision-making, the appropriate use of resources made available to those in charge of governance, including taking responsibility for how these resources were managed.

In this context, the Court of Accounts, as a result of the completion of the mandatory financial audits, appreciates the compliance of the entities and their effort to implement the recommendations in order to increase the performance level of public finance management. At the same time, the Court of Accounts, within the framework of its external public audit mandate, will promote the continuous and sustainable development of public finance management through the lens of the development of the new medium-term strategy, including the determination of the needs to implement the records system based on commitments.

Internal managerial control

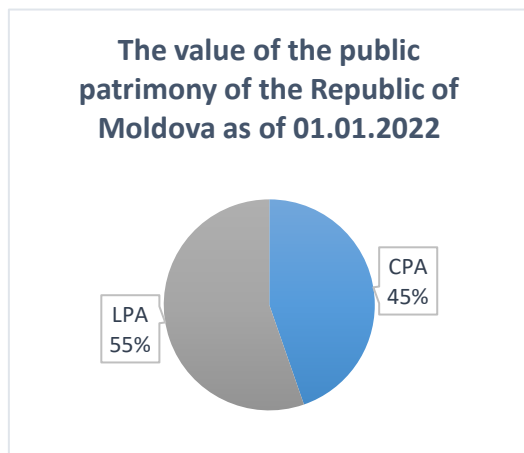
In the context of ensuring the internal managerial control (IMC), it is noted that the majority of the managers of the audited public entities issued and signed the Managerial Responsibility Statements for the audited period, through which they assured the Executive, the Legislature, but also the citizens that they have a financial management and control system whose organization and operation allow the provision of a reasonable

assurance that public funds allocated to achieve strategic and operational objectives were used in conditions of transparency, economy, efficiency, effectiveness, legality, ethics and integrity.

As a result of the audit activity carried out, it is found that, although the audited entities have, broadly speaking, methods and procedures that support the activities carried out, self-control and monitoring mechanisms, they often remain non-functional and do not fully ensure the correct and efficient management of public funds, and the restructuring process of the specialized central public administration, carried out in 2021, constituted a challenge to ensure the functional sustainability of the IMC systems in the reorganized and newly created ministries, being determined by the way of preserving institutional memory, assigning tasks to specific fields and functions, reallocating skills and resources. In these circumstances, there is a slight deterioration of the IMC systems at the level of the Central Public Authorities. Thus, 90% of CPAs reported a partial compliance, and 10% of them - the non-compliance of their own IMC systems with the standards and general principles of organization. The most convincing evidence in this regard are the deficiencies found in the records and reporting of the financial and patrimonial statements of the audited entities, which persist from year to year.

Management of public patrimony

The Constitution of the Republic of Moldova determines the fundamental principles regarding public property. According to these principles, property is public and private, it consists of material and intellectual goods and cannot be used to the detriment of human rights, freedoms and dignity. According to the provisions of the Law on the administration and denationalization of public property no. 121 from 04.05.2007 (art. 3), the administration of public property is carried out according to the principles of efficiency, legality and transparency.

According to the data from the Public Property Register, held by the Public Property Agency ¹⁷, as of January 1, 2022, the balance sheet value of the public patrimony of the Republic of Moldova amounted 122.6 billion lei, including:

- the value of the public patrimony managed by the central public authorities - 53.05 billion lei;
- the value of the public patrimony managed by the administrative-territorial units - 69.54 billion lei.

In 2021, the annual balance of public assets did not change significantly, compared to the previous period, registering an increase of 1.3 billion. lei.

According to the provisions of the Law on the administration and denationalization of public property no. 121 from 04.05.2007, in addition to the basic principles, the administration of public property includes:

- a) determining the composition and value of public domain assets of the state and administrative-territorial unit, record of these assets;
- b) the delimitation of the public property of the state and the public property of the administrative-territorial units (ATU);
- c) increasing the attractiveness of state/municipal enterprises and commercial companies with public capital through corporate administration, competitive selection of administrators, their stimulation according to the results obtained and through other methods;
- d) forecasting, planning, records, monitoring and supervision of public property;

¹⁷ Government's Decision no. 675 from 06.06.2008 "Regarding the Register of Public Heritage".

- e) defending the rights and legitimate interests of the state and the ATUs, of legal entities in the field of public property.

The primary purpose of public patrimony administration is: harmonizing the proportions and structure of public property, as well as its administration methods, with the functions of the state and administrative-territorial units; attracting, in the public sector of the national economy, investments and ensuring efficient management and, last but not least, the development of competition in the national economy.

A significant aspect that we would like to draw attention to is the reorganization of the Government and the change in the number of ministries. In the conditions in which the transfer of the patrimony from the reorganized institution to the newly created one was carried out in the absence of a determined and clearly established mechanism, it is possible to lose or alienate assets owned by the state, or the erroneous reflection of their value, which may ultimately lead to an incorrect image of the patrimony owned by the state through its institutions¹⁸.

Lack of uniform criteria for calculating the value of real estate

One of the main problems related to the field that derives from the provisions of the national regulatory framework¹⁹ is caused by the fact that at the present time there are more possibilities to evaluate the assets of the public and private domain of the state, which does not provide entities with uniform criteria for determining their fair value. Often, the value of the asset differs significantly depending on the valuation method applied by the entity. This problem remains unsolved also due to the normative provisions that establish the modification of the initial value of fixed assets only in the case of reuse, modernization, reconstruction or partial liquidation of the objects. Public entities develop accounting policies that they are guided by based on the provisions of the regulatory framework related to accounting in the budget sector.

Thus, in order to achieve the connection of the revaluation method to the requirements of good practices, it is necessary to revise it in such a way as to stipulate that the revaluation of assets is carried out on the reporting date. *The lack of uniform criteria for calculating the value of real estate*, methods and procedures for their evaluation and reevaluation, does not offer the possibility of calculating their fair value. In this sense, the Government

¹⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1192/hotararea-nr-37-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

¹⁹ Law no. 1543 from 25.02.1998 on the cadaster of real estate, Law no. 1308 from 25.07.1997 on the normative price and the method of sale and purchase of land, Law no. 267 from 29.11.2012 regarding the monitoring of real estate; The instruction on how to update cadastral data in order to support the taxation system, approved by LRCA Order no. 103 from 22.08.2013.

is to decide on the opportunity to review the regulatory framework, implicitly taking into account the need to allocate additional financial means in this regard.

Another major problem that endangers the integrity of state assets is the *non-registration and non-accounting of real estate and land by public authorities* both at the central and local levels, which makes it impossible to have complete and credible information regarding the owned public patrimony, its use and the **beneficiary persons**.

Compliance with the transmission procedure from the administration of central public authorities, state authorities and state public institutions is not ensured which administers/manages the public property of the state, in the administration of the Public Property Agency, of the public property of the state, a fact generated by the registration of the property right at the Public Services Agency (PSA) only through the simple application of the PPA, in the absence of the primary handover-reception documents at the entity level.

For several years, state-owned enterprises have not complied with the accounting rules for property owned by third parties and have not accounted for this type of property in separate accounts, intended for the accounting of fixed assets and lands received under economic management, which allows *the irregular inclusion of state property transferred to the management of state-owned enterprises in the process of insolvency in the debtor's mass*. This fact generates the risk of decision-making by the insolvency administrator, which may have the effect of losing control over state assets and not ensuring their integrity.

All this combined, as well as the lack of adequate control by the state, affects the integrity of public patrimony and contributes to its inefficient use. A significant aspect concerns the delimitation of public property into public property of the state and public property of the ATUs, including the delimitation of property in the public domain from that in the private domain, which aims at the protection and efficient use of public property of the state and ATUs. This goal is achieved through the creation and maintenance of the immovable property cadaster, which ensures the public recognition of ownership and other patrimonial rights over immovable property, the protection of these rights by the state, the support of the taxation system and the real estate market. Thus, *the lack of an appropriate methodology* regarding the delimitation by domain and the accounting of public patrimony seriously affects the process of management and reporting of public patrimony, as a result, it is not possible to determine the legal and accounting regime of the goods, especially those transferred to the management of state/municipal enterprises and self-management public institutions.

In this sense, in order to facilitate the delimitation, at the beginning of 2019 was initiated the "Land registration and evaluation 2019-2023" Project was initiated"²⁰, which aims to complete the registration of all real estate properties in the Republic of Moldova (currently over 30% of real estate in the country is not registered in the Register of Real Estate).

Thus, over one million immovable assets were to be measured and registered, of which approx. 350 thousand are lands and buildings in the public ownership of the state and local public authorities, which were not included in the national cadaster system.

According to the Activity Report of the Public Property Agency for the first semester of 2021²¹, delimitation according to the State Program for the delimitation of immovable property, including publicly owned land, for the years 2019-2023, is carried out as follows:

Quantitative data on ensuring the inventory of state property on 08.09.2021						
No.	District	Lands	Constructions	Rooms	Special constructions	TOTAL
1	2	3	4	5	6	7
1	Bălți	481	362	75	-	918
2	Briceni	730	291	9	-	1030
3	Dondușeni	751	254	16	4 river segments	1021
4	Drochia	499	199	10	-	708
5	Edineț	655	350	21	8	1034
6	Fălești	983	249	18	-	1250
7	Floreni	962	530	26	-	1518
8	Glodeni	213	170	1	-	384
9	Rezina	1087	187	10	-	726
10	Rîșcani	773	289	26	1	476
11	Sîngerei	1235	269	14	-	984
12	Soroca	602	311	15	16	944
TOTAL		8971	3461	241	29	12702

Capital investments

Investments are the cornerstone of the country's economic power, with a direct impact on human development, social inclusion, environmental sustainability, these being equally important both for the Government and for the citizens. Only a developed infrastructure can ensure the quality provision of public services - in transport, education, health, culture, as well as in other areas that affect the lives of citizens.

Public capital investment represents a budget expenditure intended for the creation of fixed assets, including the construction and/or renovation, reconstruction or expansion of existing fixed assets.

²⁰ Government's Decision no. 80 from 11.02.2019 "Regarding the approval of the State Program for the delimitation of immovable property, including publicly owned land, for the years 2019-2023".

²¹ <http://www.app.gov.md/rapoarte-ale-app-3-371>

For capital investments, in the State Budget Law for the year 2021²² funds in the amount of 1,648.1 million lei were approved, which during the year were increased by 609.1 million lei, being specified in the amount of 2 257.2 million lei and executed in the amount of 1 665.2 million lei, or at the level of 73.8% of the provisions, increasing by 141.0 million lei, or by 9.3 percent compared to 2020.

Analyzed in structure, 178.9 million lei were provided from the account of the general resources of the budget for the financing of capital investments, which were executed in the amount of 146.7 million lei, or at the level of 82.0% of the provisions. Compared to 2020, expenses in this chapter decreased by 46.5 million lei, or by 24.1 percent. The unsatisfactory level of expenditure execution in the recent years is influenced by the reduced capacities of the budgetary authorities to plan and capitalize on allocations for capital investments.

From the account of projects financed from external sources, allocations in the amount of 2,078.3 million lei were provided for capital investments, which were executed in the amount of 1,518.5 million lei, or at the level of 73.1% of the provisions. Compared to 2020, expenses in this chapter increased by 187.4 million lei, or by 14.1 percent. In 2021, capital investments were concentrated in 3 main groups: services in the field of economy - 90.2% (1 501.5 million lei), public order and national security - 3.5% (59.0 million lei), and health protection - 2.1% (35.3 million lei).

It should be noted that most of the budget funds for capital investments were intended to finance projects in progress. The annual budget law initially included 70 capital investment projects, of which 8 were new projects, and during the year, their number was reduced to 61. At the end of the management year, 10 projects were completed and put into operation with costs in the amount of 23.3 million lei.

*Information on capital expenditure allowances for 2019-2021
granted to the ministries*

million lei

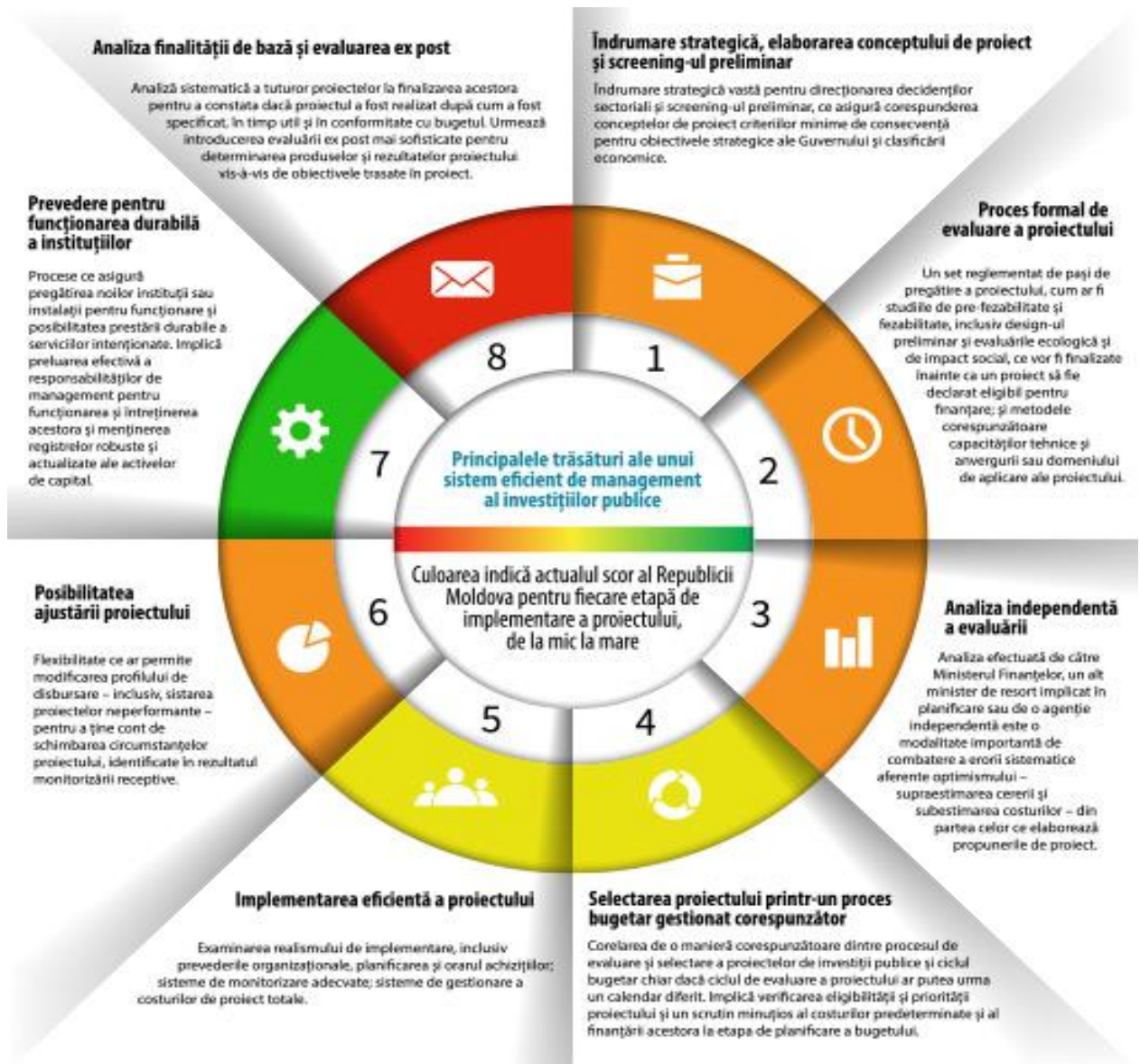
Capital expenditure allowances	2019			2020			2021		
	Approved	Specified	Executed	Approved	Specified	Executed	Approved	Specified	Executed
Total ministries	2.341,85	1.650,79	1.269,31	4.109,28	1.584,64	1.511,51	1.629,45	2.242,30	1.651,28

The analysis of the expenses allocated to capital investments within the ministries reveals the poor utilization of resources in this regard, which leads to the freezing of financial

²² State budget law for the year 2021 no. 258 from 16.12.2020.

resources, on the one hand, but also to the non-completion of several necessary investment objectives, on the other hand.

According to good practices, the sequence of stages through which the capital investment project passes, from its identification to the analysis of the basic activity and the ex-post evaluation, is as follows:

Thus, although the reform of the management of public capital investments was achieved by approving the normative framework in this field, the activities being aimed at imposing a unique and transparent methodology for examining and prioritizing projects, however, so far a series of related deviations have been identified ²³, namely:

- public policies and practices applied in the investment field do not derive from national/sectoral/regional/local strategies based on substantiated criteria and does

²³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1191/hotararea-nr-36-din-28-iulie-2022-cu-privire-la
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1190/h-otararea-nr35-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

- not ensure the achievement of a measurable impact with the value of the resources consumed for their implementation, as well as contributes to the waste of public money;
- the lack of prioritization of investment projects based on objective criteria does not allow the available resources to be directed towards the projects with the highest expected economic and social impact;
 - the regulatory framework in the field of public investments proposes good practices during different stages of the project cycle, but it covers a small part of the total investments and refers to investment projects with a value greater than 5 million lei;
 - the initiation of new constructions with the commitment of expenses without the support of available financial resources and without putting into operation those previously started, generates the immobilization/decommissioning of budget funds in objects in progress, the physical and moral degradation of unfinished constructions;
 - non-compliance with the process of including capital investment projects in the budget based on the principles of priority and transparency;
 - the lack or insufficiency of the administrative and procurement powers of the public and contracting authorities leads to the impossibility of absorbing donor funds and the inability to fully use the resources available/allocated to investment projects;
 - the local level investment programs that are financed from the SB do not follow the same budgetary procedures or the same evaluation and selection process;
 - inaccurate costing of projects grouped together in a single "basket" undermines the credibility of the budget and the Medium Term Budgetary Framework (MTBF), limiting their use as a tool for guiding fiscal policy in the medium term;
 - the monitoring process depends on the funding sources and limits the possibility of oversight by central agencies of projects financed by various funds and programs;
 - the inter-ministerial working group has limited capacity to evaluate major capital investment projects and implement public investment management procedures;
 - existing regulations on public investment management are not uniformly applied from one project to another.

The initiation of new constructions with the commitment of expenses without the support of available financial resources and the failure to ensure the commissioning of those previously started, generate the immobilization/decommissioning of budgetary means and lead to the physical and moral degradation of the unfinished constructions. These actions contravene the principles of good governance and seriously damage the public patrimony, on the one hand, and conditions the non-delimitation of the public patrimony, failure to ensure the reality and accuracy of the data in the financial statements, the evasion of the public authorities from exercising the functions of the owner of the public patrimony, the non-respect of the patrimonial interests of the localities, etc., on the other hand, favoring the inefficient management of real estate by both central and local public administration authorities.

State participation in the corporate sector

According to current legislation²⁴, the state policy in the field of administration and denationalization of public property rests with the Ministry of Economy, while the body authorized to manage it is the Public Property Agency. By law, the state defines 3 objectives in this area:

- harmonizing the proportions and structure of public property, as well as its administration methods, with the functions of the state and administrative-territorial units;
- attracting the national investment economy to the public sector and ensuring efficient management;
- the development of competition in the national economy.

At the moment there are 2 main sources through which it is possible to systematically monitor the evolution of state companies and their financial status, namely:

- **Register of public patrimony**, managed by the PPA, which reflects the nature and balance sheet value of the public patrimony, according to the situation as of January 1 of the management year. It includes in separate documents the sub-register of the patrimony of state enterprises and the sub-register of public property shares (shares);
- **Financial monitoring of public property**, carried out by the Ministry of Finance, which targets the activity of state enterprises and commercial companies with full or majority state capital, being a process of selection, processing and analysis of the economic-financial activity indicators of the entities, in order to strengthen financial discipline and make the use of public patrimony more efficient by the public authorities responsible for its administration.

As of January 1, 2022²⁵, the central public authorities of the state managed 259 entities - economic agents, of which 180 were state-owned enterprises, and LPA - 658, of which 40 were joint-stock companies and 618 municipal enterprises, respectively. Some relevant statistical data are presented in the following table.

State-managed entities during 2021-2022²⁶

million lei

The hierarchically superior entity	The entity type	The number of entities			Social capital			The financial result		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
CPA	JSC	80	78	79	5401,334	5.432,6	6.233,9	297,7	-406,0	531,5

²⁴ Legea nr.121 din 04.05.2007 privind administrarea și dezetimizarea proprietății publice.

²⁵ Extras din Registrul patrimoniului statului deținut de Agenția Proprietăți Publice.

²⁶ <http://www.app.gov.md/registrul-patrimoniului-public-3-384>

	SE	207	184	180	5827,92	5.601,3	5.636,1	114,3	-321,0	37,7
LPA	LLC	52	52	40	2.222,25	2.224,4	906,1	80,0	116,0	-31,8
	ME	542	592	618	1250,28	1.300,6	1.634,6	-2,2	-8,8	-33,6

The cumulative value of the social capital managed by the ME, SE and LLC, as of 01.01.2022, was 14,410 million lei, being down by 148.2 million lei compared to 01.01.2021 (14,558.9 million lei).

Low efficiency is the defining feature of state-owned companies, and the main common characteristics of state-owned companies with economic activity are poor quality of services provided and goods produced, high operating costs, poor management. Thus, the reduced efficiency, together with the weak governance of state companies, generates the waste of public money and the increase of operational losses, the degradation of the state's patrimony and the loss of income and benefits from their use in business activity.

However, given the economic context in the region, in 2021 joint-stock companies and state enterprises subordinated to the central public authorities achieved a total positive financial result of approximately 569.1 million lei, unlike the previous year when they had a negative result of -727.0 million lei²⁷. With reference to economic agents managed by the LPA, their financial result continued to decrease, in 2021 being 65.4 million lei.

The strengthening of corporate governance and the reorganization of state-owned enterprises has been delayed for several years due to the:

- failure to identify the optimal models of organization and operation of enterprises in strategic sectors, mainly monopolies in energy, utilities, transport or information and communication technologies (ICT);
- the lack of interest on the part of the private sector for the privatization of some enterprises where the state has no entrepreneurial interest. Many privatization attempts failed, and because of this they remained within the public management.

During the audits carried out within the state enterprises and companies²⁸, the CoARM found deficiencies both in the activity of the Boards of Directors and of the executive management as a whole, which, as a consequence, determined the non-compliant management of the owned public patrimony and, in some cases, did not contribute to the achievement of the strategic objectives of the audited entities. Thus,

- the status, strategic and business plans of the company were not approved and, respectively, their compliant execution was not monitored;

²⁷ <http://www.app.gov.md/registrul-patrimoniului-public-3-384>

²⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1146/hotararea-nr69-din-14-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1137/hotararea-nr-61-din-30-noiembrie-2021-cu-privire-la
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1135/hotararea-nr58-din-26-noiembrie-2021-cu-privire-la-raportul

- the consolidation of internal control policies and systems was not ensured by presenting proposals related to the founder;
- a performance and risk management system has not been established, based on medium and annual plans, objectives, actions, performance indicators and risks;
- measures have not been taken to ensure the integrity, revaluation and efficient use of assets, including measures to monitor and reduce the likelihood of the company being drawn into litigious situations;
- no action taken on work-in-progress assets and obsolete inventory that can no longer be used in production;
- the correct and truthful reporting of financial performances by types of activities was not ensured etc.

Synthesizing the exposed findings allows us to conclude that the lack of adequate implementation within the enterprise of the principles of corporate governance conditioned: i) failure to develop goal-oriented management systems; ii) financial control inefficiencies, as well as iii) non-establishment of managerial control over the risks that may affect the achievement of objectives. At the same time, the improper execution of the duties by the Board of Directors does not contribute to ensuring the integrity, efficiency and performance of the company's activity.

Gaps related to the establishment/definition of all the characteristic elements of the quality management system within the enterprise affect the transparency and efficiency of internal control activities and processes.

The consequences of the deficient governance identified within the enterprises were manifested by their reduced performance, the generation of losses, the lack of uniformity, and the management of funds was carried out at a reduced level. This fact jeopardizes the achievement of the established objectives and the investments that were to be made. In these conditions, the very reduced capacity of the public entrepreneurial sector to attract financing from external sources, in order to capitalize on the assets held and to modernize the technologies used in the operational activity, is attested.

Salary in the budget sector

Staff remuneration is an important management tool to stimulate employees, which aims to achieve appropriate individual and collective professional performances that directly influence the efficiency of the activity of public entities. In any democratic state, the government has at least the following powers in the field of salary:

- the establishment of legislation appropriate to the stage of development of the society to regulate at the state level the problems of staff remuneration;
- salary insurance of the staff in the budget sector;
- indexation of salaries according to the rate of inflation;
- establishing the gross salary for the economy taking into account the evolution of the minimum consumption budget.

The current salary system in the budget sector was standardized by the approval of the Law no. 270 from 23.11.2018 on the unitary salary system in the budget sector. The new salary system is implemented starting December 1, 2018.

Over the years, the number of posts in the budget sector has increased from 176,822 in 2019 to 178,409 in 2021, or by 1,587 units. However, the number of people employed in the budget sector remained practically unchanged - 172,123 units in 2019, 172,997 units in 2021 (increased by 825 employees). The most significant share of budgets belongs to the field of education (86,432), public order and national security (23,795), state services with general purpose (19,596). More detailed information, based on MoF's data, is shown in the table below.

The number of positions (posts) and the number of employees (units) in the budget sector in years 2019-2021²⁹

Name of the indicator	31.12.2019		31.12.2020		31.12.2021	
	no. of units (posts)	no. of employees (natural persons)	no. of units (posts)	no. of employees (natural persons)	no. of units (posts)	no. of employees (natural persons)
TOTAL, including:	176.822	172.123	178.812	174.492	178.409	172.997
<i>State services of general purpose</i>	20.082	20.306	19.459	19.718	19.207	19.596
<i>National defense</i>	3.405	3.348	3.417	3.410	3.343	3.326
<i>Public order and national security</i>	22.943	22.951	24.103	24.135	23.774	23.795
<i>Services in the field of economics</i>	5.618	5.624	5.376	5.485	5.369	5.485
<i>Environment protection</i>	628	617	1.406	1.522	1.468	1.557

<i>The household of housing and the household of communal services</i>	760	721	838	787	866	823
<i>Health protection</i>	4.215	3.762	4.096	3.590	4.556	4.044
<i>Culture, sports, youth, cults and rest</i>	11.861	12.128	11.942	11.834	11.727	12.191
<i>Education</i>	94.162	88.946	92.758	87.950	92.943	86.432
<i>Social protection</i>	11.862	12.448	14.074	14.726	15.157	15.748

The government's labor remuneration fund, based on the MoF's data, increased from 15,648.76 million lei in 2019 to 18,775.62 million lei in 2021, or by about 20%.

The government's labor remuneration fund in the years 2019-2021³⁰

million lei

Name of the indicator	Executed, 31.12.2019	Executed, 31.12.2020	Executed, 31.12.2021
TOTAL, including:	15648,76	17214,41	18775,62
<i>State services of general purpose</i>	2472,20	2502,37	2659,50
<i>National defense</i>	356,50	400,09	473,35
<i>Public order and national security</i>	3012,24	3437,90	3857,02
<i>Services in the field of economics</i>	653,87	685,47	722,48
<i>Environment protection</i>	61,82	130,01	147,24
<i>The household of housing and the household of communal services</i>	34,51	42,48	48,76
<i>Health protection</i>	399,57	445,71	627,72
<i>Culture, sports, youth, cults and rest</i>	757,90	834,48	881,15
<i>Education</i>	6951,20	7626,06	8157,72
<i>Social protection</i>	739,29	884,32	1200,69

Thus, in the budget sector, in the fourth quarter of 2021, the average monthly salary was 8,241.9 lei (3.7% more than in the fourth quarter of 2020), and in the real sector - 10,320.0 lei (12.2% more than the fourth quarter, 2020).

The share of personnel expenses in total SB's expenses during 2019-2021

million lei

Name	2019			2020			2021		
	Approved	Specified	Executed	Approved	Specified	Executed	Approved	Specified	Executed
SB EXPENSES, total	47.664,20	46.346,21	43.073,92	51.551,95	53.280,57	49.635,38	55.399,60	57.656,81	54.116,90
<i>Staff expenditure</i>	7.226,72	6.781,41	6.465,29	7.009,98	7.347,79	7.040,59	7.673,60	7.958,21	7.803,80
<i>% of total expenses</i>	15,16	14,63	15,01	13,60	13,79	14,18	13,85	13,80	14,42

In the same way, it is confirmed that personnel expenses in the total state budget expenses increased from 6,6465.29 million lei in 2019, to 7,803.80 million lei in 2021, or by about 21%.

For calculating the salaries of employees in the budget sector³¹, the reference value is established in the Annual Budget Laws. The purpose of the Law no. 270/2018 consisted

³⁰ https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjNqYPW44T6AhVLPewK_HRU_AZMQFnoECA0QAQ&url=https%3A%2F%2Fmf.gov.md%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Ffondul%2520de%2520retribuire%2520al%2520muncii%2520al%2520Guvernului%252031.01.2022.xlsx&usg=AOvVaw0ovp7N7EP9MCqUa8NDXevl on 01.07.2022

³¹ Law no. 270/2018 regarding the unitary payroll system in the budget sector.

in establishing a transparent, fair, attractive, easy-to-manage salary system for the staff in the budgetary sector, able to reflect and reward performance, in which the basic salary represents the main element of staff remuneration. However, even from the first years of implementation of the new salary system, reference values derogating from the established general value were applied for some categories of employees, which creates a considerable discrepancy between the highest salary and the lowest salary in the budget sector, especially in the case of new employees without seniority in the field of activity, the public sector not being economically attractive.

In December 2019, a moratorium on employment in the public sector was instituted for a period of one year. At the end of 2020, the Government approved the extension of the moratorium in this regard, until December 31, 2021. It is about 13 thousand vacant positions (7 237 positions in the CPA and 6 248 positions in the LPA)³². Under these conditions, the volume of activities required to be carried out by public sector entities has not been reduced, the achievement of the institutional objectives being mainly ensured by the existing staff through the payment of additional salary rights. We exemplify this phenomenon through the real situation established by the audit within the Central Apparatus of the MER and 2 subordinate institutions, which are presented as follows:

Information on the savings of the remuneration fund in 2021 for the vacant positions under the moratorium

Entity	Vacant units	Labor remuneration fund (thousand lei)		The difference used for other salary rights	% saved
		subject to the moratorium	real saved		
1	2	3	4	5=3-4	6=4:3
Entity 1 (MER)	6	240,6	70,5	170,1	29%
Entity 2	25	665,3	0	665,3	0
Entity 3	6	348,0	26,1	321,9	7,5%
TOTAL:	37	1253,9	96,6	1157,3	7,7%

Source: The data from the working documents related to the audit of MECR's consolidated financial statements as of December 31, 2021.

The data in the table above demonstrates that the goal of the moratorium was not achieved. The expected savings related to 25 vacant positions within Entity 2 have not been recorded, and those expected for 6 vacant positions of Entities 1 and 3 constituted 29% and 7.5%, respectively, of the labor remuneration fund subject to the moratorium.

Thus, the remuneration fund saved by 3 entities in absolute figures made up 96.6 thousand lei, or 7.7% of the labor remuneration fund related to 37 vacant units subject to the moratorium, in the amount of 1 253.9 thousand lei. The difference between the

³² Government's Decision no. 942 from 22.12.2020 "To establish the temporary moratorium on the recruitment of staff from the budget sector in registered vacant positions".

remuneration fund related to the vacant positions and the remuneration fund saved in the amount of 1,253.9 thousand lei was used to grant additional salary rights to the basic staff already employed, such as: cumulating increment and cumulating of functions, extra work/overtime increment ³³.

More and more institutions in the budget sector suffer from a lack of specialists and staff turnover mainly related to insufficient salaries. An eloquent example in this sense serves the situation created at NSIH, which registered a lack of staff in the structural subdivisions of 20% (236 positions). The efforts made by the institution to organize 39 employment competitions resulted in the employment of 92 specialists, however, the staffing problem was not fully resolved, as, in a short time, 94 experienced employees were released from their positions³⁴. Thus, the environment and working conditions of specialists in the field of social protection and assistance *versus* the remuneration of work are becoming increasingly unbalanced and unattractive. The workload, responsibility and intensity are increasing and require additional work overtime to ensure the provision of services to citizens, especially the specific contingent served.

Overburdening the staff in achieving the expected workload and for vacant positions, non-compliance by the employer with the legal provisions³⁵, failure to ensure the promotion and implementation of effective human resources management, as well as the exceptional situation established in the last 2 years lead to the accumulation of unused vacation days, phenomenon that carries with it the major risk of disturbing the budgetary balance of the authority. We exemplify these negative trends through the information presented in the table below regarding MIA and MER (source: Data from the audits ³⁶).

Information on unused vacation days and the fund required to pay them registered by MER (with some subordinate institutions) and MIA (with subordinate subdivisions)

Entity	Unused leaves on 31.12.2021		Fund needed to pay for unused vacations (thousands of lei)
	Total days	Total employees	
Subdivisions of the Ministry of Internal Affairs	378900	5334	135400,0
Ministry of Education and Research	2468	54	1142,7
National Agency for Curriculum and Assessment	127	8	64,0
Sports Center for the Preparation of National Teams	134	2	60,4
Institute of Genetics, Physiology and Plant Protection	159	7	75,3
The National History Museum of Moldova	162	5	41,7

³³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1187/hotararea-nr40-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1188/hotararea-nr41-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1189/hotararea-nr42-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

³⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1170/hotararea-nr-17-din-24-mai-2022-cu-privire-la

³⁵ Art. 118 paragraph (4) of the Labor Code of the Republic of Moldova no. 154 from 28.03.2003.

³⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1185/hotararea-nr33-din-01-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1187/hotararea-nr40-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1188/hotararea-nr41-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1189/hotararea-nr42-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

TOTAL on 2 domains:	381950	5410	136784,1

As of 31.12.2021, approximately 5,410 employees from the MIA's subdivisions and from 5 entities from the MER registered annual leave arrears (381.95 thousand unused annual leave days), which imposes legal obligations towards the staff, in the amount of about 136.8 million lei.

The largest number of annual leave arrears per employee was registered within the MIA (ranging from 300 to 714 days) and concerns 287 employees who have accumulated unused leave days since 2010, including 14 employees - from 1992 -2000. Since the calculation of holiday allowance and compensation for unused leave is carried out in relation to the average salary earned in the last 3 months³⁷ for the position held until release, accumulated audit evidence allows eloquent exemplification of the problem. *Thus, in 2021, one of the released employees benefited from salary rights upon release in the amount of 945.7 thousand lei, of which 529.2 thousand lei - the allowance for unused vacation days (552 days), and 416.5 thousand lei - the single allowance upon release.*

Unused vacations in previous years, including historical ones, represent additional budget expenses, to be executed in future financial years, not being covered by budgetary financial resources, which conditions the disruption of the budgetary balance of the ministry.

Another aspect, related to the salary system in the budgetary sector, refers to the fact that public entities artificially reduce the value of the salary fund, in the personnel lists, not including the technical service post units that ensure the operation of the public authority, they operate on the basis of service contracts.

Because the salary is an extremely sensitive lever, we conclude that applying drastic solutions regarding the remuneration system would have negative implications. However, it is opportune to identify the legal mechanisms to ensure the remuneration of employees from the budget system in a fair, transparent, fair way and based on the performance and efficiency of the activity carried out.

³⁷ Government's Decision no. 426 from 26.04.2004 "Concerning the approval of the Method of calculating the average salary".

Information technologies

A key factor for the development of the information society in the Republic of Moldova is the access to public electronic communications networks and services. With the launch of the Government Data Portal date.gov.md (2011) and mobile digital signature implementation (2012), M-Cloud projects and initiatives (2012), MPass (2013), MPay (2013), MSign (2013), MConnect (2014) etc., the national e-government infrastructure was created in the Republic of Moldova. The efficiency of the state's performance of its functions is determined by: the efficiency of the internal work of each individual institution; the efficiency of the interaction of public authorities; the efficiency of interaction with citizens and businesses/entrepreneurs.

Also, the National Program for the Modernization of Government Services 2014-2016³⁸, the action plan regarding the modernization reform of public services for the years 2017-2021³⁹ and the Modernization of Government Services Project 2018-2023 have substantially contributed to the elimination of the old format of providing public services, ensuring their modernization and consolidation, improving the level of quality to meet citizens' expectations. However, the advantages of digital technologies are diminished by security and privacy issues, insufficient access to the Internet, a low level of functionality, the lack of necessary skills or the accessibility of services.

The audits carried out elucidated a series of systemic problems, risk factors and non-compliances with a negative impact on the efficiency and effectiveness of the use of financial resources allocated/used in the field of IT, as well as security and integrity risks of data processed through IS. Among them, are highlighted:

- the lack of a unique IT strategic vision (the new IT strategy is only in the process of development and approval⁴⁰) regarding the automation of processes in the public domain (of some IT sector strategies) generate situations of parallel development and implementation of IS that automate the same or similar processes;
- not all information systems implemented in the public sector are functional and properly used, which affects the efficiency and effectiveness of the resources invested;

³⁸ Government's Decision no. 122 from 18.02.2014 "Regarding the Public Services Reform Program for the years 2014-2016".

³⁹ Government's Decision no. 966 from 09.08.2016 "For the approval of the Action Plan regarding the reform of the modernization of public services for the years 2017-2021".

⁴⁰ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>

- the development of IS with the superficial application of the provisions of ICT legislation, as well as their non-integration with government electronic platforms and services ⁴¹ causes a reduced degree of interoperability and exchange of information between state IS and additional costs in order to comply with the requirements imposed to achieve the expected impact;
- the limited institutional capacity of public authorities for the management of IS creation and development projects, the management/administration and maintenance of IS, generated including by the shortcomings of personnel and salary policies, conditions the need to purchase IS creation and maintenance services and generates considerable dependence of the quality of the IS and related services delivered to the beneficiary on the conscientiousness of its developer/developer or on the level of collaboration with the beneficiary;
- the lack of an efficient and compliant centralized record (at the national level) of the existing state information resources and the information systems that form and use the respective resources;
- the degree of knowledge/perception by the public sector authorities of the terminology/notions and the normative framework relevant to the ICT field is low;
- the outsourcing of IS development/elaboration and maintenance services conditions major risks of security and integrity of the data processed through the respective systems;
- whether or not they are registered in the accounting records of public entities, IS are not used/utilized properly, which affects the veracity of the reporting of the patrimonial elements reflected in the financial statements of the public authorities.

In conclusion, we want to draw attention to the fact that, at the moment, ICT is seen as an additional service, detached from the basic processes and activities of the entities, and the development of technologies is considered only a necessity to support other activities. In modern realities, however, ICT is increasingly categorized as a factor that conditions and enables reliable results in development, but not a supporting process that provides the necessary conditions for development. It is necessary to understand that the development of the maturity of the public system in the aspect of ICT will allow obtaining increased performance from the use of information systems, including in the case of financing from external sources, but also of public funds, in the administration of public services and the provision of services to citizens.

⁴¹ MCloud, MConnect, MPass, MSign etc.

Administration of Local Public Authorities

Local public administration (LPA) represents the totality of local public authorities established, under the terms of the law, to promote the general interests of the inhabitants of an administrative-territorial unit⁴². The administrative-territorial structure of the Republic of Moldova is characterized by a pronounced fragmentation, comprising 896 local public authorities of level I (cities, villages, communes, municipalities) and 35 local public authorities of level II.

Information on the value of the public patrimony of administrative-territorial units during 2019-2021⁴³

Indicator		2019	2020	2021
TOTAL	The number of entities	3063	3049	3080
	The value of local public patrimony managed, millions of lei	40.577,17	58.001,53	69.540,98
<i>Including</i>				
Local public institutions	Number	2.123	2.127	2.101
	The value of fixed assets and OMV, <i>millions of lei</i>	31.587,94	49.064,37	58.693,05
Municipal enterprises	Number	588	579	618
	The value of the social capital, <i>millions of lei</i>	1.177,40	1.338,95	1.634,61
	The value of the own capital, <i>millions of lei</i>	4.481,27	4.365,60	5.084,39
Packages of shares in commercial companies	Number	56	53	76
	The public share, according to own capital, <i>millions of lei</i>	1.770,03	1.733,54	2.569,94
	The public share, according to the nominal value, <i>millions of lei</i>	879,55	900,99	893,86
P.I. healthcare	Number	296	290	285
	The value of fixed assets and OMV, <i>millions of lei</i>	2.737,93	2.838,02	3.193,60

According to the data from the Public Heritage Register, kept by the Public Property Agency, as of January 1, 2022, the value of the public patrimony of the administrative-territorial units was 69,540.98 million lei in 3,080 entities.

The evidence accumulated during the audits on the LPA reveals that most of the deficiencies and irregularities identified have a systemic nature, being characteristic for all ATUs. For some of these, the specialized central authorities have not developed feasible solutions. Some of the most representative problems relate to:

- improper execution of the obligation to collect revenues, as budget administrators⁴⁴, except for a few types of taxes and fees, administered by the Local Taxes and Fees Collection Service (LTFCS) within the municipalities⁴⁵;

⁴² Law no. 436 from 28.12.2006 regarding local public administration.

⁴³ <http://www.app.gov.md/balanta-patrimoniului-public-3-385>

⁴⁴ Art. 31 paragraph (4) of the Law on Public Finances and Budgetary-Fiscal Responsibility No. 181 from 25.07.2014.

⁴⁵ Government's Decision no. 998 from 20.08.2003 "Regarding the activity of the tax collection service within the town hall".

- a compliant analytical record of receivables and payables balances, calculations and payments related to local taxes and fees is not ensured;
- although the legal framework⁴⁶ provides that one of the sources of district budgets are their own revenues⁴⁷, this component cannot be accessed and viewed in the AIS "Taxpayer's Current Account" of the STS, because these revenues are integrated into the composition of ATU level I revenues, thus not ensuring the possibility of monitoring and/or integration in the financial reports of receivables (arrears) and debts (advances) related to taxes and fees that constitute income of the ATUB level II;
- lacks a single and complete database of real estate (assessed and unassessed for tax purposes, taxable or tax-exempt), regardless of their owner (natural or legal persons, under public or private law).

The composition of the budget of local public authorities in the years 2019-2021

billion lei

ATUB	2019	2020	2021
Income	16,72	18,26	20,38
Expenses	16,94	17,93	20,34
Deficit	-0,22	0,33	0,04
Transfers from the SB, total	11,96	13,63	14,2
<i>% of transfers from the SB of the ATUB's revenues</i>	<i>71,51</i>	<i>74,64</i>	<i>69,68</i>
- with a general purpose	2,056	2,418	2,27
- with special purpose	9,901	11,212	11,94

As part of the state budget for 2021, transfers in the total amount of 14.2 billion lei were initially approved for local budgets at both levels, these being increasing from year to year: in 2020 - 13.63 billion lei, and respectively, 11.96 billion lei - in 2019. Transfers from the state budget constitute about 70% of the LPA's budget.

The audit further notes the allocation from the state budget of transfers with special destination in the absence of procedures for verifying their use by the ATU, including according to the destination, which conditioned their non-use and/or usage contrary to their intended purpose. Moreover, the lack of normative-methodological requirements to record the use of special destination transfers does not allow the accounting records to reflect the debts towards higher level budgets regarding transfers not used or used contrary to the destination.

Another issue related to the LPA's activity concerns staffing levels and their competencies. Although the legal framework provided for the approval of the staff list every calendar year, in some ATUs, during the last years, there was no approval by the

⁴⁶ Art. 5 paragraph (3) subparagraph 1) letter a) of Law no. 397-XV from 16.10.2003 on local public finances.

⁴⁷ Own revenues: taxes for natural resources; private tax (according to property ownership); other income provided by legislation.

local Council and approval by the State Chancellery. At the same time, the personnel lists do not include technical service units that ensure the operation of the public authority, centralized accounting and auxiliary staff from the town hall service, a fact that goes against the normative provisions⁴⁸. Also, contrary to the normative framework, at many LPAs the staffing schemes were not registered within the Ministry of Finance.

The public procurement process within ATUs is also affected by numerous deficiencies, among the most significant being registered: the contracting authorities did not fully ensure the transparency of public procurement, omitting the publication within the regulatory terms⁴⁹ of the procurement plan on the ATU's website and the notice of intent regarding public procurement in the Public Procurement Bulletin; improper planning of public procurement determined the failure to prepare the annual procurement plan or the failure to indicate in it a series of procurements; carrying out procurement procedures after the economic operator has performed the contracted works/services; the working group within the UAT did not prepare the reports established by the regulatory provisions⁵⁰ regarding contractual execution, complaints submitted and sanctions applied; the ATU did not ask contractors for good execution guarantees of the contracts or did not ensure the collection of the good execution guarantee within the capitalization of investments/capital repairs etc.

As in previous years, the external public audit continues to attest, at the LPA level, multiple deficiencies in the financial-accounting field, determined by a faulty internal managerial control, the inadequate monitoring of budgetary-accounting activities, the lack of the corresponding normative-methodological framework, as well as the lack of coherent approaches to policies in the accounting field implemented by the Ministry of Finance. Thus, the CPA from the economic, financial, fiscal, cadastral, statistical, environmental, legal fields etc. does not provide LPAA with relevant assistance regarding the local implementation of strategies and mechanisms related to public policies (national, sectoral, regional), by developing regulatory and administrative instruments and ensuring relevant communication. As a result, although CPAs have the legal mechanisms, they do not assume the strict responsibilities in terms of co-participation in the identification, evaluation and monitoring of the economic-financial potential of the territory, monitoring

⁴⁸ Points 17, 172 and 18 of the Methodology regarding the completion and approval of the staff list.

⁴⁹ Art. 6 letter b), art. 27 paragraph (1) of Law no. 131 from 03.07.2015 on public procurement; point 18 of the Government's Decision no. 1419 from 28.12.2016 "For the approval of the Regulation on the way of planning public procurement contracts".

⁵⁰ Point 34 of the Government's Decision no. 667 from 27.05.2016 "For the approval of the Regulation regarding the activity of the procurement working group".

the full collection of revenues in local budgets, especially the real estate tax and local taxes, for the protection of the environment etc.

Combating fraud and corruption

According to the International Standards of Supreme Audit Institutions, the Court must analyze the phenomenon of corruption in each audit.

In cases of identification during audits of well-founded suspicions regarding a crime or misdemeanor, the CoARM, according to the provisions of the Criminal Procedure Code, notifies the body responsible for investigating crimes and misdemeanors related to the violations that fall under the scope of the Criminal Code.

During the reporting period (September 2021 - September 2022), as a result of the assessment of the risks of fraud and error in the process of administration of finances and public patrimony, the Court of Accounts submitted the materials of **13** audits to the legal authorities, on the basis of which **5** criminal cases were initiated, the refusal to start the criminal investigation regarding an audit report was ordered, and **6** audit reports are in the process of examination.

The cases identified by the auditors with the presence of fraud indicators referred, in particular, to violations related to:

- the process of purchasing equipment for the creation of the TETRA radio communication network⁵¹;
- the process of making public procurements within the system of the Ministry of Education, Culture and Research in 2020⁵²;
- the performances achieved within the projects financed from external funds for agricultural development ⁵³;
- the measures taken to provide citizens with vaccines to combat the COVID-19 infection⁵⁴;
- the process of managing water, protection zones, the land of water funds and related hydrotechnical constructions ⁵⁵;

⁵¹ Decision of the Court of Accounts no. 50 of 10.09.2021 "Regarding the Compliance Audit Report on public procurement within the system of the Ministry of Internal Affairs in the years 2019-2020".

⁵² Decision of the Court of Accounts no. 54 of 28.09.2021 "Regarding the Audit Report of the compliance of public procurement within the system of the Ministry of Education, Culture and Research in the year 2020".

⁵³ Decision of the Court of Accounts no. 68 of 13.12.2021 "Regarding the Audit Report of the performance achieved within the projects financed from external funds managed through the Consolidated Unit for the Implementation of the Programs of the International Fund for Agricultural Development".

⁵⁴ Decision of the Court of Accounts no. 71 of 16.12.2021 "For the approval of the performance audit report "Have the competent authorities taken sufficient measures in order to provide citizens with vaccines and achieve collective immunity to combat the COVID-19 infection?".

⁵⁵ Decision of the Court of Accounts no. 73 of 20.12.2021 "Regarding the Report of the compliance audit of the administration and management of surface water bodies, protection zones, the land of the water fund and the related hydro-technical constructions".

- the use of public means intended for the financial motivation of personnel involved in the prevention, detection and treatment of the infection of COVID-19⁵⁶;
- calculation and payment of public funds for the remuneration of employees in the social and health fields in their absence at the workplace on the territory of the Republic of Moldova;
- management of the budget and public patrimony during 2018-2020 at the administrative-territorial unit of Balti municipality ⁵⁷;
- the allocation of financial means for the performance of capitalized works ⁵⁸.

One of the aspects most often affected by fraud concerns the transparent and responsible management of patrimony and public finances. To a large extent, the economic and financial situation of the entities will depend on the efficiency of the asset management. It is plausible that many public entities pass unused assets on lease/lease or mortgage, and such activity involves the presence of corruption risks.

Public procurement is an area prone to fraud and corruption, which, through multiple and complex effects, erodes the state on all dimensions, in particular, social, administrative and legal relations in society. Any losses from public procurement affect the development of infrastructure and public services, simultaneously leading to the deterioration of the business environment and affecting the quality of life of citizens. Moreover, achieving a performance in public procurement can be ensured by improving the regulatory framework, supervision and control of public procurement.

During the preparation of this Report, law enforcement/criminal investigation bodies were investigating 57 criminal cases initiated on the basis of audit reports from previous years, of which 29 criminal cases - from 2018, 9 criminal cases - from 2017, 10 criminal cases - from 2016, and 9 criminal cases - from 2015.

To ensure the finality of the initiated cases, as well as for the purpose of representing public interests, The Court of Accounts participates as a party in various processes pending before the courts. During the reference period, the interests of the Court of Accounts were represented in the courts in the litigation LLC "Avia-Invest" versus the CoARM in administrative litigation, which was finalized in the trial court with a successful case in favor of the CoARM.

⁵⁶ Decision of the Court of Accounts no. 5 from 17.02.2022 "For the approval of the Compliance Audit Report on the implementation of measures to motivate and financially support the personnel involved in the prevention, detection and treatment of the COVID-19 infection and the measures of supervision and monitoring of people in quarantine".

⁵⁷ Decision of the Court of Accounts no. 12 from 31.03.2022 "Regarding the Compliance Audit Report on the budgetary process and the management of public assets in the years 2018-2020 at the administrative-territorial unit of the municipality of Balti".

⁵⁸ Decision of the Court of Accounts no. 54 from 28.09.2021 "Regarding the Compliance Audit Report of public procurement within the system of the Ministry of Education, Culture and Research in the year 2020".

The CoARM's cooperation with the Parliament

The Court of Accounts has a unique role in contributing to improving the management of public money in a responsible and transparent manner. Parliament relies on audit results and the Court's expertise to exercise parliamentary scrutiny and identify areas where improvements can be made and where good practice can be promoted. In this way, the Court of Accounts contributes to improving standards of governance, management, decision-making and more efficient use of public money.

In the context of the multitude of problems related to the good management of public money, the role of the specialized Parliamentary Committee, but also of other specialized committees, is a strong one, taking into account the levers of accountability of the management of the audited entities and not only, and the Court of Accounts places particular emphasis on working with the Public Finance Control Committee (PFCC) in particular, but also with the Parliament as a whole, ensuring a transparent and efficient collaboration in this process.

Expanding cooperation with parliamentary committees in the context of thematic audits related to the areas of parliamentary supervision is one of the priorities of the CoARM's Development Strategy for the period 2021-2025.

Between September 16, 2021 and September 15, 2022, the PFCC examined 50 reports approved by the CoARM, in the meetings attended by the representatives of the Court of Accounts, as well as of the audited entities. As a result of these hearings, 50 Committee's reports were issued, which include its decisions on the conditions and deadlines for reporting on the actions taken to implement the CoARM's recommendations, informing the Committee about the results of the monitoring regarding the execution of the Court's Decisions. On the results of the implementation of the recommendations from the PFCC's reports, the Court informed the Committee accordingly, attaching the information with reference to the actions of the entities in order to remedy the audit deficiencies.

By examining within the PFCC the results of the external public audits carried out by the CoARM, control is exercised over the SB, SSIB and MMAIF, as well as over the consolidated budgets of ministries and other authorities after their implementation, including from the point of view of reliability, accuracy, completeness and compliance with applicable procedures/laws, as well as the assessment of the extent to which the budgets were executed for the purposes indicated when they were adopted.

Some audit reports of the Court of Accounts were also examined within the Social Protection, Health and Family Committee (Compliance audit report on the implementation of the Housing Construction Project for the Socially Vulnerable Layers), Environment and Regional Development Committee (Compliance audit report of the administration and management of the forest fund by the "Moldsilva" Agency").

Likewise, during the reporting period, the Court of Accounts submitted to the Committee of Inquiry, that examines the exploitation of useful mineral substances and the determination of the impact on the environment, the related materials of 4 audits⁵⁹.

On 23.06.2022, the audit reports on the execution of the state budget, the state social insurance budget and the mandatory medical assistance insurance funds, for the 2021 budget year, were heard in the plenary session, simultaneously with the respective reports of the Government.

During the reporting period, by way of derogation from the provisions of art. 88 of Law no. 1134/1997 on joint stock companies and of art. 32 of Law no. 260/2017 regarding the organization and functioning of the Court of Accounts of the Republic of Moldova, the Parliament voted for the CoARM to *audit the compliance of expenditures and capital investments at natural gas companies that have been imposed public service obligations, as well as at related companies, as defined in Law no. 10/2016 regarding natural gas, including those held indirectly for the period 2017-2021*⁶⁰. Considering the importance of the activity of these enterprises at the national level and the direct impact on the citizens of the Republic of Moldova, as well as the increased public interest when disruptions in the energy field negatively affect consumers/citizens, the Parliament requested the Court of Accounts to carry out this audit. The results of the audit are to be reported towards the end of November 2022.

Finally, we emphasize the adherence to the SIGMA Document no. 54⁶¹, which specifies that „*The supreme audit institution has the role of providing independent and objective reports and information on the reliability of the Government's financial reports, the use of*

⁵⁹ Decision of the Court of Accounts no. 67 from 16.12.2020 "Regarding the compliance audit report of the calculation and collection of taxes for natural resources"; Decision of the Court of Accounts no. 73 from 20.12.2021 "Regarding the compliance audit report of the administration and management of surface water bodies, protection zones, the land of the water fund and the related hydrotechnical constructions"; Decision of the Court of Accounts no. 74 from 20.12.2021 "Regarding the compliance audit report of the administration and management of the forest fund by the "Moldsilva" Agency"; Decision of the Court of Accounts no. 28 from 27.06.2022 "Regarding the compliance audit report of the issuance of permissive documents and the administration of taxes, fines and payments related to the environment".

⁶⁰ Law no. 244 from 24.12.2021 regarding the performance of the external public audit in the field of natural gas.

⁶¹ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/d56ab899en.pdf?expires=1661436644&id=id&accname=guest&checksum=9FE6C6C30D53923ECC654CDC89A669> Developing effective working relationships between supreme audit institutions and parliaments. SIGMA PAPER No. 54

financial resources, asset management, compliance with laws", which the Parliament uses to improve the legal framework and to exercise the function of parliamentary control.

Impact of the audit activity

The impact of the audit activity of the Court of Accounts of the Republic of Moldova can be defined as the effect or influence of an audit or the Court on the audited entities, the Government, the Parliament or society, or, in other words, the impact is the change resulting from an audit.

In accordance with the auditing principles defined in INTOSAI-P 12 “The value and benefits of ISA - making a difference in the lives of citizens”, the Court of Accounts through its activity tends to demonstrate its continued relevance for citizens, Parliament and other interested parties.

The Court of Accounts constantly tends to reduce the number and improve the quality of the recommendations formulated as a result of the audits carried out, for this purpose intensifying the process of communication and collaboration with the audited entities during the audits. Thus, a significant part of the identified deficiencies are remedied during the audits.

In this context, the entities subject to the audit properly addressed the identified problems, as a result, during the period September 2021 - September 2022, during the audits carried out it was possible to:

- registration and correction of entries in the accounting records in the total amount of **293.7 million lei**;
- the evaluation and accounting of buildings and land in the total value of **160.8 million lei**, (including **33** lands with an area of **56.6** acres), as well as another **51** buildings and **54** lands whose fair value is to be determined;
- calculation of the wear and tear of fixed assets in the total amount of **4.73 million lei**;
- capitalization of expenses related to capital investments made for the reconstruction of the objectives in the total amount of **10.4 million lei**;
- increase in the value of other claims of budgetary authorities/institutions in the total amount of **11.1 million lei**.

The Court of Accounts, by submitting recommendations and monitoring their execution, contributes to the modification/harmonization of the legal framework. The impact of some recommendations of the Court of Accounts are difficult to quantify, but precisely these changes produce beneficial effects and contribute to the protection of public money, the economic and social environment, as well as ensure better transparency of public

services provided by the state authorities. These recommendations relate to (1) amending the legislation, (2) developing mechanisms, concepts, regulations and methodologies in areas of competence, (3) improving reporting, (4) strengthening internal controls etc.

An important progress in the assumption of the responsibility of the Government and the accountability of the audited entities was the inclusion in the Action Plan of the Government for the years 2021-2022 of 114 actions resulting from 65 Decisions of the Court of Accounts. The analysis of the level of achievement of these actions shows that, as of June 30, 2022, 23 of the planned actions have been fully implemented, and the others are partially implemented or in the process of being implemented. Most of the actions undertaken by the Government refer to the field of *"Digital Transformation"*, the following being achieved:

- the IS Concept "State Register of Public Services" and the Regulation on how to keep the SRPS were approved;
- the Regulation on the mode of operation and use of the Government Delivery Service was approved (MDelivery);
- the Information System Concept "Register of State Information Systems and Resources" was approved, Regulation on the manner of keeping the Register of state resources and information systems, the concept of the "Semantic Catalogue" information system and the Regulation on how to keep the Register formed by the "Semantic Catalogue" information system;
- became functional and the new Semantic Catalog portal was launched ([Q](#)).

In the field of **"Health"** actions were carried out, which mainly refer to:

- carrying out the impact analysis and examining the opportunity to modify the Single Program of mandatory medical assistance insurance, in order to expand the volume of primary, ambulatory and hospital medical assistance services;
- ensuring the primary regulatory framework regarding the compensation of medical devices from the mandatory medical assistance insurance funds;
- establishing the compensation mechanism for medical devices under the conditions of mandatory medical assistance insurance;
- development of the National Tuberculosis Response Program.

With reference to the **"Regional Development"** field, was succeeded:

- finalizing and approving the new National Regional Development Strategy for the years 2022-2028⁶²;
- aligning the legislative framework with the new regional development paradigm, based on the competitiveness of regions and the involvement of local and central public authorities in local economic development ⁶³;
- regulating the allocation of funds from the National Regional Development Fund for selected regional development projects⁶⁴.

Likewise, by implementing the audit recommendations transposed into the Government's Action Plan in the field of "**Agriculture and Rural Development**", it was possible to:

- amend the legal framework regarding the normative price and the way of selling and buying land, in order to facilitate the process of creating forest strips to protect fields⁶⁵;
- in order to increase investments in agriculture and the rural environment, the changes to the method of distribution of the means of the National Fund for the Development of Agriculture and the Rural Environment were elaborated and approved⁶⁶.

With reference to the "**Education and research**" field, we mention that, by issuing several orders by the competent ministry, the Methodology of budgetary financing of higher education institutions was modified.

Likewise, in the field of "**Public Procurement**" several changes to the legal framework were initiated. At the moment, low-value purchases are in the process of being regulated, with initiatives to amend the Public Procurement Law no. 131/2015 being submitted⁶⁷. At the same time, as a result of monitoring the implementation of the audit recommendations, several entities reported that they developed the procurement plans in the appropriate way, paying more attention to the substantiation of the procurement proposals.

The analysis of the activities of the audited entities, carried out through the lens of the degree of implementation of the measures from the audit reports of previous years, reveals, in some entities, a progressive increase in the quality of financial management - performance generating factor and premise for activity optimization, and at other

⁶² Government's Decision no. 40/2022 "For the approval of the new National Regional Development Strategy for the years 2022-2028".

⁶³ Law no. 157/2021 for the amendment of Law no. 438/2006 on regional development in the Republic of Moldova.

⁶⁴ Government's Decision no. 23/2022 "Regarding the approval of the Single Program Document for the years 2022-2024.

⁶⁵ Law no. 139 from 26.05.2022 for the amendment of article 4 of Law no. 1308/1997 on the normative price and the method of sale and purchase of land.

⁶⁶ Government's Decision no. 226 from 04.04.2022 "To amend Government's Decision no. 455/2017 regarding the distribution of the means of the National Fund for the Development of Agriculture and the Rural Environment".

⁶⁷ Draft law no. 181 from 12.05.2022 to amend Law no. 131/2015 on public procurement (art. 1, 2, etc.).

institutions - an efficiency of the financial-accounting management, with an effect on the correct, real and accurate presentation of the situation of the patrimony managed by them.

The summary of the impact of the implementation of the measures ordered by the Court of Accounts on the activity of the audited entities highlights a number of positive aspects, with an impact on the entire activity of the audited entities and not only, from the realistic substantiation of the annual budget project, correct expenditure during budget execution, recording all operations in the accounting and fiscal records, the administration of the patrimony under legal conditions, up to the increase in the quality of the economic and financial management.

As a result of the implementation of the audit recommendations, concrete measures were taken in order to adjust the legal and regulatory framework that governs the activity of the audited entities:

- *modification/completion of the legal framework*, which mostly refers to the record-keeping and financial reporting system, in details, changes are made to the chart of accounts; changes related to the way of calculating medical and rest leaves, annual awards, but also some reports, the way of evaluating and calculating the wear and tear of fixed assets and the amortization of intangible assets etc.;
- *elaboration and substantiation of the own budget project* - an upward trend of awareness of the importance of forecasting, substantiation and programming of public funds was noted, according to the entity's objectives, simultaneously with the establishment of results indicators at their level, with the aim of good execution and avoiding the immobilization of budget credits;
- *the accuracy and reality of the data reflected in the financial statements* - the optimization of the entities' activity was found from the point of view of the quality of the data reflected and presented in the financial statements, by making the staff responsible and aware of the importance of the accuracy of the data recorded in the accounting records;
- *organization, implementation and maintenance of management and internal control systems* (including internal audit) - by strengthening the internal managerial control of the audited entities. It is necessary to understand internal managerial control as the activity that influences the resources, systems, processes, culture, structure and tasks of each public institution and the fact that there must be consistency between the Organization and Operation

Regulations, the elaborated procedures and the tasks highlighted in the job descriptions, so that the general objectives at the level of the organization are transposed into objectives at the individual level.

At the same time, we note that the sometimes difficult implementation of the audit recommendations is mainly generated by:

- the insufficiency of actions by the responsible authorities in order to remedy the deficiencies and modify the legislative and normative framework;
- irresponsibility in the compliant exercise of duties by authorized persons within the audited entities;
- the low concern of some competent authorities towards the promotion of radical changes in the managed fields.

Achieving results in the future depends on the extent to which the management of each public entity will be oriented towards compliance with the legal regulations that define the specific attributions in the field of substantiating, elaborating, approving and executing the budget, towards the management of their public and private patrimony and towards the principles of economy, efficiency and effectiveness regarding the valorization of the material, human, financial and informational resources at their disposal.

However, there continue to be cases where the degree of compliance of audited entity managers for the implementation of the measures from the issued decisions or for the implementation of the formulated recommendations is low, noting a lack of interest in remedying the identified deficiencies, aspect resulting precisely from their reluctant attitude of not implementing the recommendations, even if in the conciliation meetings they agreed with the findings identified and the recommendations submitted by the audit.

Audit

Part II: Annexes – summaries of the audits carried out in the reported period

Partea II: Anexe – rezumatele misiunilor de audit efectuate în perioada raportată	56
MISIUNI DE AUDIT FINANCIAR	61
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 30 mai 2022).....	61
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.17 din 24 mai 2022).....	64
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 26 mai 2022).....	66
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.16 din 23 mai 2022) ..	68
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 25 mai 2022).....	70
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 27.05.2022)	72
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 27 mai 2022)	74
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 27 mai 2022).....	76
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 30 mai 2022).....	78
Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022)	80
Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28 iunie 2022)83	
Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 29 iunie 2022).....	85
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 30 iunie 2022).....	87
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.33 din 01 iulie 2022).....	89
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.35 din 28 iulie 2022).....	91
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.36 din 28 iulie 2022)	94
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.37 din 28 iulie 2022).....	98
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 29 iulie 2022).....	101
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.41 din 29 iulie 2022).....	104
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.42 din 29 iulie 2022)	107

Auditul rapoartelor financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.64 din 08 decembrie 2021).....	110
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia (bugetul central) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 55 din 07.10.2021)	112
Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Cimișlia încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 08 decembrie 2021)	115
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Administrativ Teritoriale r-nul Nisporeni (bugetul de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.66 din 13.12.2021)	117
Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.9 din 28 februarie 2022)	120
Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale mun. Bălți încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 31 martie 2022)	123
Auditul situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.38 din 28 iulie 2022). 125	
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Proiectului „f în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.49 din 02 septembrie 2022).....	127
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.52/2022.....	129
MISIUNI DE AUDIT AL CONFORMITĂȚII	132
Auditul conformității achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.54 din 28 septembrie 2021)....	132
Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (bugetul central) (Hotărârea Curții de Conturi nr.56 din 07 octombrie 2021)	135
Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 26 noiembrie 2021)	138
Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.61 din 30 noiembrie 2021).....	141
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public raionului Cimișlia (UAT de nivelul II) pe anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 08 decembrie 2021).....	143
Auditul conformității finanțării proiectelor de cercetare și inovare pentru anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 65 din 08 decembrie 2021).....	146
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Nisporeni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.67 din 13.12.2021)	149
Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.69 din 14 decembrie 2021).....	152
Auditul conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora (Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 20 decembrie 2021)	154
Auditul conformității administrării și gestionării fondului forestier de către Agenția „Moldsilva” (Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 20 decembrie 2021).....	158

Auditul conformității realizării măsurilor de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină (Hotărârea Curții de Conturi nr.5 din 17 februarie 2022)	162
Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.6 din 22 februarie 2022)	166
Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.7 din 22 februarie 2022)	169
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Ungheni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.10 din 28 februarie 2022)	172
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți (Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 31 martie 2022)	175
Auditul conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 25 din 30 mai 2022)	178
Auditul conformității eliberării actelor permissive și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului (Hotărârea Curții de Conturi nr. 28 din 27 iunie 2022)	181
Auditul conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 2 august 2022).....	186
Auditul conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.44 din 02 august 2022).....	190
Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Agenția Proprietății Publice în anii 2019-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.46 din 26 august 2022).....	194
Auditul conformității asupra administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.48 din 02 septembrie 2022).....	197
Auditul conformității asupra administrării sistemului de facilități vamale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 13 septembrie 2022)	200
Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la UAT mun. Chișinău (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.53/2022.....	204
MISIUNI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI	208
Auditul performanței atinse în cadrul proiectelor finanțate din fondurile externe gestionate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (Hotărârea Curții de Conturi nr. 68 din 13 decembrie 2021)	208
Auditul performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.71 din 16 decembrie 2021).....	211
Auditul performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală (Hotărârea Curții de Conturi nr.72 din 17 decembrie 2021)	214
Auditul performanței „Măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permissive (SIA GEAP) contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.14 din 26 aprilie 2022).....	216

Auditul performanței Proiectului „Construcția penitenciarului din Chișinău” (Hotărârea Curții de Conturi nr. 19 din 25 mai 2022).....	220
Auditul performanței „Sistemele informaționale implementate în sectorul public contribuie la un management eficient și sigur al documentelor?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.45 din 25 august 2022)	223
Misiuni Follow-up.....	228
Misiunea de follow-up privind implementarea recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 31 ianuarie 2019 „Privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)”(Hotărârea Curții de Conturi nr. 60 din 29 noiembrie 2021)	228

MISIUNI DE AUDIT FINANCIAR

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 30 mai 2022)⁶⁸

Informații generale	MF este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de competență, are misiunea de realizare a managementului finanțelor publice ⁶⁹ și administrează bugetul de stat⁷⁰. Prin Legea bugetului de stat pe anul 2021⁷¹, parametrii bugetului de stat au fost aprobați: la venituri - în sumă de 41 415,4 mil. lei, la cheltuieli și active nefinanciare - de 55 399,6 mil. lei, cu o depășire a cheltuielilor asupra veniturilor de 13 984,2 mil. lei. În urma modificărilor operate, veniturile precizate au constituit 45 864,9 mil. lei, cheltuielile - 57 656,8 mil. lei, și deficitul - 9 251,1 mil. lei. Potrivit Raportului Guvernului, parametrii precizați ai bugetului de stat au fost realizați în proporție de 107,7% la venituri, iar cheltuielile și activele nefinanciare au fost executate în proporție de 93,9%. Astfel, veniturile (49 383,8 mil. lei) au fost supraexecutate cu 3 518,9 mil. lei (7,7%), iar cheltuielile de casă (54 116,9 mil. lei) au fost executate sub nivelul precizat cu 3 539,9 mil. lei (6,1%). Exercițiul bugetar s-a încheiat cu un deficit bugetar în sumă de 4 733,1 mil. lei, cu 9 251,1 mil. lei sub nivelul prevederilor bugetare aprobate și cu 7058,9 mil. lei sub nivelul prevederilor bugetare precizate, fiind în diminuare cu 6 401,8 mil. lei față de anul precedent.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii asupra executării de casă.
Opinie nemodificată	Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat, întocmit de Ministerul Finanțelor pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2021 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă privind executarea de casă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	• Ministerul Finanțelor nu dispune de reglementări exhaustive pentru toți administratorii de venit privind modalitatea și formatul de raportare a restanțelor către Ministerul Finanțelor. Situația generează un impact negativ asupra prezentării totalității restanțelor aferente obligațiilor față de bugetul de stat; • creșterea semnificativă a cheltuielilor pentru achitarea documentelor executorii sporește povara bugetului de stat, banii publici fiind dezafectați de la necesitățile stringente ale statului; • nivelul scăzut de valorificare a resurselor pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe, în mare parte din contul împrumuturilor, este cauzat de progresul lent al lucrărilor pe unele contracte, lipsa capacității financiare, cât și de managementul defectuos al unor antreprenori etc.;

⁶⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1172/hotararea-nr24-din-30-mai-2022-cu-privire-la-raportul

⁶⁹ Hotărârea Guvernului nr.696 din 30.08.2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor”.

⁷⁰ Art.31 alin.(1) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

⁷¹ Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258 din 16.12.2020.

	• prezența carențelor la estimarea de către MF a necesarului de alocații aprobate pentru cheltuielile de personal, fiind necesară instituirea unor activități de control asupra datelor/estimărilor prezentate de către autoritățile/instituțiile bugetare în aceste scopuri, în condițiile în care documentele de plată prezentate de către acestea sunt executate integral; • problematica constatată la compartimentele subvenții și granturi acordate instituțiilor publice din bugetul de stat este determinată de lipsa stabilirii unor principii clare și unice care reglementează activitatea instituțiilor publice; • Grupul de lucru pentru investiții capitale publice nu a fost instituit nici în anul 2021. Astfel, contrar prevederilor normative⁷², decizia privind proiectele de investiții capitale care urmau a fi incluse în proiectul bugetului de stat pentru anul 2021 a fost luată de către MF. Nivelul nesatisfăcător de executare a investițiilor capitale este influențat și de capacitățile reduse ale autorităților publice centrale privind planificarea și valorificarea alocațiilor, deoarece în cadrul acestora nu există subdiviziuni structurale care ar gestiona proiectele de investiții capitale publice, nu se creează și nu se dezvoltă capacitățile autorităților publice centrale în acest domeniu, ceea ce diminuează considerabil calitatea planificării și valorificării alocațiilor prevăzute pentru investiții capitale etc.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28.06.2021⁷³, MF i-au fost înaintate 18 recomandări (inclusiv 8 recomandări reiterate din anul precedent), dintre care 9 recomandări au fost implementate, 5 recomandări au fost parțial implementate și 4 recomandări au rămas neimplementate, nivelul de executare fiind de 63,8%. Astfel, MF a îmbunătățit formatul de raportare privind executarea bugetului de stat, și anume: - a modificat formatul Bilanțului contabil privind executarea bugetului de stat, prin totalizarea bilanțurilor contabile ale autorităților publice centrale și acțiunilor generale, care includ informații consolidate aferente situațiilor patrimoniale ale autorităților/instituțiilor bugetare; - a modificat/completat Formularul nr.9, anexă la Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2021, fiind inițiată procedura de reflectare/raportare la partea de venituri a creanțelor și datoriilor; - a asigurat funcționalitatea de generare a Registrelor de evidență contabilă generalizate, a Registrului operațiunilor de închidere a anului bugetar generalizat în baza Notelor contabile și altor informații contabile; - Direcția Trezoreria de Stat a întocmit pentru anul 2021 registrele evidenței contabile a executării de casă a BS la nivel generalizat etc.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• elaborarea de către Ministerul Educației și Cercetării a metodologiei de calcul pentru transferurile cu destinație specială la finanțarea instituțiilor de învățământ (instituții preșcolare, licee-internat cu profil sportiv, școli de tip internat, instituții extrașcolare etc.), precum și completarea/modificarea

⁷² Pct.8 alin.2) lit. d) din Regulamentul cu privire la proiectele de investiții capitale publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1029 din 19.12.2013 „Cu privire la investițiile capitale publice”.

⁷³ Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2020”.

	cadrului normativ cu referire la determinarea transferurilor destinate școlilor primare, gimnaziilor și liceelor; • elaborarea și dezvoltarea cadrului normativ de reglementare a activității instituțiilor publice, inclusiv cu determinarea/stabilirea unor principii clare și unice în vederea acordării granturilor și subvențiilor de la bugetul de stat, și după caz, a modului de virare a unei părți de venituri către acesta; • monitorizarea și responsabilizarea autorităților publice centrale în vederea întreprinderii măsurilor pentru diminuarea creanțelor și datoriilor; • luarea de atitudine referitor la capacitățile reduse ale autorităților publice centrale ce țin de procesele de elaborare, gestionare și raportare a proiectelor investiționale, cu examinarea oportunităților/posibilităților de dezvoltare ale acestora; • examinarea oportunităților de dezvoltare continuă și durabilă prin prisma elaborării noii strategii pe termen mediu în domeniul managementului finanțelor publice, inclusiv cu determinarea necesităților de implementare a sistemului de evidență pe baza de angajamente; • reglementarea exhaustivă și uniformizarea, pentru administratorii de venituri, a modalității și formatului de raportare către MF a restanțelor față de BS; • dezvoltarea normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar aprobat prin Ordinul MF nr.216 din 28.12.2015, la poziția „<i>Creanțe ale contribuabililor</i>”; • monitorizarea asigurării de către SV a procesului de calculare a majorărilor de întârziere la plățile de bază și asigurarea plenitudinii raportării către MF a datoriilor agenților economici și ale persoanelor fizice; • monitorizarea instituirii de către SFS a unor mecanisme de conlucrare între instituțiile statului privind calcularea și raportarea taxelor, amenzilor, altor plăți la buget, a căror administrare este pusă în seama organelor fiscale; • stabilirea unor mecanisme eficiente de examinare a estimărilor pentru cheltuielile de personal de către autoritățile/instituțiile bugetare, în vederea excluderii aprobării fondurilor centralizate cu ulterioare redistribuiri.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Echipa de audit a comunicat MF observațiile de audit și pe măsură a ținut cont de motivațiile și documentele suplimentar prezentate. Astfel, conducerea MF nu a avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.17 din 24 mai 2022)⁷⁴

Informații generale	Bugetul asigurărilor sociale de stat reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale⁷⁵. Acesta este planul financiar anual care reflectă constituirea, repartizarea și utilizarea fondurilor bănești necesare ocrotirii pensionarilor, salariaților și membrilor de familie. Prin intermediul sistemului public de asigurări sociale, statul garantează cetățenilor dreptul la protecție socială în cazurile de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, de pierdere a întreținătorului prin plăți sociale - pensii, indemnizații și alte prestații de asigurări sociale. Administrarea bugetului asigurărilor sociale de stat și implementarea programelor în conformitate cu obiectivele și indicatorii de performanță asumați i-au revenit Casei Naționale de Asigurări Sociale⁷⁶. Astfel, această entitate are misiunea de a realiza politicile sociale ale statului orientate spre garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat. Prin intermediul sistemului public de asigurări sociale, statul garantează cetățenilor dreptul la protecție socială în cazurile de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, de pierdere a întreținătorului prin plăți sociale - pensii, indemnizații și alte prestații de asigurări sociale. Totodată, prin intermediul CNAS se acordă unor anumite categorii de cetățeni, prestații de asistență socială, a căror finanțare se efectuează din mijloacele bugetului de stat. În acest context, se relevă importanța semnificativă și calitativă a acestui buget, deoarece este orientat spre cetățeni în vederea asigurării riscurilor survenite pe parcursul vieții (boală, bătrânețe etc.). BASS are în administrarea lui peste 2,37 milioane de beneficiari de prestații, care pe parcursul anului 2021 au avut tangență cu acest buget și au beneficiat cel puțin de o prestație.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie fără rezerve	Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2021. În opinia noastră, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, precum și de activități de control fragmentate la stabilirea, plata și evidența unor prestații sociale. Deficiențele și problemele constatate au impact asupra indicatorilor de raportare BASS, pot leza dreptul cetățenilor la anumite prestații, precum și pot afecta calitatea serviciilor acordate.

⁷⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1170/hotararea-nr-17-din-24-mai-2022-cu-privire-la

⁷⁵ Art.1 din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999.

⁷⁶ Art.22 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 22 din 04.06.2021⁷⁷, au fost înaintate 21 de recomandări, dintre care 15 recomandări au fost implementate, 3 recomandări au fost parțial implementate și 3 recomandări au rămas neimplementate, nivelul de executare fiind de 85,7%. Impactul implementării recomandărilor de audit a fost: • elaborarea modificărilor la normele de evidență a datoriilor, astfel reflectarea datoriilor plăților suspendate la conturile extrabilanțiere se efectuează, începând cu data de 01.01.2021, în urma punerii în aplicare a serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay). La 31.12.2021 suma datoriilor pe termen lung constituia 12,4 mil. lei. Această nouă abordare furnizează utilizatorilor rapoartelor, informații relevante cu privire la angajamentele reale ale CNAS față de beneficiarii de prestații și reprezintă drept sursă completă la prognozarea resurselor necesare pentru continuitatea operațiunilor și satisfacerea obligațiilor; • modificarea normelor de evidență și prezentare a veniturilor în Rapoartele privind executarea BASS, redă valoarea contribuțiilor calculate și suma datoriilor formate la finele perioadei de gestiune. Astfel, implementarea recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în anul precedent a determinat asigurarea unei imagini de ansamblu privind calcularea, achitarea, creanțele și datoriile pe indicatori separați.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Măsurile dispuse și întreprinse de Casa Națională au vizat unele aspecte de corectare a pensiilor foștilor angajați ai instituțiilor de forță, a pensiilor unor angajați din aviația civilă și a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În vederea remedierii curenților și problemelor constatate, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop îmbunătățirea modului de administrare și utilizare a resurselor publice. Acestea sunt orientate în continuare spre consolidarea managementului finanțelor publice și dezvoltarea la un nivel corespunzător a capacității instituționale de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și eliminarea erorilor și iregularităților stabilite. Totodată, au fost înaintate recomandări de ajustare a cadrului legal, ce vor contribui la eficientizarea proceselor realizate în cadrul executării BASS.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții aferente constatărilor și recomandărilor de audit, iar în unele cazuri au fost prezentate acțiunile care vor fi întreprinse pentru remedierea situațiilor constatate.

⁷⁷ Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 04.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021”.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 26 mai 2022)⁷⁸

Informații generale	Asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem, garantat de stat, de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea fondurilor destinate acoperirii cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiuni). Sistemul Fondurilor de Asigurări în Medicină este gestionat de Compania Națională de Asigurări în Medicină, care este unicul administrator al acestui buget semnificativ valoric. Sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală se organizează și funcționează având la bază principiile unicității, egalității, solidarității, obligativității, contributivității, repartiției și autonomiei. În scopul realizării asigurării obligatorii de asistență medicală, Compania Națională de Asigurări în Medicină constituie, din contul mijloacelor totale acumulate, și gestionează 5 fonduri de asigurare⁷⁹. Indicatorii de venituri și cheltuieli în anul 2021 au constituit <i>circa 11 500 mil.lei</i>. FAOAM este parte componentă a bugetului public național și reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului. Acest buget este semnificativ atât valoric, cât și reieșind din spectrul de servicii acordate cetățenilor, care se realizează la nivel național. Ponderea veniturilor executate ale FAOAM în BPN a constituit 15%, iar în PIB - 4,8%. Față de anul 2020, ponderea veniturilor FAOAM în BPN s-a majorat cu 1,3%, respectiv s-a majorat și ca pondere în PIB cu 0,6%. De asemenea, indicatorul de cheltuieli executate ale FAOAM în BPN au constituit 14,1%, iar în PIB - 4,8%. Față de anul 2020, ponderea cheltuielilor FAOAM în BPN s-au majorat cu 2,6%.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie fără rezerve	Am auditat Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021. În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă privind executarea FAOAM în anul 2021, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Carențele constatate de audit au fost condiționate de insuficiența funcționalităților și interconexiunii sistemelor informaționale ce pun în dificultate evaluarea serviciilor medicale prestate cetățenilor, determinarea persoanelor unice deservite, eliminarea erorilor înregistrate aferente rețetelor.
Impactul implementării	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 04 iunie 2021 „Cu privire la auditul financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2020”,

⁷⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1171/hotararea-nr20-din-26-mai-2022-cu-privire-la-raport |

⁷⁹ Fondul pentru achitarea serviciilor medicale; Fondul de dezvoltare și modernizare; Fondul de administrare a SAOAM; Fondul de rezervă; Fondul măsurilor de profilaxie; Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

<i>recomandări lor înaintate prin HCC anterioare</i>	instituțiilor auditate le-au fost înaintate 12 recomandări. Auditul a stabilit că acestea au fost implementate la un nivel de 65%, fiind implementate 5 recomandări, 6 recomandări - implementate parțial, iar 1 - nu a fost implementată. Impactul benefic atins prin realizarea recomandărilor este: - stabilirea criteriilor de determinare a volumului de mijloace financiare contractate și achitate în baza principiului de contractare „buget global”, proces care a fost inițiat; - veniturile calculate sunt reflectate în rapoartele anuale și oferă utilizatorilor finali o imagine de ansamblu privind reflectarea procesului integral de calculare, executare și raportare a veniturilor FAOAM etc.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Impactul benefic atins prin întreprinderea măsurilor va asigura stabilirea criteriilor la estimarea volumului de mijloace financiare contractate și achitate în baza principiului de contractare „buget global”, proces care a fost inițiat. De asemenea, veniturile calculate sunt reflectate în rapoartele anuale și oferă utilizatorilor finali o imagine de ansamblu privind reflectarea procesului integral de calculare, executare și raportare a veniturilor FAOAM.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• reexaminarea modului de contractare „buget global”, cu elaborarea bazei de contractare a serviciilor medicale din FAOAM și stabilirea indicatorilor de rezultat pentru volumul de servicii acordate, raportate și achitate); • asigurarea elaborării și aprobării metodologiei de raportare de către instituțiile de profil a volumului de servicii medicale prestate, precum și de determinare/calculare a pacienților unici deserviți pe parcursul anului, în vederea utilizării rezultative a mijloacelor financiare contractate („per capita”) achitate și raportate de către CNAM; • monitorizarea și controlul realizării contractelor de prestări servicii în cadrul AOAM, în scopul gestionării resurselor financiare alocate cu asigurarea revizuirii și ajustării cadrului de raportare a instituțiilor medicale, în condițiile realizării serviciilor medicale supra contract; • actualizarea și revizuirea permanentă a bazei de date a pacienților din lista de așteptare și asigurarea transparenței accesului persoanelor asigurate la tratament costisitor; • asigurarea întreprinderii măsurilor ce se impun, în scopul asigurării continuității reformelor prin extinderea funcționalității SIA „Asistență Medicală Primară” și implementarea rețelei electronice „e-Rețetă”, cu stabilirea termenelor de realizare raportați; • reglementarea procesului de inițiere, desfășurare și selectare a candidaților la ocuparea funcțiilor vacante de conducători ai instituțiilor medico-sanitare publice.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții aferente constatărilor și recomandărilor de audit, iar în unele cazuri au fost prezentate acțiunile care vor fi întreprinse pentru remedierea situațiilor constatate.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.16 din 23 mai 2022)⁸⁰

Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene i-au fost aprobate alocații în sumă de 479,3 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 472,1 mil. lei. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 90,5% (427,1 mil. lei), din care, aparatul central a executat cheltuieli în sumă de 68,4 mil. lei, iar misiunile diplomatice și oficiile consulare - 358,7 mil. lei. Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2021 - 411,2 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: Nefuncționalitatea unor activități de control au generat deficiențe și nereguli la raportarea veniturilor în sumă de 1,8 mil. lei, evaluarea și înregistrarea în evidența contabilă a unor mijloace fixe și active neproductive din gestiune în sumă de 3,4 mil. lei, la calcularea uzurii mijloacelor fixe - de 162,3 mii lei, la recunoașterea, clasificarea și înregistrarea unor active nefinanciare - în sumă de 57,1 mii lei, care au denaturat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului în sumă totală de 5,1 mil. lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, capacitatea instituțională redusă, neînstituirea controlului intern managerial, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil care au determinat denaturarea rapoartelor financiare consolidate.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 03.06.2021 ⁸¹ , MAEIE i-au fost înaintate 2 recomandări, dintre care a fost implementată doar una. Prin scrisoarea către conducere, din 18 recomandări înaintate: au fost implementate 4, parțial implementate - 10, și 4 neexecutate, nivelul de executare constituind circa 50,0%. Astfel, - de către 2 MDOC a fost majorată valoarea clădirilor cu suma cheltuielilor privind reparațiile capitale efective de 0,6 mil. lei, totodată fiind majorată perioada de utilizare a clădirilor; - a fost elaborată și aprobată politica internă de securitate cibernetică a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene;

⁸⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1169/hotararea-nr16-din-23-mai-2022-cu-privire-la-raportul

⁸¹ Hotărârea Curții de Conturi nr. 21 din 03 iunie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2020”.

	- a fost inițiată elaborarea unui regulament nou cu privire la transportarea poștei diplomatice, care urmează a fi definitivat pe parcursul anului 2022; - a fost elaborat proiectul Regulamentului cu privire la eliberarea, anularea, ridicarea și depozitarea pașaportului diplomatic de serviciu, ulterior fiind publicat pe site-ul oficial al MAEIE.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	- asigurarea separării și înregistrării în evidența contabilă a activelor neproductive/terenului deținut, precum și a celor arendate pentru construcția sediului unei Ambasade; - examinarea posibilității delimitării cheltuielilor suportate pentru serviciile poștale și de curierat și comisioanelor aferente tranzacțiilor pentru serviciile acordate IP ASP; - reglementarea modalității de încasare, ținere a evidenței contabile și raportare a taxelor consulare; - implementarea unui sistem de control intern managerial viabil, asigurând identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora, instituirea unor activități de control relevante și eficiente pentru a minimiza riscurile identificate; - punerea în aplicare a unui plan de măsuri privind implementarea recomandărilor realizabile pe o perioadă îndelungată referitor la modificările și/sau completarea cadrului normativ existent aplicabil în cadrul entității.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MAEIE a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 25 mai 2022)⁸²

Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, MJ i-au fost aprobate alocații în cuantum de 934,8 mil.lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 820,4 mil.lei, sau cu 114,4 mil.lei mai puțin. Executarea de casă, față de planul precizat, s-a realizat la nivel de 93,8% (769,6 mil.lei). Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2021 suma de 805,7 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: • neaplicarea regulilor generale de evaluare și înregistrare în cazul a 35 de terenuri cu suprafața totală de 82,02 ha de către 12 instituții din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor a condiționat denaturarea semnificativă a soldului subclasei „Active neproductive”, acesta fiind subevaluat cu suma de 105,9 mil. lei; • neaplicarea regulilor de capitalizare a valorii lucrărilor de reparație capitală a clădirilor și altor obiecte reconstruite/reparate de către 9 instituții penitenciare din subordinea ANP, în sumă de 51,5 mil.lei, a determinat supraevaluarea soldului investițiilor capitale în curs de execuție cu 44,5 mil.lei, subevaluarea valorii clădirilor cu 45,3 mil.lei și a construcțiilor speciale cu 6,2 mil.lei; • casarea și trecerea neregulamentară la cheltuieli de către ANP a stocurilor de materiale circulante în sumă de 7,7 mil.lei au condiționat supraevaluarea soldului subclasei „Bunuri-cheltuieli privind utilizarea stocurilor” cu suma menționată; • neaplicarea regulilor generale de recunoaștere și clasificare a activelor nefinanciare de către ANP și unele instituții din subordine, precum și Inspectoratul Național de Probațiune, fiind supraevaluate soldurile subclaselor „Mijloace fixe” cu 3,3 mil.lei și „Stocuri de materiale circulante” cu 3,0 mil.lei.
Cauzele și impactul deficienței or constatate	Neregulile și deficiențele constatate de auditul public extern au avut impact asupra rapoartelor financiare consolidate, fiind cauzate de: • neîntreprinderea măsurilor în vederea evaluării tuturor terenurilor din gestiune, precum și neaplicarea regulilor de capitalizare a valorii lucrărilor de reparație capitală, generând denaturarea valorii de bilanț a activelor neproductive și mijloacelor fixe; • neaplicarea regulilor generale privind casarea și trecerea la cheltuieli a echipamentului, prevăzute de Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015; • interpretarea neunivocă a legislației cu privire la modalitatea de transmitere a capitalului social, precum și nedelegarea de către ANP a reprezentanților săi în comisia mixtă de transmitere a capitalului social către APP;

⁸² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1173/hotararea-nr18-din-25-mai-2022-cu-privire-la-raportul

	situațiile constatate referitoare la investițiile capitale afectează realizarea obiectivului privind asigurarea instanțelor judecătorești cu sedii și condiții adecvate de muncă, precum și îmbunătățirea condițiilor de detenție potrivit standardelor în domeniu.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 15 iunie 2021⁸³, MJ și instituțiilor din subordine auditate le-au fost înaintate 8 recomandări, dintre care 2 recomandări au stat la baza opiniei cu rezerve. Din totalul recomandărilor, 1 recomandare a fost implementată, 4 recomandări - parțial implementate, și 3 - neimplementate, nivelul de implementare a recomandărilor fiind de 37,5%. Astfel, au fost corectate înregistrările contabile aferente activelor nefinanciare de 1,1 mil.lei; a fost inițiată procedura de transmitere către Penitenciarul nr.3 - Leova a valorii lucrărilor de reparație capitală de 31,0 mil.lei; a fost sesizată instanța de judecată în vederea încasării creanțelor de 5,2 mil.lei pentru munca prestată de condamnați; a fost inițiată descrierea proceselor și elaborarea Registrului riscurilor financiar-contabile; au fost finalizate lucrările de reparație capitală a clădirii CNEJ în valoare de 0,8 mil.lei; au fost înaintate către Guvern propuneri privind completarea Legii nr.120 din 21.09.2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului cu dispoziții referitoare la activitățile speciale de prevenire și combatere a terorismului de către Detașamentul cu destinație specială „Pantera”.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	ANP și instituțiile din subordine au asigurat contabilizarea regulamentară pentru 33 de terenuri cu suprafața de 56,6 ha în valoare de 43,8 mil.lei; au capitalizat cheltuielile aferente investițiilor capitale efectuate la reconstrucția obiectivelor în valoare de 10,4 mil.lei; au corectat înregistrările contabile aferente activelor nefinanciare în valoare de 4,1 mil.lei și a cheltuielilor în valoare de 0,8 mil.lei; au inițiat procedura de dare în exploatare a obiectivului „Reconstrucția Penitenciarului nr.10 - Goian”. INP a înregistrat cantitativ construcțiile cu suprafața totală de 1067,3 m²; a corectat înregistrările contabile aferente activelor nefinanciare în valoare de 0,2 mil.lei și a cheltuielilor privind deprecierea activelor în valoare de 0,5 mil.lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Capitalizarea cheltuielilor aferente reparațiilor capitale; Casarea și trecerea regulamentară la cheltuieli a stocurilor de materiale circulante, cu reflectarea conformă a acestora în evidența contabilă; Transmiterea regulamentară către APP a capitalului social al întreprinderilor de stat fondate în cadrul sistemului penitenciar și a terenurilor din gestiunea MJ și instituțiilor din subordine; Valorificarea investițiilor capitale alocate pentru construcția instanțelor judecătorești cu sedii și condiții adecvate de muncă, construcția și reconstrucția penitenciarelor în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MJ și instituțiile din subordine auditate sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a neregulilor și abaterilor constatate, cu îmbunătățirea sistemului CIM.

⁸³ Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 15.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2020”.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 27.05.2022)⁸⁴

Informații generale	Autoritatea publică centrală de specialitate Ministerul Economiei și Infrastructurii a fost creată în baza Hotărârii Guvernului nr.690 din 30.08.2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei și Infrastructurii” și asigură, până la restructurarea administrației publice centrale din data de 12.08.2021 conform Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate: economie; tehnologia informației și comunicații; construcții; transport; infrastructura calității și supravegherea pieței; securitate și eficiență energetică; turism.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza opiniei cu rezerve. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Economiei și Infrastructurii a fost reorganizat în Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Ministerul Economiei. Prin urmare, Ministerul Economiei și Infrastructurii a transmis către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea 0. Deși transmiterea patrimoniului a fost efectuată în conformitate cu prevederile cadrului normativ aplicabil, se denotă denaturarea agregată a informațiilor transmise, după cum urmează: • supraevaluarea grupei de conturi 419 „Alte creanțe ale instituțiilor bugetare” cu 11,74 mil. lei, prin prisma nerecepționării proiectului tehnic „Conducta de interconectare a Sistemului de transport gaze naturale din România cu sistemul de transport gaze naturale din Republica Moldova, faza II, pe direcția Ungheni-Chișinău”, și subevaluarea cu aceeași sumă a grupei de conturi 318 „Alte mijloace fixe”; • supraevaluarea grupei de conturi 314 „Mașini și utilaje” cu 2,75 mil. lei, din cauza netransmiterii instalației fotovoltaice către beneficiar, și subevaluarea grupei de conturi 289 „Alte cheltuieli ale instituțiilor bugetare” cu aceeași sumă. Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”, din cauza interpretării eronate a Titlului executoriu privind recunoașterea Hotărârii arbitrale străine și încuviințarea executării silite a unor prejudicii, a calculat incorect dobânzile și penalitățile stabilite, ceea ce a condiționat subevaluarea cheltuielilor din perioada de gestiune cu circa 8,06 mil. lei și supraevaluarea rezultatului financiar cu aceeași sumă.

⁸⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1176/hotararea-nr21-din-27-mai-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Lacunele din sistemul de control intern managerial și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare consolidate.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.16 din 29.04.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2020”, a înaintat 3 recomandări, care au fost implementate integral. Acest fapt a contribuit direct la consolidarea sistemului de control intern managerial și oferă o asigurare rezonabilă de atenuare sau excludere în timp util a erorilor identificate de către audit.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Agencia pentru Eficiență Energetică a convenit cu Serviciul Fiscal de Stat asupra disponibilității de a transmite instalația fotovoltaică și a înaintat către MIDR propunerile de rigoare. ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” a efectuat corectările de rigoare care vor fi prezentate în rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (succesor de drepturi și obligații al MEI).
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	MIDR, în calitate de succesor de drepturi și obligații al MEI, va elabora criteriile de transmitere a bunurilor procurate către persoanele fizice beneficiare.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Ministerul Economiei și Infrastructurii și instituțiile din subordine sunt de acord cu constatările și recomandările de audit.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 27 mai 2022)⁸⁵

Informații generale	Prin Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, denumirea Ministerului Economiei și Infrastructurii s-a modificat în Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, devenind succesorul de drepturi și obligații al Ministerului Economiei și Infrastructurii. MIDR este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în următoarele domenii de activitate: infrastructura de comunicații; construcții și urbanism; transport; infrastructura de transport; securitate și eficiență energetică; dezvoltare regională.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: • IP Fondul de Investiții Sociale în Moldova nu a reflectat în evidența contabilă transmiterea investițiilor efectuate cu scopul de a îmbunătăți condițiile de activitate în unitățile de învățământ către comunitățile beneficiare, ceea ce a generat supraevaluarea mijloacelor fixe cu cel puțin 67,88 mil. lei și subevaluarea cheltuielilor și a corectărilor rezultatelor anilor precedenți cu aceeași sumă. Concomitent, a fost denaturat și rezultatul financiar al anului de gestiune cu circa 55,04 mil. lei; • ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor”, din cauza interpretării eronate a Titlului executoriu privind recunoașterea Hotărârii arbitrale străine și încuviințarea executării silite a unor prejudicii, a calculat incorect dobânzile și penalitățile stabilite, astfel fiind supraevaluate cheltuielile din perioada de gestiune și subevaluat rezultatul financiar cu circa 73,9 mil. lei. La fel, datoria față de antreprenor a fost supraevaluată cu 70,6 mil. lei; • IP Unitatea de Implementare a Proiectului de Construcție a Locuințelor pentru Păturile Socialmente Vulnerabile II, din cauza neînstituirii unor controale-cheie eficiente, nu a transmis 31 de apartamente sociale din complexul locativ din or. Ialoveni, în condițiile în care acesta a fost finisat în anul 2018 și repartizat locuitorilor. Se denotă că până în prezent apartamentele sunt reflectate incorect în componența investițiilor în active în curs de execuție, ceea ce a generat supraevaluarea acestora cu 19,9 mil. lei și subevaluarea corectărilor rezultatelor anilor precedenți cu aceeași sumă.

⁸⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1178/hotararea-nr22-din-27-mai-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Din cauza lacunelor din sistemul de control intern managerial, dar și a fluctuației personalului responsabil din cadrul entităților auditate, s-a condiționat denaturarea rapoartelor financiare consolidate.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.16 din 29.04.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2020”, a înaintat 3 recomandări, care au fost implementate integral de către MIDR (ca succesor de drepturi și obligații pentru MEI, a se vedea Impactul implementării recomandărilor din Anexa aferentă Ministerului Economiei și Infrastructurii).
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” a efectuat corectările de rigoare, care vor fi prezentate în rapoartele financiare trimestriale.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	IP FISM va stabili o procedură exhaustivă cu privire la evidența analitică a investițiilor și modul de transmitere a acestora către comunitățile beneficiare. IP UIPCLPSV II va interveni repetat către reprezentanții Consiliului raional Ialoveni pentru semnarea actului de predare-primire a investiției și finalizarea procesului de transmitere.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MIDR și entitățile subordonate au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 27 mai 2022)⁸⁶

Informații generale	Autoritatea publică centrală Ministerul Economiei a fost creată în baza Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate” și Hotărârii Guvernului nr.143 din 25.08.2021 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei” și a început activitatea la 25.08.2021. Ministerul Economiei este un organ central de specialitate al administrației publice, care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate (politici economice; reglementarea mediului de afaceri și a întreprinderilor mici și mijlocii; investiții și dezvoltare industrială; politici de administrare a proprietății publice; tehnologia informației și economie digitală; infrastructura calității și supravegherea pieței; cooperare economică internațională și politici comerciale).
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: Ministerul Economiei a raportat eronat soldul mijloacelor financiare disponibile la conturile Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), acesta fiind supraevaluat cu 10,23 mil. lei. ODIMM, fără acordul Ministerului Economiei, a utilizat în avans suma menționată pentru un alt proiect de finanțare externă, în care, potrivit clauzelor contractuale, donatorul acoperă doar 80% din suma totală în prima fază, iar restul 20% urmează a fi transferate la finalizarea și auditarea proiectului.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Monitorizarea insuficientă a activităților entităților subordonate, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și utilizarea contrar destinației a resurselor financiare alocate din bugetul public național.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Dat fiind că Ministerul Economiei a fost creat în baza Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, anterior, Curtea de Conturi nu a efectuat misiuni de audit aferente și, respectiv, nu a înaintat recomandări.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-

⁸⁶ https://www.ccm.md/ro/decision_details/1177/hotararea-nr23-din-27-mai-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Instituirea grupului de lucru în scopul elucidării situației aferente utilizării resurselor financiare de către Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Ministerul Economiei și instituțiile din subordine sunt de acord cu constatările și recomandările de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 30 mai 2022)⁸⁷	
Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021 Ministerului Finanțelor i-au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 1 536,6 mil.lei, fiind precizate în sumă totală de 1 402,7 mil.lei. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 93,7%, sau 1 314,3 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie fără rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Cauzele care au influențat asupra nivelului de valorificare a investițiilor sunt: tergiversarea și anularea în unele cazuri a procedurilor de achiziție ca urmare a depășirii costului ofertei în raport cu bugetul maxim disponibil, întâzieri la executarea lucrărilor, necesitatea ajustării documentației tehnice, urmare a neconcordanțelor în procesul de realizare a lucrărilor, precum și altele. Reglementarea insuficientă în cadrul normativ a procedurilor cu referire la evidența bunurilor confiscate care nu aparțin instituției, generează neclarități privind modul de contabilizare a acestora. Incertitudinile în cadrul legal au cauzat nefinalizarea procesului de reorganizare a SV.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 10 iunie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2020”, MF i-au fost înaintate 13 recomandări, din care 11 au fost implementate integral, iar 2 recomandări sunt implementate parțial, nivelul de executare fiind de 91,0%. Astfel, - pe parcursul anului 2021, Ministerul Finanțelor și instituțiile din subordine au evaluat și au înregistrat în evidența contabilă 11 terenuri cu suprafața totală de 1,127 ha, în valoare totală de 1,5 mil.lei; - au fost corectate înregistrări contabile aferente mijloacelor fixe, activelor nemateriale și stocurilor de materiale circulante în sumă totală de 5,2 mil.lei; - au fost capitalizate servicii de implementare a unor funcționalități ale SI în sumă totală de 0,5 mil.lei, prin ce s-a asigurat plenitudinea raportării conturilor respective.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-
Măsurile dispuse pentru remediere	În urma misiunii de audit, MF și instituțiilor din subordine le-au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM pentru a asigura:

⁸⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1175/hotararea-nr-26-din-30-mai-2022-cu-privire-la

	• evaluarea și înregistrarea sistemelor informaționale din gestiune în conformitate cu prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015;• modificarea cadrului regulator aferent raportării bunurilor confiscate, în scopul raportării acestora;• valorificarea alocațiilor aferente investițiilor;• estimarea corectă a necesarului de alocații pentru cheltuielile de personal;• neadmiterea formării creanțelor și datoriilor, în special a celor cu termenul de achitare expirat.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MF și instituțiile din subordine au fost de acord cu constatările de audit și vor întreprinde măsuri de remediere, în special pe aspectele la care au fost identificate problematici, cu îmbunătățirea CIM.

Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022)⁸⁸

Informații generale	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în perioada 01.01.2022 până la 31.08.2022, a fost autoritatea publică centrală responsabilă de realizarea politicii statului în domeniile agricultură; producerea alimentelor; siguranța alimentelor; dezvoltare regională și rurală; planificare spațială; protecția mediului și schimbări climaterice; resurse naturale și altele. La 12 august 2021, prin Hotărârea Guvernului nr.117/2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, acesta a fost reorganizat în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și în Ministerul Mediului, domeniul dezvoltare regională și domeniul planificare spațială fiind preluate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Prin urmare, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a transmis către Ministerele reorganizate/nou-create (MAIA, MM și MIDR) patrimoniul în sumă totală de 649,55 mil.lei, fiind întocmite 3 seturi de acte de primire-predare⁸⁹. Alocațiile aprobate pentru anul 2021 au fost repartizate conform Hotărârii Guvernului nr.150 din 25.08.2021 „Privind redistribuirea alocațiilor aprobate în Legea bugetului de stat pe anul 2021 nr.258/2020”, fiind diminuate cu 1396,5 mil.lei. Deși repartizarea alocațiilor s-a efectuat la situația din 31.08.2021, transmiterea activelor și pasivelor a avut lor cu tergiversare, fiind efectuată în februarie 2022, la situația din 31.12.2021.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Opinia cu rezerve a fost determinată de denaturări semnificative a valorii activelor și pasivelor transmise către ministerele nou-create (MAIA și MM).
Baza pentru opinie cu rezerve	Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe: subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu 25 028,8 mil.lei⁹⁰, cauzată de: subevaluarea cu 24 827,5 mil.lei, ca urmare a neevaluării și necontabilizării în modul stabilit a terenurilor fondului forestier și din domeniul hidroameliorației, transmise în gestiune economică întreprinderilor de stat ai căror fondatori sunt instituțiile subordonate ministerului; supraevaluarea cu 46,2 mil.lei, ca urmare a nerespectării prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015, nefiind exclus din evidența contabilă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social a 2 întreprinderi de stat⁹¹ amplasate peste hotare (25,7 mil.lei), precum menținerii în evidența contabilă a valorii cotei sociale a unei întreprinderi, în mărime de 20,5 mil. lei,

⁸⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1182/hotararea-nr29-din-28-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

⁸⁹ MIDR - 81,7 mii lei, MM - 35 734,6 mii lei, MAIA - 613 735, 6 mii lei.

⁹⁰ Calculul: 247,5 mil.lei + 24 827,5 mil. lei - 25,7 mil.lei - 20,5 mil. lei = 25 028,8 mil.lei.

⁹¹ Conform extrasului din Registrul de stat unificat al persoanelor juridice, antreprenorilor individuali și asociațiilor publice al Ucrainei, fondator a 2 întreprinderi de stat (Cariera Cernăuți și Cariera Pervomaisk) este Agenția Proprietății Publice.

care a fost lichidată și radiată din Registrul de stat al unităților de drept în anul 2021;

- subevaluarea cu 247,5 mil. lei, ca urmare a transmiterii neregulamentare, cu titlu gratuit, colegiilor care au trecut la autogestiune în urma reformei din anul 2018⁹², a bunurilor imobile proprietate publică, care regulamentar urmau a fi transmise în gestiune economică.

Totodată, Ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018 și Legii nr.246/2017 în ceea ce privește capitalul social și componența bunurilor depuse în acesta. Lipsa listei exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat nu permite validarea valorii de 648,04 mil. lei, declarate și raportate de minister;

2. subevaluarea soldului grupei contului 371 „Terenuri” cu 41,02 mil. lei⁹³, ca urmare a:

- neevaluării și necontabilizării a 48 loturi de teren, cu suprafața de 723,99 ha⁹⁴, valoarea cărora se determina prin aplicarea prețului normativ calculat conform prevederilor Legii nr.1308/1997 și constituie 161,35 mil. lei;

- menținerii în evidența contabilă a 97 loturi de teren, cu suprafața totală de 1 694,5 ha, care, conform înscrisurilor din RBI, aparțin persoanelor terțe, valoarea contabilă a cărora constituie 63,2 mil. lei;

- contabilizării neregulamentare a 9 loturi de teren cu suprafața de 1 668,73 ha, în valoare de 57,13 mil. lei, primite în comodat de la Agenția Proprietății Publice, care regulamentar urmau a fi contabilizate în conturi extrabilanțiere;

3. de asemenea, Ministerul a recunoscut în evidența contabilă valoarea a 9 imobile care aparțin terților, conform înscrisurilor din RBI, în sumă de 13,83 mil. lei, în același timp Ministerul a interpretat eronat prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 în ce privește regulile de recunoaștere și evaluare a bunurilor imobile, 46 de clădiri nefiind recunoscute în evidența contabilă, dintre care 8 clădiri sunt înregistrate la oficiile cadastrale cu valoarea de 20,75 mil. lei. Echipa de audit nu a putut obține dovezi suficiente pentru a determina valoarea a 38 de proprietăți și, prin urmare, a fost limitată în domeniul său de aplicare, considerând că această deficiență se aștepta a fi una semnificativă;

4. Ministerul nu a aplicat prevederile Hotărârii Guvernului nr.500/1998 despre aprobarea Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele fixe, referitor la Baza de odihnă „Selectia”, amplasată în Ucraina⁹⁵ și demolată încă în anul 2013. Astfel, soldul grupei de conturi 311 „Clădiri” a fost supraevaluat cu 1,3 mil. lei;

5. Ministerul a interpretat incorect prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 și a contabilizat eronat volumele de investiții realizate la obiectivele care nu îi aparțin. Astfel, soldurile conturilor 311 „Clădiri”, 312 „Construcții speciale”, 314 „Mașini și utilaje” au fost supraevaluate cu 0,9 mil. lei, 36,22 mil. lei și, respectiv, 73,9 mil. lei, iar soldul contului 319 „Investiții capitale în curs de execuție” a fost subevaluat cu suma de 111,02 mil. lei. Totodată, valoarea totală a activelor a fost majorată cu 111,02 mil. lei, din cauza menținerii în evidența contabilă a volumelor de lucrări pentru unele active care aparțin terților.

⁹² Hotărârea Guvernului nr.1077/2016 „Cu privire la instituțiile de învățământ profesional tehnic”. Trecerea colegiilor la autogestiune a avut loc în anul 2020.

⁹³ Calcul: 48,51 mil. lei (terenuri neînregistrate) - 37,88 mil. lei (terenuri ale terților) = 10,63 mil. lei.

⁹⁴ Pentru a determina valoarea terenurilor, entitatea trebuia să aplice, pentru recunoaștere, valoarea cadastrală indicată în Registrul bunurilor imobile sau, în lipsa acesteia, prețul normativ calculat conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.1308-XIII din 25.07.1997.

⁹⁵ Baza de odihnă „Selectia”, gestionată de Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selectia”.

<i>Cauzele și impactul deficienței or constatate</i>	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În cadrul misiunii de audit realizate în anul precedent⁹⁶ au fost înaintate 26 de recomandări de audit menite să contribuie la remedierea neconformităților constatate. Factorii de decizie ai unor entități nu au întreprins măsurile necesare în acest sens, astfel, ca urmare a evaluării gradului de implementare a acestora, s-a constatat că 3 recomandări au fost implementate integral, alte 3 recomandări au fost implementate parțial, celelalte 20 de recomandări nefiind implementate, nivelul de realizare a recomandărilor constituind 17,3%, ceea ce a condiționat emiterea opiniei cu rezerve. Recomandările neimplementate au fost reiterate și adresate către ministerele nou-create (MAIA și MM), succesoare ale drepturilor și obligațiilor MADRM. Totodată, ca urmare a implementării recomandărilor înaintate în anul precedent: • au fost evaluate și contabilizate 47 loturi de teren cu suprafața de 49,61 ha (53,99 mil.lei) și 54 de bunuri imobile cu suprafața de 4,49 mii m² (5,05 mil.lei); • au fost excluse din evidența contabilă 4 loturi de teren (1,4 ha) și un bun imobil cu suprafața de 1,5 mii m² (2,23 mil.lei) care aparțin terților; • a fost înregistrat dreptul patrimonial asupra unui bun imobil cu suprafața de 0,02 mii m² (5 mii lei); • în anul 2021 devieri în datele prezentate APP privind bunurile imobile și terenurile gestionate nu au fost identificate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	În cadrul reformei administrației publice centrale, Agenției „Moldsilva”, începând cu 01.01.2021, i-a fost schimbat statutul din Org1 în Org2 subordonat MADRM, iar transmiterea soldurilor s-a realizat prin contul 723 „Corectarea rezultatelor anului precedent”, nefiind întocmit Raportul consolidat al Agenției ca Org1. Drept urmare a comunicării pe acest subiect cu responsabilii de la Ministerul Finanelor, Agenția a întocmit Raportul respectiv fiind astfel exclusă denaturarea soldurilor activelor și pasivelor per total pe bugetul de stat în sumă de 80,7 mil.lei fiecare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ținând cont de faptul că deficiențele identificate în Raportul de audit sunt reiterate în Rapoartele de audit privind situațiile financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ale Ministerului Mediului încheiate la 31.12.2021, recomandările pentru remedierea acestora sunt înaintate în Rapoartele de audit privind situațiile financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ale Ministerului Mediului, ministere nou-create, în calitate de succesori de drepturi și obligații conexe domeniilor preluate de la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, fiind responsabili de implementarea acestora.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu a avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

⁹⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 25.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2020”.

Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28 iunie 2022)⁹⁷

Informații generale	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este instituția succesoare a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care conform Hotărârii Guvernului nr.117/2021 este responsabil de domeniile 1) producția produselor de origine vegetală și animală; 2) procesarea produselor de origine vegetală și animală; 3) vitivinicol și al băuturilor alcoolice; 4) protecția plantelor și carantina fitosanitară; 5) producția ecologică și produse cu denumire de origine; 6) medicina veterinară; 7) selecția și reproducția în zootehnie; 8) siguranța alimentelor; 9) dezvoltarea și organizarea piețelor produselor agricole și agroalimentare; 10) programe de dezvoltare rurală; 11) consultanță în agricultură; 12) îmbunătățiri funciare și fond funciar. Ca urmare a reformei realizate, MAIA (APC) a primit în gestiune patrimoniu în valoare de 613,74 mil.lei. În anul 2021, Ministerul și instituțiile din subordine au gestionat resurse în valoare de 845,8 mil lei, cheltuieli și active nefinanciare în valoare de 893,6 mil.lei, nivelul de realizare al veniturilor fiind de 81,25%, al cheltuielilor și activelor nefinanciare - de 83,26%. Totodată, conform datelor bilanțului contabil, în anul 2021 patrimoniul total consolidat administrat de către MAIA a constituit 1 229,3 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Opinia cu rezerve a fost determinată de denaturările semnificative ale valorii activelor și pasivelor, ca urmare a transmiterii în cadrul reformei APC de către MADRM a soldurilor, a căror valoare a fost denaturată semnificativ.
Baza pentru opinia cu rezerve	Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe: • subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu 201,3 mil. lei⁹⁸, cauzată de: (i) supraevaluarea cu 46,2 mil.lei, ca urmare a nerespectării Ordinului ministrului Finanțelor nr. 216/2015, nefiind excluse din evidența contabilă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social a 2 întreprinderi de stat⁹⁹ amplasate peste hotare (25,7 mil.lei), precum menținerii în evidența contabilă a valorii cotei sociale a unei întreprinderi, în mărime de 20,5 mil.lei, care a fost lichidată și radiată din Registrul de stat al unităților de drept în anul 2021, (iii) subevaluarea cu 247,5 mil.lei, ca urmare a transmiterii neregulamentare, cu titlu gratuit, colegiilor care au trecut la autogestiune în urma reformei din anul 2018¹⁰⁰, a bunurilor imobile proprietate publică, care regulamentar urmau a fi transmise în gestiune economică.

⁹⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1183/hotararea-nr30-din-28-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

⁹⁸ Calculul: 247,5 mil.lei - 25,7 mil.lei - 20,5 mil.lei = 201,3 mil.lei.

⁹⁹ Conform extrasului din Registrul de stat unificat al persoanelor juridice, antreprenorilor individuali și asociațiilor publice al Ucrainei, fondator a 2 întreprinderi de stat (Cariera Cernăuți și Cariera Pervomaisk) este Agenția Proprietății Publice.

¹⁰⁰ Hotărârea Guvernului nr.1077/2016 „Cu privire la instituțiile de învățământ profesional tehnic”. Trecerea colegiilor la autogestiune a avut loc în anul 2020.

	Totodată, Ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018¹⁰¹ și Legii nr.246/2017¹⁰² în ceea ce privește capitalul social și componenta bunurilor depuse în acesta¹⁰³. Lipsa listei exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat nu permite validarea valorii de 579,58 mil.lei, declarate și raportate de minister; • subevaluarea soldului grupei contului 371 „Terenui” cu 21,97 mil. lei¹⁰⁴, ca urmare a: (i) neevaluării și necontabilizării a 31 loturi de teren, cu suprafața de 698,16 ha¹⁰⁵, a căror valoare se determină prin aplicarea prețului normativ calculat conform prevederilor Legii nr.1308/1997 și constituie 112,84 mil.lei, (ii) menținerii în evidența contabilă a 57 loturi de teren, cu suprafața totală de 1 169,6 ha, care, conform înscrisurilor din RBI, aparțin persoanelor terțe, a căror valoare contabilă constituie 33,74 mil.lei, (iii) contabilizării neregulamentare a 9 loturi de teren cu suprafața de 1 668,73 ha, în valoare de 57,13 mil.lei, primite în comodat de la Agenția Proprietății Publice, care regulamentar urmau a fi contabilizate în conturi extrabilanțiere.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	În legătură cu reforma APC din 2021, MAIA este un minister nou-creat, succesor al drepturilor și obligațiilor MADRM (ministerul reorganizat) și, respectiv, nu a fost supus auditării în anii precedenți, iar impactul implementării recomandărilor înaintate în anii precedenți către MADRM se prezintă în sinteza constatărilor aferente Auditului financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022).
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	În cadrul misiunii de audit a fost efectuată corectarea tranzacțiilor în sumă de 0,5 mil.lei aferente restituirii alocațiilor din anii precedenți, clasificate eronat, contribuind la îmbunătățirea calității raportului financiar. Totodată, MAIA a remediat deficiențe care au influențat opinia de audit, excluzând din evidența contabilă valoarea capitalului social a 2 întreprinderi de stat situate în Ucraina, în mărime de 25,7 mil.lei, precum și a celor lichidate și radiate din Registrul de stat al unităților de drept privind întreprinderile înregistrate în Republica Moldova, al căror capital social constituia 20,47 mil.lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

¹⁰¹ Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.

¹⁰² Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare - Legea nr. 246/2017).

¹⁰³ Art.4 din Legea nr.246/2017.

¹⁰⁴ Calcul: 48,51 mil.lei (terenuri neînregistrate) - 37,88 mil.lei (terenuri ale terților) = 10,63 mil.lei.

¹⁰⁵ Pentru a determina valoarea terenurilor, entitatea trebuia să aplice, pentru recunoaștere, valoarea cadastrală indicată în Registrul bunurilor imobile sau, în lipsa acesteia, prețul normativ calculat conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.1308-XIII din 25.07.1997.

Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 29 iunie 2022)¹⁰⁶

Informații generale	Ministerul Mediului este organul central de specialitate al administrației publice creat ca urmare a reorganizării Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, prin preluarea domeniilor politicii guvernamentale de mediu, având în subordine 8 instituții, din care 2 instituții sunt fondatoare a 27 Î.S. și o S.A. Ca urmare a reformei realizate prin Hotărârea Guvernului nr.117/2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, MM (APC) a gestionat un patrimoniu în valoare de 35 734 558,00 lei, obținut din divizarea patrimoniului gestionat de către MADRM. În anul 2021, Ministerul și instituțiile din subordine au gestionat resurse în valoare de 282 mil.lei, cheltuieli și active nefinanciare în valoare de 1 652,6 mil.lei, nivelul de realizare a veniturilor fiind de 95,5%, al cheltuielilor și activelor nefinanciare - de 82,10%. Totodată, conform datelor bilanțului contabil, în anul 2021, patrimoniul administrat de către MM a avut o valoare totală de 1 768,61 mlrd. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Mediului pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Opinia cu rezerve a fost determinată de denaturări semnificative a valorii activelor și pasivelor recepționate de la MADRM.
Baza pentru opinie cu rezerve	Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe: • subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu 24 827,5 mil.lei, ca urmare a neevaluării și necontabilizării în modul stabilit a terenurilor fondului forestier și din fondului apelor, transmise în gestiune economică întreprinderilor de stat ai căror fondatori sunt instituțiile subordonate ministerului; • Ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018¹⁰⁷ și Legii nr.246/2017¹⁰⁸ în ceea ce privește capitalul social și componența bunurilor depuse în acesta. Lipsa listei exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat nu permite validarea valorii de 68,47 mil.lei, declarate și raportate de minister; • subevaluarea soldului grupei contului 371 „Terenuri” cu 10,63 mil. lei¹⁰⁹, ca urmare a: (i) neevaluării și necontabilizării a 17 loturi de teren, cu suprafața de 25,83 ha¹¹⁰, valoarea cărora se determină prin aplicarea prețului normativ calculat conform prevederilor Legii nr.1308/1997 și constituie 48,51 mil.lei; (ii) menținerii în evidența contabilă a 40 loturi de

¹⁰⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1184/hotararea-nr31-din-29-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁰⁷ Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.

¹⁰⁸ Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare - Legea nr. 246/2017).

¹⁰⁹ Calcul: 48,51 mil lei (terenuri neînregistrate) - 37,88 mil lei (terenuri ale terților) = 10,63 mil. lei.

¹¹⁰ Pentru a determina valoarea terenurilor, entitatea trebuia să aplice, pentru recunoaștere, valoarea cadastrală indicată în Registrul bunurilor imobile sau, în lipsa acesteia, prețul normativ, calculat conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997.

	teren, cu suprafața totală de 525,08 ha, care, conform înscrisurilor din RBI, aparțin persoanelor terțe, a căror valoare contabilă constituie 37,88 mil. lei; • Ministerul a recunoscut în evidența contabilă valoarea a 8 imobile, care aparțin terților conform înscrisurilor din RBI, în sumă de 12,93 mil. lei, în același timp Ministerul a interpretat eronat prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 în ce privește regulile de recunoaștere și evaluare a bunurilor imobile, 46 de clădiri nefiind recunoscute în evidența contabilă, dintre care 8 clădiri sunt înregistrate la oficiile cadastrale cu valoarea de 20,75 mil. lei. Echipa de audit nu a putut obține dovezi suficiente pentru a determina valoarea a 38 de proprietăți și, prin urmare, a fost limitată în domeniul său de aplicare, considerând că această deficiență se aștepta a fi una semnificativă; • Ministerul a interpretat incorect prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 și a contabilizat eronat volumele de investiții realizate la obiectivele care nu îi aparțin. Astfel, soldurile conturilor 311 „Clădiri”, 312 „Construcții speciale”, 314 „Mașini și utilaje” au fost supraevaluate cu 36,22 mil. lei și, respectiv, 73,9 mil. lei, iar soldul contului 319 „Investiții capitale în curs de execuție” a fost subevaluat cu suma de 110,12 mil. lei. Totodată, valoarea totală a activelor a fost majorată cu 110,12 mil. lei, din cauza menținerii în evidența contabilă a volumelor de lucrări pentru unele active care aparțin terților; • Ministerul a supraevaluat contul 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare” și a subevaluat conturile extrabilanțiere cu 40,8 mil. lei, care reprezintă valoarea creanțelor compromise.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În legătură cu reforma APC din 2021, MM este un minister nou-creat, succesor al drepturilor și obligațiilor MADRM (ministerul reorganizat) și, respectiv, nu a fost supus auditării în anii precedenți, iar impactul implementării recomandărilor înaintate în anii precedenți către MADRM se prezintă în sinteza constatărilor aferente Auditului financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022).
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit au fost remediate următoarele deficiențe, care au contribuit la îmbunătățirea calității raportului financiar, fiind corectate tranzacțiile aferente obligațiilor arendașilor terenurilor fondului forestier față de bugetul de stat, clasificate eronat. Astfel, au fost diminuate veniturile calculate cu 2,4 mil. lei, creanțele aferente veniturilor - cu 8,6 mil. lei, și a fost majorat soldul contului extrabilanțier - cu 10,82 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 30 iunie 2022)¹¹¹

Informații generale	Ministerul Apărării este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul politicii de apărare; planificării apărării naționale; analizei și informației militare; resurselor sistemului național de apărare; dezvoltării resurselor umane în domeniul militar; învățământului în domeniul militar; cooperării internaționale în domeniul militar și interoperabilității militare. În anul 2021, Ministerul a gestionat resurse în valoare de 1,1 mlrd.lei și cheltuieli în valoare de 839,9 mil.lei, precum și a administrat patrimoniu în valoare totală de 3,7 mlrd.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Opinia de audit a fost determinată de efectul următoarelor deficiențe: • clasificarea eronată în calitate de construcții speciale a două bunuri imobile, Complexul memorial „Eternitate” și Complexul memorial „Capul de pod Șerpeni”, care urmau a fi reflectate ca active ale moștenirii culturale. Ca rezultat al acestor erori, valoarea raportată a soldului grupei de conturi „Construcții speciale” a fost supraevaluată cu 58,8 mil. lei, iar valoarea soldului grupei de conturi „Activele moștenirii culturale” a fost subevaluată cu aceeași sumă. În același timp, clasificarea neconformă a acestor bunuri imobile a contribuit la calcularea neregulamentară a uzurii pentru acestea, ca rezultat valoarea soldului grupei de conturi „Uzura mijloacelor fixe” a fost supraevaluată cu 53,2 mil. lei, iar valoarea soldului grupei de conturi „Rezultatul financiar din anii precedenți” a fost subevaluată cu aceeași sumă; • lipsa unei liste exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat, valoarea declarată de minister de 22,4 mil.lei neputând fi validată.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	În cadrul misiunii de audit precedente au fost înaintate 12 recomandări de audit. Ca urmare a evaluării gradului de implementare a acestora, s-a constatat că 2 recomandări au fost implementate integral, 7 recomandări au fost implementate parțial, iar 3 recomandări nu s-au implementat, astfel nivelul de implementare a recomandărilor fiind de 46%. În vederea implementării recomandărilor înaintate în misiunea precedentă, ministerul:

¹¹¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1181/hotararea-nr32-din-30-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

	- a evaluat și a înregistrat în evidența contabilă valoarea a 30 de clădiri (0,55 mil.lei); - a restabilit în evidența contabilă bunuri în valoare de 0,9 mil.lei transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat al căror fondator este Ministerul Apărării; - a înregistrat drepturile patrimoniale pentru 2 loturi de teren cu suprafața de 98,213 ha în valoare de 5,2 mil.lei; - a exclus practica de comercializare a metalului uzat prin intermediul Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”.
<i>Măsurile luate de entitate pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit: • a fost actualizată suprafața a 7 blocuri locative gestionate de minister, fiind excluse suprafețele transmise în proprietate privată; • Ministerul a înaintat Agenției Proprietății Publice o Notă informativă de corectare a datelor din Registrul proprietății publice.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate 17 recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate, inclusiv 3 de ordin legislativ-normativ.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea auditată nu a avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.33 din 01 iulie 2022)¹¹²

Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, MAI i-au fost aprobate alocații în cuantum de 3 095,8 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 3 256,2 mil. lei, sau cu 160,4 mil. lei mai mult. Executarea de casă față de planul precizat a fost realizată la nivel de 95,7% (3 115,4 mil. lei). Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2021 suma de 4 186,5 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt: • subevaluarea activelor nefinanciare la grupele de conturi 311 „Clădiri” și 371 „Terenuri” cu suma de 80,8 mil. lei¹¹³, cauza fiind neevaluarea și nerecunoașterea¹¹⁴ unor bunuri imobile și terenuri; • clasificarea neregulamentară a mijloacelor fixe, și anume a rețelelor de radiocomunicații¹¹⁵, a condiționat subevaluarea soldului grupei de conturi 313 „Instalații de transmisie” din raportul financiar consolidat cu suma de 251,8 mil. lei și supraevaluarea soldului grupei de conturi 314 „Mașini și utilaje” cu 231,9 mil. lei, al grupei de conturi 312 „Construcții speciale” - cu 17,7 mil. lei, al grupei de conturi 316 „Unelte și scule, inventar de producere și gospodăresc” - cu 1,1 mil. lei, și al grupei de conturi 33 „Stocuri de materiale circulante” - cu 1,1 mil. lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Denaturările aferente mijloacelor fixe, inclusiv investițiile capitale în active în curs de investiție, terenuri, stocuri de materiale circulante, active financiare, venituri și cheltuieli sunt condiționate de funcționalitatea redusă a sistemului de control intern managerial.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	• Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 29.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2020” au fost înaintate MAI 11 recomandări, dintre care 2 recomandări (18,2%) au fost implementate integral, iar 9 recomandări, sau 81,8%, au fost implementate parțial. Astfel, • au fost evaluate și înscrise în evidența contabilă clădiri în valoare de 156,0 mil. lei și terenuri - de 61,3 mil. lei;

¹¹² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1185/hotararea-nr33-din-01-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹¹³ 34 de clădiri în valoare de 76,5 mil. lei și 4 terenuri - de 4,3 mil. lei.

¹¹⁴ Art.5 alin.(4) lit. b) din Legea cu privire la activitatea de evaluare nr.989-XV din 18.04.2002; art.17 alin.(1) și alin.(4) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; pct.1.4.5.2., subpct. 3 din Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015.

¹¹⁵ Serviciul Tehnologii Informaționale - 156,3 mil. lei (în continuare - STI); Inspectoratul General al Poliției de Frontieră - 95,4 mil. lei (în continuare - IGPF).

	• a fost corectată atribuirea cheltuielilor privind sporul specific de 67,2 mil. lei la contul cheltuieli de personal; • cheltuielile pentru investigații speciale de 5,0 mil. lei au fost reclasificate și reflectate regulamentar la contul altor servicii, anterior atribuite la cheltuielile de personal; • a fost majorat capitalul social al ÎS „Pază de Stat” cu valoarea activelor transmise în gestiune economică de către MAI în sumă de 10,7 mil. lei; • a fost corectată evidența și clasificarea bugetară a cheltuielilor pentru construcția bazinului de înot al Clubului sportiv central „Dinamo” în sumă de 9,0 mil. lei, fiind atribuite la contul 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”; • în vederea eficientizării administrării patrimoniului public de peste hotarele RM, a fost înaintat un demers către APP pentru transmiterea bazei de odină „Jemciujina” din gestiunea economică a MAI; • MAI a aprobat norme interne de consum de combustibil pentru transportul auto și a elaborat proiectul de hotărâre de Guvern cu privire la normele de dotare cu mijloace de transport a instituțiilor din subordinea MAI; • s-au reluat pe rol anchetele pe cauzele penale privind transmiterea neregulamentară a 2 terenuri proprietate publică cu suprafața totală de 2,234 ha, pentru construcții, pe un termen de 10 ani și, respectiv, 25 de ani, prejudiciul calculat de Centrul Național de Expertize Judiciare în cazul înstrăinării terenurilor proprietate publică constituind 111,0 mil. lei.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, 5 instituții din subordinea Ministerului Afacerilor Interne ¹¹⁶ au evaluat și au contabilizat 51 de clădiri și 54 de terenuri în valoare de 101,7 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților auditate le-au fost înaintate 11 recomandări în vederea: • evaluării și înregistrării conforme în evidența contabilă a clădirilor și terenurilor din gestiunea instituțiilor subordonate ministerului, precum și delimitării și înregistrării la organele cadastrale a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile din gestiune; • completării rezervei de stat și a rezervei de mobilizare conform cerințelor Nomenclatorului bunurilor materiale, menite să asigure protecția populației în cazul unor eventuale situații excepționale.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Instituțiile din subordinea Ministerului Afacerilor Interne sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a neregulilor și abaterilor constatate, cu îmbunătățirea sistemului de control intern.

¹¹⁶ IGP a evaluat 29 de clădiri, 4,2 mii m² (74,8 mil. lei) și 3 terenuri de 1,8 ha (1,5 mil. lei); AC al MAI a evaluat o clădire 0,3 mii m² (0,9 mil. lei) și un teren de 0,04 ha (2,8 mil. lei); ARM a evaluat 4 clădiri, 0,6 mii m² (0,8 mil. lei); IGSU a evaluat 17 clădiri (3,4 mil. lei) și 50 terenuri (16,4 mil. lei) și AȘM a evaluat 4 clădiri de 0,2 mii m² (1,1 mil. lei).

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.35 din 28 iulie 2022)¹¹⁷

Informații generale	În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost reorganizat în Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale, cu preluarea domeniilor de sănătate și protecție socială, precum și a drepturilor și obligațiilor conexe domeniilor preluate. Prin urmare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a transmis către Ministerele reorganizate/create patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea zero.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt: • raportarea valorii contului 371 „Terenuri” subevaluată cu 22 782,3 mii lei. Denaturarea contului a fost condiționată de lipsa reevaluării a 9 terenuri¹¹⁸ cu suprafața de 1,69 ha în valoare de 22 782,3 mii lei, din recunoașterea unui teren cu suprafața de 0,17 ha care, conform înscrisurilor din Registrul bunurilor imobile, aparține persoanelor terțe, în contextul prevederilor din Hotărârea Guvernului nr.161/2018; • supraevaluarea valorii grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în interiorul țării” cu 98 799,6 mii lei, în urma: - neexcluderii sumei de 86 133,0 mii lei aferente terenurilor depuse sub formă de aport în capitalul social al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; - neexcluderii sumei de 12 666,6 mii lei din evidența contabilă, care reprezintă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării a 3 instituții medico-sanitare publice¹¹⁹ din cele 47 în care Ministerul deține calitatea de fondator, prin ce nu a fost micșorat volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării ca rezultat al: (I) privatizării spațiului locativ de către foștii angajați ai Instituției; (II) demolării unor construcții; (III) casării mijloacelor fixe, care reprezentau componenta capitalului social la data formării acestuia; • raportarea eronată a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri” în sumă de 75 248,5 mii lei, după cum urmează:

¹¹⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1190/h-otrararea-nr35-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

¹¹⁸ ANSP CSP Chișinău (4 terenuri cu suprafața de 1,0873 ha, în valoare de 22 289,4 mii lei); ANSP CSP Cahul (2 terenuri cu suprafața de 0,3612 ha, în valoare de 328,7 mii lei); CEMCPMFSM Chișinău (2 terenuri cu suprafața de 0,1699 ha, în valoare de 330,1 mii lei).

¹¹⁹ IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți - 1 900,2 mii lei; IMSP Spitalul de Psihiatrie - 2 310,0 mii lei, IMSP Spitalul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” - 8 456,5 mii lei.

	- necontabilizarea regulamentară a volumelor de investiții realizate la obiectul „Blocul locativ str. Alba-Iulia”. Astfel, soldul contului 311 „Clădiri” a fost subevaluat cu 67 730,5 mii lei, iar soldul contului 319 „Investiții capitale în curs de execuție” a fost supraevaluat cu aceeași sumă, deoarece pentru acesta au fost întocmite în anul 2020 acte de recepție finală; - deținerea și raportarea valorii a 2 blocuri de locuințe privatizate și raportate de către 2 instituții și neevaluarea valorii reale a 25 de clădiri¹²⁰, care a fost supraevaluată cu 7 518,0 mii lei la grupa de conturi 311 „Clădiri”; • raportarea eronată, cu diminuarea cu 253,8 mii lei a informației grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”, ca urmare a neajustării valorii potrivit Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 în evidența contabilă în baza valorii cadastrale a clădirii administrate de Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii; • raportarea eronată a contului 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare”, care a fost subevaluat cu 563,9 mii lei de către Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Brânzeni, mun. Edineț, situație determinată de ținerea evidenței veniturilor prin metoda de casă, și nu prin metoda de angajamente; • subevaluarea cu 696,1 mii lei a valorii contului 317 „Active nemateriale” ca rezultat al necesării a 63 unități de active nemateriale în valoare de 986,8 mii lei de către 3 entități¹²¹ și necapitalizării lucrărilor de elaborare și dezvoltare a două sisteme informaționale în valoare de 1682,9 mii lei de către o entitate¹²²; • raportarea eronată a contului 392 „Amortizarea activelor nemateriale” cu 247,8 mii lei¹²³, ca urmare a neînregistrării și necapitalizării sumelor privind activele nemateriale achiziționate și dezvoltate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; • raportarea în situațiile financiare consolidate a informațiilor unei instituții din subordine (Agenția Națională pentru Sănătate Publică) privind stocurile de materiale circulante cu termenul de valabilitate expirat, în sumă de 620,9 mii lei¹²⁴, nerespectând prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015. Totodată, entitatea a reflectat în evidența contabilă stocuri de materiale circulante care nu participă sau contribuie la procesul de producție și/sau de prestări servicii, în sumă de 233,5 mii lei¹²⁵. Aceste situații au determinat supraevaluarea grupului de conturi 334 (Medicamente și materiale sanitare) cu suma de 854,4 mii lei.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	• nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate;

¹²⁰ Chișinău CSP (4 construcții cu suprafața de 1.809,3 m.p. în sumă de 3.909,7 mii lei); Criuleni CSP (6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. în sumă de 110,4 mii lei); Ceadâr-Lunga CSP (o construcție cu suprafața de 443,9 m.p. în valoare de 541,5 mii lei); Dondușeni CSP (3 construcții cu suprafața de 480 m.p. în valoare de 52,0 mii lei), Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Cocieri (10 construcții cu suprafața de 288 m.p. în valoare de 273,9 mii lei).

¹²¹ Agenția de Transplant - 41 - 55,9 mii lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică - 19 - 577,1 mii lei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - 3 - 353,8 mii lei.

¹²² Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - SIA „Piața forței de muncă” - 2019 - 732,8 mii lei, 2020 - 918,1 mii lei; SIA „e-Cancelarie” - 32,0 mii lei.

¹²³ Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - SIA „e-Cancelarie” - 3,5 mii lei, SIA „Piața forței de muncă” - 244,3 mii lei.

¹²⁴ Enzyme Ag-ID Patg - 377,1 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag-Path-ID - 147,3 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag Patg-ID - 96,5 mii lei (expirate la 08.12.2020).

¹²⁵ Set Primers - Covid-19 - 120,8 mii lei, Kit Blirt ExtractMe - 112,6 mii lei.

	• gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici ai instituțiilor din domeniul sănătății. Factorul principal care generează această situație este insuficiența controlului managerial, inclusiv la nivelul Ministerului; • deficiențe ale controlului intern managerial prin executarea superficială a obligațiilor atribuite de către unele persoane responsabile de compartimentul managerial, lipsa de monitorizare a subdiviziunilor.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea nr.27 din 22.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2020” au fost înaintate MSMPS 2 recomandări, care au fost implementate parțial. Impactul benefic rezultat al implementării recomandărilor se denotă prin efectuarea evaluărilor și înregistrărilor drepturilor patrimoniale, elaborarea și aprobarea reglementărilor aferente procesului de acordare și raportare a subsidiilor acordate de către autoritatea publică centrală instituțiilor din domeniu.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	• CSP Chișinău a reevaluat 4 terenuri cu suprafața de 1,08 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 22 289,4 mii lei; • CSP Cahul a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,36 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 328,7 mii lei; • CEMCPMFSM Chișinău a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,16 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 330,1 mii lei; • CSP Chișinău a reevaluat 4 construcții cu suprafața de 1 809,3 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 3 909,7 mii lei; • CSP Criuleni a reevaluat 6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 110,4 mii lei; • CSP Ceadâr-Lunga a reevaluat o construcție cu suprafața de 443,9 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 541,5 mii lei; • CSP Dondușeni a reevaluat 3 construcții cu suprafața de 480 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 52,0 mii lei; • CEMCPMFSM a ajustat în evidența contabilă valoarea cadastrală a clădirii administrate în valoare de 0,25 mil.lei; • ANSP a informat că a efectuat inventarierea, evaluarea stocurilor care nu sunt utilizate conform specificului activității de laborator și sunt cu termenul de valabilitate expirat. S-au întocmit procese-verbale privind casarea acestora. Persoanele responsabile pentru evidența stocurilor, specialiștii din Direcția finanțe, au fost atenționați despre neadmiterea formării stocurilor de bunuri cu termenul expirat și ajustarea reală și corectă a evidenței contabile și rapoartelor financiare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Recomandările sunt înaintate în Hotărârile și Scrisorile către conducerea Ministerelor succesoare de drepturi.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.36 din 28 iulie 2022)¹²⁶

Informații generale	În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost reorganizat în Ministerul Sănătății cu preluarea domeniului de sănătate, precum și a drepturilor și obligațiilor conexe domeniului preluat. Prin urmare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a transmis către Ministerul reorganizat patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea zero.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt: • raportarea valorii contului 371 „Terenuri” subevaluată cu 22 782,3 mii lei. Denaturarea contului a fost condiționată de lipsa reevaluării a 9 terenuri¹²⁷ cu suprafața de 1,69 ha în valoare de 22 782,3 mii lei, din recunoașterea unui teren cu suprafața de 0,17 ha care, conform înscrisurilor din Registrul bunurilor imobile, aparține persoanelor terțe, în contextul prevederilor din Hotărârea Guvernului nr.161/2018; • supraevaluarea valorii grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în interiorul țării” cu 98 799,6 mii lei în urma: - neexcluderii sumei de 86 133,0 mii lei aferente terenurilor depuse sub formă de aport în capitalul social al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; - neexcluderii sumei de 12 666,6 mii lei din evidența contabilă, care reprezintă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării a 3 instituții medico-sanitare publice¹²⁸ din cele 47 în care Ministerul deține calitatea de fondator, prin ce nu a micșorat volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării ca rezultat al: (I) privatizării spațiului locativ de către foștii angajați ai Instituției; (II) demolării unor construcții; (III) casării mijloacelor fixe, care reprezentau componenta capitalului social la data formării acestuia; • raportarea eronată a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri”, care a fost supraevaluată cu 6 689,2 mii lei, inclusiv prin nerespectarea prevederilor regulatorii de recunoaștere a clădirilor prevăzute în Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015, aceasta fiind condiționată de neevaluarea valorii

¹²⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1191/hotararea-nr-36-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

¹²⁷ ANSP CSP Chișinău (4 terenuri cu suprafața de 1,0873 ha, în valoare de 22 289,4 mii lei); ANSP CSP Cahul (2 terenuri cu suprafața de 0,3612 ha, în valoare de 328,7 mii lei); CEMCPMFSM Chișinău (2 terenuri cu suprafața de 0,1699 ha, în valoare de 330,1 mii lei).

¹²⁸ IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți - 1 900,2 mii lei; IMSP Spitalul de Psihiatrie - 2 310,0 mii lei; IMSP Spitalul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” - 8 456,5 mii lei.

	reale a 15 clădiri¹²⁹, deținerea și raportarea valorii unui bloc locativ privatizat și raportat de către o instituție publică¹³⁰; • raportarea eronată, determinată de diminuarea cu 253,8 mii lei a informației grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”, ca urmare a neajustării valorii potrivit Ordinului MF nr.216/2015 în evidența contabilă în baza valorii cadastrale a clădirii administrate de Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii; • subevaluarea cu 696,1 mii lei a valorii contului 317 „Active nemateriale” ca rezultat al necesării a 63 unități de active nemateriale în valoare de 986,8 mii lei de către 3 entități¹³¹ și necapitalizării lucrărilor de elaborare și dezvoltare a două sisteme informaționale în valoare de 1 682,9 mii lei de către o entitate¹³²; • supraevaluării raportului financiar cu 633,0 mii lei, a valorii contului 317 „Active nemateriale” din cauza necesării a 60 unități de active nemateriale de către 2 entități¹³³; • raportării în situațiile financiare consolidate a informațiilor unei instituții din subordine (Agenția Națională pentru Sănătate Publică) privind stocurile de materiale circulante cu termenul de valabilitate expirat, în sumă de 620,9 mii lei¹³⁴, nerespectând prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015. Totodată, entitatea a reflectat în evidența contabilă stocuri de materiale circulante care nu participă sau contribuie la procesul de producție și/sau de prestări servicii, în sumă de 233,5 mii lei¹³⁵. Aceste situații au determinat supraevaluarea grupului de conturi 334 (Medicamente și materiale sanitare) cu suma de 854,4 mii lei.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	• nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate; • gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici ai instituțiilor din domeniul sănătății. Factorul principal care generează această situație este insuficiența controlului managerial, inclusiv la nivelul Ministerului; • deficiențe ale controlului intern managerial prin executarea superficială a obligațiilor atribuite de către unele persoane responsabile de compartimentul managerial, lipsa de monitorizare a subdiviziunilor.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin</i>	Ministerul Sănătății este succesor de drepturi și obligații, cu preluarea domeniilor de sănătate, ca rezultat al reorganizării fostului Minister al Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

¹²⁹ Chișinău CSP (4 construcții cu suprafața de 1 809,3 m.p. în sumă de 3 909,7 mii lei); Criuleni CSP (6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. în sumă de 110,4 mii lei); Ceadâr-Lunga CSP (o construcție cu suprafața de 443,9 m.p. în valoare de 541,5 mii lei); Dondușeni CSP (3 construcții cu suprafața de 480 m.p. în valoare de 52,0 mii lei).

¹³⁰ Centrul de reabilitare pentru copii, s. Ivancea (valoarea de bilanț - 2 075,5 mii lei).

¹³¹ Agenția de Transplant - 41 - 55,9 mii lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică - 19 - 577,1 mii lei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - 3 - 353,8 mii lei.

¹³² Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - SIA „Piața forței de muncă” - 2019 - 732,8 mii lei, 2020 - 918,1 mii lei; SIA „e-Cancelarie” - 32,0 mii lei.

¹³³ Agenția de Transplant - 41 - 55,9 mii lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică - 19 - 577,1 mii lei.

¹³⁴ Enzyme Ag-ID Patg - 377,1 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag-Path-ID - 147,3 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag Patg-ID - 96,5 mii lei (expirate la 08.12.2020).

¹³⁵ Set Primers - Covid-19 - 120,8 mii lei, Kit Blirt ExtractMe - 112,6 mii lei.

<i>HCC anterioare</i>	
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	• CSP Chișinău a reevaluat 4 terenuri cu suprafața de 1,08 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 22 289,4 mii lei; • CSP Cahul a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,36 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 328,7 mii lei; • CEMCPMFSM a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,16 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 330,1 mii lei; • CSP Chișinău a reevaluat 4 construcții cu suprafața de 1 809,3 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 3 909,7 mii lei; • CSP Criuleni a reevaluat 6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 110,4 mii lei; • CSP Ceadâr-Lunga a reevaluat valoarea unei construcții cu suprafața de 443,9 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 541,5 mii lei; • CSP Dondușeni a reevaluat 3 construcții cu suprafața de 480 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 52,0 mii lei; • CEMCPMFSM a ajustat în evidența contabilă valoarea cadastrală a clădirii administrate în valoare de 0,25 mil lei; • ANSP a efectuat inventarierea, evaluarea stocurilor care nu sunt utilizate conform specificului activității de laborator și sunt cu termenul de valabilitate expirat. S-au întocmit procese-verbale privind casarea acestora. Persoanele responsabile pentru evidența stocurilor, specialiștii din Direcția finanțe au fost atenționați despre neadmiterea formării stocurilor de bunuri cu termenul expirat și ajustarea reală și corectă a evidenței contabile și rapoartelor financiare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ministerului Sănătății i s-a recomandat să examineze rezultatele auditului, cu aprobarea unui plan de măsuri în vederea întreprinderii acțiunilor necesare pentru implementarea acestora, după cum urmează: • să reexamineze situațiile cu înscrisurile din Registrul bunurilor imobile referitor la apartenența bunurilor imobile contabilizate, dar care, conform înscrisurilor din Registrul, aparțin terților, cu ajustarea, după caz, ori a înscrisurilor în Registrul, ori a soldurilor grupelor de conturi 311 „Clădiri”; • să întreprindă măsurile de rigoare cu exercitarea atribuțiilor de monitorizare a realizării prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 789/2014 „Cu privire la dezvoltarea infrastructurii Centrului Național de Medicină Sportivă „Atletmed””, precum și informarea Guvernului despre situațiile create cu înaintarea propunerilor de soluționare; • să întreprindă măsuri în vederea clarificării situației existente la „Blocul Curativ nr.2 al Spitalului de Ftizio pneumologie din satul Vorniceni” și identificării soluțiilor optime. Ministerului Sănătății, de comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat să asigure transmiterea terenurilor în administrarea

	Agenției Proprietății Publice în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.161 din 07.03.2019; Agenției Proprietății Publice, i s-a recomandat să elaboreze și să prezinte Guvernului, spre aprobare, completări exhaustive la Hotărârile Guvernului nr.161/2019 și nr.91/2018 referitor la modul de transmitere a terenurilor proprietate publică din administrarea autorităților publice centrale în administrarea Agenției Proprietății Publice, în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr.901/2015, cu întocmirea obligatorie a actelor de primire-predare; Ministerului Finanțelor, în comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat să elaboreze o circulară comună referitor la modul de transmitere, precum și de contabilizare cantitativ-valorică a terenurilor atât de către Agenția Proprietății Publice, cât și de autoritățile publice centrale, inclusiv a terenurilor transmise/primite în comodat; Procuraturii Generale i s-au remis unele constatări, în vederea examinării conform competențelor a acțiunilor/inacțiunilor care au generat situațiile expuse din Raportul de audit.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.37 din 28 iulie 2022)¹³⁶

Informații generale	În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost reorganizat în Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale cu preluarea domeniilor de sănătate și protecție socială, precum și a drepturilor și obligațiilor conexe domeniilor preluate. Prin urmare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a transmis către Ministerele reorganizate/create patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea zero.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt: • raportarea eronată a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri” în sumă de 818,8 mii lei, prin neevaluarea valorii reale a 10 clădiri, deținerea și raportarea valorii unui bloc de locuit privatizat și raportat de către o instituție publică, ceea ce a condus la supraevaluarea contului 311 „Clădiri”; • raportarea eronată a contului 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare”, care a fost subevaluat cu 852,4 mii lei de către Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Brânzeni, mun. Edineț, situație determinată de ținerea evidenței veniturilor prin metoda de casă, și nu prin metoda de angajamente; • subevaluarea cu 2 240,4 mii lei a valorii contului 317 „Active nemateriale” ca urmare a necasării a 3 unități de active nemateriale în valoare de 353,8 mii lei și necapitalizării lucrărilor de elaborare și dezvoltare a două sisteme informaționale în valoare de 2 594,2 mii lei de către o entitate; • raportarea eronată a contului 392 „Amortizarea activelor nemateriale” cu 1 459,0 mii lei, ca urmare a supraevaluării de către o entitate prin calcularea eronată a amortizării cu 2 275,3 mii lei și subevaluării cu 816,3 mii lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	• nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate; • gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici ai instituțiilor din domeniul sănătății. Factorul principal care generează această situație este insuficiența controlului managerial, inclusiv la nivelul Ministerului;

¹³⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1192/hotararea-nr-37-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

	deficiențe ale controlului intern managerial prin executarea superficială a obligațiilor atribuite de către unele persoane responsabile de compartimentul managerial, lipsa de monitorizare a subdiviziunilor.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Ministerul Muncii și Protecției Sociale este succesor de drepturi și obligații, cu preluarea domeniilor muncii, social și demografie ca rezultat al reorganizării fostului Minister al Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	CPTPD Brânzeni, r-nul Edineț a informat despre măsurile ce vor fi întreprinse în anul 2022 pentru corectarea erorilor și deja contabilizează veniturile prin metoda de angajamente; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin Nota de contabilitate nr.18 din iunie 2022, a efectuat operațiunea de înregistrare în evidența contabilă a sistemului informațional „e-Cancelarie”, în valoare de 32,0 mii lei; Ministerul Muncii și Protecției Sociale a corectat calculul amortizării activului nematerial în sumă de 2 275,3 mii lei prin Nota de contabilitate nr.17 din 06.06.2022; Agenția Națională de Asistență Socială a corectat calculul amortizării a 4 active nemateriale în sumă de 2,3 mii lei prin Nota de contabilitate nr.17 din iunie 2022; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă prin Nota de contabilitate nr.18 din iunie 2022 a corectat calculul amortizării a 8 active nemateriale și calcularea amortizării pentru sistemul informațional „e-Cancelarie” în sumă de 6,1 mii lei; Ministerul a inițiat procesul de transmitere a terenurilor către APP.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ministerului Muncii și Protecției Sociale i s-a recomandat să examineze rezultatele auditului, cu aprobarea unui plan de măsuri în vederea întreprinderii acțiunilor de rigoare pentru implementarea recomandărilor, după cum urmează: evaluarea situației degradante a blocului de locuințe cu 80 de apartamente, construit din mijloace publice pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, cu elaborarea unui plan de acțiuni în vederea remedierii situației și realizării scopului propus; întreprinderea măsurilor de protecție a clădirii atribuite monumentelor istorice de categorie locală, amplasate în str. Vasile Alecsandri nr.80 A, mun. Chișinău, precum și asigurarea integrității terenului aferent acestuia din zona centrală a municipiului; Ministerului Muncii și Protecției Sociale, de comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat asigurarea transmiterii terenurilor în administrarea Agenției Proprietății Publice în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.161 din 07.03.2019; Agenției Proprietății Publice i s-a recomandat să elaboreze și să prezinte Guvernului, spre aprobare, completări exhaustive la Hotărârile Guvernului nr.161/2019 și nr.91/2018 referitor la modul de transmitere a terenurilor proprietate publică din administrarea autorităților publice centrale în administrarea Agenției Proprietății Publice, în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr.901/2015, cu întocmirea obligatorie a actelor de primire-predare;

	Ministerului Finanțelor, în comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat să elaboreze o circulară comună referitor la modul de transmitere, precum și de contabilizare cantitativ-valorică a terenurilor atât de către Agenția Proprietății Publice, cât și de autoritățile publice centrale, inclusiv a terenurilor transmise/primate în comodat; Procuraturii Generale i s-au remis unele constatări în vederea examinării conform competențelor a acțiunilor/inacțiunilor care au generat situațiile expuse în Raportul de audit.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 29 iulie 2022)¹³⁷

Informații generale	Pentru anul 2021 (8 luni), bugetul MECC a fost executat la cheltuieli de casă în sumă de 1,71 mld.lei, iar la cheltuieli efective - în sumă de 1,75 mld.lei. În subordinea MECC erau 88 de instituții publice cu finanțare din buget și cel puțin 113 entități la autogestiune. Patrimoniul gestionat de MECC la 01.01.2021 a constituit 4,74 mld.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	Constatări care au stat la baza pentru opinia contrară: • soldurile inițiale ale rapoartelor financiare ale ministerului conțin denaturări care afectează în mod semnificativ rapoartele financiare ale perioadei auditate¹³⁸. Ca urmare a faptului că ministerul nu a corectat erorile istorice în valoare de 4 839,8 mil.lei (din 4 975,7 mil.lei) la nivel de solduri de active și pasive, acestea sunt denaturate semnificativ. Ministerul a elaborat un plan de acțiuni, însă acesta nu a fost realizat, iar măsurile necesare de implementat nu au fost prioritizate; auditul a fost limitat să se expună asupra soldurilor finale înregistrate în bilanțul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării la 31 august 2021, deoarece MF nu a solicitat întocmirea unui bilanț la data respectivă pentru Minister și instituțiile din subordine; • subsidiile pentru susținerea activității organizațiilor teatral-concertistice, acordate în ianuarie - august 2021, în sumă de 104,2 mil. lei, au fost alocate nerespectându-se limitele de cheltuieli de finanțare prevăzute regulamentar¹³⁹ (pentru instituțiile cu statut național în proporție de 80% și pentru restul instituțiilor - în proporție de 60% din cheltuielile totale). Auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor pentru subsidii pentru perioada ianuarie - august 2021, însă pentru tot anul 2021, subsidiile acordate neregulamentar au constituit 16,55 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială; • auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor aferente remunerării muncii, bunurilor și serviciilor pentru perioada ianuarie - august 2021, ca urmare a neînregistrării ca active nemateriale a cheltuielilor suportate pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine, iar pentru anul 2021 aceste cheltuieli

¹³⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1187/hotararea-nr40-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹³⁸ Conform auditului precedent asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2020, baza pentru opinia contrară a constat în diminuarea contului „Rezultat al instituției publice din anul curent” cu 248,38 mil.lei și a valorii contului „Rezultat al instituției publice din anul precedent” cu 4 727,68 mil.lei, ca urmare a deficiențelor indicate în bază.

¹³⁹ Conform pct.37 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1242 din 15.10.2003.

	au constituit 108,37 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială; • suma 8,98 mil.lei eronat a fost reflectată la „Servicii de cercetări științifice contractate”, deși ca esență economică urmau a fi reflectate ca granturi pentru cheltuieli curente (6,93 mil.lei) și granturi pentru cheltuieli capitale (2,04 mil.lei), cu ulterioara majorare a contului 415 „Investiții în părți legate și nelegate”; • necalcularea și neachitarea plății pentru folosința neautorizată a proprietății publice a determinat diminuarea veniturilor efective pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public cu 2,2 mil.lei, din care 0,4 mil.lei în anul 2021 și 1,8 mil.lei în anii 2014-2020; • MECC și unele entități publice subordonate, prin aplicarea eronată a prevederilor normative¹⁴⁰, au acordat drepturi salariale neconforme în sumă totală de 468,2 mii lei, peste limitele reglementate, care s-au referit la partea variabilă a salariilor pentru cumularea funcțiilor, sporul pentru performanță, sporul pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe și majorarea claselor de salarizare pentru activitatea de elaborare a politicilor; • Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate” a stabilit divizarea MECC în MEC și MC, din 01.09.2021. MF a reglementat, prin circulare interne, modul și termenele de desfășurare a procesului de reorganizare a ministerului. Conform cerințelor stipulate de MF, aparatul central al MECC/MEC trebuia să transmită aparatului central al MC activele și pasivele care au trecut în gestiunea MC conform HG nr.147/2021, precum și mijloacele fixe care ar fi trebuit să asigure activitatea aparatului central al MC. Persoanele însărcinate cu guvernarea din cadrul MECC/MEC, cât și din cadrul MC nu s-au conformat cerințelor MF, care reglementau aspectele importante de respectat de către managementul APC reorganizate, și anume: nu a fost instituită comisia de restructurare a APC în termenele proxime din data intrării în vigoare a HG nr.117/2021, nu a fost efectuată inventarierea patrimoniului și transmiterea activelor și pasivelor până la 30.11.2021, nu au fost transmise activele și pasivele între aparatele centrale ale MECC/MEC și MC. Drept rezultat, a fost perturbat procesul de reorganizare a ministerului și au fost afectate semnificativ rapoartele financiare consolidate ale MECC, MEC și MC.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.43 din 27.07.2021, a înaintat 25 de recomandări, din care au fost implementate doar 1 recomandare, 16 recomandări nu au fost implementate, iar 8 recomandări sunt parțial implementate. Recomandările neimplementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2021.

¹⁴⁰ Art.16, 20, 24 și pct.9 din Notele la Anexa nr.3, Tabelul nr.2 din Legea nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Detalii privind măsurile întreprinse se regăsesc la Ministerul Educației și Cercetării și la Ministerul Culturii.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Recomandările se regăsesc la Ministerul Educației și Cercetării și la Ministerul Culturii.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a prezentat explicații și a înaintat sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.41 din 29 iulie 2022)¹⁴¹

Informații generale	Pentru anul 2021 (4 luni), bugetul MEC a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 83% (0,78 mlrd.lei) față de planul precizat de 0,94 mlrd.lei, iar la cheltuieli efective - în sumă de 0,87 mlrd.lei. În subordinea MEC sunt 73 de instituții publice cu finanțare din buget și 84 de entități la autogestiune. Patrimoniul gestionat de MEC la 31.12.2021 a constituit 4,55 mlrd.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil ¹⁴² .
Baza pentru opinie contrară	Constatări care au stat la baza pentru opinia contrară: • MEC nu gestionează active și pasive cu valoarea de bilanț de 485,2 mil.lei¹⁴³ și nici nu dispune de drepturi și obligații, însă acestea nu au fost transmise MC conform actelor de primire-predare cu anexarea documentelor justificative în termenele limită stabilite regulamentar. Ca urmare, la 31.12.2021 Bilanțul contabil al MEC era afectat de erori în aceeași sumă atât la partea de activ, cât și la partea de pasiv; • subevaluarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu 4 377,58 mil.lei, ca urmare a nereflexării la contul respectiv ca investiții a clădirilor și terenurilor proprietate publică din domeniul public în sumă de 4 805,97 mil.lei transmise în gestiune entităților la autogestiune, precum și netransmiterii la balanța Ministerului Culturii a investițiilor aferente instituțiilor fondate de acesta, în sumă de 434,98 mil.lei; • subevaluarea valorii terenurilor cu 361,5 mil.lei, din cauza neînregistrării a 307,15 ha de teren și subevaluării terenurilor; • subevaluarea valorii clădirilor în total cu 115,28 mil.lei, din care, urmare a necapitalizării de Liceul „Aristotel” a investițiilor de 78,22 mil.lei; neînregistrării în evidență a 7 clădiri în valoare de 10,2 mil. lei și a 2 construcții estimate la 1,4 mil.lei; neajustării valorii a 19 clădiri administrate de către 8 instituții din subordinea MEC la valoarea cadastrală cu 35,4 mil.lei; majorarea valorii cu 4,5 mil.lei ca rezultat al nedecontării bunurilor care nu aparțin instituțiilor și/sau care au fost privatizate etc.; • înregistrării unei construcții speciale¹⁴⁴ în sumă de 2,53 mil. lei, pentru care nu se dețin documente confirmative și care nu a putut fi identificată în natură; • subevaluarea valorii activelor nemateriale cu cel puțin 47,28 mil.lei, generată de neînregistrarea ca active nemateriale a alocațiilor utilizate

¹⁴¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1188/hotararea-nr41-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁴² Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; Planul de conturi contabile în sistemul bugetar și Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 (în continuare - Ordinul MF nr.216/2015); Ordinul ministrului Finanțelor nr.164 din 30.12.2016 „Cu privire la aprobarea Cerințelor la întocmirea Raportului narativ privind executarea bugetelor autorităților/instituțiilor bugetare”.

¹⁴³ Proiectul actului de transmitere: total mijloace fixe - 77,7 mil.lei, și uzura - 0,75 mil.lei; materiale circulante - 0,28 mil.lei; terenuri - 0,76 mil.lei; active financiare - 405,87 mil.lei (inclusiv 392,95 mil. lei constituie contul 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”).

¹⁴⁴ Școala Republicană Specializată de Hipism și Pentatlon Modern.

pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine (32,84 mil.lei) și, respectiv, a mijloacelor transferate de MEC și utilizate pentru procurarea diferitor produse informaționale/curriculare (14,44 mil.lei);

- subevaluarea valorii „Altora mijloace fixe” cu cel puțin 148,8 mil.lei, ca urmare a neînregistrării ca proprietate a MEC a fondului de manuale încadrat în schema de închiriere (145,89 mil.lei) etc.;

- diminuarea valorii „Investițiilor capitale în active în curs de execuție” cu 34,68 mil. lei, determinată de: neînregistrarea ca active nemateriale în curs de execuție a cheltuielilor suportate pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine în sumă de 214,09 mil.lei (în anul 2021 - 108,37 mil.lei, și în anul 2020 - 105,72 mil.lei); majorarea cu 179,41 mil.lei a valorii contului de investiții capitale în active în curs de execuție, ca urmare a evidenței duble a investițiilor realizate la 7 obiecte (14,48 mil.lei)¹⁴⁵ înregistrate și în evidența contabilă a APL, și la 3 obiecte, vândute de APL (15,47 mil.lei)¹⁴⁶; necapitalizării investițiilor realizate la Liceul teoretic „Aristotel” (78,22 mil.lei) și la 2 centre de excelență¹⁴⁷ (65,4 mil.lei); neexecutării lucrărilor de construcție facturate (5,84 mil.lei);

- diminuarea creanțelor s-a datorat: (1) raportării de către instituțiile de învățământ a 31,9 mil. lei ca utilizate, dar nevalorificate până la 31 decembrie 2021; (2) majorării neregulamentare a alocațiilor bugetare cu 55,0 mil.lei din anul 2020 și cu 12,1 mil.lei - în anul 2021, aferente costului programelor de studiu în cadrul învățământului profesional tehnic în anul 2020; (3) neexecutării lucrărilor de construcție facturate de 5,6 mil. lei și a neînregistrării daunei materiale și lipsurilor depistate în cadrul controlului de către Agenția Supraveghere Tehnică; (4) necalculării plăților de folosință neautorizată a proprietății de 2,16 mil.lei; (5) alte neînregistrări de 2,26 mil.lei;

- auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor aferente serviciilor pentru perioada septembrie-decembrie 2021, ca urmare a neînregistrării ca active nemateriale a cheltuielilor suportate pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine, însă pentru anul 2021 aceste cheltuieli au constituit 108,37 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială;

- Ministerul nu a calculat și aprobat costul mediu pentru pregătirea unui specialist, ca rezultat, cheltuielile executate ale procesului de studii aferente alocațiilor bugetare au fost raportate neregulamentar, situație constatată și în rapoartele de audit din anii precedenți, ceea ce determină supraevaluarea cheltuielilor aferente serviciilor pentru realizarea planului „Comenzii de stat” cu circa 336,7 mil. lei¹⁴⁸;

- Ministerul și instituțiile de învățământ superior nu au aprobat proceduri prin care să asigure realizarea mecanismului de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor suportate pentru instruirea studenților care au refuzat plasarea obligatorie în câmpul muncii și celor exmatriculați de la studii. Cheltuielile suportate de stat pentru pregătirea a 2 175 de studenți

¹⁴⁵ APL s. Cobani, Glodeni: școala - 2.145,0 mii lei; APL or. Strășeni, grădinița de copii - 1.600,7 mii lei; APL s. Răcești, Șoldănești - 2.246,2 mii lei; APL s. Ruseștii Noi, Ialoveni - 1.808,9 mii lei; APL s. Andrușul de Sus, Cahul - 484,5 mii lei; APL s. Cerlina, Soroca - 254,8 mii lei; APL s. Delacău, Anenii Noi - 5.944,7 mii lei.

¹⁴⁶ APL or. Râșcani: grădinița de copii - 3.355,4 mii lei, școala - 6.493,8 mii lei; APL Sireți, r-nul Strășeni: școala - 5.622,0 mii lei.

¹⁴⁷ Centru de Excelență în Economie în Finanțe - 32.815,4 mii lei; Centrul de Excelență în Energetică și Electronică - 32.578,2 mii lei.

¹⁴⁸ Învățământul superior - 204,5 mil.lei, învățământul profesional tehnic: post secundar - 122,8 mil.lei, și secundar - 9,4 mil.lei.

	exmatriculați, pentru un an de studii (fără bursă), constituie circa 44,8 mil.lei; • prin aplicarea eronată a prevederilor normative, s-au acordat drepturi salariale neconforme, peste limitele reglementate în sume de 0,77 mil.lei. MEC a raportat drepturi și obligații financiare aferente decontărilor cu personalul în sumă de 0,63 mil. lei, ce nu sunt confirmate prin documente primare de evidență contabilă.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.43 din 27.07.2021, a înaintat 25 recomandări, inclusiv 21 recomandări revin MEC conform domeniilor de competență atribuite. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2021.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Au fost efectuate 149 de corectări financiar-contabile de 1 272,0 mii lei, au fost înregistrate în evidență active de 3 503,5 mii lei, venituri și creanțe de 34,4 mii lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de MEC și entitățile din subordine; • inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului, contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat și reînregistrarea drepturilor de proprietate de stat asupra terenurilor și clădirilor; • asigurarea ținerii evidenței separate a cheltuielilor de către instituțiile din subordine și elaborarea unei metodologii exhaustive privind determinarea costului de studii per elev/student, specializare/ocupație și nivel de studii; • etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a adus explicații și a înaintat sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.42 din 29 iulie 2022)¹⁵⁰

Informații generale	Pentru anul 2021 (4 luni), bugetul MC a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 94%, sau 178,1 mil.lei față de planul precizat de 190,0 mil.lei. În subordinea MC sunt 17 instituții publice cu finanțare din buget și 20 de entități teatral-concertistice la autogestiune. Patrimoniul gestionat de MC la 31.12.2021 a constituit 352,4 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Culturii pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	Constatări care au stat la baza opiniei contrare: • deși MC gestionează active și pasive cu valoarea de bilanț de 485,2 mil.lei¹⁵¹, acestea nu au fost transmise în termenele limită stabilite regulamentar și conform actelor de primire-predare de Ministerul Educației și Cercetării cu anexarea documentelor ce confirmă valoarea, drepturile și obligațiile. Ca urmare, la 31.12.2021 Bilanțul contabil al MC era afectat de erori în aceeași sumă atât la partea de activ, cât și la partea de pasiv; • subevaluarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu 462,52 mil.lei, fapt cauzat de necapitalizarea investițiilor efectuate în entitățile fondate pe parcursul anilor, nerefectarea în evidența contabilă a terenurilor și clădirilor proprietate publică din domeniul public etc.; • subevaluarea valorii terenurilor cu 147,1 mil.lei, ca urmare a nerecunoașterii în evidența contabilă a terenurilor cu suprafața de 113,86 ha; • diminuarea valorii „Clădirilor” cu 6,0 mil.lei, ca urmare a neajustării valorii clădirilor administrate la cea cadastrală și a necontabilizării unor clădiri¹⁵²; • necapitalizarea investițiilor capitale de 12,0 mil.lei suportate către anul 2020 la clădirea Casei-muzeu S.Lazo a dus la subevaluarea „Activelor moștenirii culturale”; • subevaluarea valorii activelor moștenirii culturale cu 181,6 mil.lei, din cauza necontabilizării: clădirilor-monumente cu valoarea de cel puțin 180,3 mil.lei (Complexul Monastic „Căpriană” - 87,8 mil.lei, Complexul Monastic „Curchi” - 92,5 mil.lei: 2 din 634 de monumente/edificii de cult aflate în proprietatea de stat¹⁵³), precum și altor bunuri culturale mobile în sumă de 1,3 mil.lei; • subsidiile pentru susținerea activității organizațiilor teatral-concertistice, acordate în septembrie-decembrie 2021 în sumă de 87,95

¹⁵⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1189/hotararea-nr42-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁵¹ Din proiectul actului de transmitere: total mijloace fixe - 77,7 mil.lei, și uzura - 0,75 mil.lei; materiale circulante - 0,28 mil.lei; terenuri - 0,76 mil.lei; active financiare - 405,87 mil.lei (inclusiv 392,95 mil. lei constituie contul 415).

¹⁵² Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”: 1441113.068.02, 1441113.068.03, 1441113.068.04.

¹⁵³ Hotărârea Guvernului nr.740 din 11.06.2002 „Cu privire la edificiile și locașurile de cult”.

	mil.lei, au fost alocate nerespectând prevederile regulamentare ¹⁵⁴. Auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor pentru subsidii pentru perioada septembrie-decembrie 2021, însă pentru tot anul 2021 subsidiile acordate neregulamentar au constituit 16,55 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială; • auditul a fost limitat în confirmarea plenitudinii creanțelor în valoare de 0,33 mil. lei și datoriilor în valoare de 2,58 mil. lei aferente subsidiilor acordate în anul 2021 (4 luni) în sumă de 100,84 mil.lei. Situația a fost determinată de faptul că Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a înregistrat creanțe la 31.08.2021 în sumă de 12,9 mil.lei, pentru care sunt prezentate justificări și nu au fost transmise către Ministerul Culturii (MC) prin act; • politicile de contabilitate ale Ministerului Culturii și ale entităților din subordine nu specifică criteriile și modalități uniforme de atribuire/clasificare a bunurilor ca mijloace fixe sau ca stocuri de materiale circulante, în funcție de criteriile valoare și/sau durata de utilizare, tipul bunului potrivit unui nomenclator etc., ceea ce afectează raportarea financiară și rezultatul financiar. Ca urmare a atribuirii eronate, au fost supraevaluate mijloacele fixe și uzura acestora în total cu 3,7 mil.lei; • Ministerul și unele entități publice subordonate, prin aplicarea eronată a prevederilor normative ¹⁵⁵, au acordat drepturi salariale neconforme, peste limitele reglementate, care s-au atribuit la sporul pentru performanță, premiile unice cu ocazia zilelor de sărbătoare nelucrătoare și sărbătorilor profesionale, sporul pentru munca suplimentară depusă în zilele de repaos și sporul pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe. Această deficiență a dus la majorarea nejustificată a cheltuielilor destinate pentru remunerarea muncii cu suma totală de 191,1 mii lei; • Ministerul Culturii nu a elaborat principiile de subvenționare a publicațiilor periodice, precum și a altor instituții culturale de stat, pentru care sunt suportate cheltuieli de 2.661,7 mii lei.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 27.07.2021, au fost aprobate 7 recomandări, care potrivit competențelor preluate sunt adresate Ministerului Culturii. Recomandările neimplementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2021.
<i>Măsurile luate de entități pe</i>	Au fost efectuate 156 de corectări financiar-contabile în sumă de 43,9 mii lei și (re)înregistrate active capitale în evidență în sumă de 12 886,8 mii lei.

¹⁵⁴ Conform pct.37 din Anexa nr.1 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1242 din 15.10.2003.

¹⁵⁵ Art.16, 19, 20, 21, 21¹ din Legea nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar; Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.1231 din 12.12.2018 „Pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”.

¹⁵⁶ Muzeul Național de Istorie a Moldovei: a înregistrat la contul de evidență clădirea Muzeului „S. Lazo” cu suma investițiilor de 12 886,8 mii lei; a decontat materiale circulante consumate în perioadele precedente în sumă de 38,4 mii lei și a evaluat bunuri fără valoare în sumă de 5,5 mii lei.

<i>parcursul misiunii</i>	
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de MC și entitățile din subordine; • inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate după domeniu, contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat și reînregistrarea drepturilor de proprietate de stat asupra terenurilor și clădirilor; • aprobarea unui plan pe termen mediu prin care să se asigure inventarierea și înregistrarea în evidență a monumentelor, cu ulterioara revizuire a listei monumentelor aprobate prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22.06.1993, ținându-se cont de starea lor actuală, precum și completarea acesteia cu informații ce țin de indicarea exactă a locului amplasării și zonei de protecție (codul cadastral al terenurilor și bunurilor imobile), tipului de proprietate (publică de stat, publică locală, privată) etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a adus explicații și a înaintat sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul rapoartelor financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.64 din 08 decembrie 2021)¹⁵⁷

Informații generale	ANCD ¹⁵⁸ este autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, care implementează politica statului în domeniile promovării și finanțării cercetării, inovării și dezvoltării. Patrimoniul gestionat de ANCD la situația din 31.12.2020 a constituit 6,89 mil.lei, iar cheltuielile efective pentru anul 2020 au constituit 97,22 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare încheiate la 31 decembrie 2020 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (în continuare - ANCD) pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	Constatări care au stat la baza opiniei contrare: • majorarea valorii cheltuielilor aferente serviciilor de cercetări științifice cu 89,51 mil. lei, determinată de diminuarea valorii investițiilor capitale în active nemateriale în curs de execuție cu 88,98 mil.lei, datorită necapitalizării cheltuielilor suportate de ANCD la efectuarea cercetărilor științifice¹⁵⁹ și de diminuare a creanțelor cu suma de 0,53 mil. lei¹⁶⁰, echivalentul cheltuielilor neconforme admise de către instituțiile la autogestiune la executarea contractelor de cercetări științifice; • diminuarea valorii contului „Active nemateriale” cu 10,09 mil.lei, din cauza necapitalizării cheltuielilor suportate de ANCD în anul 2019 la efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile la autogestiune; • diminuarea valorii contului „Terenuri” cu suma de 496,94 mii lei, ca urmare a necontabilizării terenului cu suprafața de 0,3847 ha, amplasat în r-nul Cahul, s. Crihana Veche, str. Garoafelor nr.17; • diminuarea valorii contului „Rezultat al instituției publice din anul curent” cu 89,64 mil.lei și a valorii contului „Rezultat al instituției publice din anul precedent” cu 10,47 mil.lei, ca urmare a deficiențelor indicate în Baza pentru opinie și în alte informații din Raport.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Sistemul de control intern managerial, instituit în cadrul ANCD, este unul redus și fragmentat care nu asigură pe deplin funcționalitatea controalelor-cheie, precum și identificarea și gestionarea riscurilor aferente procesului financiar-contabil. Astfel, lacunele existente în cadrul sistemului de control intern managerial au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
Impactul implementării recomandărilor	Ca urmare a aprobării Hotărârii Guvernului nr.196 din 28.02.2018 „Cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru

¹⁵⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1140/hotararea-nr-64-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

¹⁵⁸ Hotărârea Guvernului nr.196 din 28.02.2018 „Cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare”

¹⁵⁹ Pct.1.4.5.1., pct.3.3.30. și pct.3.3.37. din Ordinul MF nr.216/2015; pct.7 din Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.338 din 21.03.2003; art.3 din Legea cu privire la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală nr.114 din 03.07.2014; Standardul Internațional de contabilitate 38. Imobilizări necorporale; art.80 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004.

¹⁶⁰ Institutul de cardiologie - 359,05 mii lei; USMF - 166,36 mii lei.

<i>Înaintate prin HCC anterioare</i>	Cercetare și Dezvoltare”, Curtea de Conturi a efectuat în premieră auditul financiar la ANCD.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	ANCD a descris 12 procese operaționale, a identificat responsabilul cu funcții de coordonator al CIM, a creat grupul de lucru, a stabilit responsabilitățile fiecărui membru.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare: - implementarea unui sistem de control intern managerial viabil; - asigurarea contabilizării cheltuielilor suportate pentru cercetări științifice ca active nemateriale/active nemateriale în curs de execuție; - transmiterea către proprietarul clădirii unde își are sediul Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare - Direcția de administrare a clădirilor Guvernului, a valorii lucrărilor de reparație capitală efectuate în sumă de 109,8 mii lei; - inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat; - recuperarea creanțelor cu termenul de achitare expirat în sumă de 22,33 mii lei; - efectuarea plăților la procurarea mărfurilor și serviciilor în strictă conformitate cu prevederile art.66 alin.(5) din Legea nr.181 din 25.07.2014; - aprobarea normelor de muncă și a fundamentării necesităților de personal ale instituției, cu sistarea acordării plăților salariale neconforme. Agenției Proprietății Publice: - examinarea posibilităților de preluare la balanță a bunurilor care nu sunt folosite în activitatea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (terenul și imobilul din s. Crihana Veche, terenul din s. Roșu, gardul amplasat pe bd. Dacia nr.58).
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Agenția si-a expus punctul de vedere asupra constatărilor din raport, cu privire la neconformitățile admise, respectiv a propus anumite soluții /termene pentru remedierea problemelor identificate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia (bugetul central) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 55 din 07.10.2021)¹⁶¹

Informații generale	UTA Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu statut special, care de sine stătător, în limitele competențelor sale funcționale, soluționează probleme cu caracter politic, economic și cultural ¹⁶² .
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Unității Teritoriale Autonome (UTA) Găgăuzia (bugetul central) pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020, în ansamblu nu sunt afectate de denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, cu exprimarea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale Unității Teritoriale Autonome (UTA) Găgăuzia (bugetul central) pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, cu excepția unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: • subestimarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu cel puțin 27 193,9 mii lei; • necontabilizarea, la momentul deciziei de lichidare a Î.S. „Sud-A-Con”, a investițiilor în sumă de 55 731,9 mii lei, efectuate în perioadele de până la 31.12.2017 prin intermediul acesteia, a condiționat supraevaluarea valorii clădirilor cu suma de 1 384,3 mii lei; subevaluarea valorii construcțiilor speciale cu suma de 19 761,7 mii lei, și a investițiilor capitale în active în curs de execuție - cu suma de 37 354,5 mii lei¹⁶³; • netransmiterea beneficiarului valorii reparațiilor capitale ale drumurilor, în valoare de 22 254,8 mii lei, și necalcularea uzurii în sumă de 2 781,8 mii lei; • necorespunderea prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 principiilor contabile și caracteristicilor calitative prevăzute de art.6 din Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007, cauzează subevaluarea valorii: împrumuturilor recreditate între bugetul de stat și bugetele locale cu suma de 30 491,8 mii lei; împrumuturilor recreditate între bugetele locale ale diferitor unități administrativ-teritoriale cu suma de 30 829,1 mii lei ¹⁶⁴ ; altor creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare cu suma de 10 050,7 mii lei; • necontabilizarea la momentul efectuării tranzacției a valorii investițiilor efectuate în sumă de 28 263,3 mii lei, ceea ce contravine prevederilor art.17 alin.(1) din Legea contabilității; • netransmiterea valorii investițiilor și reparațiilor capitale ale patrimoniului beneficiarilor finali ai surselor parvenite din grantul oferit de către Uniunea Europeană, în cadrul proiectului SLPA¹⁶⁵ în sumă totală de 41 531,7 mii lei;

¹⁶¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1134/hotararea-nr-55-din-07-octombrie-2021-cu-privire-la

¹⁶² Art.111 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994.

¹⁶³ 55 731,9 mii lei +63 430,6 mii lei - 22 254,8 mii lei (valoarea reparațiilor capitale ale drumurilor de interes raional, contul 312) = 96 907,7 mii lei (valoarea care urma a fi raportată la contul 319); 96 907,7 mii lei - 59 553,2 mii lei (valoarea raportată la contul 319) = 37 354,5 mii lei.

¹⁶⁴ SA „Apă Termo” - 22 257,7 mii lei; Primăria Baurci - 1 867,5 mii lei; Primăria Beșghioz - 3 485,1 mii lei; Primăria Cazaclia -1 238,9 mii lei, și Primăria Tomai - 1 979,9 mii lei.

¹⁶⁵ SLPA - sprijin pentru autoritățile publice locale din UTA Găgăuzia.

	• supraevaluarea valorii clădirilor cu suma de 5 823,9 mii lei, condiționată de: raportarea eronată a valorii reparațiilor capitale ale bunurilor imobile, administrate cu drept de comodat; raportarea lucrărilor de reparație capitală în lipsa recepției acestora; netransmiterea valorii investițiilor, executate în anul 2019, proprietarului bunului imobil; clasificarea neconformă a mijloacelor fixe; • până la momentul actual lipsește o metodologie privind evaluarea patrimoniului cultural, inclusiv din instituțiile muzeale; • rapoartele financiare consolidate ale UTA Găgăuzia (bugetul central) sunt diminuate pe toate pozițiile bilanțiere de venituri și de cheltuieli¹⁶⁶, cauzată de clasificarea nejustificată a Administrațiilor dolayurilor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești ca APL de nivelul I; • Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 nu reglementează modalitatea de executare a prevederilor art.11 alin.(2) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007, ceea ce generează lipsa evidenței analitice a clădirilor gestionate de către IMSP în sumă de 259 315,4 mii lei, cu uzura de 65 869,4 mii lei.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Din 15 cerințe și 31 de recomandări înaintate Comitetului executiv și instituțiilor din subordine prin Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 23.07.2018: 5 cerințe și recomandări au fost implementate, 32 - parțial implementate, 3 - neimplementate, iar 4 - și-au pierdut actualitatea. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2020.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	majorarea valorii activelor luate în locațiune/arendă cu 8 361,6 mii lei; restabilirea în evidența contabilă a valorii reparațiilor capitale, trecută la cheltuieli, în sumă de 4 845,0 mii lei, și clasificarea conformă a mijloacelor fixe în valoare totală de 2 699,8 mii lei; majorarea valorii Investițiilor capitale în active în curs de execuție cu 6 133,6 mii lei, și a construcțiilor speciale - cu 1 370,5 mii lei; majorarea valorii altor creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare cu 1 1132,7 mii lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• determinarea modului de clasificare bugetară (organizațională) a dolayurilor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești, în scopul raportării corecte și fidele a informațiilor financiare consolidate ale Comitetului executiv al UTA Găgăuzia, asigurând transmiterea Ministerului Finanțelor a solicitării respective; • examinarea în ședința Adunării Populare și a Comitetului executiv a rezultatelor auditului, cu audierea persoanelor responsabile referitor la faptele descrise în Raportul de audit și cu aprobarea unui plan de măsuri de remediere a deficiențelor constatate; • implementarea unui sistem de control intern managerial¹⁶⁷ viabil, asigurând identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora; • inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local;

¹⁶⁶ Bilanțul contabil (Formularul FD 041) - cu 362 717,5 mii lei, Raportul consolidat privind veniturile și cheltuielile (Formularul FD 042) - cu 58 260,5 mii lei (venituri) și, respectiv, cu 50 884,6 mii lei (cheltuieli); Raportul consolidat privind fluxul mijloacelor bănești (Formularul FD 043) - cu 51 451,6 mii lei (venituri de casă) și cu 44 222,9 mii lei (cheltuieli de casă).

¹⁶⁷ În temeiul prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

	• asigurarea planificării, executării, justificării și raportării veniturilor și cheltuielilor bugetare în conformitate cu prevederile cadrului normativ;• revizuirea și completarea, de către Ministerul Finanțelor, prin prisma contabilității de angajamente a Normelor metodologice, aprobate prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	AAPL au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Cimișlia încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 08 decembrie 2021)¹⁶⁸

Informații generale	Bugetul UAT r-nul Cimișlia pentru anul 2020 a fost executat la partea de venituri în sumă de 164.051,2 mii lei, iar la partea de cheltuieli - în sumă de 160.261,7 mii lei. Patrimoniul gestionat a constituit la finele anului 2020 - 217,2 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Cimișlia (UAT/bugetul de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2020 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, prin emiterea unei opinii
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale raionului Cimișlia (UAT de nivelul II), pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia echipei de audit, cu excepția posibilelor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare ale UAT Consiliul raional Cimișlia oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil .
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: •Majorarea valorii contului „Clădiri” cu 7,09 mil. lei ca urmare a înregistrării neconforme a reparațiilor la clădirile proprietate a UAT de nivelul I, precum și ca urmare a înregistrării duble a clădirii azilului de bătrâni în suma de 2,78 mil. lei. •Supraevaluarea contului „Construcții speciale” cu 30,48 mil. lei în urma netransmiterii proprietăților drumurilor locale (UAT de nivelul I) și regionale (ÎS ASD) a valorii lucrărilor de construcții și reparații capitale a drumurilor în sumă de 24,87 mil. lei, a clasificării incorecte a unor bunuri imobile de 3,37 mil. lei etc. •Nedecontarea obiectelor transmise UAT de nivelul I în suma de 1,17 mil. lei și ne reflectarea la contul „Instalații de transmisie” a obiectelor date în exploatare în sumă de 1,11 mil. lei. •Diminuarea valorii contului „Alte forme de participare în capital în interiorul țării” în suma de 9,59 mil. lei în urma nerefectării ca investiții a mijloacelor fixe transmise în gestiunea entităților fondate și în sumă de 25,0 mii lei aferente mijloacelor financiare transmise în capitalul social al entităților fondate. •Audit a fost limitat în evaluarea valorii a 5 construcții (garaje/depozite) cu suprafața de 1,23 mii m2, înregistrate ca proprietate a CR Cimișlia, dar nerefectate în evidența contabilă, aflate în gestiunea IMSP Spitalul Raional Cimișlia și IMSP Centrul de Sănătate Cimișlia cu care de asemenea a fost diminuat acest cont. •Majorarea valorii contului „Servicii de reparații curente” și diminuarea valorii contului „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” cu suma de 6,16 mil. lei, ca urmare a netransmiterii proprietăților bunurilor a lucrărilor de reparație a drumurilor locale și a iluminatului public stradal, proprietatea publică a UAT de nivelul I. •Auditul a fost limitat în confirmarea valorii contului „Clădiri” în sumă de 16,33 mil. lei aferent clădirilor gestionate și raportate de Instituțiile Medico-

¹⁶⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1138/hotirarea-nr-62-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

	Sanitare Publice fondator al cărora este Consiliului raional Cimișlia, deoarece contrar prevederilor legale CR Cimișlia nu a asigurat înregistrarea dreptului de proprietate asupra a 11 bunuri imobile în suma de 14,88 mil. lei, iar drepturile asupra la alte 11 clădiri în sumă de 1,46 mil lei sunt înregistrate după UAT de nivelul I și Republica Moldova. De asemenea valoarea a 10 clădiri de 0,91 mil.lei, gestionate și înregistrate în evidența contabilă de Instituțiile Medico-Sanitare Publice, sunt înregistrate în RBI după UAT de nivelul I. •Auditul a fost limitat în cuantificarea valorii rețelelor de gaze de presiune înalta cu lungime de 17,123 km, care potrivit HG nr.683 din 18.06.2004, au fost transmise întreprinderilor din sistemul SA „Moldovagaz” la deservire tehnică. De asemenea nu au fost inventariate conform 17 rețele de gaze cu valoare de 18,77 mil. lei, nefiind verificată existența cantitativ-valorică a acestora și a existenței actelor ce confirmă transmiterea acestora pentru deservire tehnică întreprinderilor de profil. •Necorespunderea prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 principiilor contabile (contabilitatea de angajamente; consecvența prezentării) și caracteristicilor calitative (relevanța; credibilitatea; comparabilitatea), prevăzute de art.6 din Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007, a cauzat diminuarea valorii contului „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat și bugetele locale” cu suma de 24,42 mil. lei aferente împrumuturilor contractate, reflectate la cont extrabilanțier.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Implementarea ineficientă a sistemului de control intern managerial a influențat veridicitatea și plenitudinea informațiilor reflectate în situațiile financiare, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Anterior la UAT raionul Cimișlia au fost efectuate doar audituri de conformitate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	s-au efectuat corectări în clasificarea mijloacelor fixe în sumă totală de 10,08 mil. lei și în recalcularea uzurii mijloacelor fixe cu 4,73 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	- implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de AAPL r-nul Cimișlia și entitățile din subordine; - inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate după domeniu, contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat și înregistrarea drepturilor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor; - restabilirea evidenței analitice conforme a valorii patrimoniului transmis entităților fondate; etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a confirmat admiterea deficiențelor identificate a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Administrativ Teritoriale r-nul Nisporeni (bugetul de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.66 din 13.12.2021)¹⁶⁹

Informații generale	Bugetul raional pe anul 2020 a fost executat la partea de venituri în sumă de 177,4 mil. lei, și la partea de cheltuieli - în sumă de 176,8 mil. lei. La data de 01.01.2021, valoarea totală a activelor gestionate de către UAT de nivelul II raionul Nisporeni a constituit 276,9 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale UAT raionul Nisporeni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, prin emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare ale UTA r-nul Nisporeni (UTA/bugetul de nivelul II) pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	Constatări care au stat la baza pentru opinia contrară: • supraevaluarea totală a valorii contului „Clădiri” cu suma de 13,07 mil.lei din cauza contabilizării neconforme a valorii blocului locativ proprietate al Partenerului Privat a terenului aferent blocurilor locative, a clădirii primite în comodat și a lucrărilor de reparații capitale aferente (16,31 mil. lei), precum și transmiterea neregulamentară la balanța UAT de nivelul I a construcțiilor (1,64 mil.lei) și a unei clădiri (1,60 mil.lei); • subevaluarea valorii contului „Instalații de transmisie”, ca urmare a raportării parțiale a valorii gazoductului de presiune înaltă Șendreni-Bolțun, cu ramificare din s. Bursuc spre satele Miclășeni și Dolna, cu suma de 4,7 mil.lei; • subevaluarea totală a valorii contului „Terenuri” cu suma de 13,77 mil.lei din cauza interpretării eronate a regulilor de recunoaștere și evaluare a terenurilor prevăzute în Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015 (7,80 mil.lei) și transmiterea neregulamentară a unui teren în gestiune către o instituție publică fondată de CR (5,97 mil.lei); • diminuarea valorii contului „Alte creanțe ale instituțiilor bugetare” cu suma de 26,36 mil.lei, din cauza aplicării eronate a regulilor de ținere a evidenței prevăzute de cadrul regulamentar, înregistrând la cheltuieli mijloacele financiare transferate în calitate de contribuție financiară pentru implementarea unui proiect; • diminuarea valorii contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu suma de 1,74 mil.lei, ca urmare a înregistrării eronate la cheltuieli a mijloacelor financiare transferate instituțiilor medico-sanitare publice, pentru procurarea echipamentului de protecție, a utilajului medical și altor materiale necesare în protecția personalului implicat în tratarea pacienților cu infecția coronavirus de tip nou „COVID-19”; • necorespunderea principiilor contabile (contabilitatea de angajamente; consecvența prezentării), prevăzute de cadrul legal, a cauzat subevaluarea valorii contului „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat și bugetele locale” și supraevaluarea contului extrabilanțier „Datoria privind împrumuturile externe acordate de organizațiile financiare internaționale” în sumă de 41,89 mil.lei;

¹⁶⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1143/hotarares-nr-66-din-13-decembrie-2021-cu-privire-la

	lipsa unei evidențe analitice a contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” în sumă de 39,48 mil. lei, cauzată de absența informației veridice și fidele referitor la bunurile transmise în capitalul statutar sau în gestiunea economică a entităților fondate; clasificarea și înregistrarea incorectă a mijloacelor fixe/ bunuri materiale în sumă de 3,75 mil. lei; majorarea valorii contului „Materiale de construcții” în sumă de 0,16 mil. lei, din cauza nedecontării bunurilor transmise în anii precedenți unei instituții; neconformarea la principiul contabilității de angajamente prevăzut de Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015 a condiționat nereflectarea la contul bilanțier a creanțelor privind plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public încasat în bugetul local de nivelul II, în sumă de 0,08 mil. lei; nu se regăsește în evidența contabilă valoarea activelor moștenirii culturale a 8 620 de exponate și pentru care nu s-au aplicat regulile generale de recunoaștere prevăzute de Ordinul MF nr.216/2015; nu s-a asigurat contabilizarea conformă a bunurilor aferente drumurilor raionale (plantații), pentru 3 588 buc.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, implementarea parțială a controlului intern managerial, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Anterior la UAT raionul Nisporeni au fost efectuate doar audituri de conformitate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei a exclus din evidența contabilă, clădirea casei comunitare transmise acesteia în comodat de Asociația Obștească „Keystone Human Services International Moldova Association”, în valoare totală de 1,17 mil. lei; Aparatul președintelui raionului a confirmat înregistrarea în evidența contabilă a valorii clădirii excluse neregulamentar din evidență în sumă de 1,60 mil. lei și a înregistrat valoarea terenului de 5,97 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	examinarea în ședința Consiliului raional Nisporeni a rezultatelor auditului, cu audierea persoanelor responsabile referitor la faptele descrise în Raportul de audit și cu aprobarea unui plan de măsuri de remediere a deficiențelor constatate; implementarea unui sistem de control intern managerial¹⁷⁰ viabil, asigurând identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora; inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, inclusiv a celui aflat în gestiunea entităților fondate (terenuri, construcții, blocuri ale locuințelor sociale construite în cadrul parteneriatului public-privat, gaze, exponate muzeale, creanțe aferente proiectului

¹⁷⁰ În temeiul prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

	„Îmbunătățirea infrastructurii de turism de masă din Regiunea Centru” etc.); • restabilirea evidenței analitice conforme a valorii patrimoniului transmis entităților fondate, înregistrat la grupa de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”;• restabilirea în evidența contabilă a bunurilor decontate neregulamentar de către gimnaziile din satele Boldurești, Iurceni, Brătuleni, Bălănești și Bursuc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	UAT r-nul Nisporeni a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.9 din 28 februarie 2022)¹⁷¹

Informații generale	Valoarea activelor gestionate de către UAT raionul Ungheni la 31.12.2020 a constituit 366,1 mil. lei. Pentru anul 2020 bugetul raional a fost executat la partea de venituri în sumă de 326,8 mil.lei și la cheltuieli - în sumă de 323,8 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni (UAT/bugetul de nivelul II) pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia echipei de audit, cu excepția posibilelor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: • valoarea contului „Terenuri” a fost subevaluată cu 449,5 mil. lei, din cauza neaplicării conforme a regulilor de recunoaștere și evaluare a terenurilor din domeniul public; • subevaluarea contului „Construcții speciale” aferent la 4 drumuri cu lungimea de 3,35 km, neînregistrate în evidența contabilă; • nerecunoașterea și necontabilizarea infrastructurii tehnico-edilitare din domeniul public aferente apeductului Zagarancea-Cornești, în sumă de 38,7 mil.lei, inclusiv prin neraportarea uzurii estimate la circa 6,2 mil.lei; • nu a fost asigurată inventarierea și determinarea valorii juste a 15 rețele de gaze cu lungimea totală de 215,0 km, în sumă de 88,6 mil.lei; • APR nu a asigurat contabilizarea conformă a bunurilor aferente drumurilor raionale¹⁷². Au fost efectuate cheltuieli privind instalarea indicatoarelor rutiere, în sumă totală de 542,0 mii lei, care nu s-au înregistrat în evidența contabilă; • fondul de manuale încadrat în schema de închiriere este proprietate a Ministerului Educației și Cercetării și este transmis în custodie organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, pentru utilizare în instituțiile de învățământ. Contrar celor indicate, Direcția educație și instituțiile de învățământ au admis majorarea valorii contului 318 „Alte mijloace fixe” cu valoarea manualelor în sumă de circa 6,5 mil.lei; • suntem limitați în confirmarea valorii contului „Alte mijloace fixe” în sumă de 2,1 mil.lei, reflectată la Secția cultură, pentru care nu sunt deținute fișe de evidență și nu este efectuată o inventariere conformă. Datele Serviciului de fonduri ale bibliotecii publice raionale contrapuse cu cele din evidența contabilă relevă o subevaluare în sumă de 0,4 mil.lei;

¹⁷¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1156/hotararea-nr9-din-28-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁷² Poduri (cu lungimea mai mare de 10 m) - 13 buc./392 m/l, podete - 164 buc./1194 m/l, pavilioane - 21, plantații rutiere - 2991 buc. de arbori (inclusiv nuci - 2 322), și indicatoare rutiere/suporturi - 306/221 buc.

- APR nu s-a conformat prevederilor legale¹⁷³ ce țin de evidența formelor de participare în capital în interiorul țării și componenței bunurilor transmise, precum și de aprobarea pentru acestea a regimului juridic. În lipsa deținerii de către Aparatul președintelui raionului a listei exhaustive a bunurilor transmise, recunoașterea valorii declarate de 150,4 mil. lei, *nu poate fi validată*. Situația dată este cauzată și de lipsa unei inventarieri conforme efectuate și aprobate de Consiliul raional, precum și a actelor de verificare reciprocă a pozițiilor financiare. Valoarea inițială a mijloacelor fixe din gestiunea IMSP și a 2 întreprinderi fondate constituie peste 164,9 mil. lei, subevaluarea estimată a contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” alcătuind circa 14,5 mil. lei;
- majorarea valorii altor cheltuieli cu 2,75 mil. lei și micșorarea valorii contului 722 „Rezultatul financiar al instituției publice din anii precedenți” cu 3,15 mil. lei, concomitent fiind diminuată valoarea creanțelor instituțiilor bugetare cu suma de 5,9 mil. lei, din cauza înregistrării ca cheltuieli a mijloacelor financiare transferate ca contribuție financiară pentru implementarea unor proiecte;
- au fost subevaluate cu suma de 2,46 mil. lei creanțele aferente plăților neconforme efectuate către agentul economic partener în cadrul contractului de achiziționare a serviciilor de monitorizare a traficului rutier;
- valoarea bunurilor transmise de primării, prin comodat, instituțiilor de învățământ (329,1 mil. lei) nu reflectă valoarea terenurilor de 85,4 ha aferente clădirilor instituțiilor de învățământ, precum și nu este raportată clădirea unei instituții, fiind subevaluată valoarea contului extrabilanțier cu 114,4 mil. lei;
- Raportul narativ privind executarea bugetului nu a fost întocmit conform;
- neasigurarea evidenței separate a investițiilor în sumă totală de 8,0 mil. lei, realizate în centralele termice pe biomasă (clădiri și instalații de transmisie) la 7 instituții de învățământ, care nu au fost recepționate conform de Consiliul raional și transmise către partenerul privat în baza actelor aprobate regulamentar;
- am fost limitați în confirmarea valorii cheltuielilor aferente serviciilor de livrare a energiei termice în anii 2017-2020, în sumă de 2,34 mil. lei (inclusiv 0,42 mil. lei din anul 2020), din cauza lipsei actelor care ar justifica volumul și costul/prețul serviciilor prestate. De menționat că agentul economic a aplicat neconform cota taxei pe valoarea adăugată, ceea ce a majorat cheltuielile instituțiilor de învățământ cu suma de 0,2 mil. lei;
- Direcția finanțe și președintele raionului nu au asigurat, conform prescripțiilor legale¹⁷⁴, monitorizarea executării deciziilor Consiliului raional, în baza cărora au fost alocate către instituții publice/primării/persoanelor private transferuri și/sau subvenții din buget, pentru care entitățile beneficiare nu au prezentat rapoartele privind utilizarea acestora conform destinației. Doar în anii 2017-2020, în 163 de cazuri au fost alocate, în total, 25,5 mil. lei, care, până la confirmarea utilizării conform destinației, urmau a fi înregistrate ca creanțe;
- nejustificarea cheltuielilor capitale suportate în sumă de 75,5 mil. lei, pentru menținerea și majorarea duratei de exploatare a drumurilor, cu

¹⁷³ Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice nr.121-XVI din 04.05.2007; Legea privind delimitarea proprietății publice nr.29 din 05.04.2018; Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

¹⁷⁴ Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014; art.33 din Legea finanțelor publice locale nr.397-XV din 16.10.2003.

	legalizarea majorării valorii acestora, prin întocmirea procesului-verbal, și recalcularea uzurii majorate calculate. În lipsa actelor de recepție la terminarea lucrărilor, valoarea lucrărilor de 4,6 mil. lei a fost înregistrată în anul 2019 la majorarea valorii construcției speciale.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Funcționalitatea sistemului de administrare a resurselor financiare și patrimoniale publice nu este asigurată conform unui cadru uniform de execuție și raportare. Managementul și controlul intern defectuos în procesul de gestionare a patrimoniului public, inclusiv a celui aflat în administrarea întreprinderii municipale, au generat deficiențe și lacune semnificative.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Anterior la UAT raionul Ungheni au fost efectuate doar audituri de conformitate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	S-a înregistrat în evidența contabilă și în Raportul financiar pe anul 2021 valoarea terenurilor din gestiunea a 31 de instituții de învățământ, în sumă totală de 50,78 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, precum și celui aferent infrastructurii rutiere, infrastructurii tehnico-edilitare a sistemelor publice de alimentare cu apă și gaze; • contabilizarea creanțelor și datoriilor în baza metodei de angajamente; • instituirea procedurilor de control intern managerial în vederea raportării conforme a executării bugetului raional, cu descrierea compartimentelor obligatorii și cu argumentarea devierilor, fluctuațiilor și factorilor care au influențat executarea parametrilor planificați/precizați etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Observațiile și recomandările de audit au fost comunicate autorităților executive și entităților subordonate, care au acceptat implementarea recomandărilor.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale mun. Bălți încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 31 martie 2022)¹⁷⁵

Informații generale	Valoarea activelor gestionate de către UAT mun. Bălți la 31.12.2020 a constituit 3 498,0 mil. lei. Pentru anul 2020, bugetul municipal a fost executat la partea de venituri în sumă de 638,0 mil. lei și la cheltuieli în sumă de 684,7 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale mun. Bălți încheiate la 31 decembrie 2020 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale UAT mun. Bălți pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: • majorarea nejustificată a formelor de participare în capital în interiorul țării, raportate la contul „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, cu suma totală de 511 357,5 mii lei, determinată de transmiterea neoportună în gestiunea întreprinderilor municipale a unor bunuri materiale, posesia cărora nu creează efect investițional și generator de venituri din activitatea de producție și care nu pot fi recunoscute ca imobilizări corporale de către întreprinderi; • subevaluarea valorii contului „Clădiri” cu suma totală de 40 009,6 mii lei, ca urmare a nerecunoașterii bunurilor imobile efectiv deținute cu valoarea de 39 900,0 mii lei și a cheltuielilor pentru documentația de proiect și deviz utilizată la reparația capitală a acoperișurilor în sumă de 109,6 mii lei; • necapitalizarea la valoarea mijloacelor fixe a lucrărilor de construcție executate la azilul pentru animale, ceea ce a determinat majorarea și raportarea neargumentată la active materiale în curs de execuție a sumei de 7 338,6 mii lei; • subevaluarea valorii uzurii mijloacelor fixe în sumă totală de circa 6 445,2 mii lei; • raportarea incorectă a cheltuielilor cu titlu de aport financiar acordat întreprinderilor municipale la contul 251 „Subvenții acordate întreprinderilor de stat și municipale” în sumă de 3 440,2 mii lei și subevaluarea valorii contului 415 cu aceeași sumă.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Implementarea parțială a controlului intern managerial, aplicarea neuniformă sau eronată a prevederilor normative de către unele persoane responsabile, monitorizarea neadecvată a activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor complete privind patrimoniul gestionat.
Impactul implementării recomandărilor	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.38 din 25.06.2018, autorității publice locale a mun. Bălți i-au fost înaintate 16 recomandări, dintre care 14 au fost implementate, 1 recomandare a fost implementată parțial și o recomandare nu a fost implementată. Recomandările

¹⁷⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1166/hotararea-nr11-din-31-martie-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Înaintate prin HCC anterioare</i>	neimplementate/parțial implementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2020.
<i>Măsurile luate de entitățile pe parcursul misiunii</i>	Au fost înregistrate la majorarea valorii mijloacelor fixe Investițiile capitale la azilul pentru animale 7 338,7 mii lei și cheltuielile pentru documentația de proiect și deviz în valoare totală de 109,6 mii lei; s-au executat lucrările neîndeplinite în sumă de 40,2 mii lei și s-au returnat la buget 1,4 mii lei; bunurile materiale în sumă totală de 28,5 mii lei au fost clasificate conform etc.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• examinarea în ședința Consiliului municipal Bălți a rezultatelor auditului, cu audierea persoanelor responsabile referitor la faptele descrise în Raportul de audit și cu aprobarea unui plan de măsuri de remediere a deficiențelor constatate; • asigurarea recunoașterii și contabilizării corecte a bunurilor materiale la grupele de conturi corespunzătoare de evidență a mijloacelor fixe și a acțiunilor, precum și a altor forme de participare în capital în interiorul țării; • inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local efectiv deținut (construcții, încăperi locative și nelocative); • asigurarea ajustării valorii uzurii acumulate pentru activele materiale utilizate și pentru investițiile capitale trecute în evidență la activele materiale (azilul pentru animale); • asigurarea ajustării și aprobării uniforme, conform reglementărilor legale, a prevederilor politicilor de contabilitate ce țin de raportarea subvențiilor, pentru toate entitățile publice ale căror rapoarte financiare proprii se consolidează în raportul financiar al UAT mun. Bălți; • implementarea unui sistem de control intern managerial viabil, prin descrierea și evaluarea următoarelor procese operaționale: investiții capitale, reparații capitale și curente; evidența investițiilor în instituțiile fondate; subvenții și transferuri de la buget; întocmirea și prezentarea rapoartelor financiare care urmează a fi consolidate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea susține că vor fi inițiate activități de remediere pe parcursul anului 2022.

Auditul situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.38 din 28 iulie 2022)

Informații generale	MS este responsabil de realizarea obiectivelor strategice la nivel național în sistemul de sănătate, beneficiind de susținerea partenerilor externi de dezvoltare. Astfel, la 11 iulie 2014 a fost semnat Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare, în vederea realizării Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova”, în mărime de 20 milioane DST, pe un termen de 5 ani, ratificat prin Legea nr.35 din 19.03.2015. Creditul a fost acordat pe o perioadă de rambursare de 20 ani, termenul de grație fiind de 5 ani și rata dobânzii anuale de 1,25%, taxa de angajament - 0,5% per an, și taxa de deservire - 0,75% per an. Prevederile stabilesc că creditul în sumă echivalentă cu douăzeci milioane Drepturi Speciale de Tragere (20.000.000 DST) sunt repartizate, după cum urmează: (a) suma de optsprezece milioane șase sute mii Drepturi Speciale de Tragere (18.600.000 DST) urmează să fie alocată pentru Programul care constituie parte integrantă a Operațiunii; (b) suma de un milion patru sute mii Drepturi Speciale de Tragere (1.400.000 DST) urmează să fie alocată pentru Proiectul care constituie parte integrantă a Operațiunii, în vederea susținerii finanțării Operațiunii. Operațiunea constă din: (i) Program și (ii) Proiect de Asistență Tehnică - „Consolidarea capacității MS și a CNAM într-o realizarea Programului”. Prin urmare, Managementul MS este responsabil de monitorizarea și evaluarea progresului Proiectului de modernizare a sănătății, inclusiv cu elaborarea rapoartelor acestuia, precum și prezentarea situațiilor financiare conform cerințelor de raportare ale Băncii Mondiale și ale Ministerului Finanțelor.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că auditului situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia fără rezerve	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat pe toate aspectele semnificative o imagine reală și fidelă privind situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie.
Alte observații de audit	Prin urmare, în anul 2021, pentru realizarea Programului urmau a fi atinși și debursați 5 indicatori, după cum urmează: ➤ toate țigările importate și produse local, comercializate pe piață, sunt în conformitate cu reglementarea privind etichetarea produselor de tutun; ➤ creșterea numărului de persoane cu boli cardiovasculare (BCV) care beneficiază de medicamente compensate pentru tratament; ➤ conceperea și pilotarea stimulentei bazate pe performanță pentru toate spitalele; ➤ consolidarea spitalelor departamentale aflate sub administrarea MS; ➤ integrarea lecțiilor învățate în campaniile de comunicare privind schimbarea comportamentului populației și evaluarea gradului de pregătire pentru vaccin. Totodată, s-a implementat doar un indicator, 2 parțial și 2 neimplementate.

	Cu referire la componenta de Asistență Tehnică a Proiectului Modernizarea sectorului sănătății, se relevă că aceasta a înregistrat progrese care a servit temei pentru debursarea indicatorilor. Activitățile de asistență tehnică orientate în dezvoltarea Sistemului informatic automatizat „Asistență medicală primară” nu au înregistrat progrese, fondurile fiind utilizate pentru alte achiziții.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor. Totodată, situațiile constatate de audit au fost admise din cauza că MS nu a identificat riscurile aferente controlului intern.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În vederea remedierii curențelor și problemelor constatate, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop îmbunătățirea modului de administrare și utilizare a resurselor publice. Acestea sunt orientate în continuare spre măsuri pentru atingerea indicatorilor legați de debursare, îmbunătățirea managementului finanțelor publice și dezvoltarea la un nivel corespunzător a capacității instituționale de execuție a componentei Asistență Tehnică, precum și eliminarea iregularităților stabilite.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	-
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Managementul Proiectului este de acord cu constatările și recomandările înaintate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Proiectului „f în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.49 din 02 septembrie 2022)

Informații generale	Proiectul „Reforma învățământului în Moldova” este un proiect care sprijină Programul de reformă al Guvernului RM, fiind finanțat de Banca Mondială. Obiectivul proiectului este îmbunătățirea condițiilor de învățare în școlile vizate și consolidarea sistemelor de monitorizare în educație ale beneficiarului, prin promovarea reformelor eficiente în sectorul educației. <i>Din contul creditului inițial (5196-MD)</i> au fost executate cheltuieli în sumă totală de circa 36,0 mil. dolari SUA, ceea ce constituie 90% din suma planificată (40,0 mil. dolari SUA), din care 3,9 mil. dolari SUA au fost executate în anul 2021. <i>Din contul creditului de finanțare adițională (6181-MD)</i> au fost executate cheltuieli în sumă totală de 5,4 mil. dolari SUA, sau la nivel de doar 54,3%, din care 3,7 mil. dolari SUA au fost executate în anul 2021.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile asupra faptului că, pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021, toate operațiunile financiare semnificative au fost prezentate la valori veridice și fidele cu exprimarea opiniei de audit, în baza rapoartelor financiare interimare întocmite de către responsabilii de implementarea Proiectului.
Opinia fără rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, sub toate aspectele semnificative, rapoartele financiare ale Proiectului oferă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil potrivit cerințelor Băncii Mondiale.
Baza pentru opinie	-
Alte observații de audit	- se menține problematica la gestionarea de către IP FISM a cheltuielilor operaționale prevăzute la Componenta A.2; - identificarea unor nereguli la repartizarea și înregistrarea în evidența contabilă a tehnicii de calcul necesare pentru participarea la procesul educațional la distanță a elevilor; - identificarea unor deficiențe privind executarea contractelor de lucrări civile de către IP FISM.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	- în cazul a 5 funcții au fost acordate salarii mai mari decât plafoanele estimate inițial, respectiv în anul 2021 cheltuielile de remunerare au fost majorate cu 21,3 mii dolari SUA; - achitarea neregulamentară din contul PRIM a plății aferente titlului executoriu în sumă de 44,2 mii lei, pentru încetarea raporturilor de serviciu prin concediere; - denaturarea informațiilor bilanțiere prin supraevaluarea grupelor de conturi 311 „Clădiri” cu 34 619,7 mii lei, ca urmare a netransmiterii investițiilor realizate către comunitățile beneficiare.
Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 51 din 10.09.2021 ¹⁷⁶ , părților implicate în realizarea Proiectului le-au fost înaintate 5 recomandări de audit, dintre care 3 recomandări au fost implementate, iar 2 recomandări nu au fost realizate din care o recomandare și-a pierdut actualitatea. Nivelul de implementare a recomandărilor fiind la nivel de 60%, după cum urmează: - realizarea recomandărilor anterioare au condus la îmbunătățirea cadrului instituțional al Proiectului, prin completarea MOP cu criterii de

¹⁷⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.51 din 10.09.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale Proiectului ”Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2020.

	stabilire și definire a cheltuielilor operaționale pentru activitățile de implementare la Componenta A.2 gestionată de IP FISM; - a fost restituită în contul Proiectului suma de 79,1 mii dolari SUA, raportată în mod neeligibil la componenta de implementare a Proiectului; - s-a dispus operarea modificărilor în Sistemul Informațional de Management al FISM astfel încât acesta să emită notificări automate în cazul în care se operează modificări care depășesc cu 15% valoarea inițială a contractului; - IP FISM a publicat rezultatele procedurilor de achiziție prin Licitarea națională competitivă pe pagina oficială WEB a instituției.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-
Măsurile dispuse pentru remediere	Ministerul Educației și Cercetării: - asigurarea corectitudinii executării cheltuielilor aferente Proiectului „Reforma învățământului în Moldova”, provenite din finanțare externă, în corespundere cu necesitățile reale; - intensificarea activităților de control și de monitorizare în vederea valorificării eficiente și conforme a resurselor financiare aferente cheltuielilor operaționale la Componenta A.2, gestionată de Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală¹⁷⁷, inclusiv privind stabilirea cuantumului și limitelor remunerării consultantilor, în strictă corespundere cu documentele Proiectului; - întreprinderea măsurilor eficiente pentru supravegherea activităților la încheierea perioadei de implementare a Proiectului, inclusiv respectarea normelor aferente înregistrării evidenței/raportării conforme a valorii rezultatelor Proiectului și ale procesului de primire-predare a bunurilor și lucrărilor achiziționate în cadrul acestuia, în vederea transmiterii către comunitățile beneficiare; Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală: - asigurarea unui control riguros asupra realizării activităților în cadrul procesului de implementare a Proiectului, în strictă conformitate cu documentația de Proiect; - asigurarea corectitudinii cheltuielilor operaționale aprobate la Componenta A.2 finanțate din contul resurselor financiare externe; - efectuarea inventarierii lucrărilor de renovare finanțate din Proiect, cu actualizarea informațiilor contabile, și asigurarea respectării procesului de transmitere-primire a investițiilor către comunitățile beneficiare.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Echipa de audit a comunicat observațiile de audit entităților implicate în realizarea Proiectului. Astfel, entitățile implicate în realizarea Proiectului nu au avut obiecții la Raportul de audit final.

¹⁷⁷ Succesor de drepturi al Instituției Publice „Fondul de Investiții Sociale din Moldova” conform Hotărârii Guvernului nr.271 din 20.04.2022 „Cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală”.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.52/2022 ¹⁷⁸	
Informații generale	Pentru anul 2020 bugetul UAT mun. Chișinău a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 92,58% (3,87 mlrd.lei) din planul precizat (4,18 mlrd.lei), iar la cheltuieli efective - în sumă de 4,34 mlrd.lei, cu 0,11 mlrd.lei mai mult față de anul precedent (4,23 mlrd.lei). La 31.12.2020 în subordinea UAT mun. Chișinău erau 74 de instituții publice finanțate din buget și 94 de entități la autogestiune. Patrimoniul gestionat de UAT mun. Chișinău la 31.12.2020 a constituit 18,69 mlrd.lei, sau cu 0,45 mlrd.lei mai mult comparativ cu situația din 31.12.2019 (18,24 mlrd.lei).
Scopul	Oferirea asigurării rezonabilă precum că rapoartele financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) au fost întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil și nu conțin denaturări semnificative cauzate de fraude și/sau erori, cu ulterioara emitere a unei opinii de audit.
Opinie contrară	Ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<i>Deficiențele la nivelul rapoartelor financiare au afectat bilanțul contabil cu cel puțin 6,08 mlrd.lei și raportul de execuție a bugetului - cu 0,11 mlrd.lei:</i> • majorarea valorii clădirilor cu 4 123,32 mil.lei, în special din cauza neexcluderii din evidența contabilă a apartamentelor privatizate și a încăperilor comune din blocurile de locuințe ce au statut de proprietate comună în condominiu potrivit prevederilor art.5 și art.6 din Legea nr. 913 din 30.03.2000¹⁷⁹ (4.513,43 mil.lei) și ca urmare a subevaluării a 94 de bunuri imobile cu suprafața totală de 56 324,4 m² (196,41 mil.lei) și a neînregistrării investițiilor efectuate de partenerul privat în cadrul realizării contractelor de PPP (circa 159,0 mil.lei). Totodată, auditul este limitat în evaluarea valorii a 153 de bunuri imobile cu o suprafață totală de 81 714,6 m² care sunt transmise în locațiune de către mun. Chișinău și care nu sunt înregistrate în evidența contabilă, diminuând astfel valoarea contului 311 „Clădiri”; • diminuarea valorii instalațiilor de transmisie cu circa 3 161,82 mil.lei, din cauza necontabilizării valorii infrastructurii tehnico-edilitare aferente: sistemului public de alimentare cu apă și canalizare cu o lungime de circa 6 095 km (2 902,02 mil.lei); rețelelor electrice de iluminat și sistemelor de semafoare (183,2 mil.lei), precum și aferente rețelelor de gaze naturale gestionate de ÎM „Direcția construcții capitale” (76,6 mil.lei). De asemenea, APL mun. Chișinău nu a asigurat inventarierea și preluarea în evidență a rețelelor de gaze naturale fără stăpân din mun. Chișinău cu o lungime de circa 526,3 km¹⁸⁰, fapt ce a limitat auditul la stabilirea valorii acestora; • diminuarea valorii contului 318 „Alte mijloace fixe” cu cel puțin 3 121,78 mil.lei, generată de neînregistrarea valorii plantațiilor multianuale mature de pe 2475 ha¹⁸¹; • diminuarea valorii construcțiilor speciale cu cel puțin 2 323,73 mil.lei, în special din cauza necontabilizării pasajelor subterane, podurilor, străzilor,

¹⁷⁸ Misiunea de audit realizată până în iulie 2022. Raportul de audit a fost coordonat cu entitatea și încheiat până la finele lunii august, fiind planificat spre examinare în ședința plenară a CCRM la 06.09.2022. În temeiul adresării oficiale a Primăriei mun. Chișinău (nr. 02-109/2317 din 25.08.2022), CCRM a acceptat examinarea și aprobarea rezultatelor misiunii de audit la data de 19.09.2022 (temei lipsa persoanelor responsabile din partea entităților auditate în legătură cu deplasarea de serviciu).

¹⁷⁹ Legea condominiului în fondul locativ nr.913 din 30.03.2000.

¹⁸⁰ Informație preluată de la SA „Moldovagaz”, din care **321 km** rețele de gaze naturale sunt construite încă în perioada sovietică.

¹⁸¹ Auditul a luat ca bază valoarea spațiilor verzi din altă localitate - mun. Bălți (55,15 mil.lei) raportată la un hectar (43,721 ha), ce constituie 1,26 mil.lei/ha.

stradelor etc. (2 106,39 mil.lei) și necapitalizării lucrărilor de reparații capitale a drumurilor (180,01 mil.lei);

- diminuarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu **1 471,46 mil.lei**, ca urmare a neînregistrării investițiilor efectuate de Primăria mun. Chișinău în infrastructura întreprinderilor/instituțiilor fondate;
- diminuarea valorii altor datorii ale instituțiilor bugetare cu circa **170,26 mil.lei**, ca urmare a neînregistrării datoriilor aferente investițiilor efectuate de partenerul privat în cadrul realizării contractului de PPP;
- majorarea valorii contului 222 „Servicii” cu **111,29 mil.lei**, determinată în mare parte de necapitalizarea lucrărilor de reparații capitale, reflectate ca cheltuieli curente, a drumurilor (66,66 mil.lei), a obiectivelor de dirijare a circulației (semafoare) și a rețelelor publice de iluminat (10,79 mil.lei), precum și a serviciilor de amenajare a Scururilor și Parcurilor executate în anul 2020 (30,64 mil.lei¹⁸²);
- diminuarea valorii altor creanțe ale instituțiilor bugetare cu **85,88 mil.lei**, ca urmare a necontabilizării: creanțelor aferente arendei/superficii și folosinței terenurilor (74,19 mil.lei); serviciilor de demolare/evacuare forțată a obiectivelor amplasate neautorizat efectuate pe parcursul anilor 2018-2020 și care urmează a fi recuperate (7,59 mil.lei¹⁸³), precum și a materialului lemnos obținut și realizat de către ÎM „AGSV” pe parcursul anilor 2018-2020 (2,62 mil.lei) etc.;
- majorarea valorii altor venituri și finanțări cu **31,46 mil.lei**, ca urmare a recunoașterii repetate în anul 2020 de către DGF a terenurilor luate în evidență în anul 2019 de către Primăria mun. Chișinău (46,2 mil.lei), precum și a neînregistrării: rețelelor electrice de iluminat transmise/donate de agenții economici, APL de nivelul I ș.a. (10,87 mil.lei); a 8 966,21 tone de beton asfaltic suprimat/frezat (1,61 mil.lei) și a bunurilor oferite prin asistența PNUD (1,14 mil.lei) etc.;
- majorarea valorii altor cheltuieli ale instituțiilor bugetare cu **25,75 mil.lei**, ca urmare a: (1) decontării terenurilor vândute¹⁸⁴ la valoarea de vânzare, deși urmau a fi decontate/trecute la cheltuieli la valoarea de bilanț (26,79 mil.lei); (2) neexcluderii din evidența contabilă a 3 terenuri¹⁸⁵ ce au fost separate (0,66 mil.lei) și a 2 terenuri¹⁸⁶ cu suprafața de 0,2967 ha ce au fost alipite la un lot de pământ proprietate privată (0,38 mil.lei);
- diminuarea valorii investițiilor capitale în active în curs de execuție cu **24,88 mil.lei**, ca urmare a necontabilizării plantațiilor multianuale tinere plantate în perioada 2018-2020 (5,32 mil.lei) și a serviciilor de proiectare, de elaborare a expertizelor tehnice și a lucrărilor de reparații capitale efectuate/achiziționate pe parcursul anilor 2019-2020 (19,56 mil.lei¹⁸⁷);
- Primăria mun. Chișinău nu deține informații exhaustive privind numărul și valoarea patrimoniului cultural aflat în raza mun. Chișinău și informații privind statutul juridic al acestora, ceea ce afectează plenitudinea înregistrării valorii activelor moștenirii culturale în rapoartele financiare ale UAT mun. Chișinău;

¹⁸² DGLCA - 6,35 mil.lei; Pretura sect. Râșcani - 5,16 mil.lei; Pretura sect. Botanica - 1,77 mil.lei (Scurul bd. Dacia); Pretura sect. Centru - 4,75 mil.lei; Pretura sect. Buiucani - 7,9 mil.lei; Pretura sect. Ciocana - 4,71 mil.lei.

¹⁸³ Pretura sect. Botanica - 1,51 mil.lei; Pretura sect. Râșcani - 1,87 mil.; Pretura sect. Ciocana - 2,14 mil.lei; Pretura sect. Buiucani - 0,35 mil.lei, și Pretura sect. Ciocana - 1,73 mil.lei.

¹⁸⁴ 165 de terenuri cu suprafața de 13,0164 ha.

¹⁸⁵ 0100302.411/Decizia CMC nr.10/2-12 din 02.07.2020; 0100506.024/Decizia nr.12/15-29 din 28.07.2020; 0100310.013/Decizia nr.14/14-11 din 11.08.2020.

¹⁸⁶ 0100309.1080 (0,1494 ha, în valoare de 192,99 mii lei) și 0100309.1009 (0,1473 ha, în valoare de 190,28 mii lei).

¹⁸⁷ DGLCA - 5,47 mil.lei; Pretura sect. Buiucani - 5,79 mil.lei; Pretura sect. Centru - 4,36 mil.lei; Pretura sect. Ciocana - 3,85 mil.lei; Pretura sect. Râșcani - 80 mii lei.

	• UAT mun. Chișinău nu a înregistrat în evidența contabilă la contul extrabilanțier a garanțiilor pentru împrumuturile externe (BERD și BEI) acordate entităților economice a cărui fondator este UAT, în sumă de 533,93 mil. lei etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Nedelimitarea exhaustivă a competențelor și responsabilităților subdiviziunilor ținând cont de specificul activității acestora, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil a determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Din 9 recomandări înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.94 din 17.12.2018, o recomandare a fost executată, 4 recomandări - parțial executate, iar 4 - neexecutate. Situația dată a condiționat persistența unor aspecte care au influențat opinia de audit. În anul 2019 Primăria mun. Chișinău a contabilizat terenuri cu valoare de 10 396,1 mil. lei.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Primăria mun. Chișinău și instituțiile din subordine ¹⁸⁸ au efectuat corectări financiar-contabile în sumă de 302,5 mil. lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	- asigurarea implementării unui sistem de control intern managerial viabil, inclusiv în toate entitățile din subordine; - inventarierea și delimitarea după domenii a patrimoniului gestionat, inclusiv la entitățile din subordine și al căror fondator este CMC, asigurând raportarea fidelă și reală a situațiilor patrimoniale; - completarea Politicii de contabilitate unice a mun. Chișinău cu prevederi exprese privind subdiviziunile responsabile de evidența anumitor tipuri de bunuri/mijloace fixe/clădiri/terenuri din proprietatea municipală, ținând cont de specificul activității acestor subdiviziuni; - asigurarea la planificarea bugetului și la executarea cheltuielilor a înregistrării evenimentelor și tranzacțiilor în evidența contabilă în strictă conformitate cu clasificția bugetară (excluderea clasificării reparațiilor capitale ca cheltuieli curente) etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

¹⁸⁸ DGLCA - 1 573,45 mii lei; Direcția cultură - 19 895,16 mii lei (100+18 882,47+912,69); DGECT - 7 219,44 mii lei (6 708,75+510,69); DMF - 273 806,17 mii lei; DETS Botanica - 3,04 mii lei; DGF - 1,42 mii lei.

MISIUNI DE AUDIT AL CONFORMITĂȚII

Auditul conformității achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.54 din 28 septembrie 2021)¹⁸⁹

Informații generale	În anul 2020 bugetul MECC a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 94,98% (2,46 mlrd.lei) din planul precizat (2,59 mlrd.lei). La 31.12.2020 în subordinea MECC erau 88 de instituții publice finanțate din buget și cel puțin 113 entități la autogestiune.
Scop	Evaluarea conformității achizițiilor publice în sistemul MECC cu prevederile cadrului normativ-legal aplicabil și emiterea concluziei generale de audit.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Entitățile asigură planificarea conformă și transparentă a achizițiilor publice? 2. Procedurile de selectare și de atribuire a contractelor de achiziție publică s-au realizat conform? 3. Autoritățile au realizat și monitorizat conform contractele de achiziții publice?
Concluzie	Evaluarea conformității achizițiilor publice în anul 2020 în cadrul sistemului MECC, relevă neconformități la estimarea și planificarea achizițiilor, precum și la etapele de atribuire, de executare și de monitorizare a contractelor de achiziții.
Constatările și concluziile principale	Autoritățile contractante și grupurile de lucru continuă să manifeste o atitudine nepotrivită față de funcționalitatea sistemului de achiziții publice, respectiv, administrarea procesului de achiziții se efectuează contrar cerințelor normative, iar gestiunea fondurilor publice este defectuoasă. Astfel, • procesul de elaborare, aprobare și executare a bugetului instituțiilor publice la autogestiune nu este reglementat explicit de niciun cadru normativ. Ca urmare, unele instituții la autogestiune refuză să se conformeze prevederilor Legii nr.131/2015; • entitățile din subordinea MECC nu au asigurat conform evaluarea necesităților, determinarea bugetului și întocmirea planului de achiziții, și nici corelarea între bugetul aprobat/precizat și planul de achiziții. Din 87 de instituții bugetare care, conform bugetului aprobat/precizat, aveau planificate procurări în sumă de 640,48 mil.lei / 602,32 mil. lei, numai 25 de entități au elaborat Planul de achiziții pentru anul 2020, în sumă totală de 61,18 mil.lei, sau doar pentru 10,2% din procurările precizate; • entitățile din subordinea MECC continuă efectuarea achizițiilor neincluse în planul de achiziții; • contrar prevederilor regulamentare, doar 6 instituții bugetare, din 87, și 13 instituții la autogestiune, din 113, au publicat planul de achiziții pe pagina web a entității, ceea ce nu asigură transparența în utilizarea resurselor financiare publice; • entitățile din subordinea MECC nu au asigurat îndeplinirea conformă a atribuțiilor grupurilor de lucru în domeniul achizițiilor publice, nefiind stabilite expres atribuțiile fiecărui membru, și nici fundamentarea economico-financiară a soluțiilor existente pentru determinarea achiziției, nu au întocmit conform dosarul achiziției publice etc.;

¹⁸⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1132/hotararea-nr-54-din-28-septembrie-2021-privind-raportul-auditului

- la procurarea tehnicii de calcul (3231 de laptopuri, în valoare de 16,9 mil.lei), grupul de lucru nu a identificat corect procedura de achiziție, ca urmare fiind suportate cheltuieli suplimentare în sumă de 466,3 mii lei;
- înregistrarea, evidența și supravegherea achizițiilor de valoare mică nu se efectuează conform, doar 38 de instituții bugetare și 48 de instituții la autogestiune au prezentat la AAP darea de seamă privind contractele de achiziții publice de valoare mică în sumă de 48,44 mil.lei și, respectiv, de 102,63 mil.lei;
- în anul 2020, entitățile din subordinea MECC au efectuat achiziții în sumă totală de 608,3 mil. lei, din care achiziții de valoare mică și de până la 10,0 mii lei - în sumă de 291,5 mil. lei, sau 47,9% din achizițiile totale (inclusiv entitățile bugetare - 33,9%, și cele la autogestiune - 60,5 %);
- instituțiile bugetare nu au asigurat declararea unor procurări/cheltuieli în sumă de 108,21 mil. lei, fapt ce denotă lipsa unei evidențe conforme a procurărilor, clasificarea incorectă a acestora și, respectiv, lipsa transparenței achizițiilor publice;
- procedura de achiziționare a manualelor (39,74 mil.lei) combină nejustificat procurarea „dreptului de autor asupra manualelor” cu procurarea „serviciilor de tipărire”, ceea ce generează deficiențe la determinarea corectă a valorii estimate de achiziție și a criteriilor de alegere a câștigătorului, precum și limitează esențial concurența și transparența, ca urmare fiind majorată valoarea manualelor cu 8,4 mil. lei;
- achiziția dezinfectantului lichid pentru mâini (28,9 mil.lei), necesar pentru prevenirea și controlul infecției cu COVID-19, a fost efectuată prin stabilirea unor cerințe nemotivate, ceea ce a determinat limitarea concurenței și procurarea dezinfectantului la prețuri majorate cu cel puțin 7,2 mil.lei;
- în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, autoritățile contractante au admis unele neconformități, care au afectat legalitatea și eficiența achiziției;
- MECC și entitățile din subordine nu au respectat normele legale¹⁹⁰ de monitorizare și de asigurare a executării și gestionării contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea, inclusiv a lucrărilor de construcție a edificiului Teatrului Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hașdeu” din or. Cahul, în valoare de 20,6 mil. lei, și a reparației curente a acoperișului Școlii-internat speciale pentru copii orbi și slab văzători din mun. Bălți (199,5 mii lei);
- MECC și instituțiile din subordine în perioada anului 2020, contrar prevederilor art.66 alin. (5) din Legea nr.181 din 25.07.2014, au acordat avansuri pentru achiziționarea mărfurilor, serviciilor și lucrărilor în valoare de 26,92 mil.lei, din care pentru servicii comunale și telecomunicații - 5,84 mil.lei.

La aprobarea bugetelor instituțiilor din subordine, MECC nu a analizat schimbările care vor urma în activitatea instituției. De exemplu, bugetul la Școala-internat specială pentru copii orbi și slab văzători din mun. Bălți, pentru cheltuieli de întreținere (încălzire), a fost aprobat pe anul 2021 în aceeași mărime ca și în anii precedenți, cu toate că școala (clădire cu 3 etaje și suprafața de 4 757,9 m²) este în proces de lichidare (procesul de instruire a fost sistat din iunie 2021), fiind aprobate state de personal de 5 unități, dintre care 2 fochiști. Astfel, școala, la 22.06.2021, a inițiat procedura de achiziție a 390 tone de cărbune, estimat la valoarea de 1,6 mil. lei, fiind

¹⁹⁰ Art.14 alin.(9) și art.76 alin.(5) din Legea nr.131/2015.

	declarat câștigător al licitației un agent economic cu oferta în valoare de 1,3 mil. lei. La 10.09.2021, în sistemul informațional MTender, achiziția dată avea statut de anulată.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, precum și neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Din 14 recomandări înaintate MECC prin Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 22.12.2020, 4 recomandări au fost parțial executate, iar 10 - neexecutate. Recomandarea emisă Serviciului Fiscal de Stat a fost executată, Ministerul Finanțelor - din 4 recomandări emise, parțial a fost executată o recomandare, iar 3 recomandări - neexecutate; Agenția pentru Supraveghere Tehnică - recomandarea emisă nu a fost executată. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• implementarea proceselor operaționale și procedurilor eficiente de control intern, care să asigure conformitatea întregului proces de efectuare a achizițiilor publice la toate etapele de executare a lucrărilor capitale; • elaborarea și implementarea unui sistem eficient de monitorizare a activității instituțiilor din subordine, inclusiv privind respectarea cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, reflectarea uniformă a unor tranzacții în situațiile financiare, prezentarea declarațiilor VEN; • revizuirea cadrului normativ intern aferent achiziției de manuale în scopul divizării ei în 2 proceduri distincte: 1) achiziția dreptului de autor asupra manualelor pe perioada de valabilitate a curriculei școlare, și 2) achiziția serviciilor de tipărire a manualelor; • asigurarea transparenței procesului decizional al achizițiilor de valoare mică prin aprobarea unor reglementări exhaustive, unice pentru toate instituțiile din subordine și la autogestione, privind obligativitatea¹⁹¹ de desfășurare a achizițiilor de valoare mică prin SIA „RSAP” MTender; • instituirea procedurilor de control prin care să se excludă divizarea achizițiilor publice; • asigurarea monitorizării și controlului asupra executării contractelor de achiziții publice, cu desemnarea persoanelor responsabile, precum și asupra calculării penalităților în cazul depășirii termenului de livrare de către operatorii economici etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

¹⁹¹ Cu stabilirea limitei maxime a achizițiilor de valoare mică ce pot fi desfășurate fără aplicarea SIA „RSAP” MTender (de exemplu, 10,0 mii lei).

Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (bugetul central) (Hotărârea Curții de Conturi nr.56 din 07 octombrie 2021)¹⁹²

Informații generale	UTA Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu statut special, care de sine stătător, în limitele competențelor sale funcționale, soluționează probleme cu caracter politic, economic și cultural.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către autoritățile administrației publice locale ale UTA Găgăuzia (bugetul central) în anii 2018-2020, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: • Au fost stabilite principii clare de repartizare a veniturilor UTA Găgăuzia între bugetul central și bugetele locale de nivelul I? • A justificat UTA angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? • A înregistrat, a administrat și a gestionat UTA în modul corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a mijloacelor bugetare și patrimoniului public ale UTA la toate nivelurile de administrație locală, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile buneii guvernări. Managementul gestionării patrimoniului UTA Găgăuzia nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin: lipsa evidenței conforme a patrimoniului public și raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a drepturilor asupra bunurilor imobile în Registrul bunurilor imobile etc.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: • lipsa în cadrul normativ al Republicii Moldova a prevederilor privind defalcările din impozitele generale de stat și privind transferurile cu destinație generală de la bugetul central al UTA Găgăuzia către bugetul UAT de nivelul I din componența UTA Găgăuzia determină riscul de neasigurare a stabilității financiare a bugetelor locale de nivelul I și poate influența negativ exercitarea atribuțiilor UAT de nivelul I, prevăzute de cadrul normativ; • au fost identificate unele abateri de la prevederile legale, aferente proceselor de planificare a achizițiilor publice, de calculare a valorii estimate la achiziția lucrărilor de reparație, bunurilor și serviciilor și de organizare a procedurii de achiziție publică; • la achizițiile publice de valoare mică s-a admis divizarea valorii estimate de achiziție pe același tip/gen de marfă cu același agent economic prin adjudecarea mai multor contracte/proceduri în sumă de 6 035,4 mii lei; • la achiziționarea lucrărilor de reparație a drumurilor și clădirilor nu s-a aplicat principiul valorii estimate cumulative a tuturor obiectelor/loturilor din componența lucrărilor și procedura unică de achiziție prin licitație publică - 76 373,6 mii lei; • la efectuarea procurărilor de bunuri, servicii și lucrări, unele entități publice nu s-a aplicat principiul valorii estimate cumulative a tuturor obiectelor/loturilor din componența achiziției și procedura unică de

¹⁹² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1133/hotararea-nr56-din-07-octombrie-2021-cu-privire-la-auditul

	achiziție, după caz, fie prin cererea ofertelor de prețuri, fie prin licitație publică - 65 501,9 mii lei; • la contractarea lucrărilor de reparație nu s-a asigurat depunerea de către antreprenor a devizului de cheltuieli, întocmit prin metoda de resurse; • la adjudecarea și executarea contractelor de achiziție publică s-au admis cheltuieli neconforme în sumă de 117,2 mii lei; • s-a admis finanțarea lucrărilor de reparație capitală la o instituție din subordinea APC, în sumă de 185,9 mii lei; • s-au admis cheltuieli neregulamentare pentru remunerarea muncii statelor de personal neavizate de Cancelaria de Stat, în sumă de 4 979,2 mii lei (Curtea de Conturi a Găgăuziei; Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei; Administrațiile dolayurilor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești); • APL de nivelul I nu au respectat limitele minime ale normelor calorice și financiare de cheltuieli pentru alimentația copiilor; • unele autorități/instituții din UTA Găgăuzia au admis utilizarea de fonduri în alte scopuri decât cele instituționale, în sumă totală de 2 559,4 mii lei; • devizele de cheltuieli pentru deservirea delegațiilor și persoanelor oficiale străine și pentru activitățile de organizare a conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc. se întocmesc în mod arbitrar, în lipsa unor norme aprobate prin care s-ar reglementa limitele de cheltuieli pentru astfel de activități, fapt ce poate genera unele cheltuieli de protocol exagerate; • nu s-a asigurat contabilizarea integrală a patrimoniului gestionat de către IMSP din UTA Găgăuzia, precum și înregistrarea dreptului de proprietate asupra acestuia, în sumă totală de 137 966,0 mii lei; • s-a decis repartizarea grâului alimentar din rezerva materială a Găgăuziei în lipsa solicitărilor APL de nivelul I.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Lipsa unui sistem de control intern managerial adecvat pe componentele respective de activități, precum și responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 23.07.2018 au fost înaintate Comitetului executiv și instituțiilor din subordine 15 cerințe și 31 de recomandări, dintre care: 5 cerințe și recomandări au fost implementate, 32 - parțial implementate, 3 - neimplementate, iar 4 - și-au pierdut actualitatea. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	A se vedea auditul situațiilor financiare ale UTA Găgăuzia.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	La aprobarea și finanțarea programelor să se asigure respectarea prevederilor art.11 și art.51 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/25.07.2014, precum și prognozarea conformă a necesităților financiare pentru realizarea acestor programe; Implementarea procedurilor de control intern care vor asigura legalitatea și regularitatea în procesul achizițiilor, planificarea conformă a cheltuielilor, monitorizarea îndeplinirii prevederilor contractuale etc.; Conformarea statutului instituțiilor din subordine la cadrul normativ existent;

	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a dreptului asupra bunurilor imobiliare gestionate de către IMSP și contabilizarea integrală a patrimoniului gestionat de către IMSP; Elaborarea și aprobarea reglementărilor interne privind modul de utilizare a mijloacelor financiare pentru deservirea delegațiilor și persoanelor oficiale străine, precum și la activitățile de organizare a conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc.; Evaluarea statutului nutrițional al copiilor, asigurarea respectării cantității zilnice necesare de produse alimentare, precum și a normativului financiar pentru un copil din instituțiile preșcolare, prevăzute de cadrul normativ; Finalizarea inventarierii terenurilor proprietate publică a UAT de nivelul I, cu contabilizarea analitică a fiecărui teren¹⁹³.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	AAPL au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

¹⁹³ UAT: Comrat, Ceadâr-Lunga, Vulcănești, Avdarma, Baurci, Beșalma, Beșghioz, Bugeac, Carbalia, Cazaclia, Chiriet-Lunga, Chirsova, Cioc-Maidan, Cișmichioi, Chioselia Rusă, Congaz, Congazcicul de Sus, Copceac, Cotovscoe, Dezghingea, Etulia, Ferapontievca, Gaidar, Joltai, Svetlii, Tomai.

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 26 noiembrie 2021)¹⁹⁴

Informații generale	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” (în continuare - ASD) este o entitate fondată în vederea gestionării, întreținerii, reparării, modernizării, dezvoltării și exploatării drumurilor publice, în scopul desfășurării traficului rutier în condiții de siguranță a circulației, de fluentă și continuitate. Toate activitățile de gestionare, întreținere și reparație a drumurilor publice sunt finanțate din resursele financiare interne și externe ale bugetului de stat. Bugetul ASD se formează, în proporție de 97,4%, sau 83756,8 mii lei, din subvențiile/transferurile de la bugetul de stat, iar patrimoniul întreprinderii constituie, în exclusivitate, proprietate publică. La finele anului 2020, întreprinderea a înregistrat în total venituri în sumă de 2.327.635,1 mii lei și cheltuieli totale de 2.306.757,6 mii lei. În aspectul existenței și componenței materiale, patrimoniul gestionat de întreprindere a constituit la finele anului 2020 circa 15.574.727,3 mii lei.
Scop	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public de către ASD în anul 2020 în raport cu criteriile regulamentare.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarea întrebare: Gestionarea patrimoniului public de către ASD a fost realizată în corespundere cu reglementările emise / aplicabile?
Concluzie	Resursele financiare și patrimoniale nu au fost planificate și administrate în corespundere cu reglementările aplicabile, precum și la justa valoare în interes public.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: • planificarea și executarea veniturilor pentru administrarea drumurilor publice naționale în sumă de 19.928,7 mii lei s-a efectuat în lipsa calculelor și justificărilor de rigoare, ceea ce contravine principiilor legislației bugetare; • nerespectarea normativelor aferente calculării mijloacelor pentru întreținerea serviciilor beneficiarului s-a soldat cu calcularea și obținerea unor venituri neconforme de circa 10.772,2 mii lei; • utilizarea mijloacelor financiare în sumă de 3.807,7 mii lei, în scopuri generale și administrative, în lipsa coordonărilor de rigoare cu ministerul de resort, a generat executarea neconformă a Programului lucrărilor de proiectare a drumurilor publice naționale pentru anul 2020; • aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor contabile a determinat: i) înregistrarea dublă, cu suma de 33.064,5 mii lei, atât a veniturilor, cât și a cheltuielilor de gestionare a drumurilor publice și îndeplinire a funcției de beneficiar, ii) majorarea neconformă a veniturilor și cheltuielilor cu activele imobilizate în sumă de 683.267,3 mii lei, iii) înregistrarea neconformă a subvențiilor în sumă de 62.705,5 mii lei, iv) nestabilirea conformă a modalității de creare, calculare și contabilizare a provizioanelor, v) neobținerea informațiilor veridice privind valoarea reală a drumurilor publice naționale, și vi) înregistrarea doar în expresie cantitativă a unor terenuri cu suprafața totală de 10.606,4 ha; • aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor interne aferente remunerării muncii a condiționat calcularea și atribuirea neconformă a unor prime în sumă totală de 8.145,8 mii lei;

¹⁹⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1135/hotararea-nr58-din-26-noiembrie-2021-cu-privire-la-raportul

	• managementul corporativ deficitar al întreprinderii de stat a generat angajamente și cheltuieli de soluționare a unor litigii de circa 260.704,3 mii lei; • procurarea unor bunuri, lucrări și servicii, în valoare totală de circa 719.804,4 mii lei, prin negocieri directe, fapt ce contravine legislației aferente achizițiilor publice; • executarea neconformă a unor contracte de achiziții publice a condiționat stoparea/renegocierea perioadelor de execuție a unor lucrări de proiectare și reparație/reconstrucție a drumurilor publice naționale, ceea ce, în consecință, a generat nerealizarea corespunzătoare a obiectivelor guvernamentale; • elaborarea și aprobarea, doar în bază anuală, a programelor de repartizare a mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale, a condiționat realizarea neconformă a acestora și asumarea de către întreprindere a unor angajamente bugetare cu mult peste limitele de investiții, de circa 979.759,8 mii lei; • efectuarea investițiilor în 111 proiecte de reparație a drumurilor publice, în valoare totală de circa 71.159,0 mii lei, fără asigurarea continuității activităților aferente, netransmiterea conformă a volumelor de lucrări finalizate privind reparația drumurilor publice locale în sumă totală de 829.058,9 mii lei, neîntocmirea și nesemnarea regulamentară a proceselor-verbale la terminarea unor lucrări în valoare totală de 48.012,2 mii lei, precum și nerealizarea pe deplin a atribuțiilor de dezvoltare a bunurilor întreprinderii, ceea ce contravine principiilor de bună guvernare a patrimoniului public; • realizarea neconformă și tergiversarea implementării acțiunilor prevăzute în Strategia de transport și logistică pentru anii 2013 - 2022 a condiționat neatingerea obiectivului de reformă „80% din drumuri naționale în stare bună și foarte bună” stabilit în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Neconformitățile identificate de audit au fost generate de nereformarea sistemului de administrare a drumurilor publice naționale, precum și lipsa sau neajustarea politicilor și procedurilor aferente gestionării veniturilor, cheltuielilor și patrimoniului. Aceste lacune au perturbat eficacitatea activităților de control (procesele de luare a deciziilor, de autorizare și aprobare, verificare, supraveghere și documentare) și, în consecință, conformitatea gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către ASD.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.16 din 29.04.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerul Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2020”, a înaintat ASD o recomandare, care a fost implementată integral, ceea ce a contribuit la contabilizarea și raportarea conformă a lucrărilor de construcție/reconstrucție a drumurilor, finanțate din sursele externe ale bugetului de stat.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse</i>	Au fost înaintate recomandări în vederea excluderii neconformităților constatate prin tratarea cauzelor ce au stat la baza acestora, precum și consolidării sistemului de control intern managerial, pentru asigurarea unui

<i>pentru remediere</i>	control mai eficient al riscurilor viitoare de neconformitate și menținerea lor în limitele nivelului de toleranță.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Persoanele responsabile de guvernare din cadrul ASD au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit, au acceptat recomandările înaintate și au dat asigurări că acestea vor fi implementate.

Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.61 din 30 noiembrie 2021)¹⁹⁵	
Informații generale	Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” este o entitate mare de interes public, care, în calitate de agent economic, își desfășoară activitatea de producere a energiei termice și electrice cu scopul de a obține profit, asigurând, totodată, funcționarea eficientă a sistemelor centralizate de aprovizionare cu energie termică, promovarea și utilizarea tehnologiilor de cogenerare, distribuția și furnizarea energiei termice și electrice către potențialii consumatori.
Scop	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în raport cu criteriile regulamentare, precum și pentru formularea unei concluzii de audit și înaintarea recomandărilor relevante.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarea întrebare: „Termoelectrica” S.A. a asigurat gestionarea patrimoniului public în conformitate cu exigențele cadrului normativ aplicabil?
Concluzie	Activitățile operaționale ale entității, cuprinse în aria de audit, nu corespund pe deplin exigențelor cadrului normativ în vigoare, precum și reglementărilor interne existente. Au fost identificate deficiențe, cauzate atât de unele lacune ale sistemului de control intern managerial, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul Societății la prevederile legale. Totodată, se atestă că managementul Societății este axat preponderent pe activitatea curentă, ceea ce, în consecință, denotă nesoluționarea unor carențe istorice, care afectează administrarea conformă a patrimoniului deținut.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: ▪ reflectarea neconformă a datoriilor pe termen lung în valoare de 2 036,3 mil. lei față de Furnizorul de gaze naturale, ceea ce nu prezintă poziția patrimonial-financiară reală și creează incertitudini privind înțelegerea ratei de lichiditate curentă a Societății; ▪ nerespectarea prevederilor legale aferente gestionării/reevaluării unor imobilizări corporale cu valoarea inițială de 543,86 mil. lei, ceea ce nu reflectă corespunzător valoarea reală a activelor deținute și utilizate de Societate; ▪ lipsa unor acțiuni în privința activelor în curs de execuție cu valoarea de 85,15 mil. lei, ceea ce denotă o gestionare ineficientă a resurselor financiare alocate anterior pentru unele obiective care nu au fost realizate până în prezent; ▪ neajustarea valorii pentru stocurile învechite și cu mișcare lentă, ceea ce nu contribuie la prezentarea veridică și conformă a informațiilor aferente patrimoniului gestionat; ▪ admiterea erorilor în modul de prezentare a situațiilor financiare consolidate și a raportului conducerii, prin diminuarea veniturilor și cheltuielilor cu 10,18 mil. lei, ceea ce nu oferă informații reale privind performanța financiară pe tipuri de activități; • neelaborarea unor criterii echitabile de remunerare a personalului Societății, ceea ce afectează transparența alocării și utilizării resurselor financiare în acest sens.

¹⁹⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1137/hotararea-nr-61-din-30-noiembrie-2021-cu-privire-la

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Existența unor lacune în cadrul sistemului de control intern actual au determinat gestionarea neconformă a patrimoniului public deținut de către S.A. „Termoelectrica”.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 51 din 09 septembrie 2013 a fost aprobat Raportul consolidat al auditului regularității gestionării patrimoniului public și formării tarifelor la Societățile pe Acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare nr.1”, „Centrala Electrică cu Termoficare nr.2” și „Centrala Electrică cu Termoficare - Nord” în perioada anilor 2007 - 2011. Reieșind din faptul că S.A. „Termoelectrica” reprezintă prin succesiune S.A. „CET nr.1” și S.A. „CET nr.2”, se atestă că din cele 2 cerințe și 9 recomandări înaintate către acestea, 8 au fost implementate integral, iar 3 - implementate parțial (cauzată de irelevanța acestora prin prisma modificărilor cadrului normativ aferent), ceea ce a contribuit la creșterea eficienței economice în producerea energiei termice.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Auditul public extern a oferit recomandări pentru remedierea punctelor vulnerabile depistate în cadrul misiunii de audit, prin consolidarea sistemului de control intern managerial și elaborarea reglementărilor interne, cu stabilirea exhaustivă a responsabilităților, care să asigure aplicarea conformă a cadrului normativ aplicabil.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Conducerea SA „Termoelectrica” a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public raionului Cimișlia (UAT de nivelul II) pe anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 08 decembrie 2021)¹⁹⁶

Informații generale	Pentru anul 2020, bugetul raional a fost executat la partea de venituri în suma de 164,05 mil. lei, sau 97,7 la sută din bugetul precizat, și la partea de cheltuieli - în sumă de 160,26 mil. lei, sau 92,7 la sută. Potrivit datelor bilanțului contabil al entității vizate, la data de 31.12.2020, valoarea totală a activelor a constituit 217,23 mil. lei.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către entitatea auditată în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: • A identificat, a evaluat și a colectat UAT veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? • A justificat UAT angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? • A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT în mod corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Unitatea administrativ-teritorială raionul Cimișlia a întreprins unele măsuri pentru asigurarea unei gestiuni corespunzătoare a procesului bugetar și a patrimoniului public local. Totodată, încă mai persistă domenii care nu corespund exigențelor și, implicit, spiritului regularității și buneii guvernări. Astfel, auditul denotă abateri și iregularități, cum ar fi: neimplementarea unor proceduri de control intern care ar responsabiliza părțile angajate în procesul bugetar; nerespectarea procedurilor de achiziție a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor; utilizarea neregulamentară a mijloacelor publice destinate valorificării investițiilor și reparațiilor capitale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate etc.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: • fără a ține cont de competențele aprobate și modul de calculare a transferurilor, CR Cimișlia a direcționat pentru reparația drumurilor locale, proprietate a UAT de nivel I, 6 068,5 mii lei din „Transferurile cu destinație specială primite din bugetul de stat pentru infrastructura drumurilor” proprietate a UAT r-nul Cimișlia, care, regulamentar, urmau a fi efectuate din bugetul UAT de nivelul I; • potrivit informațiilor prezentate de instituțiile publice din subordinea UAT r-nul Cimișlia, acestea au efectuat achiziții în sumă totală de 56 713,0 mii lei, din care achiziții de valoare mică și până la 10,0 mii lei - în sumă de 28 755,3 mii lei, sau 50,7 la sută din achizițiile total realizate; • auditul constată procurarea bunurilor și serviciilor în lipsa contractelor încheiate cu furnizori și neraportate ca „contracte de valoare mică de către instituțiile bugetare a unor procurări în sumă de 2 156,4 mii lei, ori 3,7 la sută (reieșind din faptul că procurările/cheltuielile de casă raportate au constituit 58 869,4 mii lei). Cele indicate denotă lipsa transparenței achizițiilor publice și clasificării incorectă a acestora; • contrar prevederilor pct. 2 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1419 din 28.12.2016, unele subdiviziuni din subordinea CR Cimișlia (Direcția învățământ, DASPF, Secția cultură,

¹⁹⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1139/hotararea-nr-63-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

	Azil de bătrâni, IP de învățământ la autogestiune) nu au asigurat elaborarea planului anual de achiziții și publicarea anunțului de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice. Ca rezultat, nu a fost asigurat accesul la informațiile publice privind achizițiile publice al tuturor celor interesați; • UAT r-nul Cimișlia nu a asigurat aprobarea conformă a statutelor Instituțiilor Publice de învățământ. Astfel, din 21 entități în statutele acestora în calitate de fondator sunt indicate la 10 instituții - CR Cimișlia, la 9 instituții - Ministerul Educației și Cercetării, și la 2 instituții - Direcția Învățământ Cimișlia; • UAT r-nul Cimișlia nu a asigurat înregistrarea conformă, în Registrul bunurilor imobile, a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile proprietate publică locală. De exemplu, dreptul de proprietate asupra terenurilor pe care este amplasată tabără de odihnă de vara „Izvoaraș” s. Zloți, în care au fost efectuate investiții în valoare de 15,24 mil.lei, este înregistrată după Republica Moldova. De asemenea, lipsește înregistrarea drepturilor și valorii în evidența contabilă a construcțiilor speciale amplasate în această tabără; • deși dreptul de proprietate asupra a 5 imobile (garaje/depozite)¹⁹⁷ cu suprafața de 1,23 mii m² este înregistrat după UAT r-nul Cimișlia, aceste imobile nu sunt înregistrate în evidența contabilă nici a IMSP, nici a APR Cimișlia; • contrar cadrului legal¹⁹⁸, lucrările de construcții și de reparații în valoare de 4 980,0 mii lei¹⁹⁹ s-au efectuat în lipsa unor proiecte și devize generale de cheltuieli, expertizate în mod regulamentar.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Calificarea necorespunzătoare și iresponsabilitatea specialiștilor antrenați în activitățile APL, lipsa unei colaborări reciproce cu Serviciul Fiscal de Stat și Agenția Servicii Publice, aplicarea incorectă a prevederilor actelor normative și sistemul de control intern managerial slab la nivel de APL și instituții din subordine, au determinat gestiunea neconformă de către APL a resurselor financiare publice și a patrimoniului public.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Din 7 recomandări înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.45 din 07.12.2015, 3 au fost parțial implementate și 4 recomandări - neimplementate. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	A fost adoptată Decizia Consiliului raional nr. 05/16 din 28.09.2021 „Cu privire la delimitarea masivă a bunurilor imobile proprietate a raionului Cimișlia”, respectiv prin Dispoziția președintelui raionului nr. 124 din 21.10.2021 a fost inițiată inventarierea bunurilor imobile gestionate de UAT r-nul Cimișlia.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• elaborarea, aprobarea și monitorizarea proceselor operaționale ce țin de elaborarea și fundamentarea prognozei bugetare pe toate tipurile de venituri și cheltuieli, cu indicarea corespunzătoare a responsabilităților; • implementarea procedurilor de control intern care vor asigura transparența, legalitatea și regularitatea în procesul achizițiilor publice

¹⁹⁷ or. Cimișlia, str. Alexandru cel Bun nr.133, cod cadastral: 2901304336.18 - 338,7 m.p., 2901304336.19 - 276,2 m.p., 2901304336.20 - 166,74 m.p., 2901304336.21 - 279,3 m.p., 2901304336.23 - 169,2 m.p.

¹⁹⁸ Art.13 alin.(1) și alin.(2) din Legea privind calitatea în construcții nr.721 din 02.02.1996.

¹⁹⁹ Lucrări de reparații capitale a clădirilor - Tabăra „Izvoaraș”, s. Zloți.

	de valoare mică, inclusiv la: planificarea (planuri anuale/trimestriale), raportarea și monitorizarea îndeplinirii prevederilor contractuale etc.; • aprobarea unui plan pe termen mediu privind asigurarea efectuării acțiunilor necesare pentru înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra bunurilor imobiliare (inclusiv a terenurilor);• inventarierea patrimoniului public local, inclusiv a celui transmis în gestiunea entităților fondate, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului, evaluarea și contabilizarea conformă a acestuia;• asigurarea raportării conforme a patrimoniului public și a capitalului social ale entităților fondate, cu întreprinderea măsurilor de rigoare privind gestionarea regulamentară, consolidarea disciplinei financiare și sporirea eficienței utilizării patrimoniului public din gestiunea lor.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul conformității finanțării proiectelor de cercetare și inovare pentru anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 65 din 08 decembrie 2021)²⁰⁰

Informații generale	Pentru anii 2019-2020, din contul bugetului de stat, către ANCD, s-au alocat 245,98 mil. lei, care ulterior au fost repartizate de către ANCD, conform Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării ²⁰¹ , instituțiilor din domeniile cercetării și inovării ale căror proiecte de cercetare au fost desemnate drept câștigătoare în cadrul concursurilor publice organizate de către ANCD în acest sens. În anul 2020, beneficiari ai finanțării au fost 54 de instituții, dintre care: 20 instituții publice cu autonomie financiară, 27 instituții publice din subordinea ministerelor de resort și 7 agenți economici privați.
Scop	Evaluarea conformității finanțării proiectelor de cercetare și inovare, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: • Selectarea proiectelor de cercetare și inovare, finanțate din bugetul de stat, s-a efectuat în baza criteriilor aprobate? Sunt acestea clare și măsurabile? • La întocmirea și realizarea contractului de finanțare a fost apărat dreptul patrimonial al statului asupra rezultatelor cercetărilor? • Monitorizarea și raportarea rezultatelor cercetărilor științifice și utilizarea mijloacelor financiare alocate s-au efectuat conform?
Concluzie	Finanțarea proiectelor de cercetare și inovare s-a efectuat de către ANCD în baza unor metode, tehnici, instrumente și acțiuni care nu întrunesc în măsură deplină și în mod exhaustiv rigorile unui management bazat pe reguli și proceduri clare, coerente, predictibile și transparente.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: • în lipsa unor reglementări exhaustive, temele concrete de cercetare, precum și costurile aferente executării proiectelor de cercetare au fost identificate doar de către organizațiile din sfera științei și inovării, ceea ce determină riscul de finanțare a unor proiecte de cercetare neprioritare și neesențiale, diminuând semnificativ utilizarea eficientă a mijloacelor bugetare; • la determinarea tematicilor de cercetare propuse ANCD spre finanțare, ICI (instituțiile de cercetare și inovare) nu au elaborat proceduri de selectare a acestor tematici; nu au examinat impactul și beneficiarii precedentelor proiecte de cercetare cu tematică apropiată; nu au solicitat propuneri de tematici de la autoritățile și instituțiile publice ce activează în domeniile cercetate, precum și nu au stabilit criterii de prioritizare a tematicilor de cercetare identificate; • contractele de finanțare încheiate pe parcursul anului 2020, între ANCD și Institute, nu reglementează expres obligațiile și drepturile tuturor părților implicate în procesul de cercetare, respectiv în apărarea drepturilor patrimoniale ale statului, gestionarea riscului posibilor conflicte de interese și/sau scurgeri de informații; • programele de realizare a activităților din cadrul proiectelor de cercetare nu descriu în mod clar procesul de cercetare ce va fi aplicat, activitățile de cercetare ce trebuie efectuate și resursele necesare pentru efectuarea acestor activități, ceea ce împiedică efectuarea unei monitorizări conforme a utilizării mijloacelor bugetare;

²⁰⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1165/hotararea-nr-65-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

²⁰¹ Hotărârea Guvernului nr.382 din 01.08.2019 „Cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării”.

	procedura de monitorizare a mersului cercetării nu a fost reglementată de ANCD, iar unele controale instituite sunt ineficiente și tardive, rezumându-se doar la solicitarea și analiza unor informații și/sau rapoarte periodice cu privire la realizarea proiectelor de cercetare; ANCD, AȘM și ICI nu au elaborat și implementat proceduri de verificare a autenticității și unicității Rapoartelor științifice asupra rezultatelor cercetării; ANCD și ICI din subordinea MECC, MADRM, MSMPs nu au elaborat și implementat proceduri de monitorizare a modului de utilizare a rezultatelor cercetărilor și a înregistrării acestora în evidența contabilă. Ca urmare, acestea nu au capitalizat (ca active nemateriale sau ca active nemateriale în curs de execuție) cheltuielile aferente cercetărilor în valoare de circa 226,3 mil. lei²⁰²; politica de contabilitate a ANCD și instituțiilor de cercetare și inovare nu include proceduri clare de contabilizare/capitalizare a rezultatelor cercetărilor științifice, fapt ce a contribuit la raportarea neconformă a cheltuielilor aferente desfășurării proiectelor de cercetare și utilizare a mijloacelor financiare pentru finanțarea unor cheltuieli neeligibile în sumă totală de 8,91 mil. lei²⁰³.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Sistemul de control intern managerial, aferent finanțării cercetării și inovării este unul redus și fragmentat care nu asigură pe deplin funcționalitatea controalelor-cheie, precum și identificarea și gestionarea riscurilor aferente procesului financiar-contabil, ceea ce generează riscul de neatingere a obiectivelor planificate la finanțarea proiectelor de cercetare, precum și raportarea neconformă a cheltuielilor aferente desfășurării proiectelor de cercetare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin HCC nr.55 din 07.10.2013, au fost înaintate Academiei de Științe a Moldovei 17 recomandări cu privire la necesitatea revizuirii unor componente ale sistemului de finanțare a sferei științei și inovării, însă în anul 2018, AȘM a fost supusă unei reorganizări complexe, fiind creată ANCD. Deși pe parcursul anilor 2018-2020 ANCD a elaborat și a implementat unele proceduri de control, în vederea îmbunătățirii sistemului de monitorizare asupra utilizării și raportării mijloacelor financiare alocate pentru domeniile științei și inovării, acestea nu au contribuit la înlăturarea definitivă a deficiențelor constatate anterior, care continuă să mai persiste.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Entitățile au întocmit un plan de acțiuni cu privire la implementarea recomandărilor.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ministerului Educației și Cercetării: elaborarea și implementarea unui sistem de monitorizare a utilizării rezultatelor cercetărilor științifice și evaluării impactului acestora, precum și asigurarea accesului AȘM și ANCD la bazele de date internaționale, pentru a putea verifica autenticitatea publicațiilor aferente rezultatelor cercetărilor științifice;

²⁰² ANCD - 89,5 mil. lei, 21 instituții de cercetare din subordinea MECC - 113,7 mil. lei, 5 instituții din subordinea MADRM - 20,39 mil. lei, și instituțiile din subordinea MSMPs - 2,71 mil. lei.

²⁰³ Acordarea premiilor unice (407,56 mii lei), achitarea concediului nefolosit pentru anii precedenți (1911,58 mii lei), a indemnizațiilor pentru incapacitatea temporară de muncă (25,84 mii lei), achitarea salariului pentru luna decembrie a anului 2019 (4373,11 mii lei), premii anuale (1475,78 mii lei), compensații (356,88 mii lei), alte cheltuieli (366,0 mii lei).

	• de comun cu Ministerul Finanțelor, elaborarea, aprobarea și implementarea unor proceduri exhaustive privind modul de sancționare a instituțiilor din domeniile cercetării și inovării (ICI) care utilizează mijloacele bugetare pentru cheltuieli neeligibile (în special, cele bugetare), precum și delegarea, în acest sens, ANCD a unor atribuții exhaustiv reglementate; ANCD, elaborarea, aprobarea și implementarea: • criteriilor de prioritizare a finanțării cercetărilor științifice, ținând cont de necesitățile implementării/prioritățile politicilor guvernamentale în domeniile economic, juridic, social și cultural etc.; • cadrului de calitate în domeniul cercetărilor științifice și transferului tehnologic, care ar asigura calitatea cercetărilor efectuate, apărarea drepturilor patrimoniale ale statului ca finanțator al cercetărilor; • unor proceduri credibile și eficiente de monitorizare a executării contractelor de finanțare a cercetărilor sub aspectul supravegherii calității activităților de cercetare, eficienței utilizării resurselor umane, materiale și financiare ale beneficiarilor de finanțare, precum și raportării corespunzătoare a cheltuielilor suportate; • unor prevederi clare de gestiune a erorilor, neregulilor și fraudelor în cadrul alocării, finanțării și executării mijloacelor bugetare pentru cercetare și inovare; Instituțiilor din domeniile cercetării și inovării (ICI), supuse auditării: • identificarea și fundamentarea beneficiarilor efectivi ai rezultatelor cercetărilor, precum și determinarea modului de utilizare a rezultatelor cercetării după finalizarea cercetării; Academiei de Științe a Moldovei: • indicarea în avizele asupra rapoartelor anuale ale proiectelor de cercetare a unor recomandări de îmbunătățire a procesului de cercetare sau a punctelor slabe, pentru creșterea eficienței utilizării mijloacelor publice și asigurarea unui impact mai mare al cercetării.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Agenția a prezentat unele obiecții și comentarii care însă nu au influențat concluziile și constatările de audit. Majoritatea entităților auditate au apreciat relevanța recomandărilor de audit înaintate și au dat asigurări că acestea vor fi implementate în termenele stabilite.

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Nisporeni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.67 din 13.12.2021)²⁰⁴

Informații generale	La data de 01.01.2021, valoarea totală a activelor gestionate de către UAT de nivelul II raionul Nisporeni a constituit 276,9 mil. lei. Bugetul raional a fost executat la partea de venituri în sumă de 177,4 mil. lei, constituind 98,4 la sută din volumul alocațiilor precizate, și la partea de cheltuieli - în sumă de 176,8 mil. lei, ori 95,3 la sută. Din bugetul raional sunt finanțate 38 de instituții cu un efectiv de personal de 1491 de unități. De asemenea, CR Nisporeni este fondatorul la 2 IMSP, o întreprindere municipală și o instituție publică.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: • A identificat, a evaluat și a colectat UAT de nivelul II veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? • A justificat UAT de nivelul II angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? • A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT de nivelul II în mod corespunzător patrimoniul public?
Concluzia	În cadrul procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la UAT de nivelul II raionul Nisporeni, încă mai persistă zone și acțiuni care nu corespund exigențelor și, implicit, spiritului regularității și buneii guvernări: neidentificarea și neevaluarea concludentă a potențialului economic și, respectiv, a bazei impozabile aferente formării surselor de completare a bugetului raional; angajarea cheltuielilor neregulamentare și ineficiente pentru investiții și reparații capitale; nerespectarea procedurilor la achizițiile de mărfuri și servicii; lipsa evidenței conforme a patrimoniului public și raportării veridice a situațiilor patrimoniale, precum și neasigurarea înregistrării integrale în RBI a drepturilor asupra bunurilor imobile, ceea ce denotă responsabilitatea scăzută a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, ineficiența utilizării banului public etc. Astfel, resursele financiare și patrimoniale ale UAT nu sunt evaluate, administrate și folosite la justa valoare în interes public.
Constatările și concluziile principale	▪ fundamentarea insuficientă a propunerilor de buget ²⁰⁵ privind unele venituri estimate a dus la subevaluări și supraevaluări în mărime de 0,41 mil. lei și, respectiv, de 0,87 mil. lei; ▪ neasigurarea monitorizării și administrării conforme a procesului de dare în locațiune a spațiilor domeniului public, a cauzat neîncasarea veniturilor calculate de 0,03 mil. lei; ▪ neaplicarea măsurilor prevăzute de cadrul normativ privind ajustarea taxei pentru instruirea în școala de muzică, a lipsit bugetul raional de venituri în sumă de 0,21 mil. lei; • veniturile din plata pentru alimentația elevilor claselor a V-XII au fost aprobate neregulamentar, de consiliile de administrație a pedagogilor și a părinților, deși urmau a fi aprobate de CR; • neelaborarea și neactualizarea planurilor de achiziții publice de bunuri, lucrări și servicii în sumă de 34,0 mil. lei;

²⁰⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1144/hotararea-nr67-din-13-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul

²⁰⁵ Legea nr.397-XV din 16.10.2013.

	• caietele de sarcini întocmite de grupul de lucru pentru achiziționarea produselor alimentare nu au fost coordonate în modul stabilit sub aspectul siguranței alimentelor - 3,4 mil.lei; • divizarea valorii estimate a lucrărilor de reparație pe contracte de achiziție separată, nefiind aplicate principiul valorii estimate cumulative a tuturor obiectelor/loturilor din componența lucrărilor și procedura de achiziție unică, în total de 1,15 mil.lei; • neasigurarea precizării alocațiilor anuale în contractul de lucrări în valoare de 16,46 mil.lei, cu termen de realizare mai mare de un an; • diminuarea neregulamentară a mărimii nivelului garanției de bună execuție a lucrărilor expus în cadrul procedurii de licitație a unui contract de lucrări capitale - 0,29 mil.lei; • înregistrarea, evidența și supravegherea achizițiilor de valoare mică nu se efectuează; • lucrările de reparații capitale de 0,80 mil.lei au fost executate în lipsa proiectelor expertizate în modul stabilit; • neasigurarea fundamentării investiției de 91,85 mil.lei la obiectul „Modernizarea și reconstrucția Centrului de Tineret și Sport din or. Nisporeni” care să ofere societății informații clare privind beneficiile așteptate sau rezultatele scontate ca urmare a implementării proiectului; • angajamente contractuale pentru lucrări capitale în lipsa surselor financiare aprobate de 11,16 mil.lei; • avansuri de 0,60 mil.lei acordate ilegal unor entități de către instituțiile bugetare; • utilizarea necorespunzătoare a mijloacelor financiare destinate infrastructurii drumurilor de 1,57 mil.lei; • lucrări de reparații capitale netransmise regulamentar autorităților aferente de 14,4 mil.lei; • suportarea de cheltuieli pentru bunuri de 0,40 mil.lei ale căror acte de decontare nu sunt integral justificate; • transferurile curente de la bugetul de stat cu destinație specială pentru învățământul general de 11,4 mil.lei au fost utilizate pentru efectuarea reparațiilor capitale a clădirilor instituțiilor de învățământ; • neasigurarea înregistrării conforme în RBI a drepturilor patrimoniale asupra a 5 construcții de 4,87 mil.lei și terenurilor de 0,2409 ha aferente a 3 construcții, precum și a terenurilor aferente drumurilor de 63,2 km; • neasigurarea ajustării statutelor IMSP la cadrul legal și administrarea neregulamentară a patrimoniului public transmis către entitățile fondate.
<i>Cauzele și impactul</i>	Iresponsabilitatea specialiștilor antrenați în activitățile instituției, aplicarea incorectă a prevederilor actelor normative au determinat gestiunea neconformă de către APR a resurselor financiare publice și a patrimoniului public.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin HCC nr.64 din 13.12.2013, au fost înaintate CR, AP și instituțiilor din subordine: 2 cerințe și 19 recomandări, dintre care: 7 au fost implementate, 6 parțial implementate și 8 neimplementate. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe</i>	-

<i>parcursul misiunii</i>	
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• asigurarea implementării conforme a sistemului de CIM prin elaborarea, aprobarea și monitorizarea proceselor operaționale ce țin de fundamentarea prognozei bugetare pe toate tipurile de venituri și de cheltuieli, cu indicarea corespunzătoare a responsabililor; • stabilirea, calcularea și încasarea, conform prevederilor legale, a plății pentru locațiune; • aprobarea regulamentară a plății pentru alimentarea elevilor din clasele V-XII; • aprobarea/ajustarea taxei pentru instruirea copiilor în școlile de muzică, în conformitate cu prevederile regulamentare în vigoare; • implementarea procedurilor de control intern care vor asigura transparența, legalitatea și regularitatea în procesul achizițiilor publice, inclusiv la: planificarea achizițiilor (planuri anuale/trimestriale), achizițiile publice de valoare mică, raportarea achizițiilor etc.; • inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, inclusiv a celui transmis în gestiune entităților fondate; • asigurarea revizuirii statutelor IMSP, cu conformarea acestora cadrului legal existent și principiilor de administrare eficientă, legală și transparentă a proprietății publice.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	UAT r-nul Nisporeni a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.69 din 14 decembrie 2021)²⁰⁶

Informații generale	În lumea contemporană, serviciile poștale contribuie semnificativ la comunicarea fără frontiere, la libera circulație a informațiilor, mărfurilor și fondurilor, precum și reprezintă un instrument de comunicare esențial, care facilitează și stimulează dezvoltarea culturală, socială și economică a țării. Domeniul serviciilor poștale este unul complex, implicând un număr impunător de utilizatori, beneficiari și participanți. Î.S. „Poșta Moldovei” este operatorul național care prestează servicii poștale. La realizarea activității sale, Întreprinderea gestionează patrimoniul proprietate publică amplasat pe întreg teritoriul republicii. Patrimoniul gestionat de Î.S. „Poșta Moldovei” aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2020 cca 327,0 mil. lei, înregistrând o diminuare de 72,0 mil. lei față de anul precedent. Valoarea veniturilor și cheltuielilor efective pentru anul de gestiune 2020 a constituit 402,9 mil. lei și, respectiv, 444,6 mil. lei.
Scop	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public de către Î.S. „Poșta Moldovei” în anul 2020 în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.
Obiectiv	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: • Veniturile au fost gestionate într-o manieră prudentă, asigurând acumularea integrală și conformă a acestora? • Resursele financiare s-au utilizat conform necesităților reale ale entității, cu respectarea legalității și oportunității cheltuielilor? • Patrimoniul public a fost administrat în mod transparent și responsabil? • Sistemul de control intern managerial organizat în cadrul Î.S. „Poșta Moldovei” a asigurat gestionarea patrimoniului public în conformitate cu principiile de transparență și legalitate?
Concluzia	În anul 2020, Î.S. „Poșta Moldovei” a gestionat patrimoniul public încredințat în detrimentul principiilor de bună guvernare, neasigurând regularitatea, eficiența, transparența și responsabilitatea corespunzătoare.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: • sistemul de tarife aplicat nu a fost apt de a confrunța costurile întreprinderii, ceea ce tangențial a condiționat generarea în perioada de gestiune auditată a pierderii nete de 35,3 mil. lei; • tratamentul contabil inadecvat aplicat unor venituri și cheltuieli a condiționat: - gestionarea necorespunzătoare a obligațiilor real existente față de personalul încadrat privind indemnizațiile de concediu anual nefolosit, în sumă de cca 21,2 mil. lei; - nerecunoașterea veniturilor din perioada supusă auditului, în sumă de cca 0,8 mil. lei și a cheltuielilor - în sumă de 4,3 mil. lei, astfel fiind determinat necorespunzător rezultatul financiar al anului de gestiune; - neasigurarea prudenței în gestionarea creanțelor incerte în sumă totală de cca 2,1 mil. lei și a costurilor aferente litigiilor existente - 87 de litigii, din care, în 44 de litigii Î.S. „Poșta Moldovei” având calitatea de pârât; • achizițiile de bunuri/lucrări/servicii destinate acoperirii necesităților de producere și asigurării bazei tehnico-materiale, în suma totală de 23,2 mil. lei (din totalul de 59,5 mil. lei), au fost afectate de diverse nereguli și neconformități;

²⁰⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1146/hotararea-nr69-din-14-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul

	• managementul iresponsabil al clădirilor, terenurilor și altor mijloace fixe a condiționat: - neînregistrarea în evidența contabilă a 32 loturi de teren cu valoarea cadastrală totală de 0,8 mil. lei, precum și neînregistrarea drepturilor de proprietate asupra a 11 loturi de teren aferente bunurilor imobile aflate în gestiunea întreprinderii, cu valoarea cadastrală totală de 1,5 mil. lei; - neînregistrarea în evidența contabilă a 16 clădiri cu valoarea cadastrală totală de 1,5 mil. lei, neînregistrarea drepturilor de proprietate asupra a 7 clădiri cu costul de intrare de 1,3 mil. lei, precum și lipsa informațiilor privind bunurile imobile (fie cu drept de proprietate, fie luate în locațiune) amplasate pe adresa a 383 de subdiviziuni structurale; - raportarea neveridică a patrimoniului gestionat; • gestionarea necorespunzătoare a unor obiecte de active necorporale, exprimată prin necontabilizarea mărcilor comerciale deținute, precum și a unui soft informațional creat din resursele proprii.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Din cauza slăbiciunii controlului intern managerial instituit, care nu cuprinde și/sau cuprinde parțial instrumentele-cheie de management, indispensabile pentru un sistem de control intern viabil și funcțional, în anul 2020 Î.S. „Poșta Moldovei” a admis multiple iregularități care au compromis gestionarea patrimoniului public încredințat în conformitate cu principiile de bună guvernare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	A fost implementată recomandarea înaintată anterior de către Curtea de Conturi prin HCC nr. 29 din 15.07.2020 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019”, aferentă asigurării interacțiunii și ajustării sistemelor informaționale gestionate care asistă procesul de plată a prestațiilor sociale, cu asigurarea achitării tuturor drepturilor acordate beneficiarilor și, ca rezultat, s-a eficientizat procesul per ansamblu.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	• Au fost contabilizate: 6 clădiri amplasate în mun. Bălți și or. Orhei cu costul total de intrare de cca 1,5 mil. lei; mărcile comerciale deținute „Poșta Moldovei” și „Curier Rapid”. • A fost lansată licitația deschisă privind achiziționarea serviciilor de evaluare a bunurilor imobile cu scopul înregistrării contabile ulterioare a acestora.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Au fost înaintate recomandări, menite să asigure remedierea lacunelor cadrului de control intern instituit, precum și a neconformităților propriu-zise.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Conducerea Î.S. „Poșta Moldovei” a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate în termen de 12 luni.

Auditul conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora (Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 20 decembrie 2021)²⁰⁷

Informații generale	Gestionarea resurselor de apă și a terenurilor conexe în scopul de a maximiza bunăstarea economică și socială, fără a compromite sustenabilitatea ecosistemelor și a mediului, reprezintă misiunea a numeroase organizații de mediu, guverne și instituții internaționale. În Republica Moldova, Agenția „Apele Moldovei” (în continuare - AAM) este autoritatea administrativă responsabilă de implementarea politicii de stat în domeniul managementului resurselor de apă (iazurilor/lacurilor de acumulare), hidroameliorației, aprovizionării cu apă și canalizare, care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Mediului (Hotărârea Guvernului nr.882/2014). Agenția Proprietății Publice, autoritate administrativă centrală, reprezintă statul, în calitate de proprietar al terenului fondului apelor, precum și, în numele Guvernului Republicii Moldova, deține funcția de fondator al întreprinderilor de stat gestionare a lacurilor de acumulare și a iazurilor. Înregistrarea drepturilor patrimoniale, arenda terenului fondului apelor, precum și întreținerea, exploatarea lacurilor de acumulare/iazurilor se realizează în conformitate cu cadrul normativ²⁰⁸.
Scop	Evaluarea conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora, în raport cu prevederile cadrului regulator din domeniu.
Obiectiv	Misiunea de audit și-a propus ca obiective: 1. Asigurarea că înregistrarea și evidența corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora sunt conforme normelor regulamentare. 2. Corectitudinea organizării și desfășurării procedurii de dare în arendă a corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora, în raport cu actele normative în vigoare. 3. Conformitatea întreținerii și exploatării corpurilor de apă de suprafață, prin asigurarea utilizării acestora potrivit actelor permissive din domeniul apelor.
Concluzie	Actualmente, Republica Moldova dispune de un cadru funcțional, dar limitat de guvernare a pământului. Neîntreprinderea pe parcursul mai multor ani a măsurilor pentru delimitarea terenurilor și stabilirea clară a drepturilor și responsabilităților privitor la gestionarea obiectivelor acvatice și construcțiilor hidrotehnice ca un bun indivizibil, împiedică gestionarea conformă, rațională a corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor (TFA) și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora. Lipsa delimitării terenurilor fondului apelor produce litigii, contribuind la insecuritatea proprietății statului ale căror terenuri sunt adiacente sau înconjurate de terenurile private. Carențele cadrului normativ nu au permis arenda distinctă a corpurilor de apă de suprafață, lăsând loc de interpretări ambigue ale prevederilor legale,

²⁰⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1147/hotararea-nr-73-din-20-decembrie-2021-cu-privire-la

²⁰⁸ Legea privind administrarea și deestatizarea proprietății publice, Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, cu legislația financiară și Codul civil al Republicii Moldova. Condițiile și modul de arendă a terenului fondului apelor au fost stabilite prin Regulamentul cu privire la valorificarea terenurilor proprietate publică a statului, iar exploatarea bazinelor acvatice se reglementează prin Regulamentul-tip de exploatare a lacurilor de acumulare/iazurilor.

	în special utilizarea proprietății statului fără a aplica plata pentru arenda tuturor obiectivelor care fac parte din corpurile indivizibile, inclusiv terenul fondului apelor. Cadrul legal și de reglementare trebuie reformat pentru a acoperi acordurile de coproprietate, iar capacitatea APL de gestionare rațională și eficientă a terenurilor fondului apelor are nevoie de consolidare. Mecanismele noi de exploatare a obiectivelor acvatice și construcțiilor hidrotehnice trebuie să devină mai prompte și mai clare, iar cele existente urmează să fie dezvoltate în continuare. Delimitarea masivă, efectuată în cadrul Programului 2019-2023 ar trebui să vizeze toate terenurile publice, indiferent de modul de utilizare a acestora, pentru a asigura plenitudinea înregistrărilor lor în RBI, pentru a reduce conflictele și a spori veniturile bugetului de stat și APL de la utilizarea lor.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: • lipsa unei informații exhaustive privind numărul lacurilor de acumulare și iazurilor existente în Republica Moldova, fiind atestate divergențe semnificative în datele, deținute de diferite structuri implicate în gestionarea TFA; • platforma software a SIA „Cadastrul de stat al apelor” necesită dezvoltare continuă, acesta nu generează informații depline cu referire la furnizarea datelor din 4 Registre deținute de alte structuri statale, precum și nu este asigurată pe deplin colectarea și înregistrarea datelor potrivit celor 8 module încorporate în sistemul informațional, nefiind aprobat un regulament de funcționare a acestuia; • neînregistrarea în RBI a drepturilor patrimoniale asupra TFA, cu suprafața de 440,99 ha, aferente la 17 lacuri de acumulare și iazuri, unele proprietăți fiind înregistrate în RBI parțial²⁰⁹; • necontabilizarea a 191 de bazine acvatice, cu suprafața de 13 441,40 ha, deși acestea sunt înregistrate în RBI; • nerespectarea prevederilor cadrului regulator, în RBI fiind înregistrate neregulamentar, separat, construcțiile hidrotehnice aferente 38 de obiective acvatice²¹⁰, deși conform cadrului regulator acestea fac parte din bunurile indivizibile ale lacurilor de acumulare și iazurilor; • prezența înscrisurilor eronate în RBI, la 297,71 ha nefiind indicat domeniul de utilizare, iar la 115 ha a fost atribuit alt mod de folosință decât cel al fondului apelor; • ca urmare a privatizărilor din anii precedenți, statul și APL au fost deposedați de 15 bunuri imobile și terenuri ale fondului apelor, cu suprafața de 544,32 ha²¹¹ și 19 bazine acvatice, cu suprafața totală de 627 ha²¹², fiind lipsiți de venituri în sumă de minim 0,95 mil. lei și maxim de 4,7 mil. lei; • procesul de dare în arendă a obiectivelor acvatice a fost afectat atât de lipsa unor prevederi exhaustive în acest domeniu, cât și de nerespectarea cadrului regulator existent, fiind constatate: (i) neînregistrarea de către APL în RBI a 6 contracte de arendă²¹³ a terenului fondului apelor, (ii) APL au încheiat 2 contracte de arendă²¹⁴ cu depășirea

²⁰⁹ Din suprafața totală a terenului de 90 ha, aferentă lacului amplasat pe teritoriul or. Vulcănești și com. Găvănoasa, raionul Cahul, în RBI au fost înregistrate doar 60,75 ha, iar observațiile directe la fața locului au atestat că gestionarea necorespunzătoare, pe parcursul mai multor ani, a permis degradarea obiectivului acvatic.

²¹⁰ 30 cazuri la APC și 8 cazuri la APL.

²¹¹ Privatizarea a avut loc în anul 1995.

²¹² „Victoria” SA din r-nul Edineț a privatizat construcțiile hidrotehnice și barajul amplasat, care au fost transmise în capitalul social.

²¹³ Primăriile: 2 cazuri - s. Pelinia, r-nul Drochia, 2 cazuri - orașul Sângerei; 1 caz - orașul Nisporeni; 1 caz - s. Carahasani, r-nul Ștefan Vodă.

²¹⁴ Contract de folosință separată f/n din 27.01.2010 a bazinului acvatic cu nr. cadastral 7401213208, încheiat între Primăria orașului Sângerei și Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova (pe termen nelimitat); Contract de arendă a terenului nr. 627 din

	termenului limită de 30 de ani, acestea fiind încheiate pe un termen de până la 49 ani, (iii) darea în arendă a terenurilor fondului apelor cu nerespectarea procedurilor legale, 17 contracte de arendă fiind încheiate în lipsa organizării și desfășurării licitațiilor cu strigare, nefiind asigurată transparența la selectarea potențialilor arendași; lipsa unui cadru normativ regulator, care ar reglementa darea în arendă a obiectivelor acvatice și construcțiilor hidrologice ca un bun unic indivizibil, inclusiv prezența unor prevederi ambigue din Legea apelor²¹⁵ și Legea privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura²¹⁶, la darea în arendă a lacurilor de acumulare/ iazurilor, ca quantum pentru plată pentru arendă fiind aplicată doar plata pentru arenda construcției hidrotehnice, utilizarea terenului fondului apelor, care a rămas în posesia statului sau APL fiind efectuată fără plata²¹⁷, ceea ce drept consecință a dus la diminuarea semnificativă a veniturilor, care statul și APL urmau să le obțină pe parcursul mai multor ani; prezența prevederilor contradictorii în cadrul regulator legislativ și cel normativ, unul reglementând eliberarea autorizației contra plată, iar altul - fără plată a dus la situația când, din 278 de lacuri de acumulare/iazuri supuse verificării, 188, sau 67,6% nu posedă autorizații pentru folosirea specială a apei. Nerespectarea normelor tehnice pentru întreținerea și exploatarea lacurilor, din totalul de 4275 de lacuri de acumulare/iazuri din Republica Moldova, doar 603 (14,1%) posedă regulamente de exploatare, ceea ce rezultă din iresponsabilitatea deținătorilor de bazine acvatice, precum și controalele insuficiente din partea Inspectoratului pentru Protecția Mediului.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele de audit identificate sunt cauzate de lipsa mecanismelor sau existența unor instrumente deficitare privitor la modul de administrare și gestionare a corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În ultimii 5 ani misiuni de audit în domeniul administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora nu au fost efectuate. Unele elemente ale domeniului dat au fost auditate în cadrul auditului conformității calculării și încasării taxelor pentru resursele naturale (HCC nr.67 din 16 decembrie 2020).
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit, entitățile auditate nu au întreprins măsuri de remediere a deficiențelor.
<i>Măsurile dispuse</i>	Ca urmare a celor constatate, actorilor implicați în administrarea și gestionarea corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora le-au fost

30.04.2001 a terenului agricol fondul apelor cu nr. cadastral 6001101.360, încheiat între Primăria orașului Nisporeni și SRL Tinjelești (49 ani).

²¹⁵ Legea nr. 272 din 23.12.2011.

²¹⁶ Legea nr. 149 din 08.06.2006.

²¹⁷ De exemplu, în anul 2014, „Acvacultura-Moldova” SRL a privatizat de la o ÎS, 52 de construcții hidrotehnice, aferente a 22 lacuri de acumulare/iazuri, suprafața cărora constituie 1 179,81 ha, fiind amplasate în 5 raioane ale țării. Pe parcursul anilor, aceste construcții au fost comercializate de mai multe ori unor persoane terțe, care pe parcurs au devenit cumpărători de bună credință. Asemenea situații se atestă și la APL. Astfel, ca urmare a privatizării construcțiilor hidrotehnice, nu a fost contractată și arenda terenului fondului apelor cu suprafața totală de 826 ha, acesta fiind utilizat gratuit.

<i>pentru remediere</i>	Înaintate 103 recomandări specifice, inclusiv 4 de ordin normativ-legislativ, menite să remedieze neconformitățile și deficiențele identificate în cadrul misiunii de audit.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul conformității administrării și gestionării fondului forestier de către Agenția „Moldsilva” (Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 20 decembrie 2021)²¹⁸

Informații generale	În procesul de gestionare a terenurilor fondului silvic sunt implicate: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (actualmente Ministerul Mediului), Agenția „Moldsilva”, ICAS (Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice), IPM (Inspectoratul pentru Protecția Mediului), AM (Agenția de Mediu) și întreprinderile silvice, fondator al cărora este Agenția „Moldsilva”. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului este autoritatea de profil a administrației publice centrale, abilitată să elaboreze și să promoveze politici guvernamentale în domeniile silviculturii și cinegeticii, utilizării resurselor naturale, conservării biodiversității, ariilor naturale protejate de stat și securității biologice, în limitele competenței și condițiilor prevăzute de legislația de mediu în vigoare. Agenția „Moldsilva”, subordonată MADRM (actualmente - MM)²¹⁹, este abilitată să asigure implementarea politicii de stat în domeniile silviculturii și cinegeticii²²⁰. Potrivit Anexelor nr.3 și nr.31 la Hotărârea Guvernului nr.150/2010, în subordinea Agenției „Moldsilva” se află 25 de întreprinderi de stat silvice și 1 instituție publică (Parcul Național Orhei), în care Agenția execută atribuțiile de fondator. Funcția de eliberare a autorizațiilor pentru folosirea resurselor forestiere i-a revenit Agenției de Mediu, care a fost creată în baza Hotărârii de Guvern nr.549 din 13.06.2018. Aceasta realizează atribuții de implementare a noilor instrumente de mediu, cum ar fi: evaluarea impactului asupra mediului de la activitățile economice, evaluarea strategică de mediu și monitoringul ecologic integrat. Inspectoratul pentru Protecția Mediului este împuternicit să efectueze exclusiv supravegherea și controlul de stat în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale.
Scop	Evaluarea gradului de conformitate a administrării și gestionării fondului forestier de stat în perioada 2017-2020.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Actorii implicați în procesul delimitării și înregistrării terenurilor fondului forestier au întreprins măsurile necesare pentru asigurarea gestionării conforme a terenurilor fondului forestier? 2. Procesul de atribuire în folosință a terenurilor fondului forestier și gestionarea contractelor de arendă au întrunit criteriile de reglementare, inclusiv cele de bună guvernare? 3. Regenerarea și împădurirea terenurilor fondului forestier s-a efectuat cu respectarea normelor și cadrului regulator în domeniul silvic? 4. Procesele de acordare a dreptului de recoltare a produselor lemnoase din fondul forestier, precum și de valorificare a masei lemnoase obținute a întrunit toate criteriile stabilite de cadrul regulator în domeniul silvic? 5. Activitățile de pază și protecție a pădurilor asigură combaterea fenomenului de tăieri ilicite și prevenirea încălcărilor în domeniul silvic? 6. Sistemul de amenzi și contravenții contribuie la combaterea încălcărilor în domeniul silvic?
Concluzie	Resursele forestiere reprezintă una dintre cele mai importante resurse naturale ale Republicii Moldova, care formează unul din elementele de bază

²¹⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1149/hotararea-nr74-din-20-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul

²¹⁹ Hotărârea Guvernului nr.145 din 25.08.2021 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Mediului”.

²²⁰ Hotărârea Guvernului nr.150 din 02.03.2010 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției „Moldsilva”, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acesteia”.

	al activului patrimonial al statului, iar utilizarea rațională a acestora, în sensul larg al noțiunii, constituie o garanție pentru dezvoltarea durabilă la toate nivelurile - național, regional și local. Pădurile trebuie gestionate ca parte integrantă a dezvoltării responsabile a întregii țări armonizând funcțiile ecologice ale acestora, iar practicile de management trebuie nu doar să îmbunătățească pe termen lung beneficiile sociale și economice ale pădurilor, dar și să mențină sau să refacă ecosistemul și biodiversitatea. Lipsa sau insuficiența unei comunicări adecvate, inclusiv a acțiunilor coordonate între actorii din acest domeniu, au determinat, în unele cazuri, administrarea și gestionarea deficientă a fondului forestier de stat, iar măsurile întreprinse pentru combaterea fenomenelor nedorite s-au dovedit a fi unele ineficiente. Factorii de decizie implicați în gestionarea fondului forestier urmează să întreprindă măsuri de rigoare pentru ameliorarea și remedierea deficiențelor constatate în cadrul acestei misiuni de audit, în scopul sporirii gradului de conformare la prevederile cadrului regulator aferent domeniului silvic, inclusiv pentru excluderea ambiguităților care afectează aplicarea adecvată a prevederilor regulatorii.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: • neînregistrarea în Registrul bunurilor imobile a 306,9 mii ha de terenuri ale fondului forestier de stat; • deși în cadrul Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, pentru anii 2019 - 2023, a fost definitivată inventarierea terenurilor fondului silvic în cadrul a 5 raioane²²¹ (25,5 mii ha), în RBI au fost înregistrate doar 21,5 ha; • neînregistrarea terenurilor fondului forestier în RBI, a determinat fragmentarea și însușirea în mod arbitrar și abuziv de către APL a 17 loturi de teren (5,0 ha)²²², dintre care 13 terenuri au fost vândute persoanelor fizice; • terenurile administrate de Agenția „Moldsilva” și gestionate de entitățile silvice (337,8 mii ha) nu sunt contabilizate; • cadrul regulator ambiguu, în unele cazuri, cu caracter recomandabil, precum și includerea în contractele de arendă și aplicarea unor prevederi contrar intereselor arendatorului au condiționat refuzul arendașilor de a încheia acorduri adiționale, ca urmare a revizuirii cuantumului de plată pentru arenda terenurilor fondului forestier²²³. Drept consecință, doar în anul 2020 aceasta a dus la necolectarea în volum deplin a veniturilor pasibile spre încasare în valoare de 12,1 mil.lei²²⁴, iar la 8 contracte de arendă cuantumul plății de arendă a fost negociat, arendașii beneficiind de reduceri până la 71%, suma veniturilor anuale ratate constituind 223,9 mii lei; • lipsa unui management adecvat a condiționat înregistrarea unor creanțe la plata pentru arenda terenurilor fondului forestier în sumă de 9,1 mil.lei, din care 5,9 mil. lei constituie creanțe compromise, din care 543,4 mii lei reprezintă creanțele cu documentele executorii expirate, care nu au fost puse în executare, fiind omise termenele de prescripție de 3 ani;

²²¹ Raioanele Briceni, Drochia, Dondușeni, Edineț, Florești și mun. Bălți.

²²² Atenționăm că 9 din 17 terenuri excluse din fondul forestier au fost supuse mai multor tranzacții imobiliare, pentru a crea iluzia de bună credință a proprietarilor finali.

²²³ Din anul 2016 cuantumul plății de arendă a terenurilor fondului forestier a fost majorat de la 4,0 mii lei până la 19,1 mii lei.

²²⁴ 351 de contracte, în scop de recreere (881,59 ha) - 58 de contracte actualizate (80,16 ha)=293 de contracte (801,43 ha). Suprafața (801,43 ha) x diferența (19 092,37 lei - 4 025 lei = 15 067,37 lei/ha) = 12 075,4 mii lei = 12,1 mil.lei.

	• interpretarea eronată a normelor juridice a generat condiții de efectuare a tranzacțiilor de cedare/transmitere/cesiune a drepturilor de arendă terților²²⁵ prin semnarea acordurilor adiționale cu schimbarea arendașilor, astfel fiind creată o piață secundară, comercială, a drepturilor de folosință a terenurilor fondului forestier, proprietate a statului, costul dreptului de arendă pe piața secundară constituind în medie 24,2 mii euro/ha, iar potrivit unor calcule estimative, valoarea tranzacțiilor de piață se estimează la 5,8 mil. euro²²⁶; • cadrul regulator ambiguu, precum și lipsa unor prevederi exhaustive în contractul de arendă privitor la interzicerea edificării pe terenurile arendate din fondul forestier a construcțiilor capitale, au creat condiții pentru facilitarea edificării neregulamentare și interzise a 41 de construcții capitale pe terenurile fondul forestier, cu includerea ulterioară a acestora în circuitul civil; • planificarea precară a necesarului de resurse financiare pentru desfășurarea lucrărilor de regenerare a dus la suportarea cheltuielilor suplimentare în sumă de 692,0 mii lei; • controalele efectuate de Garda forestieră nu contribuie la combaterea fenomenului de „tăieri ilicite”, în anii 2017-2020 fiind depistat un volum de masă lemnoasă obținut în urma tăierilor ilicite doar de 254 m³; • lipsa unor depozite centralizate pentru păstrarea masei lemnoase obținute în urma tăierilor, a alimentat managementul defectuos instituit în cadrul unor gospodării silvice privitor la gestionarea stocurilor, fiind constatate 557 m³ lemn de foc în asortiment, recoltate în a. 2008-2009 în stare de putrefacție²²⁷, iar 559,8 m³ de lemn de foc sunt constatate lipsă²²⁸. Numărul de gardieni, aprobați prin Statele de personal în cadrul Gărzii forestiere, este insuficient pentru a înregistra progrese în domeniul combaterii și prevenirii fenomenului de tăieri ilicite. Lipsa unui mecanism lucrativ de colaborare cu IPM, precum și imposibilitatea reacționării prompte a acestora în cazul identificării tăierilor ilicite, contribuie la imposibilitatea identificării persoanelor culpabile și, ca urmare, la imposibilitatea recuperării prejudiciilor cauzate statului.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Atitudinea nechibzuită față de componenta forestieră a echilibrului ecologic poate cauza pagube irecuperabile, cu impact asupra bunăstării actualei societăți și, într-o măsură mai mare, asupra generațiilor viitoare. Din aceste considerente, gestionarea durabilă a pădurilor și vegetației forestiere a devenit o preocupare prioritară a fiecărui stat și a comunității mondiale în ansamblu. Totodată, nerespectarea amenajamentului, alimentată de intervențiile excesive în fondul forestier, nu doar reduc din beneficiul ecologic al pădurilor, dar elimină funcția integrității fondului forestier și a permanenței pădurii, prin regenerare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În ultimii 5 ani gestionarea fondului forestier nu a fost supusă auditului, unele elemente ale gestionării fondului forestier fiind analizate în cadrul auditului financiar asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019 (HCC nr. 15 din 29 aprilie 2020) și în cadrul auditului conformității calculării și încasării taxelor pentru resursele naturale (HCC nr.67 din 16 decembrie 2020).
<i>Măsurile luate de</i>	1. Agenția „Moldsilva”, prin Dispoziție nr.46 din 28.04.21 a obligat întreprinderile silvice să întocmească actele de primire-predare a terenurilor

²²⁵ În perioada 2011-2021, au fost semnate 78 de acorduri adiționale (693,8 ha), conform cărora drepturile de arendă au fost cedate altor persoane terțe.

²²⁶ În calcul au fost incluse doar suprafețele terenurilor din fondul forestier cedate în arendă în scopuri de recreere: 238,9 ha x 24,2 mii euro = 5.8 mln. euro.

²²⁷ ÎS „Glodeni”.

²²⁸ Î.S. „Tighina”.

<i>entități pe parcursul misiunii</i>	fondului forestier cu foștii arendași, iar în imposibilitatea contactării acestora, să întocmească un act de verificare/constatate la fața locului privind situația de facto a terenurilor; 2. inspectorii IPM au aplicat sancțiuni contravenționale, în baza art.142 (3) și art.122 (3) Cod contravențional, personalului silvic în mărime de 18 mii lei, pe marginea constatării tăierilor ilicite în cadrul misiunii de audit.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În vederea remedierii problemelor constatate, auditul a înaintat 23 de recomandări, din care 11 de ordin normativ-legislativ, menite să asigure consolidarea și armonizarea reglementărilor aferente domeniului forestier și responsabilizarea actorilor implicați în procesele auditate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu a avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit, cu excepția modului de contabilizare a terenurilor aferente fondului forestier, la Raportul de audit fiind atașat Tabelul cu dezacordul Agenției „Moldsilva” și comentariile echipei de audit.

Auditul conformității realizării măsurilor de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină (Hotărârea Curții de Conturi nr.5 din 17 februarie 2022)²²⁹

Informații generale	Curtea de Conturi, în contextul bunelor practici partajate în cadrul grupului de lucru EUROSAI privind auditurile de răspuns la pandemia COVID-19 și a acțiunilor întreprinse de către alte ISA vizavi de pandemia provocată de noul tip de infecție COVID-19, a evaluat posibilele riscuri și măsurile prioritare de atenuare a consecințelor pandemiei. Pentru a face față provocărilor din sistemul medical, cauzate de pandemia COVID-19, autoritățile publice au adoptat un șir de reglementări și măsuri sistemice, inclusiv pentru motivarea și susținerea financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19, care au determinat alocarea mijloacelor publice semnificative. Astfel, în vederea realizării indicatorului de performanță profesională al angajaților instituțiilor medicale spitalicești și prespitalicești, din FAOAM au fost alocate resurse financiare suplimentare în sumă de 708 074,9 mii lei. În același timp, pentru unele entități publice auditate au fost acordate sporuri pentru prestarea muncii în condiții de risc sporit pentru sănătate, în limita mijloacelor disponibile în sumă de 7 540,4 mii lei. Au fost alocate și achitate indemnizații unice în mărime de 16 000 lei pentru 20 696 de persoane, în sumă de 331 136,0 mii lei. Pentru urmașii personalului decedat în lupta cu COVID-19, au fost stabilite indemnizații unice în mărime de 100,0 mii lei, în acest scop fiind acordate 7 mil. lei pentru 70 de beneficiari.
Scop	Evaluarea conformității asupra utilizării resurselor financiare alocate pentru motivarea și susținerea personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a realizării măsurilor de supraveghere epidemiologică. Recomandările oferite vor contribui la îmbunătățirea acestor procese, la eliminarea neconformităților constatate, precum și la promovarea spiritului de responsabilitate privind implementarea principiilor bunei guvernări în cadrul entităților de toate nivelurile implicate în aceste procese.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Sporurile salariale aferente motivării financiare a personalului implicat în combaterea COVID-19 au fost determinate conform și calculate în baza indicatorilor de performanță? 2. Indemnizațiile unice de 16 000 lei și 100 000 lei au fost aprobate și achitate conform? 3. Autoritățile publice centrale au reglementat și au asigurat realizarea atribuțiilor specifice aferente procesului de supraveghere și monitorizare a respectării regimului de carantină și autoizolare?
Concluzie	În situația pandemică provocată de infecția de COVID-19, autoritățile publice au stabilit și au reglementat măsuri și activități necesare, pentru care au fost identificate și mobilizate mijloace publice de stimulare și susținere financiară a angajaților implicați în procesul de tratare a persoanelor infectate, precum și a celor implicați în monitorizarea persoanelor aflate în izolare sau în carantină. În aceste scopuri au fost alocate mijloace publice în sumă de 1 054,4 mil. lei. La stimularea și susținerea financiară a angajaților implicați în procesul de tratare a persoanelor infectate, precum și a celor implicați în monitorizarea persoanelor aflate în izolare sau în carantină au fost admise neconformități,

²²⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1150/hotararea-nr-5-din-17-februarie-2022-pentru-aprobarea-raportului

	situații cauzate în majoritate de insuficiența controlului intern din cadrul unor instituții publice, iar în unele cazuri s-au constatat și indici de fraudă. Indemnizațiile unice de 16 mii lei au fost acordate persoanelor infectate, în timp ce reglementările aferente au fost insuficiente și nu au stabilit modul de solicitare, examinare și stabilire a indemnizației, precum și de determinare a faptului infectării în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu pentru personalul nemedical. Procesul de monitorizare a respectării regimului de carantină și autoizolare a fost realizat cu dificultăți de către autoritățile și instituțiile publice, situație determinată de lipsa experienței în gestionarea situației pandemice și insuficiența controlului intern, ceea ce nu a oferit date suficiente privind asigurarea reducerii riscurilor de răspândire a infecției cu COVID-19.
Constatările și concluziile principale	Eforturile autorităților responsabile implicate au fost considerabile în contextul situației pandemice, însă controlul managerial insuficient a condiționat deficiențe și neconformități, cele mai semnificative fiind următoarele: • neconformarea responsabililor la exigențele cadrului normativ privind controlul intern managerial, nu a asigurat aplicarea cerințelor specifice la acordarea suplimentelor la salariu pentru acordarea asistenței medicale persoanelor infectate cu COVID-19, care se exprimă prin: - neactualizarea ordinelor conducătorilor IMSP de desemnare a persoanelor antrenate în tratamentul pacienților infectați cu COVID-19, ceea ce a determinat raportarea necorespunzătoare și a creat incertitudini privind achitarea mijloacelor financiare în sumă de 12 796,1 mii lei; - dificultăți în procesul de evaluare și validare a indicatorului de performanță și a sporului de compensare pentru munca în condiții de risc sporit pentru sănătate, generate de insuficiența controalelor interne ale instituțiilor medicale, ceea ce a determinat utilizarea neconformă a mijloacelor financiare publice în sumă de 29 167,9 mii lei; - achitarea suplimentelor la salariu privind motivarea angajaților, în sumă de 18 405,4 mii lei, cu nerespectarea reglementărilor; - acordarea neuniformă a suplimentelor la salariu angajaților din cadrul asistenței medicale primare a fost determinată de abordări manageriale diferite aferente motivării personalului antrenat în prestarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19; - stabilirea și acordarea neconformă de către conducerea unei IMSP a suplimentului la salariu în sumă de 385,1 mii lei; - utilizarea defectuoasă și cu indici de fraudă în sumă de 562,7 mii lei a mijloacelor publice destinate motivării financiare a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19, cauzată de insuficiența acțiunilor de control intern ale managementului unor instituții medicale, precum și de nerealizarea atribuțiilor ce țin de gestionarea situației pandemice; • reglementările aferente procesului de acordare a indemnizației unice au fost insuficiente, în special pentru indemnizația unică de 16 000 lei, pentru care nu a fost reglementat modul de solicitare, examinare și stabilire a indemnizației, precum și de determinare a faptului că angajații s-au infectat în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu; • realizarea activităților de monitorizare a persoanelor aflate în regim de autoizolare a fost afectată de insuficiența reglementărilor, precum și de lipsa interacțiunii sistemelor informaționale din domeniul sănătății cu datele informaționale deținute de subdiviziunile MAI, ceea ce a determinat un nivel redus de verificare a respectării cerințelor în aceste situații;

	• instituțiile de asistență medicală primară nu au documentat pe deplin monitorizarea stării de sănătate a pacienților și evaluarea simptomatelor clinice ale infecției, prin înscrierile în documentația primară pentru persoanele aflate în autoizolare/carantină a termometriei și a evaluării simptomatice clinice a infecției virale.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Neconformitățile constatate și dificultățile cu care s-au confruntat entitățile publice în perioada pandemică la gestionarea procesului de vaccinare anti-COVID-19 au fost cauzate, în mare parte, de: • lipsa de experiență în gestionarea situației pandemice, care este însoțită de procese complexe; • comunicarea intersectorială fragmentată dintre părțile implicate și necorelarea dintre serviciile resurse umane și contabilitate; • insuficiența controlului intern și responsabilitatea scăzută a managementului decizional; • insuficiența măsurilor de monitorizare și supraveghere a realizării acțiunilor instituite; • imperfecțiunea sistemelor informaționale deținute de două autorități publice centrale pentru evidența și facilitarea procesului de monitorizare a persoanelor aflate în carantină etc. Toate acestea în cumul au determinat acordarea plăților stimulatorii neconforme, iar documentarea procesului de monitorizare a respectării regimului de carantină și autoizolare nu a fost realizat pe deplin pentru a asigura reducerea riscurilor de răspândire a infecției cu COVID-19.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Situația pandemică generată de infecția COVID-19 a determinat Curtea de Conturi să pună accent pe noile procese de gestionate a acesteia, inclusiv prin realizarea misiunii de audit a conformității cu incidența de fond asupra procesului de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină.
<i>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul auditului, entitățile auditate au realizat măsuri de remediere, cum ar fi: • pentru procesul de motivare financiară a lucrătorilor medicali, IMSP auditate au stabilit responsabilitățile, în special serviciilor și angajaților implicați; • conform hotărârii CNESP din 14.02.2022, au fost determinate și aprobate categoriile de salariați ce vor beneficia de spor pentru compensarea muncii în condiții de risc sporit pentru sănătate; • potrivit Hotărârii Guvernului nr. 141 din 12.12.2021 „Cu privire la alocarea mijloacelor financiare”, au fost alocate mijloace financiare din fondul de intervenție pentru susținerea și acordarea indemnizațiilor de 16 mii lei pentru personalul medical, în sumă de 75,1 milioane lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În vederea remedierii curențelor și neconformităților constatate, au fost înaintate recomandări orientate spre: • comunicarea și înaintarea de Ministerul Sănătății către instituțiile medicale a cerințelor privind documentarea conformă a întregului proces de motivare a personalului implicat în realizarea indicatorului de performanță profesională la acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19; • asigurarea ajustării de către conducerea Ministerului Afacerilor Interne a acțiunilor de monitorizare a situației privind respectarea măsurilor de protecție de către persoanele aflate în regim de carantină/autoizolare, cu elaborarea unui plan concret de măsuri;

	• asigurarea verificării de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a conformității stabilirii suplimentului la salariu pentru indicatorul de performanță profesională „Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19” etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările, concluziile și recomandările de audit au fost comunicate entităților publice auditate, nefiind expuse obiecții.

Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.6 din 22 februarie 2022)²³⁰

Informații generale	Alegerile prezidențiale sunt gestionate de o structură administrativă pe trei niveluri, care cuprinde Comisia Electorală Centrală, 36 de consilii electorale de circumscripție și 2 143 de birouri electorale ale secțiilor de votare, din care 139 în străinătate (în 36 de țări) și 42 de secții de votare pentru alegătorii care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru. Comisia Electorală Centrală este organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.
Scop	Evaluarea conformității elaborării și executării devizelor de cheltuieli aprobate de către CEC, în raport cu criteriile regulamentare și prin prisma examinării eficienței operaționale a deciziilor luate de conducerea CEC în acest sens, prezentarea rapoartelor în conformitate cu prevederile legale, bazate pe datele consolidate ale consiliilor electorale de circumscripție, formulării concluziei de audit, precum și elaborării recomandărilor de audit.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Resursele bugetare au fost planificate în devizul de cheltuieli aprobat de către CEC conform cadrului normativ și necesităților reale pentru alegerile prezidențiale din anul 2020? 2. Mijloacele bugetare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020 au fost executate și raportate de către CEC, CECE, CICDE și MAEIE conform cadrului normativ? 3. Mijloacele financiare alocate din fondul de rezervă al Guvernului în scopul prevenirii răspândirii infecției COVID-19 au fost executate și raportate de către CEC și MAEIE conform cadrului normativ? 4. A fost organizat și implementat sistemul de CIM în procesul de gestionare a mijloacelor financiare în alegerile prezidențiale?
Concluzie	Rezultatele auditului public extern privind conformitatea asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020, în concordanță cu principiile, regulile și procedurile prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Codul electoral și alte acte normative relevante, indică, în unele cazuri, nerespectarea în măsură deplină a acestora. Totodată, lipsa unor reglementări atât în cadrul normativ, cât și în cel regulator intern cu referire la modul de organizare și desfășurare a achizițiilor publice în perioada electorală, la modul de remunerare a funcționarilor electorali admit neconformități la unele categorii de cheltuieli care, implicit, generează cheltuieli majorate din BS. La planificarea alocațiilor conform devizului de cheltuieli aprobat de CEC, auditul public extern a constatat supraestimarea acestora, ceea ce a condiționat neexecutarea alocațiilor precizate din BS. Privitor la executarea alocațiilor pentru alegerile prezidențiale, acestea nu au întrunit la unele categorii de cheltuieli prevederile cadrului normativ și principiile bune guvernante, iar raportarea asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor nu se efectuează la Parlament.
Constatățile și	Concluzia auditului a fost determinată de:

²³⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1152/hotararea-nr6-din-22-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

<i>concluziile principale</i>	• elaborarea și aprobarea devizelor de cheltuieli de către CEC cu supraestimarea necesităților pentru alegeri (33,2 mil. lei) în contextul execuției bugetului de stat deficitar și recurgerii la alocarea mijloacelor din fondul de rezervă al Guvernului; • în lipsa unor proceduri exprese în cadrul normativ cu privire la modalitatea de livrare și de tipărire a buletinelor de vot, prețul buletinelor de vot variază pentru secțiile de votare din străinătate și din țară; • lipsa clarității în Codul electoral cu privire la remunerarea muncii angajaților lasă spațiu pentru diverse interpretări, ceea ce determină executarea cheltuielilor majorate din BS; • procurarea combustibilului în lipsa unor documente primare relevă posibilitatea executării unor supra cheltuieli și ratării unor economii; • planificarea alocațiilor majorate pentru servicii informaționale, CICDE executând unele alocații cu abateri de la clasificția bugetară; • procurarea materialelor de uz gospodăresc/rechizitelor de birou și bunurilor materiale cu abateri de la cadrul normativ; • lipsa proceselor operaționale și a reglementărilor interne de descriere a procedurilor de achiziții aplicate de către CEC și CICDE condiționează nefundamentarea deciziei privind procedura aplicată; • Codul electoral prevede, dar CEC nu întocmește și nu prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor; • executarea alocațiilor din fondul de rezervă al Guvernului de către CEC și de către MAEIE cu unele rezerve de la principiile bunei guvernări, economicității, eficienței și eficacității; • sistemul de control intern managerial în cadrul CEC necesită dezvoltare în aspectul gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri, iar activitatea auditului intern necesită îmbunătățiri prin sporirea eficacității operaționale; • lipsa stabilirii de către MAEIE a responsabilităților/atribuțiilor cu privire la distribuirea, executarea și raportarea mijloacelor financiare în perioada electorală pentru desfășurarea alegerilor la secțiile de votare din străinătate.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	CEC dispune de un sistem de control intern managerial ale cărui organizare și funcționare permit parțial furnizarea unei asigurări rezonabile. Astfel, auditul a constatat mai multe deficiențe cu privire la executarea hotărârilor CEC de către consiliile electorale de circumscripție, deși CEC urma să exercite controlul asupra corectitudinii și exactității aplicării prevederilor Codului electoral și asupra executării propriilor hotărâri. Concomitent, se atestă lipsa pârghiilor de responsabilizare din partea CEC, precum și neimplementarea unor proceduri de control intern managerial pentru activitățile aferente gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri în ce privește evidența contabilă și raportarea financiară de către organele electorale inferioare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.76 din 17.12.2019 „Cu privire la Raportul auditului asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019”, CEC i-au fost înaintate 7 recomandări, din care 4 au fost implementate și 3 parțial implementate. Recomandările au fost evaluate de audit ca parțial implementate. Astfel, • a fost modificat și aprobat Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție cu suplینirea categoriilor de cheltuieli necesare pentru activitatea unui consiliu electoral în vederea organizării și desfășurării alegerilor, prin Hotărârea CEC nr.4122 din 19 august 2020;

	• a fost aprobată în redacție nouă Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, ce reglementează executarea și raportarea conformă și deplină a utilizării mijloacelor financiare alocate organelor inferioare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor; • au fost elaborate și aprobate Regulile de arhivare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare, având drept scop furnizarea unei proceduri de evidență, arhivare, păstrare, conservare și depozitare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare până la momentul predării acestora Direcției financiar-economice, prin dispoziția președintelui CEC nr. 39-a din 12 octombrie 2020; • au fost eliminate deficiențele la calcularea și achitarea sporului pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă, fiind aplicate regulamentele prevederile Codului muncii și Codului electoral.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În vederea remedierii deficiențelor și problemelor constatate, au fost înaintate 14 recomandări menite să remedieze lacunele, deficiențele, neconformitățile enunțate de audit.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii CEC și MAEIE, fiind acceptate. Totodată, recomandările înaintate au fost acceptate de către entitățile supuse auditului și recunoscute ca realizabile.

Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.7 din 22 februarie 2022)²³¹

Informații generale	Alegerile parlamentare sunt gestionate de o structură administrativă pe trei niveluri, care cuprinde Comisia Electorală Centrală, 38 de circumscripții electorale de nivelul al doilea pentru desfășurarea alegerilor Parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, iar CECE au format 2150 de birouri electorale ale secțiilor de votare, din care 150 în străinătate (în 36 de țări) și 41 de secții de votare pentru alegătorii care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru. CEC aprobă devizul de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea alegerilor. În acest context, CEC este organul abilitat pentru coordonarea activității tuturor organelor electorale în vederea pregătirii și desfășurării alegerilor în condițiile Codului electoral, fiind supuse auditului gestionarea de către CEC și MAEIE a mijloacelor financiare alocate alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.
Scop	Evaluarea conformității elaborării și executării devizelor de cheltuieli aprobate de către CEC, în raport cu criteriile regulamentare, prezentarea rapoartelor în conformitate cu prevederile legale, bazate pe datele consolidate ale consiliilor electorale de circumscripție, formulării concluziei de audit, precum și elaborării recomandărilor de audit.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Resursele bugetare au fost planificate în devizul de cheltuieli aprobat de către CEC și alocate pentru desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 conform cadrului normativ? 2. Mijloacele bugetare alocate alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 au fost executate și raportate de către CEC, CECE, CICDE și MAEIE conform cadrului normativ? 3. Constituirea circumscripțiilor și dizolvarea birourilor electorale au fost efectuate în conformitate cu prevederile Codului electoral? 4. Implementarea recomandărilor din misiunea de audit precedentă a avut impact de îmbunătățire și remediere a deficiențelor constatate anterior?
Concluzie	Rezultatele auditului au relevat nerespectarea în măsură deplină, în unele cazuri, a principiilor, regulilor și procedurilor prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Codul electoral și alte acte normative relevante. Cu referire la planificarea alocațiilor, auditul public extern a constatat abateri de la prevederile Codului electoral, neexecutarea alocațiilor din fondul de rezervă al Guvernului și a celor precizate din BS. Privitor la executarea alocațiilor, acestea nu au întrunit, la unele categorii de cheltuieli, prevederile cadrului normativ, și anume ce țin de: achitarea indemnizațiilor funcționarilor electorali, remunerarea muncii angajaților CEC și CICDE, procurarea combustibilului, rechizitelor de birou și altor bunuri materiale. CEC, în lipsa unor documente confirmative, a raportat eronat MF suma bunurilor anti-COVID primite cu titlu gratuit de la MSMPS. Totodată, CEC nu raportează Parlamentului despre gestionarea mijloacelor financiare alocate alegerilor.
Constatări și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări:

²³¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1151/hotararea-nr7-din-22-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

	• alocațiile și finanțarea CEC și MAEIE pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate au fost planificate cu abateri de la prevederile Codului electoral; • CEC a fost finanțată din fondul de rezervă al Guvernului, deși conform prevederilor Codului electoral, cheltuielile legate de pregătirea și desfășurarea alegerilor se suportă de la BS; • contrar prevederilor Codului electoral, alocațiile precizate din BS pentru MAEIE în sumă de 6,8 mil. lei nu au constituit parte integrantă a bugetului CEC, fiind finanțate de către MF direct MAEIE; • achitarea cu abateri de la cadrul normativ, de către unele CECE, a indemnizațiilor funcționarilor electorali și lipsa reglementărilor exhaustive cu privire la remunerarea muncii angajaților CICDE și CEC; • unele CECE nu au repartizat la BESV alocațiile pentru procurarea combustibilului în limita aprobată de către CEC, iar la executarea cheltuielilor nu au completat corespunzător și nu au anexat în totalitate documentele confirmative potrivit cadrului normativ; • CECE au procurat rechizite de birou și alte bunuri materiale, dar nu le-au repartizat BESV în limita aprobată; alocațiile pentru procurarea buletinelor de vot au fost executate la nivel de doar 16,2%; • CEC a raportat eronat MF suma echipamentelor de protecție împotriva COVID-19 primite cu titlu gratuit de la MS, în baza unor rapoarte financiare greșit întocmite de către CECE; • lipsa proceselor operaționale și a reglementărilor interne de descriere a procedurilor de achiziții aplicate de către CEC și CICDE; • întocmirea Planului de achiziții în lipsa cunoașterii exacte a necesităților; • Codul electoral prevede, dar CEC nu întocmește și nu prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor; • CECE constituite pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate și, respectiv BESV au fost dizolvate în baza aceleiași hotărâri. Deși consiliile și birourile electorale își încetează activitatea și sunt dizolvate prin hotărârea aceluși organ electoral care le-a constituit.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	CEC nu a reglementat și nu a descris procedura de inventariere/casare a buletinelor de vot, inclusiv în Politica de contabilitate. CICDE nu divizează clar atribuțiile angajaților conform fișelor de post și atribuțiile conform contractelor încheiate adițional, ceea ce conduce la suprapunerea atribuțiilor, cu majorarea cheltuielilor din BS. Totodată, actele normative ce reglementează activitatea CICDE sunt învechite și necesită a fi modificate. CEC nu a efectuat modificări în Planul de achiziții pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, astfel fiind planificate 22 de proceduri de achiziții, dar au fost încheiate 33 de contracte, 11 contracte încheiate nefiind incluse în Planul de achiziții. Astfel, suma estimativă planificată deviază față de suma real contractată, fiind cu 6,0 mil. lei mai mare. În lipsa proceselor operaționale și reglementărilor interne de descriere a procedurilor de achiziții aplicate de către CEC, nu sunt clare procedurile efectuate de către CEC la încheierea contractelor prin excepție, nefiind efectuată divizarea expresă a procedurilor aplicate la încheierea contractelor prin excepție și prin proceduri de achiziții conform cadrului normativ. CEC dispune de un sistem de control intern managerial ale cărui organizare și funcționare permit parțial furnizarea unei asigurări

	rezonabile. Concomitent, se atestă lipsa pârghiilor de responsabilizare din partea CEC, precum și neimplementarea unor proceduri de control intern managerial pentru activitățile aferente gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri în ce privește evidența contabilă și raportarea financiară de către organele electorale inferioare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.76 din 17.12.2019 „Cu privire la Raportul auditului asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019”, CEC i-au fost înaintate 7 recomandări, din care 4 au fost implementate și 3 parțial implementate. Recomandările au fost evaluate de audit ca parțial implementate. Astfel, • a fost modificat și aprobat Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție cu suplینirea categoriilor de cheltuieli necesare pentru activitatea unui consiliu electoral în vederea organizării și desfășurării alegerilor, prin Hotărârea CEC nr.4122 din 19 august 2020; • a fost aprobată în redacție nouă Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, ce reglementează executarea și raportarea conformă și deplină a utilizării mijloacelor financiare alocate organelor inferioare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor; • au fost aprobate Regulile de arhivare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare, având drept scop furnizarea unei proceduri de evidență, arhivare, păstrare, conservare și depozitare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare până la momentul predării acestora Direcției financiar-economice, prin Dispoziția președintelui CEC nr. 39-a din 12 octombrie 2020; • au fost eliminate deficiențele la calcularea și achitarea sporului pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă, fiind aplicate regulamentar prevederile Codului muncii și Codului electoral.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, au fost înaintate 5 recomandări de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate și 3 recomandări reiterate din HCC precedentă.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii CEC și MAEIE, fiind acceptate. Totodată, recomandările înaintate, menite să remedieze lacunele, deficiențele, neconformitățile enunțate de audit, au fost acceptate de către entitățile supuse auditului și recunoscute ca realizabile.

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Ungheni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.10 din 28 februarie 2022)²³²

Informații generale	Pentru anul 2020 bugetul raional a fost executat la partea de venituri în sumă de 326,8 mil.lei, sau 96,8% din volumul alocațiilor precizate, și la cheltuieli în sumă de 323,8 mil.lei, sau 95,3%. Din bugetul raional sunt finanțate 52 de instituții (6 instituții publice ale CR și 46 de instituții de învățământ) cu un efectiv de personal de 2 695 de unități. Valoarea totală a activelor gestionate de către UAT raionul Ungheni la 31.12.2020 a constituit 366,1 mil.lei.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. A identificat, a evaluat și a colectat UAT de nivelul II veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? 2. A justificat UAT de nivelul II angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? 3. A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT de nivelul II în modul corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Autoritățile vizate și entitățile din subordine nu au asigurat în mod eficient implementarea unei agende de măsuri și acțiuni complexe aferente rigorilor managementului instituțional și financiar în administrarea activităților de importanță locală, conform competențelor atribuite.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: • estimarea propunerilor de buget nu s-a fundamentat prin argumentările de rigoare documentate, respectiv, pe 3 categorii de venituri nerealizându-se încasări, per total, de 1,7 mil. lei, inclusiv din serviciile cu plată - de 1,35 mil. lei; • lipsa de informații autentice și integrale privind modul de administrare a bunurilor imobile, din cauza neaprobării unui registru oficial de evidență a contractelor încheiate pentru transmiterea în folosință a bunurilor publice; • nu s-a asigurat monitorizarea și administrarea conformă a procesului de dare în locațiune a spațiilor domeniului public, ceea ce a cauzat neîncasarea veniturilor calculate în sumă de 3,5 mii lei; • taxa pentru instruirea în școlile de muzică/artă nu este ajustată la nivelul minim stabilit, veniturile neîncasate constituind 254,0 mii lei; • Consiliul raional a angajat credite în sumă de 20,0 mil. lei fără a asigura transparența și legalitatea, fiind utilizate contrar destinației autorizate de Ministerul Finanțelor, iar lipsa unor analize financiare de argumentare a determinat suportarea cheltuielilor suplimentare de 802,0 mii lei; • autoritățile raionale nu au monitorizat utilizarea conform destinației a transferurilor alocate către primării în sumă de 25,5 mil. lei; • neelaborarea planurilor și neraportarea achizițiilor; efectuarea de achiziții în lipsa grupurilor de lucru; anularea nejustificată a procedurilor; • CR Ungheni a adoptat în anii 2017-2021 decizii de alocare a resurselor financiare către instituțiile de învățământ în sumă de 4,6 mil. lei, și către APL de nivelul I în sumă de 5,1 mil. lei, fără a asigura regularitatea și transparența procesului, fără a dispune de competențe și de bază legală de acordare, prin contractare directă a 2 agenți economici;

²³² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1162/hotararea-nr10-din-28-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

	• cheltuielile pentru servicii informaționale de 0,2 mil.lei nu au fost administrate eficient și regulamentar; • utilizarea necorespunzătoare a alocațiilor destinate infrastructurii drumurilor, inclusiv pentru materiale acceptate și neconfirmate ca utilizate, în sumă de 0,6 mil. lei; • cheltuielile însumate pentru retribuirea muncii executate neregulamentar de către subdiviziunile CR Ungheni au constituit 2,0 mil. lei; sporul pentru performanță nu este reglementat conform cerințelor și în raport cu calificativele acordate; • CR Ungheni execută neconform cheltuielile cu destinație specială aferente fondului rutier, în lipsa deciziei și a Programului de întreținere și reparație locală, fără aprobarea obiectelor, justificarea sursei de referință a normelor în construcții și fără alinierea la rigorile de management bugetar al cheltuielilor pentru proiectele de investiții capitale; • autoritatea locală nu efectuează monitorizarea garanțiilor pentru lucrările executate, respectiv, prin comisia de recepție nu s-a examinat în mod obligatoriu concluzia investitorului privind comportarea construcțiilor în perioada de garanție; • lipsește o evidență detaliată a bunurilor aferente infrastructurii drumurilor; • nu sunt elaborate și prezentate (la consiliile raionale / pe pagina web etc.) rapoarte detaliate privind modul de executare a programelor de întreținere și reparație; • neexercitarea competențelor în administrarea parteneriatului public-privat de livrare a agentului termic a condiționat suportarea nejustificată a cheltuielilor din bugetul instituțiilor de învățământ în sumă de 260,0 mii lei; • nu este asigurată integritatea terenurilor de 7,13 ha și mijloacelor fixe aferente „Taberei de odihnă Rădenii Vechi”, fiind constatate lipsă 2 cazane din cazangerie, cheltuieli nejustificate suportate de 20,0 mii lei, bunuri neînregistrate de 170,5 mii lei; • neînregistrarea conformă în Registrul bunurilor imobile a drepturilor patrimoniale asupra construcțiilor în valoare de 333,2 mil. lei și terenurilor aferente cu suprafața de 85,4 ha, precum și asupra terenurilor aferente drumurilor cu lungimea de 177 km; • CR Ungheni nu a delegat prin contract către ÎM „Apă-Ungheni” gestiunea serviciului public de alimentare cu apă. Nu s-a efectuat inventarierea bunurilor infrastructurii tehnico-edilitare din administrare, în valoare totală de 79,5 mil.lei; • activitatea ÎM „Apă-Ungheni” nu a fost monitorizată. Astfel, aceasta către anul 2020 a acumulat pierderi de 8,5 mil.lei, nu a încasat venituri de 1,4 mil. lei, a acumulat nejustificat creanțe și datorii în sumă de 0,63 mil. lei; • fondul funciar din gestiune nu este inventariat, integral delimitat și raportat conform cerințelor, fapt care nu oferă o asigurare a integrității acestuia.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Funcționalitatea sistemului de administrare a resurselor financiare și patrimoniale publice nu este asigurată conform unui cadru uniform de execuție și raportare, fapt ce condiționează, utilizarea resurselor contrar cerințelor normative, precum și gestiunea fondurilor publice în mod defectuos.
<i>Impactul implementării recomandărilor</i>	Prin HCC nr.69 din 22.10.2018 cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up, au fost înaintate subdiviziunilor Consiliului raional 7 recomandări (din totalul de 36), dintre care: 2 au fost implementate, 2 - parțial implementate, și 3 - neimplementate. Recomandările

<i>Înaintate prin HCC anterioare</i>	neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• înregistrarea în evidență și asigurarea raportării regulamentare de către instituțiile/autoritățile beneficiare a utilizării conform cadrului normativ și destinației a transferurilor cu destinație specială alocate din bugetul raional; • asigurarea transparenței procesului decizional al achizițiilor de valoare mică; • respectarea procesului de elaborare și aprobare a deciziilor Consiliului raional, reieșind din competențele atribuite legal și necesitățile stabilite în Strategii/ Programe/ Buget/ Planuri de achiziții/ etc., cu stabilirea clară a responsabilității persoanelor implicate în proces (autor/responsabil/aviz juridic/etc.); • asigurarea justificării în caietele de sarcini (după caz) a resurselor necesare, conform procesului tehnologic, la lucrările de antrepriză, precum și a restituirii cheltuielilor acceptate din buget în sumă de 557,4 mii lei, aferente materialelor neconfirmate ca utilizate în procesul de executare a lucrărilor la drumuri; • asigurarea evaluării exhaustive a funcțiilor la nivel de Consiliul raional, conformității și performanței ocupării acestora, precum și a raportării narative și publice a informațiilor și propunerilor de ocupare; • evaluarea economico-financiară a participării Consiliului raional în cadrul PPP de furnizare a energiei termice pe biomasă, cu încasarea cheltuielilor suportate nejustificat din bugetul instituțiilor de învățământ; • asigurarea inventarierii, evaluării/delimitării conforme a fondurilor fixe și investițiilor înregistrate, inclusiv efectuarea unui audit al situațiilor financiare ale ÎM „Apă-Ungheni”, încasării creanțelor și veniturilor ratate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Observațiile și recomandările de audit au fost comunicate autorităților executive și entităților subordonate, acestea acceptând implementarea recomandărilor.

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți (Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 31 martie 2022)²³³

Informații generale	UAT mun. Bălți are o populație de circa 144,0 mii de locuitori și o suprafață de 4 143 ha. Pentru anul 2020 bugetul municipal a fost executat la partea de venituri în sumă de 638,0 mil.lei și la cheltuieli în sumă de 684,7 mil. lei. Din bugetul UAT mun. Bălți (nivelul II) sunt finanțate 116 instituții. De asemenea, UAT mun. Bălți este fondatorul a 12 întreprinderi municipale. Valoarea activelor gestionate de către UAT mun. Bălți la 31.12.2020 a constituit 3 498,0 mil. lei.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. A identificat, a evaluat și a colectat UAT veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? 2. A justificat UAT angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? 3. A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT în mod corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a mijloacelor bugetare și a patrimoniului public ale UAT mun. Bălți, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile buneii guvernări. Managementul gestionării patrimoniului UAT nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public, precum și prin managementul defectuos al întreprinderilor municipale.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: • Sistemul de administrare a taxei pentru dispozitivele publicitare este afectat de neconformități, impactul fiind acumularea veniturilor de la această sursă de circa de 3,0 mil. lei anual în lipsa unui mecanism funcțional, precum și crearea premiselor pentru stimularea unor activități neconforme; • imperfecțiunea bazelor de date din sistemele informaționale automatizate administrate de ASP și SFS, lipsa unor date concludente privind baza de impozitare, reticența în colaborare a structurilor SFS și ale ASP cu APL mun. Bălți, au condiționat dificultăți la colectarea impozitelor și taxelor locale administrate de către DCITL a mun. Bălți, neacumulările estimate de audit au constituit 63,6 mii lei; • lipsa formalizării transiterii în folosință a bunurilor imobiliare (terenuri publice proprietate a APL), cu suprafața de 39,21 ha, către persoane fizice, cu toate că aceste persoane exercită de fapt dreptul de posesie și de folosință asupra acestor bunuri, a lipsit DCITL de informații pentru determinarea bazei impozabile și, respectiv, a determinat neacumularea veniturilor la acest capitol în sumă totală de 352,8 mii lei; • neasigurarea delimitării și înregistrării integrale a drepturilor asupra bunurilor imobile, exprimată prin înregistrarea bunurilor cu mențiunea „Înregistrarea dreptului nu a fost solicitată”, a lipsit bugetul local de circa 75,5 mii lei; • nerespectarea legislației funciare a determinat utilizarea neconformă a terenurilor proprietate publică a UAT și nerealizarea veniturilor la bugetul

²³³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1167/hotararea-nr12-din-31-martie-2022-cu-privire-la-raportul

	local pentru perioada auditată în sumă totală estimată de audit de 3 671,7 mii lei; • Primăria mun. Bălți nu a respectat exigențele privind asigurarea calității în construcții, executând lucrările de investiții și reparații capitale a trotuarelor și drumurilor în sumă de 31 246,0 mii lei în lipsa proiectelor elaborate și verificate în modul stabilit; • nerespectarea prevederilor legale de către Î.M. „DCCCU” Bălți a determinat recepționarea și achitarea de către Primăria mun. Bălți a unor lucrări neexecutate în sumă totală de 100,7 mii lei; • Primăria mun. Bălți nu a respectat normele legale la utilizarea resurselor bugetare pentru executarea investițiilor capitale, prejudiciind bugetul cu 61,9 mii lei; • inițierea neregulamentară a reparației băii publice unde au fost valorificate 2 427,7 mii lei, care sunt la moment immobilizate din cauza imposibilității din punct de vedere tehnic a executării în continuare a lucrărilor de reparații; • APL mun. Bălți, în perioada 2018-2020, nu au asigurat respectarea meniului-model aprobat, nu au verificat cantitatea reală a produselor alimentare utilizate la prepararea bucatelor pentru copiii din instituțiile de învățământ preșcolar, ceea ce a condiționat nerespectarea cantității zilnice necesare de produse alimentare pentru un copil din instituțiile preșcolare respective, iar în unele cazuri, și a normelor financiare per copil; • Primăria mun. Bălți și DGASPF, la aprobarea statelor de personal, nu au justificat printr-un studiu majorarea necesarului de personal (elaborarea normativelor de muncă), așa cum prevede Regulamentul aprobat prin HG nr.98 din 04.02.2013; • valorificarea unor cheltuieli în sumă totală de 2 871,1 mii lei, raportate la „Servicii neatribuite altor alineate”, s-a executat fără justificarea performanței realizate/ asumate în cadrul programelor aprobate, ceea ce nu corespunde prevederilor art.11 și art.51 din Legea nr.181/25.07.2014; • valorificarea subsidiilor de către Î.M. „Gospodăria Locativ-Comunală”, în sumă totală de 222,2 mii lei, s-a efectuat netransparent, în lipsa unor reglementări și calcule confirmative; • mijloacele fondului de rezervă în sumă totală de 1 840,2 mii lei au fost alocate și utilizate în scopuri care nu poartă caracter excepțional și imprevizibil; • managementul defectuos la Î.M. „Direcția Reparații și Construcții Drumuri” Bălți a cauzat întreprinderii un prejudiciu material în sumă de 165,9 mii lei; • CMB a decis rezilierea Contractului de concesiune a instalațiilor de epurare ale mun. Bălți din cauza neonorării de către concesionar a obligațiilor contractuale; • managementul defectuos la Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” a dus la intentarea de către creditorii a procedurii de insolvență și la supunerea riscului populației privind siguranța aprovizionării cu apă a mun. Bălți; • Î.M. „Aprovizionare” nu deține notificări privind activitatea de comerț pentru bufetele din cantinele școlare, iar încasările bănești în numerar fără utilizarea echipamentelor de casă și control creează riscul necontabilizării acestora.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele admise au fost condiționate de lipsa unui sistem de control intern managerial adecvat, precum și de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale. Impactul deficiențelor constatate constă în nerealizarea veniturilor, eschivarea de

	la plata impozitelor, nerespectarea exigențelor privind asigurarea calității în construcții, valorificarea neconformă a unor mijloace financiare, precum și gestionarea neconformă a patrimoniului.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin HCC nr.66 din 25.11.2019 ²³⁴ , APL din mun. Bălți le-au fost înaintate 7 recomandări, iar managementului Î.M. „Direcția Troleibuze Bălți” - o recomandare, din care doar două recomandări au fost implementate. Recomandările neimplementate/parțial implementate, inclusiv cele acordate în alte misiuni de audit, au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	S-au executat lucrările neîndeplinite (instalat bunuri) în sumă de 59,1 mii lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• stabilirea plății pentru folosirea terenurilor proprietate publică aferente obiectivelor private, cu calcularea și încasarea ulterioară a acestora; • identificarea tuturor bunurilor imobiliare (inclusiv a terenurilor și construcțiilor nefinisate) neevaluate în scopuri fiscale, cu informarea SFS și ASP pentru evaluarea acestora, inclusiv a celor transmise în arendă/locățione/folosință/gestiune economică, cu asigurarea înregistrării conforme a contractelor respective; • respectarea cantității zilnice necesare de produse alimentare pentru un copil/elev din instituțiile de învățământ, precum și a normativului financiar alocat din bugetul de stat și cel local pentru finanțarea alimentației copiilor; • asigurarea elaborării normativelor de muncă privind minimul necesar de personal; • aprobarea reglementărilor privind executarea lucrărilor de reparație a acoperișurilor blocurilor de locuințe efectuate din sursele bugetului municipal de către Î.M. „GLC” mun. Bălți; • asigurarea inventarierii, delimitării (în domeniul public și privat), aprobării și înregistrării în RBI și în evidența contabilă a patrimoniului public gestionat.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea auditată a fost de acord cu constatările și deficiențele relatate în cadrul misiunii de audit.

²³⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.66 din 25.11.2019 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up asupra implementării recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul auditului „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora””.

Auditul conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 25 din 30 mai 2022)²³⁵

Informații generale	Atribuțiile specifice cu privire la administrarea și gestionarea datoriei de stat se realizează prin intermediul Direcției datoriei publice din cadrul MF și IP „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă”, al cărui fondator este MF. Evidența informației generale și a tuturor tranzacțiilor aferente datoriei de stat, recreditării de stat, precum și a garanțiilor de stat este asigurată de sistemul informațional DMFAS și Credite-2000. La finele anului 2021, soldul datoriei de stat a constituit 77 752,7 mil. lei, înregistrând o creștere cu 9 932,0 mil. lei față de anul 2020, nivelul atins încadrându-se în plafoanele aprobate prin Legea bugetară anuală. Din totalul datoriei de stat, datoria de stat externă constituie 44 471,3 mil. lei (57,2%) și datoria de stat internă - 33 281,4 mil. lei (42,8%), ceea ce denotă că majoritatea obligațiilor statului sunt față de creditorii externi, care fiind în totalitate denumite în valută străină, sunt supuse riscului valutar. Ca pondere în PIB, datoria de stat a constituit 32,1%, fiind în scădere față de anul precedent cu 1,9 p.p. Pentru deservirea datoriei de stat, în anul 2021 au fost achitate mijloace financiare în sumă totală de 31 544,1 mil. lei, din care 29 646,8 mil. lei - pentru rambursarea sumei principale și răscumpărarea VMS ajunse la scadență, și 1 897,3 mil. lei - pentru plata dobânzilor și comisioanelor.
Scop	Evaluarea conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat realizat de către Ministerul Finanțelor în anul 2021, precum și că raportarea acesteia este conformă ca parte componentă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării și înregistrării datoriei de stat? 2. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea acordării garanțiilor de stat? 3. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării mijloacelor destinate recreditării de stat?
Concluzie	Deși MF, în anul 2021, a asigurat gestionarea datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în conformitate cu cadrul legal de reglementare al domeniului, activitățile de control intern aferente managementului existent sunt parțial eficiente, context în care acesta necesită îmbunătățiri continue, în special pe domeniile la care au fost identificate problematice.
Constatările și concluziile principale	Auditul reiterează aspectele problematice care au fost identificate și în auditurile precedente, și anume: • nivelul de debursare a împrumuturilor este redus, debursarea în unele cazuri are loc cu întârziere, ca urmare nefiind atinse obiectivele în implementarea proiectelor investiționale. Auditul evidențiază 34 de împrumuturi al căror nivel de valorificare rămâne în continuare scăzut, iar suma totală a comisioanelor achitate pentru acestea, pe parcursul perioadei 2010-2021, constituie circa 16,1 mil. dolari SUA, din care 2,3 mil. dolari SUA au fost achitate în anul 2021; • băncile supuse lichidării rambursează de la an la an tot mai puține mijloace aferente datoriei față de MF, în așa fel crescând riscul ca această datorie să devină nerecuperabilă. Astfel, din totalul datoriei preluate de MF de circa 13 769,7 mil. lei, la 31 decembrie 2021 băncile supuse lichidării au restituit doar 1 963,3 mil. lei, ceea ce constituie doar 14,3%. Totodată, pentru executarea

²³⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1179/hotararea-nr-25-din-30-mai-2022-cu-privire-la

	obligațiilor derivate din garanțiile de stat sus-numite, în anul 2021, MF a răscumpărat OS în sumă totală de 260,0 mil. lei, la finele anului 2021 datoria MF față de BNM constituind 12 351,2 mil. lei. Conform situației din 31.12.2021, dobânda totală achitată pentru răscumpărarea OS a constituit 3 071,1 mil. lei, din care 607,9 mil. lei au fost achitate în anul 2021. Auditul evidențiază că, până la răscumpărarea integrală a OS respective (anul 2041), dobânda care urmează a fi achitată constituie 8 111,4 mil. lei; • în anul 2021 a fost înregistrat al doilea caz de activare a garanției de stat în cadrul Programului „Prima casă”, din bugetul de stat fiind dezafectate mijloace financiare în sumă de 0,18 mil. lei; • deși MF întreprinde măsuri în vederea administrării conforme a garanțiilor de stat, acestea sunt insuficiente, fiind admise formarea datoriilor aferente, majoritatea fiind cu termenul de achitare expirat și care sunt practic nerecuperabile. Astfel, la situația din 31.12.2021, datoria debitorilor garantați constituie 453,9 mil. lei, din care 453,7 mil. lei (99,9%) este datorie cu termenul expirat; • în anul 2021 au crescut și datoriile cu termenul de achitare expirat aferente mijloacelor recreditate prin intermediul MF, care tot mai mult sunt supuse riscului de nerecuperare. Astfel, suma totală a datoriilor cu termenul de achitare expirat, la situația din 31 decembrie 2021, constituie 295,9 mil. lei, din care 9,9 mil. lei sunt imposibil de recuperat deoarece reprezintă datoria a 2 întreprinderi care lipsesc din Registrul de stat al persoanelor juridice. Deși, MF întreprinde măsuri pentru recuperarea datoriilor expirate, acestea se dovedesc a fi insuficiente, persistând în continuare situația dificilă de rambursare a mijloacelor recreditate; • soldul datoriei de stat externe relevă o divergență în sumă de 80,0 mil. dolari SUA între datele raportate de MF²³⁶ și de BNM²³⁷, care sunt cauzate de metodologiile diferite de raportare. Această divergență reprezintă valoarea primelor tranșe la împrumuturile acordate de FMI în luna decembrie 2021, prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF), raportate de BNM (conform metodologiei FMI), dar neraportate de MF, în conformitate cu cadrul legal național; • volumul total al debursărilor de împrumuturi externe în anul 2021 a constituit 522,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 9 191,8 mil. lei), din care 187,6 mil. dolari SUA (35,9%) au fost destinate pentru finanțarea proiectelor investiționale, iar 334,4 mil. dolari SUA (64,1%) - pentru asistența financiară în susținerea bugetului, ceea ce denotă că politica statului este concentrată în principal pe finanțarea cheltuielilor pentru consumul curent.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Problematicile identificate în cadrul auditului au fost cauzate, în mare parte, de: restructurarea proiectelor sau modificarea componentelor acestora, care în cele mai dese cazuri nu sunt acceptate de finanțatori; procese îndelungate de achiziție; planificarea nerațională a timpului de executare a lucrărilor sau prestare a serviciilor; executarea lentă a lucrărilor de către antreprenorii locali. Neonorarea obligațiilor derivate din garanțiile de stat emise de MF, pentru creditele de urgență acordate de BNM sistemului bancar, va cauza creșterea considerabilă a datoriei de stat interne în următorii ani. Achitarea comisioanelor pentru împrumuturile cu un nivel scăzut de debursare, iar în unele cazuri nici nu au fost efectuate debursări, generează cheltuieli suplimentare în condițiile unui buget deficitar. Imposibilitatea recuperării datoriilor aferente beneficiarilor recreditați și garantați generează în continuare creșterea datoriei de stat. Persistă

²³⁶ Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021, aprobat prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.11/3-3/9/498.

²³⁷ <https://www.bnm.md/ro/content/balanta-de-plati-anul-2021-date-trimestriale-provizorii> .

	riscul de creștere a numărului de beneficiari de credite în cadrul Programului „Prima casă”, care nu vor fi în stare să-și onoreze obligațiunile față de creditele aprobate, în condițiile în care rata inflației este în creștere de la an la an.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin HCC nr. 31 din 28.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2020”, MF i-au fost înaintate 4 recomandări, din care: 2 recomandări au fost implementate, iar altele 2 - parțial implementate, nivelul de executare constituind 50%. Astfel, - prin Hotărârea Guvernului nr.192/2021 a fost aprobat Conceptul Programului de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” (număr unic 1004/MF/2020). Crearea platformei de tranzacționare în mod direct a valorilor mobiliare de stat către persoanele fizice urmează să fie asigurată de către Proiectul USAID Transparența Sectorului Financiar în Moldova (FSTA). Conform Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 (aprobat prin HG nr.235/2021), implementarea platformei electronice este preconizată până la finele anului 2022 (acțiunea 13.20.1); - deși MF întreprinde măsuri pentru recuperarea datoriilor expirate, acestea se dovedesc a fi insuficiente, deoarece nu contribuie la diminuarea datoriei de stat în ansamblu, recomandările de audit aferente repetându-se de la an la an. MF, prin intermediul SFS, a aplicat măsuri de executare silită față de beneficiarii recreditați care dețin arierate pe împrumuturile recreditate, ca rezultat, în anul 2021 fiind recuperate la bugetul de stat circa 0,9 mil. lei, ceea ce constituie 0,07% din suma totală rambursată.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-
Măsurile dispuse pentru remediere	Ministerul Finanțelor urmează să asigure: • în continuare, controlul asupra expunerii portofoliului datoriei de stat la riscurile de rată a dobânzii, de refinanțare și valutare, în special în condițiile de creștere a emisiunii VMS pe piața internă; • modificarea cadrului normativ necesar pentru implementarea Conceptului sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova”; • în comun cu autoritățile responsabile, intensificarea măsurilor de rigoare în vederea valorificării eficiente și implementării în termenele prevăzute a proiectelor finanțate din surse externe (reiterată); • monitorizarea în continuare a portofoliului garanțiilor de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă”; • în comun cu organele de competență, intensificarea în continuare a măsurilor rezultative de responsabilizare a beneficiarilor garantați și recreditați, în vederea recuperării la bugetul de stat a datoriilor, în special a datoriilor cu termenul de achitare expirat (reiterată).
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii MF, acestea fiind acceptate, iar recomandările înaintate, menite să remedieze deficiențele enunțate în Raportul de audit, au fost acceptate de către entitatea supusă auditului și recunoscute ca realizabile.

Auditul conformității eliberării actelor permise și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului (Hotărârea Curții de Conturi nr. 28 din 27 iunie 2022)²³⁸

Informații generale	Autorizarea activităților cu impact asupra mediului se efectuează de către Agenția de Mediu (în continuare - AM) și Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale (în continuare - AGRM), prin emiterea actelor permise persoanelor fizice și juridice care practică activitatea de întreprinzător cu impact asupra mediului, conform Nomenclatorului actelor permise, aprobat prin Legea nr. 160/2011²³⁹. Pe lângă actele permise incluse în Nomenclatorul menționat, sunt eliberate și acte permise în domeniul protecției mediului, care nu se referă la activitatea de întreprinzător, fiind acordate persoanelor fizice pentru activități de agrement și recreere, precum și diferitor instituții, agenți economici sau persoane, în scopuri științifice, culturale, educaționale, reglementate de alte acte legislative. Autoritățile emitente, în procesul de gestionare și emitere a actelor permise în domeniul mediului, utilizează următoarele sisteme informaționale automatizate: SIA GEAP, SIA MD și SIA „e-Pescuit”. În procesul de eliberare a actelor permise în domeniul mediului, pe lângă AM și AGRM, sunt implicate și alte instituții responsabile de controlul preventiv în domeniile în care este solicitată emiterea actelor permise, precum: Agenția „Apele Moldovei”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Muncii ș.a. După emiterea actelor permise, unele autorități (IPM, AGRM ș.a), conform funcțiilor stabilite prin cadrul normativ, monitorizează activitatea deținătorilor de acte permise în domeniul protecției mediului. SFS, în calitate de administrator al taxelor, plăților și amenzilor aferente mediului, este responsabil de asigurarea colectării depline și în termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în cazul existenței unor circumstanțe care atestă comiterea infracțiunilor fiscale. Potrivit cadrului normativ, în domeniul mediului sunt emise 34 de acte permise, inclusiv 2 - de AGRM, 32 - de AM, precum și 4 documente conexe (avizuri/decizii) aferente eliberării actelor permise, care fac parte din setul de documente necesare pentru anexare la solicitarea acestora. Astfel, din cele 34 de acte permise, 17 sunt emise în baza Legii nr. 160/2011, iar celelalte 17 acte permise - în baza altor legi. Pe parcursul anilor 2019-2021 au fost eliberate 94 617 de acte permise în domeniul mediului²⁴⁰, inclusiv în anul 2019 - 26 218; în anul 2020 - 34 739; în anul 2021 - 33 660 de acte permise.
Scop	Evaluarea conformității eliberării actelor permise și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Procesul de eliberare a actelor permise în domeniul mediului s-a efectuat cu respectarea criteriilor stabilite în cadrul normativ aferent? 2. Modul de utilizare a SIA GEAP, SIA MD și SIA „e-Pescuit” a contribuit la digitalizarea serviciilor de eliberare a actelor permise în domeniul mediului? 3. Activitățile de monitorizare asigură respectarea cerințelor pentru mediu incluse în cadrul normativ aferent domeniului?

²³⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1180/hotararea-nr28-din-27-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

²³⁹ Art. 29 din Legea nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător.

²⁴⁰ 387 - acorduri; 5 462 - autorizații; 1 737 - avizări; 6 - certificate; 86 602 - permise; 2 acorduri și 1 notificare.

	4. Administrarea plăților, taxelor și amenzilor aferente domeniului mediului se realizează potrivit cadrului normativ?
Concluzie generală	Cadrul normativ general și cel special, care pun în aplicare politica de protecție a mediului, reglementează domeniul de evaluare a impactului asupra mediului și a expertizei ecologice înregistrează mai multe curențe, neconcordanțe, prevederi ambigue, disproporționalități și lacune, prevederi desuete și depășite, inclusiv conflicte de norme, care pot împiedica aplicarea clară, coerentă și uniformă a prevederilor aprobate, urmând a fi întreprinse măsuri urgente și stringente de armonizare a cadrului normativ aferent mediului. Neasigurarea de către posesorul SIA MD a condițiilor optime de funcționare eficientă și eficace a dus la funcționalitatea parțială și utilizarea fragmentată a acestuia. Ca rezultat, avantajele SIA MD nu au fost valorificate de beneficiari, potențiali beneficiari și mediul de afaceri, urmând a fi întreprinse măsuri pentru sporirea funcționalității acestuia. În anii 2019-2021, unele curențe ale SIA GEAP nu au permis efectuarea/desfășurarea regulamentară a unor acțiuni aferente procesului de emisie și eliberare a actelor permissive în domeniul mediului în format digital, precum și schimbul de informații și documente între instituțiile publice prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect, urmând a fi întreprinse măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate și conformarea procedurilor supuse digitalizării la prevederile cadrului normativ. Acțiunile CIM sunt insuficiente și nu au asigurat aplicarea conformă și regulamentară a prevederilor cadrului normativ, ceea ce, în unele cazuri, a dus la aplicarea segmentară sau derogatorie a acestora, urmând a fi întreprinse măsuri pentru consolidarea controlului intern și sporirea responsabilității angajaților implicați în examinarea și emisia actelor permissive, pentru respectarea de către aceștia a prevederilor cadrului normativ aferent domeniului. Sistemul de amenzi și prejudicii necesită a fi revizuit, urmând a fi consolidate și eforturile pentru colectarea restanțelor la plățile, taxele și amenzile aferente mediului.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de prezența unor nereguli și deficiențe în desfășurarea procesului de emisie a actelor permissive și de administrare a taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului. Astfel, au fost constatate următoarele: • procedura de emisie a actelor permissive din domeniul mediului s-a realizat cu unele abateri de la cadrul normativ și vizează, în mare parte, conținutul dosarelor depuse de către solicitanți: - evaluarea procedurii de eliberare a autorizației de mediu pentru gestionarea deșeurilor a identificat următoarele: cererile generate în SIA MD, supuse verificării, nu conțin semnături electronice, ceea ce contravine cadrului normativ; unele dosare nu conțin acte de identificare ale solicitantului; în procesul-verbal de control al IPM lipsește informația privind acordul sau dezacordul de eliberare a actului permisiv, precum și semnătura persoanelor responsabile de emisia avizului; actele permissive au fost eliberate cu depășirea termenului de examinare, acesta variind de la 4 zile până la 2 luni; dosarele nu conțin notificarea privind suspendarea termenului de examinare a dosarului; - emisia notificărilor/autorizațiilor de mediu privind transportul transfrontalier al deșeurilor s-a efectuat cu derogare de la criteriile aplicabile. Așadar, în unele dosare lipsește informația privind originea și

componenta deșeurilor, informația privind descrierea itinerarului de transportare a deșeurilor, precum și informația despre persoana juridică abilitată cu eliminarea deșeurilor și contractul dintre exportator și persoana abilitată cu eliminarea deșeurilor, care indică metodele ecologic inofensive de manipulare a deșeurilor;

- în procesul de emitere a Autorizației de mediu pentru folosința specială a apei au fost admise neconformități, aceasta fiind emisă cu nerespectarea prevederilor cadrului normativ. Astfel, cererile depuse pe suport de hârtie au fost procesate în SIA GEAP cu întârziere de la 1 zi până la 4 luni; termenul de examinare a dosarului a fost depășit, deviind de la 1 lună până la 2 luni; unele autorizații de mediu au fost semnate cu 1 lună mai târziu după intrarea în vigoare a acestora; în SIA GEAP nu sunt introduse documente care confirmă plata pentru emiterea autorizației; la cererea depusă de agentul economic lipsește lista documentelor anexate la aceasta;

- depunerea cererii și eliberarea permisului/certificatului CITES prin SIA GEAP nu se realizează conform tuturor normelor prescrise de legislație. În acest aspect, se atestă: eliberarea permiselor CITES cu numere identice, însă cu date de emitere diferite; setul de documente atașat la solicitare nu este complet, fiind lipsă permisele CITES ale statului importator sau exportator; cererile depuse pe suport de hârtie, dar și cele generate electronic nu conțin pozițiile tarifare ale bunurilor, așa cum este prevăzut de modelul de cerere aprobat; în dosare lipsesc autorizațiile pentru dobândirea animalelor și avizul autorității științifice CITES (AȘM); pe permisele CITES electronice lipsește a doua semnătură a persoanei responsabile de examinarea dosarului;

- procesul de emitere a actului permisiv de tip AEPA se realizează cu unele încălcări ale cadrului normativ. Astfel, pe cerere lipsește codul unic de atribuire; rapoartele ELA sunt elaborate de laboratoare private neacreditate conform cadrului normativ; în Procesul-verbal de control lipsesc semnăturile inspectorilor de la IPM și cea a solicitantului; termenul de executare a cererii este calculat greșit, variind de la 1 zi până la 58 de zile;

- în cazul emiterii AFSA și AEPA, s-a constatat că, din 130 de acte permise verificate, 109 au fost emise înaintea efectuării plăților de către agentul economic, ulterior, plățile efectuându-se cu întârziere de la 1 zi până la 104 zile;

- deși pe parcursul anilor s-au întreprins măsuri pentru digitalizarea procesului de eliberare a actelor permise, chiar și prin elaborarea și punerea în funcțiune a SIA separate, nu toate actele permise sunt integrate în SIA GEAP, iar unele acte permise sunt gestionate prin SIA MD:

- SIA GEAP, deși a fost pus în funcțiune în anul 2019, nu este funcțional și nici utilizat pe deplin, conform conceptului, nu încorporează toate actele permise în domeniul mediului și nu este interconectat cu alte SIA aferente eliberării actelor permise;

- integrarea tehnică a SIA GEAP cu Serviciul Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) s-a efectuat la etapa de dezvoltare a sistemului. Utilizarea MPay la emiterea AP în domeniul mediului nu a fost realizată până în anul 2022;

- modul de coordonare, obținere a avizelor și informațiilor necesare de la entitățile implicate în eliberarea actelor permise se realizează discreționar, preponderent în afara SIA GEAP, persistând un risc sporit

	de nerespectare a termenului de examinare și, ca urmare, aprobarea tacită a actelor permissive, chiar și în condițiile refuzului de eliberare a acestora; - conform art.33 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, în cadrul SIA obligatoriu urma să fie integrată evidența deșeurilor, care conține date privind generarea, colectarea, transportarea și tratarea deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, aceasta nerealizându-se până în prezent; - evidența Notificărilor pentru transferul deșeurilor nu este integrată în SIA MD; - deși lista producătorilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului este integrată în SIA MD, există rezerve de îmbunătățire, iar lista unităților și întreprinderilor scutite de îndeplinirea cerințelor de autorizare a activităților de valorificare și eliminare a deșeurilor nu este integrată în SIA; - SIA „e-Pescuit”, prin derogare de la prevederile cadrului normativ, s-a elaborat în lipsa unui Concept tehnic aprobat prin Hotărâre de Guvern, acesta fiind conceput în baza Regulamentului aprobat de conducerea AM; • activitățile de monitorizare relevă următoarele: - monitorizarea indicatorilor de mediu este asigurată prin raportarea datelor de către agenții economici care dețin AP; - pe parcursul mai multor ani, nici Serviciul Vamal, nici Agenția de Mediu nu au întreprins măsuri pentru asigurarea monitorizării realizării importului și exportului de animale, efectuate în baza permiselor CITES; - AM, până în prezent, nu deține rapoarte privind emisiile de poluanți în aer, apă, sol și transferul de poluanți; - mai mulți ani nu au fost aprobate cotele pentru pescuitul industrial/comercial în obiectivele acvatice piscicole naturale; • administrarea plăților, taxelor și amenzilor aferente mediului atestă următoarele: - veniturile de la încasarea plăților pentru eliberarea permisului de pescuit sportiv, amator și de agrement sunt încasate în bugetul propriu al AM și fac parte din veniturile colectate, deși toate plățile aferente emiterii celorlalte tipuri de acte permissive sunt încasate direct la BS, sub formă de venituri generale; - restanțele față de BS la plățile aferente mediului au înregistrat o tendință de creștere continuă (în anul 2020 față de anul 2019 - cu 2,5 mil. lei, și în anul 2021 față de anul 2020 - cu 3,1 mil.lei); - insuficiența conlucrării și comunicării între AM, IPM și SFS a cauzat captarea apei în lipsa autorizației de mediu și neîncasarea posibilelor venituri la bugetul de stat în sume de minimum 1,7 mil.lei și maximum 5,0 mil.lei; - IPM a calculat prejudiciul cauzat mediului în sumă totală de 897,2 mil.lei, din care au fost achitate doar 6,1 mil.lei, sau 0,7%; - pe parcursul mai multor ani nu s-au ajustat cuantumul salariului minim și al coeficienților pentru prejudiciile cauzate mediului în domeniul silviculturii, ceea ce a lipsit bugetul de stat de mijloace financiare semnificative.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Principalele cauze ale situațiilor identificate sunt legate de factorul uman și controlul intern managerial insuficient. Totodată, prezența în cadrul regulator a prevederilor ambigue, desuete și contradictorii, este cauzată de lipsa sau insuficiența acțiunilor întreprinse de factorii de decizie

	responsabili atât de elaborarea politicilor în domeniu, cât și celor de implementarea politicilor în domeniul mediului.
Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare	În ultimii 5 ani nu au fost efectuate audituri în domeniul eliberării actelor permissive în domeniul mediului.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Au fost remediate următoarele deficiențe: 1. prin demersul cu nr. 14/266/2022 din 20.05.2022, adresat de către AM către MM, s-a solicitat revizuirea și actualizarea reglementărilor corespunzătoare în legislația națională din domeniul aferent procedurii de solicitare și emitere a avizului de către autoritatea științifică CITES; 2. prin scrisoarea nr.28/24-6927 din 18.05.2022, SV a prezentat AM lista permiselor CITES închise/realizate pentru perioada 01.01.2022 - 15.05.2022 cu anexarea la acesta a copiilor permiselor CITES incluse în lista respectivă; 3. în anul curent Guvernului i-a fost înaintat proiectul de Hotărâre de Guvern cu nr.159 cu privire la Consiliul ihtiologic, care reglementează activitatea acestuia, responsabilitățile și obligațiunile.
Măsurile dispuse pentru remediere	În vederea remedierii deficiențelor și neconformităților constatate, auditul a înaintat 18 recomandări de rigoare, inclusiv 13 de ordin normativ-legislativ, menite să contribuie la asigurarea conformității eliberării actelor permissive și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii instituțiilor vizate, acestea fiind acceptate. Totodată, recomandările înaintate, menite să remedieze lacunele, deficiențele, neconformitățile enunțate în prezentul Raport de audit, au fost acceptate de către entitățile supuse auditului și recunoscute ca realizabile.

Auditul conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 2 august 2022)²⁴¹

Informații generale	Serviciul Fiscal de Stat (în continuare - SFS) este organizat și funcționează ca autoritate administrativă din subordinea Ministerului Finanțelor, împuternicită să administreze impozitele, taxele și alte plăți în interesul statului. Conform art. 132 din Codul fiscal și Regulamentul privind organizarea și funcționarea SFS, sarcina de bază a instituției constă în administrarea fiscală, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, monitorizarea procesului de conformare, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Obiectivul major al SFS este asigurarea colectării și onorării de către contribuabili a părții de venituri la plățile administrate de către autoritate.
Scop	Evaluarea conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021, inclusiv identificarea ariilor problematice cu incidență asupra recuperării obligațiilor fiscale cuvenite bugetului.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Organul fiscal a asigurat conformitatea managementului administrării veniturilor publice, precum și a recuperării restanțelor la buget? 2. Administrarea obligațiilor fiscale din evidența specială a fost una conformă rigorilor de legalitate? 3. SFS a asigurat conformitatea măsurilor de sprijin acordate contribuabililor ca urmare a efectelor economice ale situației epidemiologice (COVID-19) și cauzate de calamitățile naturale produse în anul 2020?
Concluzie	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării fiscale a veniturilor publice de către SFS în anii 2020-2021 se conchide că, per ansamblu, organul fiscal a dispus de un sistem relativ funcțional din punctul de vedere al conformității veniturilor administrate, concomitent fiind identificate unele aspecte vulnerabile și problematice, care au afectat corectitudinea și plenitudinea încasării unor venituri cuvenite bugetului.
Constatățile și concluziile principale	• În perioada auditată, soldul restanței contribuabililor atât la BPN, cât și la BS a avut o tendință de majorare continuă, la finele anului 2021 constituind la BPN - 2 403,7 mil.lei, și la BS - 1 583,3 mil.lei, sau majorându-se, comparativ cu anul 2020, respectiv, cu 30,3% - la BPN, și cu 60,5% - la BS. • Unul dintre factorii principali care au determinat majorarea soldului restanțelor la buget a fost calcularea unor obligații fiscale suplimentare în cadrul controalelor fiscale, îndeosebi exercitate prin metode și surse indirecte, care se încasează la buget într-un quantum redus. Prin urmare, în anul 2020, din valoarea obligațiilor fiscale calculate (601,3 mil. lei), s-a recuperat la buget suma de 135,4 mil.lei, sau 22,5% din valoarea totală calculată. În anul 2021, ponderea sumelor încasate s-a diminuat, aceasta constituind 11,6%, sau, din suma totală calculată de 1 346,7 mil.lei, inclusiv prin metode și surse indirecte - 1 127,3 mil.lei, au fost recuperate 156,9 mil.lei. • Deși Curtea de Conturi a menționat și anterior despre faptul că SFS, fiind desemnat în calitate de administrator de venituri la unele plăți și taxe,

²⁴¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1193/hotararea-nr43-din-02-august-2022-cu-privire-la-raportul

provenite din prestarea serviciilor publice și aplicarea sancțiunilor de către autoritățile statului, nu a asigurat controlul asupra virării integrale și în termen a veniturilor respective, limitându-se doar la evidența plăților încasate, fără a dispune de sumele calculate la buget, această situație se perpetue în continuare. Ca rezultat, nu există o informație completă privind sumele calculate la buget, fapt ce afectează și plenitudinea datelor raportate, inclusiv a celor aferente restanțelor contribuabililor.

- Nu a fost soluționat aspectul de completare a Codului fiscal în ce privește instituirea unor pârghii legale de responsabilizare a contribuabililor care tergiversează comercializarea bunurilor sechestrate silit de către SFS. Or, în perioada auditată, nu s-a încasat niciun leu din comercializarea bunurilor aflate sub sechestru, al căror sold la 31.12.2021 a însumat 136,7 mil.lei, fapt care afectează buna administrare a veniturilor publice.

- În perioada auditată, soldul obligațiilor fiscale înregistrate în evidența specială a înregistrat o tendință de creștere, aceasta fiind mai accentuată în anul 2020. La situația din 31.12.2021, obligațiile fiscale înregistrate în evidența specială au însumat 12,9 mlrd.lei, dintre care aferente contribuabililor insolvabili - 8,5 mlrd.lei.

- În cadrul auditului s-au identificat cazuri de trecere neconformă în evidența specială a unor creanțe ale contribuabililor care nu se aflau în procedura de insolvabilitate. Astfel, fiind verificate obligațiile fiscale a 64 de contribuabili insolvabili, în valoare de 500,0 mil.lei, s-a constatat că în cazul a doi contribuabili obligațiile fiscale datorate au fost stinse în evidența de bază și înscrise în evidența specială în sumă de 59,7 mil.lei cu încălcarea prevederilor Codului fiscal, doar în baza încheierilor emise de instanțele de judecată privind acceptarea cererii introductive. Ambii agenți economici se aflau în perioada de observație, care nu se atribuie procedurii de insolvabilitate. Se relevă că organul fiscal nu a aplicat prevederile Legii insolvabilității și nu a înaintat instanței de judecată o referință de alăturare la cererea introductivă privind declararea insolvabilității contribuabililor aflați în perioada de observare pe o perioadă îndelungată de timp, prin ce a evitat posibilitatea să devină parte procesuală în proces. Această poziție îi permitea organului fiscal să solicite instanței aplicarea spetelor legii în vederea recuperării creanțelor bugetare, care doar în cele două cazuri identificare de audit constituiau 59,7 mil.lei.

- Deși contribuabilii aflați în procedura planului de restructurare nu-și onorau obligațiile asumate în plan, neachitând atât datorii curente, cât și cele istorice, SFS nu a cerut instanței de judecată aplicarea normei legale privind inițierea procedurii falimentului. Drept rezultat, a fost tergiversat procesul de încasare a obligațiilor fiscale din vânzarea patrimoniului debitorului și, concomitent, permisă acumularea unor obligații fiscale curente. Doar în trei cazuri, identificate de audit, suma obligațiilor curente ale contribuabililor la finele anului 2021 a constituit 22,4 mil.lei, iar a creanțelor istorice - 6,7 mil.lei.

- SFS, în calitatea sa de creditor, nu a contestat în instanța de insolvabilitate decizia neconformă a adunării creditorilor privind achitarea unor creanțe de rang inferior în sumă de 9,3 mil.lei, dintre care efectiv achitate - 2,7 mil.lei, în detrimentul achitării creanțelor bugetare validate în sumă de 2,0 mil.lei, prin ce nu au fost apărate interesele legale ale statului, responsabilitate care revine subdiviziunilor SFS implicate în acest proces.

- SFS, depășind termenele legale de înaintare spre validare a creanțelor fiscale ale contribuabililor insolvabili în sumă totală de 9,1 mil. lei, a cerut repunerea în termen și validarea acestora de către instanța de

	judecată, acțiune respinsă de ultima, prin ce a fost afectat procesul de recuperare la buget a creanțelor fiscale. Unele decizii neconforme ale SFS privind inițierea controlului repetat au dus la absolvirea de către instanța de judecată a unui contribuabil privind achitarea obligațiilor fiscale în valoare de 31,3 mil. lei, fapt care a limitat organul fiscal în valorificarea rezultatelor controlului, precum și a privat bugetul de încasarea unor mijloace financiare semnificative.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	• Neînstituirea de către SFS a unor activități de control și controale de supraveghere, care să asigure realizarea corespunzătoare a atribuțiilor de către angajații subdiviziunilor SFS responsabile de recuperarea creanțelor fiscale de la contribuabilii insolvabili; • Lipsa unui mecanism privind definirea regulilor clare de exercitare de către SFS a rolului de administrator de venituri la plățile și amenzile aplicate de unele instituții ale statului, fapt ce a condus la neexercitarea de către organul fiscal a controlului asupra virării integrale și în timp a veniturilor calculate la buget, achitărilor, precum și suma reală a restanțelor și supraplăților înregistrate de contribuabili; • Lipsa unor instrumente legale de încasare a creanțelor de la agenții economici, prin comercializarea bunurilor sechestrate de la aceștia; • Lipsa unor instrumente eficiente de încasare a obligațiilor curente de la contribuabilii insolvabili.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Pentru remedierea abaterilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului anterior efectuat la SFS pe anul 2019, atât în Raportul de audit al conformității administrării veniturilor bugetului de stat, cât și în Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 26.08.2020 privind aprobarea Raportului, au fost formulate și înaintate 20 de recomandări de audit, dintre care SFS - 15 recomandări, Ministerului Finanțelor - 4 recomandări, și Ministerului Justiției - 1 recomandare. Ca urmare a analizei informațiilor prezentate de MF și SFS cu privire la acțiunile întreprinse în vederea implementării recomandărilor de audit, se constată următoarele: 12 - recomandări au fost implementate integral; 7 - recomandări au fost implementate parțial; 1 - recomandare înaintată Ministerului Justiției nu a fost implementată. Prezenta misiune de audit conchide că SFS, în mare parte, a manifestat diligență la implementarea recomandărilor de audit, atestându-se un nivel sporit de executare a Hotărârii Curții de Conturi precedente - de 78%.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Un contribuabil insolvabil vizat în constatările de audit a achitat datoria curentă și istorică în suma de 11,5 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Pentru remedierea abaterilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021, atât în raportul de audit, cât și în HCC de aprobare a raportului au fost formulate și înaintate 10 recomandări de audit, dintre care SFS - 8 recomandări, și Ministerului Finanțelor - 2 recomandări. În principal, recomandările înaintate vizau: - îmbunătățirea și armonizarea cadrului legal și normativ aferent administrării fiscale;

	- îmbunătățirea procesului de recuperare a datoriilor curente și istorice în cadrul unor procese de insolvență în care organul fiscal are calitatea de parte procesuală.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021.

Auditul conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.44 din 02 august 2022)²⁴²

Informații generale	Deși nu există un act normativ care să prevadă expres responsabilitățile autorităților implicate în administrarea sistemului facilităților fiscale, auditul public extern a schițat interacțiunea participativă a instituțiilor implicate în acest proces, după cum urmează: • Ministerul Finanțelor, responsabil de elaborarea și implementarea politicii bugetar-fiscale, exercitând dirijarea metodologică a activității Serviciului Fiscal de Stat în administrarea facilităților fiscale, fără ingerințe în activitatea desfășurată de acesta; • Ministerul Economiei, care în calitate de autoritate publică centrală, este abilitat să promoveze politica economică a statului; • Serviciul Fiscal de Stat - realizează atribuții aferente administrării fiscale; • Consiliul Concurenței - autoritate de concurență națională, care este abilitată cu atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat, ca parte componentă a sistemului de facilități fiscale.
Scop	Evaluarea conformității sistemului de facilități fiscale acordate în anul 2020, unor aspecte aferente anului 2021, în special, a faptului dacă acesta este organizat cu respectarea principiilor bunei guvernări.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: ✓ Au fost implementate politici și instrumente care să asigure conformitatea și corectitudinea estimării costurilor bugetare ale facilităților fiscale? ✓ Autoritățile statului au reexaminat sistemul existent de facilități fiscale, fiind aplicate conform principiile bunei guvernări?
Concluzie	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării facilităților fiscale în anul 2020, cu verificarea unor aspecte aferente anului 2021, se concluzionează că autoritățile statului nu s-au concentrat suficient pentru a asigura o bună guvernare a procesului de administrare a facilităților fiscale, acesta fiind nefuncțional pe întregul lanț de organizare, aflându-se într-o fază incipientă de instituire. Drept rezultat, nu s-a asigurat pe deplin estimarea și raportarea costurilor bugetare ale facilităților, precum și evaluarea sistemică a acestora prin prisma eficienței și plusvalorii generate la buget și societății. La fel, MF și SFS nu au identificat instrumente viabile necesare pentru o monitorizare sistemică a corectitudinii și legalității scutirilor de care au beneficiat unii agenți economici, în speță, cei predispuși riscului de conformare, precum și nu au instituit pârgșii de responsabilizare a tuturor beneficiarilor care abuzează și utilizează neconform înlesnirile oferite de stat.
Constatările și concluziile principale	• Din cele 384 de tipuri de facilități fiscale și vamale, indicate conform Registrului unic al facilităților fiscale și vamale, dintre care au fost cuantificate valoric doar 145 de facilități, în rest - la 239 de facilități nefiind estimate costurile bugetare. Din cifra totală de facilități administrate de SFS (217 facilități din cele 384), la 141 de facilități, sau 65%, nu au fost evaluate costurile bugetare. Or, în aceste condiții, autoritățile statului nu au asigurat în totalitate implementarea acțiunii stipulate în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, care prevedea „dezvoltarea unei baze de date a tuturor facilităților fiscale și vamale, cu estimarea costurilor bugetare aferente acestora”, al cărei termen de realizare a fost stabilit pentru luna martie 2021.

²⁴² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1194/hotararea-nr-44-din-02-august-2022-cu-privire-la

- Deși în anul 2020 SFS a estimat și a raportat costurile bugetare a 76 de facilități, în sumă de 2,3 mlrd.lei, se atestă că aceste date conțin erori semnificative, or, valoarea la unele facilități cuantificate estimativ de audit a fost majorată cu 519,7 mil.lei, iar la altele - subestimată cu 537,1 mil.lei, concomitent neexistând calcule justificate la unele facilități raportate în sumă de 977,9 mil.lei.

Privind aspectele problematice identificate în gestiunea sistemului de facilități fiscale

- Preponderent, facilitățile fiscale s-au acordat în lipsa unor programe sau strategii de dezvoltare economică a unor ramuri sau sectoare ale economiei naționale, care să conțină indicatori de impact/rezultat și să permită evaluarea beneficiilor rezultate din acordarea acestora. Mai mult decât atât, se atestă cazuri de instituire de către legiuitor a unor facilități fără o motivare și justificare corespunzătoare a necesității acestora, situație constatată la acordarea scutirii de accize pentru azotul și oxigenul produși pe teritoriul țării;
- În pofida faptului că un număr preponderent de facilități fiscale se aplică timp îndelungat, nu au fost efectuate studii de impact asupra înlesnirilor acordate, și nici evaluate eficacitatea și eficiența acordării acestora, prin ce nu s-a realizat pe deplin și obiectivul stabilit în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 privind „evaluarea eficacității facilităților existente și introducerea noilor tipuri de subvenții pentru stimularea dezvoltării sustenabile a economiei și creșterea veniturilor la buget”;
- Se atestă acțiuni tardive și din partea Consiliului Concurenței în ce privește verificarea respectării prevederilor actelor juridice în baza cărora au fost acordate unele facilități fiscale și a faptului dacă acestea se încadrează în categoria de ajutor de stat, precum și a alinierii acestora de către autorități la practicile internaționale, potrivit angajamentelor asumate conform Acordului de asociere încheiat între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Privind neregulile constatate la scutirea de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat

- MF, deși a fost informat de către MAIA despre ineficiența scutirii de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat, utilizat de agenții economici la fabricarea produselor de parfumerie și cosmetică, nu a intervenit și nu a analizat aspectele acordării acestei facilități, instituite încă în anul 2002. De fapt, această scutire se aplică pe parcursul a douăzeci de ani în lipsa unui document de politici/strategii care să prevadă dezvoltarea industriei de parfumerie și cosmetică din țară și impactul facilității asupra procesului de reproducție în ramura respectivă;
- Cunoscând și raportând vulnerabilitățile procesului de acordare a scutirilor de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat, MAIA nu a fost responsabil în aspectul instituirii unui proces intern și conform pentru stabilirea volumului anual de alcool etilic nedenaturat, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, pentru a diminua riscul de comitere a diferitor abuzuri din partea agenților economici solicitanți ai scutirilor. În aceste condiții, în anii 2020-2021 au fost acordate scutiri de plata accizelor în valoare de 896,1 mil.lei;
- Existența slăbiciunilor în procesul gestionat de MAIA și lipsa de prudență din partea responsabililor din cadrul Comisiei specializate au permis acordarea scutirilor de plata accizelor unor solicitanți care au

	argumentat necesitatea de alcool etilic ca fiind pentru fabricarea produselor de curățire a geamurilor, ceramicii, aragazelor etc., care nicidecum nu fac parte din categoria produselor cosmetice și de parfumerie; • În pofida faptului că Codul fiscal prevede că MAIA coordonează cu SFS scutirea de plata accizelor, SFS nu a avut instituit un proces intern vizavi de această responsabilitate, fapt care a permis examinarea superficială a demersurilor MAIA, fiind afectată corectitudinea acordării facilității respective. Se accentuează necoordonarea de către SFS a scutiților în valoare de 466,1 mil.lei, ca urmare a disfuncționalităților de comunicare între MAIA și SFS; • Lipsa unor procese funcționale în cadrul MAIA și SFS, dar și comunicarea defectuoasă între aceste autorități ale statului au permis scutirea nelegitimă de plata accizelor la alcoolul etilic pentru unii agenți, în sumă de 2,1 mil.lei. Urmează de evidențiat faptul că Codul fiscal, inclusiv cadrul normativ conex, nu conțin reglementări aferente responsabilității pentru utilizarea incorectă și contrar destinației a facilității fiscale. Deși exista în acest sens un vid legislativ, SFS nu s-a adresat MF cu propuneri de completare a Codului fiscal, permițându-le unor agenți economici să abuzeze de această facilitate fiscală; • Se menționează și faptul că autoritățile statului, prin nestabilirea unor reguli rigide la acordarea scutirii de plata accizelor, au admis situații dezavantajoase pentru bugetul statului, fiind acceptate pentru unii contribuabili scutiri la plata accizelor în sumă de la 5,0 mil.lei până la 10,0 mil.lei, deși aceștia au contribuit la buget cu sume mici, cuprinse între 0,01 mil.lei și 0,05 mil.lei. Mai mult decât atât, un agent economic, beneficiind de scutiri la plata de acciz în valoare de 18,0 mil.lei, în anul 2020 nu a declarat niciun angajat, iar în anul 2021 a declarat un singur angajat.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele identificate de audit au fost generate de următorii factori: (i) lipsa cadrului normativ care să reglementeze procesul de estimare/evidență, raportare și evaluare a impactului din acordarea facilităților, precum și stabilirea responsabilităților părților implicate în aceste procese; (ii) complexitatea și aspectele deficitare în implementarea unor instrumente și mecanisme de estimare a facilităților; (iii) lipsa normelor metodologice interne care ar reglementa mecanismul de estimare a costurilor pentru facilitățile raportate; (iv) lipsa în cadrul SFS a unei structuri analitice care ar asigura monitorizarea corectitudinii datelor raportate de agenții economici; (v) lipsa de responsabilitate din partea autorităților implicate în procesul de evaluare a costurilor bugetare ale facilităților fiscale existente.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În anul 2016 a fost efectuat auditul de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale, ale cărui rezultate au fost aprobate prin HCC nr.34 din 29.07.2016. Din 11 recomandări înaintate MF și SFS, care vizau facilitățile fiscale, au fost implementate doar 3 recomandări, al căror impact asupra administrării sistemului de facilități fiscale a fost unul neesențial și dificil de cuantificat. Concomitent, aspectele deficitare, care nu au fost remediate ca urmare a neexecutării recomandărilor înaintate anterior, au fost reexamine, fiind înaintate entităților noi recomandări de audit.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit, SFS, în comun cu specialiști antrenați din cadrul ANSA, au inițiat acțiuni de control la 14 contribuabili, în vederea verificării utilizării de către aceștia a cotelor-limită de alcool

	etic nedenaturat, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, depozitat în spațiile de păstrare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Pentru remedierea deficiențelor constatate, au fost înaintate 9 recomandări de audit, care vizează: 1. îmbunătățirea cadrului normativ referitor la reglementarea exhaustivă și explicită a etapelor aferente procesului de administrare a sistemului de facilități; 2. identificarea soluțiilor și metodelor formalizate privind estimarea costurilor bugetare ale facilităților; 3. asigurarea evaluării facilităților existente prin prisma generării plusvalorii și dacă acestea își îndeplinesc rolul de instrument de stimulare economică în domeniile în care au fost instituite.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021.

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Agenția Proprietății Publice în anii 2019-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.46 din 26 august 2022)

Informații generale	Agenția Proprietății Publice este autoritatea administrativă centrală abilitată cu competențele de realizare a politicii statului în domeniul administrării și deetatizării proprietății publice, inclusiv exercitând, în numele Guvernului, funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat și de deținător de acțiuni (părți sociale) în societățile comerciale cu cota statului în capital social. Administrarea corporativă a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital public include, în special, exercitarea drepturilor ce decurg din calitatea de fondator al ÎS și a funcțiilor de deținător de acțiuni (părți sociale) în SC cu capital de stat; asigurarea integrității și folosirii eficiente a patrimoniului public din gestiunea/propietatea ÎS și SC cu cota statului în capitalul social; apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului în domeniul proprietății publice. În anul 2021 APP a administrat 125 de întreprinderi de stat și 77 de societăți comerciale cu cota publică în capitalul social.
Scopul	Scopul misiunii a constat în oferirea asigurării că patrimoniul public a fost gestionat de către Agenția Proprietății Publice, în anii 2019-2021, în conformitate cu reglementările aplicabile.
Obiectivul	Au fost determinate următoarele obiective specifice: (1) Capacitățile instituționale și cadrul regulator aferent realizării eficiente activităților delegate Agenției Proprietății Publice de către Guvern sunt în corelare cu principiile de bună guvernare? (2) APP a asigurat administrarea întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital public în conformitate cu legislația și reglementările aferente în vigoare? (3) Care este gradul de realizare a cerințelor și recomandărilor specificate în Hotărârile anterioare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova și cum a progresat situația actuală?
Concluzie	Procesul de administrare corporativă a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale a fost unul defectuos și nefuncțional, caracterizat prin existența unor incapacități instituționale generatoare de încălcări ale cadrului normativ, inclusiv cu caracter sistemic de ilegalitate, riscuri de deposedare a proprietății statului și alte vulnerabilități, astfel fiind compromisă capacitatea autorităților statului de administrare a investițiilor în sectorul corporativ.
Constatările și concluziile principale	• lipsa unor viziuni strategice în domeniul participației statului în economie, orientată spre definirea și corelarea obiectivelor și principiilor de participare cu modalitățile de administrare corporativă; • neelaborarea și neaprobarea Programului de Dezvoltare Strategică, Planului anual de acțiuni, lipsind și reglementările interne; • necorelarea funcțiilor subdiviziunilor cu structura Agenției; • insuficiența sistemelor informaționale; • statutele întreprinderilor de stat nu sunt aprobate conform modelului stabilit; • Agenția nu a monitorizat evoluția performanțelor întreprinderilor de stat; • neexaminarea și neevaluarea în cadrul Guvernului a Raportului privind administrarea și deetatizarea proprietății publice de stat nu a contribuit la îmbunătățirea și consolidarea managementului aferent administrării corporative; • neîntreprinderea măsurilor exhaustive pentru asigurarea drepturilor și intereselor patrimoniale ale statului, prin nedesemnarea sau inactivitatea

	reprezentanților debitorului în cadrul procedurilor de insolvabilitate a întreprinderilor de stat; • asumarea de către administratorii insolvabilității a dreptului de administrare și dispunere asupra bunurilor proprietății publice; • administrarea defectuoasă a bunurilor proprietate publică transmise în folosință întreprinderilor cu capital public; • folosința terenurilor agricole cu efecte dezastruoase pentru caracteristicile calitative ale pământurilor; • exercitarea interimatului funcției de administrator al întreprinderii de stat evitând selectarea candidaturii în bază de concurs; • argumentarea incertă a deciziilor fondatorului care au permis unor entități cu capital public necalcularea dividendelor și defalcărilor în bugetul de stat; • procedurile defectuoase înrădăcinate au generat divergențe între datele cu privire la evidența întreprinderilor, furnizate de diferite registre; • existența unor lacune de ordin normativ care nu au permis organizarea evidenței contabile a bunurilor proprietate publică transmise în administrarea întreprinderilor atât la fondator, cât și la întreprindere care le gestionează; • neimplementarea punctuală a recomandărilor auditurilor anterioare ale Curții de Conturi.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	<i>Cauzele identificate au constat în:</i> • lipsa unei viziuni strategice, precum și nerealizarea atribuțiilor în vederea elaborării și implementării politicilor publice din domeniu; • fragmentarea sistemului de control intern managerial, a cărei funcționalitate nu întrunește cerințele prestabilite; • suprapunerea unor sarcini delegate diferitor entități; • dotarea slabă cu sisteme informaționale; • acțiunile insuficiente în asigurarea drepturilor și intereselor patrimoniale ale statului; • reiterarea în cadrul APP a unor deficiențe caracteristice foștilor fondatori ai întreprinderilor de stat; • carențele cauzate de caracterul lacunar al cadrului normativ. <i>Impactul iregularităților se exprimă prin:</i> • lipsa datelor privind bunurile depuse în capitalul social și bunurile transmise în administrarea întreprinderilor; • posibila deposedare a statului de dreptul de posesie, de folosință și de dispoziție asupra bunurilor proprietate publică; • incapacitatea de a propune unele soluții de optimizare a managementului corporativ, inclusiv pentru prevenirea intrării întreprinderilor în procese de insolvabilitate; • nevalorificarea bunurilor proprietate publică transmise în folosință întreprinderilor cu capital public; • prejudicierea terenurilor agricole din domeniul public date în arendă; • necalcularea dividendelor din acțiunile statului în baza unei argumentări incerte; • divergențele între datele cu privire la evidența întreprinderilor, furnizate de diferite registre (RPP, RSUD); • neînregistrarea în evidența contabilă a APP a bunurilor din domeniul public transmise în administrarea întreprinderilor.
<i>Impactul implementării recomandărilor</i>	Din totalul de 86 de recomandări de audit verificate, emise în adresa APP prin 17 HCC, au fost implementate integral 15 recomandări, parțial implementate - 16 și neimplementate - 55 de recomandări.

<i>or înaintate prin HCC anterioare</i>	Ca urmare a implementării recomandărilor, au fost operate modificări în: • Legea nr.1308/1997 cu privire la indexarea anuală a tarifelor pentru calcularea prețului normativ al pământului, în funcție de rata anuală a inflației publicată de BNM; determinarea prețului de vânzare-cumpărare a terenurilor supuse privatizării, inclusiv a terenurilor aferente bunurilor private, precum și a prețului inițial de expunere la licitație; • Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice: privatizarea întreprinderilor de stat /municipale ca complex patrimonial unic; precizarea condițiilor aferente locațiunii terenurilor proprietate publică a statului; vânzarea terenurilor libere de construcții.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii, APP • a aprobat un Regulament intern, precum și Regulamentele Consiliilor de administrație pentru 35 de întreprinderi de stat, conform modelului prestabilit; • a încheiat contracte individuale de muncă de model nou și a inițiat procedura de perfectare a contractelor individuale de muncă cu 7 administratori, precum și a inițiat 2 concursuri la funcția de administrator al ÎS; • a operat modificări în evidența contabilă a APP în sumă totală de 1425,07 mil. lei; • a întreprins măsuri pentru remedierea neconformităților cu privire la mărimea activelor nete mai mici decât capitalul social la 2 S.A.; • a înlăturat devierile în sumă de 14,48 mil. lei între valoarea capitalului social al întreprinderilor de stat înregistrată în evidența contabilă și cea din Registrul patrimoniului public la situația din 01.01.2022;
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Au fost elaborate 22 de recomandări orientate spre: • elaborarea și propunerea spre aprobare către Guvern a modificărilor la Hotărârea Guvernului nr.901/2015; a conceptelor unor SIA; • elaborarea unui concept strategic cu privire la participția statului în economie; • elaborarea și aplicarea normelor speciale cu privire la modul de ținere, de către fondator și întreprinderea gestionară a evidenței contabile a bunurilor din domeniul public transmise întreprinderilor în administrare; • instituirea unui sistem de monitorizare a activității întreprinderilor cu capital public; • efectuarea controalelor cu privire la activitatea administratorilor autorizați; • revizuirea cauzelor de insolvabilitate în vederea identificării cazurilor de încălcare a drepturilor patrimoniale ale statului și întreprinderea măsurilor pentru restabilirea acestora; • determinarea datei de încetare a efectului juridic al Acordurilor-memorandum încheiate în anul 1999, precum și reluarea monitorizării executării acestora; • delimitarea pe domenii și apartenență atât a terenurilor, cât și a construcțiilor amplasate pe ele; • elaborarea cadrului normativ intern pentru fortificarea controlului intern managerial.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Conducerea APP nu și-a exprimat dezacordul față de constatările de audit.

Auditul conformității asupra administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.48 din 02 septembrie 2022)

Informații generale	Serviciul Vamal, ca autoritate administrativă în subordinea Ministerului Finanțelor, implementează politica vamală a statului prin aplicarea uniformă și imparțială a legislației în domeniul vamal în scopul asigurării securității economice a statului. Funcțiile de bază ale Serviciului Vamal (în continuare - SV) constau în asigurarea eficienței operațiunilor vamale, facilitarea comerțului și transportului internațional, reglementarea schimbului de mărfuri pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, contribuirea la rezolvarea problemelor politice și comerciale privind protecția pieței interne și stimularea dezvoltării economiei naționale, precum și în realizarea altor obiective stabilite de Guvern. În calitate de administrator de venituri, SV asigură executarea părții de venituri prin încasarea drepturilor de import-export calculate, inclusiv prin măsuri de executare silită a obligației vamale ajunsă la scadență.
Scop	Exprimarea unei concluzii generale privind conformitatea administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021.
Obiectiv	Auditul a avut următoarele obiective specifice: 1. Serviciul Vamal a asigurat planificarea, executarea și raportarea conformă a veniturilor bugetului de stat potrivit normelor procedurale/metodologice aplicabile? 2. Organul vamal a asigurat conformitatea plenitudinii încasării la bugetul de stat a restanțelor aferente obligației vamale, inclusiv prin aplicarea măsurilor de executare silită? 3. Organul vamal a asigurat organizarea controlului vamal și conformitatea procesului de determinare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova? 4. A fost respectat cadrul normativ la plasarea mărfurilor în regimurile vamale suspensive autorizate de către organul vamal, cu efect de suspendare totală sau parțială a drepturilor de import/export?
Concluzie	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării veniturilor vamale de către SV în anii 2020-2021 se conchide că, deși per ansamblu, sarcina de colectare a veniturilor a fost supraexecutată, auditul a stabilit prezența unor nereguli și vulnerabilități care reduc semnificativ gradul de conformitate al administrării vamale, având impact asupra nivelului de colectare a veniturilor în bugetul de stat și asupra exercitării conforme a rolului de administrator de venituri.
Constatările și concluziile principale	i) În perioada auditată, deși veniturile vamale planificate în anul 2020 au fost executate, în evoluție, în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, se atestă o micșorare cu 369,8 mil. lei (1,6%) a veniturilor administrate de către Serviciul Vamal, iar în anul 2021, față de anul precedent, o creștere a veniturilor vamale cu 6 026,9 mil. lei, sau cu 26,8% față de cifra de control aprobată, fapt ce denotă rezerve la planificarea veniturilor publice; ii) lipsa normelor metodologice de evidență și raportare a veniturilor calculate efectiv din drepturile de import-export, inclusiv a Cerințelor la întocmirea Raportului narativ privind executarea părții de venituri administrate de către Serviciul Vamal, cauzează unele deficiențe la raportarea veniturilor calculate efectiv, deoarece raportarea bugetului de stat se efectuează după metoda de casă. Schimbul de informații de către Serviciul Vamal și Ministerul Finanțelor se efectuează în baza unui Regulament aprobat în anul 2005, care este depășit metodologic și de timp, și care, respectiv, a suportat modificări în aspectul structurii unor documente, însă ordinul inițial aprobat nu a fost modificat regulamentar;

	(iii) nivelul ridicat al creanțelor contribuabililor față de bugetul de stat, care la 31.12.2021 au constituit 344,0 mil. lei, și menținerea unor datorii cu termenul de prescripție expirat, de 105,7 mil. lei, formate în anii 1995-2014, denotă rezerve la disciplina de plată în aspectul acumulării restanțelor; (vi) necolectarea în sume depline și în termen a obligațiilor vamale la bugetul de stat a dus la stingerea în anii 2020-2021 a obligației vamale prin anulare și expirarea termenului de prescripție în sumă totală de 172,5 mil. lei, inclusiv 103,7 mil. lei, sau 22,6% din totalul creanțelor (457,1 mil. lei) raportate de SV la 01.01.2020, și 68,8 mil. lei, sau 17,2% din totalul creanțelor (399,2 mil. lei) raportate la 01.01.2021; (v) nefuncționalitatea unui modul al sistemului informațional al Serviciului Vamal a condiționat necalcularea penalităților la plățile de bază ale plătitorilor vamali și raportarea eronată a creanțelor cu 47,7 mil. lei; (vi) divergențe privind veniturile încasate la începutul și la sfârșitul perioadei de gestiune pentru anul 2021, în sumă de 3,7 mil. lei și, respectiv, de 5,9 mil. lei, între datele din „Informația privind descifrarea sumelor achitate în avans a drepturilor de import/export” prezentată Ministerului Finanțelor și datele din SI „Economist” al Serviciului Vamal; (vii) nerespectarea procedurii de aplicare succesivă a metodelor de determinare a valorii în vamă a mărfurilor prevăzută de cadrul normativ, fiind stabilite 13,9 mii de declarații vamale depuse de către operatorii economici când valoarea în vamă era determinată prin aplicarea metodei nr.6 „de rezervă”, cu riscul potențial de subevaluare a prețului pentru marfa importată pe culoarul verde de vămuire; (viii) lipsa de transparență a unor tranzacții cu produse petroliere (406,6 mil. lei), valoarea mărfii declarate în vamă variind în funcție de țara tranzacției, inclusiv prin jurisdicții care nu aplică standarde de transparență, fiind posibilă diminuarea unor venituri în sumă de 46,4 mil. lei, ca drepturi de import la diferența de prețuri, importul fiind efectuat de către trei agenți economici rezidenți; (ix) au fost admise tranzacții netransparente cu autoturisme de lux în sumă de 692,6 mil. lei, inclusiv 100,9 mil. lei, țara tranzacției fiind Emiratele Arabe Unite, jurisdicție care nu implementează standarde internaționale de transparență, medicamente importate din Italia și exportate în Rusia în valoare de 837,0 mil. lei, țara tranzacției fiind Malta și Emiratele Arabe Unite și alte mărfuri efectuate prin intermediul regimurilor/destinațiilor vamale: antrepozit vamal și zona economică liberă cu ulterior reexport, scutite de achitarea drepturilor de import; (x) neasigurarea realizării pe deplin a Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, în special a capitolului „Regimul vamal și facilitarea comerțului” și a protocolului de amendare a Acordului de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, astfel fiind tergiversată adoptarea documentației unice pentru operațiunile de import, export și tranzit etc.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele constatate derivă din lipsa unor activități de control intern managerial eficiente în cadrul Serviciului Vamal, nedispunerea unor acțiuni de îmbunătățire a cadrului normativ, în acest sens fiind necesare unele măsuri și acțiuni prompte din partea Serviciului Vamal și a Ministerului Finanțelor, menite să asigure performanța proceselor aferente administrării veniturilor publice menționate în Raportul de audit, în speță a procesului de recuperare a restanțelor.

<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Acțiunile întreprinse de către SV pentru realizarea recomandărilor anterioare de audit au contribuit la îmbunătățirea cadrului normativ intern care vizează administrarea vamală, după cum urmează: (i) au fost aprobate Recomandările metodologice privind planificarea veniturilor administrate de către Serviciul Vamal; (ii) au fost elaborate și aprobate reglementări interne referitor la unele aspecte privind păstrarea și verificarea mărfurilor antrepozitate, cu termen limitat de valabilitate, folosite sau comercializate; (iii) au fost completate și modificate Normele metodologice privind procedura verificării valorii în vamă a mărfurilor importate; (iv) a fost ajustat Regulamentul cu privire la procedura de invalidare/modificare/rectificare a declarațiilor vamale în detaliu și a formularelor tipizate TV-14, TV-24, TV-25, TV-26; (v) au fost elaborate completări la Codul vamal (art.245) cu sintagma „...”, conform procedurii stabilite de Serviciul Vamal.”, care condiționează dezvoltarea cadrului normativ instituțional în domeniul estimării contravalorii mărfurilor și mijloacelor de transport, la efectuarea controlului vamal; (vi) publicarea pe pagina oficială controale.gov.md și pe pagina oficială a SV a Listei agenților economici planificați pentru efectuarea controlului ulterior prin audit post-vămuire.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul derulării misiunii de audit a fost inițiat controlul asupra confirmării originii preferențiale a zahărului importat de către un agent economic, fiindu-i calculate suplimentar drepturi de import și aplicate penalități în sumă de 2,3 mil.lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Pentru remedierea neregulilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021, atât în raportul de audit, cât și în HCC de aprobare a raportului au fost formulate și înaintate 15 recomandări de audit, dintre care SV - 11 recomandări, Ministerului Finanțelor - 3 recomandări, și Ministerului Economiei - 1 recomandare. În principal, recomandările înaintate vizează: - armonizarea cadrului normativ aferent administrării vamale la prevederile acquis-ului comunitar; - îmbunătățirea schimbului operativ de informații cu serviciile vamale ale altor state și cu organizațiile internaționale în scopul plenitudinii încasării veniturilor la bugetul de stat și prevenirii fraudelor vamale; - aprobarea normelor metodologice de evidență și raportare a veniturilor calculate și încasate din drepturile de import-export, inclusiv perfectării Notei de transfer pentru corectarea operațiunilor aferente drepturilor de import-export ale anului de execuție precedent, până la aprobarea Raportului privind executarea bugetelor componente ale bugetului public național; - asigurarea funcționalității modulului de calculare și evidență a veniturilor vamale și creanțelor aferente, inclusiv a penalităților; - asigurarea funcționalității modulelor „Valoarea în vamă” și „SICOM”, în vederea asigurării unui instrument eficient de gestionare a riscurilor de evaluare a mărfurilor importate și declarate, precum și a certificatelor de origine destinate pentru export.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021.

Auditul conformității asupra administrării sistemului de facilități vamale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 13 septembrie 2022)

Informații generale	Facilitățile fiscale și vamale, prin esența lor, constituie o derogare de la structura normală de impozitare, care scad veniturile bugetului public național și au un impact semnificativ asupra finanțelor statului în întregime. Pornind de la faptul că acestea reprezintă costuri semnificative pentru buget, este important ca autoritățile statului să le estimeze și să le raporteze într-o manieră corectă și transparentă, precum și să asigure integrarea principiilor buneii guvernări în valorificarea înlesnirilor acordate diferitor categorii de beneficiari. Administrarea sistemului de facilități fiscale și vamale implică diferiți actori ai sistemului public, în funcție de atribuțiile și responsabilitățile ce le revin, după cum urmează: • Ministerul Finanțelor, responsabil de elaborarea și implementarea politicii bugetar-fiscale, exercitând dirijarea metodologică a activității Serviciului Fiscal de Stat în administrarea facilităților fiscale, fără ingerințe în activitatea desfășurată de acesta; • Ministerul Economiei, care în calitate de autoritate publică centrală, este abilitată să promoveze politica economică a statului; • Serviciul Vamal - implementează politica vamală a statului și realizează atribuții aferente administrării facilităților fiscale și vamale; • Consiliul Concurenței - autoritate de concurență națională, care este abilitată cu atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat, ca parte componentă a sistemului de facilități fiscale.
Scop	Exprimarea unei concluzii generale privind conformitatea sistemului de facilități fiscale și vamale.
Obiectiv	Auditul a avut următoarele obiective specifice: 1. Au fost implementate politici și instrumente care să asigure conformitatea și corectitudinea estimării costurilor bugetare ale facilităților fiscale și vamale? 2. Serviciul Vamal a aplicat măsuri suficiente și conforme cadrului normativ în vederea acordării și monitorizării facilităților fiscale și vamale?
Concluzie	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării facilităților fiscale și vamale în anul 2020, cu verificarea unor aspecte aferente anului 2021, se conchide că procesul de acordare a facilităților administrate de către Serviciul Vamal este vulnerabil, având impact asupra nivelului de colectare a veniturilor în bugetul de stat și asupra exercitării conforme a rolului de administrator de venituri. Această situație este cauzată de: nerezivuirea/neanularea, neraportarea integrală a facilităților fiscale și vamale; lipsa criteriilor de risc la acordarea scutirilor de plata drepturilor de import în cadrul proiectelor investiționale; deficiențe privind stabilirea valorii mărfii în vamă la importul unor mărfuri prin intermediul agenților economici nerezidenți (din jurisdicții care nu implementează standarde internaționale de transparență) și, respectiv, majorarea neregulamentară a valorii mărfii în vamă și a facilităților acordate; monitorizarea insuficientă la acordarea scutirilor persoanelor cu dezabilități la importul automobilelor, care de fapt nu sunt beneficiarii finali ai bunurilor importate etc.

	Cele menționate de audit determină necesitatea adoptării unor măsuri stringente privind remedierea deficiențelor și situațiilor problematice descrise în prezentul Raport de audit.
Constatările și concluziile principale	(i) facilitățile fiscale și vamale administrate de Serviciul Vamal, care reprezintă în sine suma impozitelor și taxelor nevărsate la bugetul public național și au ca scop sprijinirea unui anumit grup de agenți economici sau a unui tip de activitate, au însumat în ultimii 5 ani 48,7 mlrd. lei. Ca pondere în veniturile administrate, facilitățile fiscale și vamale au variat între limitele de creștere de la 35,3% până la 46,7%. În anul 2021, acestea au însumat 13,4 mlrd. lei, fiind cel mai înalt nivel în ultimii 5 ani; (ii) instituirea și acordarea facilităților s-au efectuat în lipsa unor programe sau strategii de dezvoltare economică a unor ramuri sau sectoare ale economiei naționale, inclusiv care să conțină indicatori de impact/rezultat și care să permită evaluarea beneficiilor din acordarea acestora; (iii) s-a identificat necesitatea transparentizării și îmbunătățirii modalității de evidență și raportare²⁴³ a facilităților vamale instituite reieșind din prevederile acordurilor internaționale semnate de către RM cu UE, OMC și alte instituții internaționale pentru asigurarea accesului la informație veridică pentru toate părțile interesate²⁴⁴ și excluderea cazurilor de tratare eronată a prevederilor politicii fiscale și vamale care vizează categoriile și volumul de mărfuri importate conform tarifului preferențial; (iv) valoarea bitumului de petrol importat în cadrul unui proiect de asistență investițională a fost majorată nejustificat în vamă cu suma de 1,1 mil. dolari SUA (19,2 mil. lei), iar scutirile - cu 3,9 mil. lei, fiind cauzate pierderi bugetului de stat generate de substituirea facturilor comerciale eliberate de către exportatorul mărfii și înlocuirea lor cu alte facturi invoice de către un agent economic nerezident; (v) acordarea neregulamentară unui agent economic rezident a facilităților fiscale și vamale în sumă de 7,1 mil. lei pentru importul de motorină în cadrul unui proiect de asistență investițională, deși acesta nu a fost selectat în urma licitației; (vi) neraportarea în Registrul unic al facilităților fiscale și vamale pe anii 2020-2021 a valorii scutirilor de TVA, în sumă de 780,6 mil. lei, cu drept de deducere, aferente proiectelor de asistență tehnică și investițională, deoarece Ministerul Finanțelor nu a inclus scutirea respectivă în Registrul menționat; (vii) la declarația electronică de import cu facilități a testelor rapide de diagnostic pentru detectarea SARS-CoV-2 nu au fost atașate unele documente care justifică cheltuielile de transport reflectate în rubrica „elemente de valoare”, în sumă de 3,7 mil. lei, și scutirile la drepturile de import de 748,1 mii lei; (viii) valoarea mărfurilor plasate în anii 2020-2021 în magazinele duty-free a constituit 998,1 mil. lei, înregistrând o creștere de la 326,0 mil. lei în anul 2020 până la 672,1 mil. lei în anul 2021, sau cu 206%, iar valoarea facilităților acordate acestor mărfuri a constituit 1 985,1 mil. lei; (ix) facilitățile fiscale și vamale acordate în anul 2021 în destinația magazin duty-free, în zona intrării în țară, au scăzut de la 110,8 mil. lei

²⁴³ Clarificarea scutirilor la plata drepturilor de import al unor categorii de mărfuri care beneficiază de tratament tarifar preferențial conform prevederilor Acordurilor internaționale.

²⁴⁴ Parlamentul, Guvernul (în special SV, SFS, MF, ME) BNM, BNS, CCRM, ONG de profil.

	în anul 2019 până la 5,7 mil. lei în anul 2021, sau de 19,4 ori, cauza fiind racordarea legislației naționale în domeniul fiscal și vamal la acquis-ul comunitar, care nu prevede magazine duty-free în zona intrării în țară; (x) scutiile acordate agenților economici și persoanelor fizice din raioanele de est necontrolate de organele constituționale ale Republicii Moldova au însumat în ultimii trei ani 13,4 mlrd. lei per total, necesitând a fi monitorizate prin confruntarea datelor înregistrate în statistica vamală a Republicii Moldova cu cele din statistica organelor vamale ale statelor învecinate; (xi) în anii 2020-2021, 3,9 mlrd. m³ de gaze naturale cu valoarea totală de 997,8 mil. dolari SUA, importate din Federația Rusă de către S.A. „Moldovagaz” pentru S.R.L. „Tiraspoltransgaz”, nu au fost declarate la organul vamal, iar scutiile neraportate regulamentar în Registrul unic al facilităților fiscale și vamale au însumat 1,3 mlrd. lei, conform estimărilor de audit.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele constatate au fost condiționate atât de neacordarea unei atenții sporite sistemului de facilități de către autoritățile statului, cât și de existența unor factori obiectivi, cum ar fi complexitatea sistemului și aspectele deficitare aferente realizării sarcinilor care reveneau acestora, necesitând măsuri și acțiuni prompte din partea autorităților implicate, care să asigure îmbunătățirea proceselor de administrare a sistemului de facilități fiscale și vamale.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Acțiunile întreprinse de SV pentru realizarea recomandărilor anterioare de audit au contribuit neesențial la îmbunătățirea cadrului normativ intern cu privire la unele aspecte ce țin de regimul de import al zahărului și produselor zaharoase în Republica Moldova, după cum urmează: (i) a fost aprobat Ordinul SV nr.13-O din 19.01.2021 „Cu privire la modificarea anexei nr.12 la Ordinul nr.346-O/2009” și (ii) Circulara nr.71-c din 29.01.2021: „referitor la aplicarea uniformă și transparentă a prevederilor acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte și actelor legislative și normative care reglementează aplicarea tratamentului tarifar preferențial în cadrul contingentului tarifar la importul de zahăr alb și produse zaharoase”; Concomitent, aspectele deficitare, care nu au fost remediate ca urmare a neexecutării recomandărilor înaintate anterior, au fost reiterate în raportul de audit.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	- SV a inițiat un control ulterior privind importul produselor petroliere cu scutiri în sumă de 1,1 mlrd. lei, destinate alimentării aeronavelor pentru transportul internațional de mărfuri și pasageri; - Au fost recalulate drepturile de import în sumă de 2,3 mil. lei la importul unor mărfuri în cadrul unor contingente care beneficiază de tratament preferențial.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Pentru remedierea neregulilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității administrării sistemului de facilități fiscale și vamale în anii 2020-2021, atât în raportul de audit, cât și în HCC de aprobare a raportului au fost formulate și înaintate 13 recomandări de audit, dintre care SV - 6 recomandări, Ministerului Finanțelor - 5 recomandări, Ministerului Economiei - 1 recomandare, și Consiliului Concurenței - 1 recomandare. Recomandările înaintate vizează îmbunătățirea sistemului facilităților fiscale și vamale și remedierea deficiențelor constatate:

	- armonizarea cadrului normativ aferent administrării facilităților fiscale și vamale la prevederile acquis-ului comunitar; - examinarea facilităților fiscale și vamale menționate în Raportul de audit, prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat; - consolidarea guvernantei bugetar-fiscale, inclusiv prin estimarea anuală a costurilor bugetare a facilităților și organizarea evidenței și raportării facilităților conform obiectivelor din planul de acțiuni ale Executivului; - revizuirea facilităților fiscale și vamale existente și să decidă asupra oportunității menținerii sau anulării lor, în special a limitelor contingentelor tarifare preferențiale de mărfuri importate, precum și revizuirea categoriilor/domeniilor de beneficiari de facilități fiscale și vamale cu determinarea impactului/rezultatului obținut ca urmare a facilităților acordate; - evaluarea/estimarea corectă a valorii în vamă a mărfurilor importate sub regimuri cu facilități fiscale și vamale, în speță a proiectelor de asistență tehnică și investițională; - descrierea proceselor operaționale aferente acordării și raportării facilităților fiscale, inclusiv a celor care țin de comunicarea cu autoritățile centrale de specialitate implicate în acordarea facilităților fiscale, precum și să elaboreze registrul riscurilor etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul auditului conformității asupra administrării sistemului de facilități fiscale și vamale în anii 2020-2021.

Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la UAT mun. Chișinău (UAT/bugetul de nivel II), Hotărârea Curții de Conturi nr.53/2022²⁴⁵

Informații generale	UAT mun. Chișinău este persoană juridică de drept public, se bucură de autonomie financiară, adoptă bugetul său propriu, care este independent și separat de bugetul de stat, și dispune de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor UAT.
Scopul	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la UAT mun. Chișinău în anii 2018-2020, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectivul	1. A identificat, a evaluat și a colectat UAT veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și regulator aferent? 2. A justificat angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? 3. A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT în modul corespunzător patrimoniul public?
Concluzia	Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a mijloacelor bugetare și a patrimoniului public ale UAT mun. Chișinău, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile buneii guvernări. Managementul gestionării patrimoniului UAT mun. Chișinău nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public, gestionarea defectuoasă al patrimoniului municipal. Toate acestea, în viziunea auditorilor, au fost condiționate de lipsa unui sistem de control intern managerial adecvat pe componentele respective de activități, precum și de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale.
Constatările și concluziile principale	• Ministerul Finanțelor nu a asigurat elaborarea și aprobarea unui mecanism de evidență și raportare aferent impozitelor și taxelor locale. SFS și DCITL nu asigură o evidență analitică conformă a soldurilor creanțelor și datoriiilor, calculelor și achitărilor aferente impozitelor și taxelor locale; • Imperfecțiunea sistemelor informaționale administrate de către ASP și SFS privind impozitele/taxele/plățile calculate și încasate la bugetul local, creează unele dificultăți în activitatea DCITL a mun. Chișinău, ce influențează monitorizarea calculării și achitării impozitelor și taxelor, administrate de către DCITL, precum și asupra calității serviciilor prestate populației/cetățeanului; • până în prezent organul central de specialitate al administrației publice în domeniul construcțiilor nu a elaborat metodologia de determinare de către angajații APL și SFS a gradului de finalizare a construcției. Respectiv, bunurile imobiliare aflate la etapa de finalizare de 50% și mai mult, rămase nefinalizate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție, nu sunt înregistrate în RBL și evaluate în scopul impozitării; • APL a mun. Chișinău nu dispune de informație exhaustivă și veridică ce ține de indicatorii care stau la baza calculării veniturilor din taxele locale stabilite pe teritoriul UAT Chișinău, ce condiționează planificarea neadecvată a veniturilor, care în anul 2020, numai pentru 3 taxe locale veniturile pasibile încasării au fost subestimate cu circa 11,0 mil lei;

²⁴⁵ Misiunea de audit realizată până în iulie 2022. Raportul de audit a fost coordonat cu entitatea și încheiat până la finele lunii august, fiind planificat spre examinare în ședința plenară a CCRM la 06.09.2022. În temeiul adresării oficiale a Primăriei mun. Chișinău (nr. 02-109/2317 din 25.08.2022), CCRM a acceptat examinarea și aprobarea rezultatelor misiunii de audit la data de 19.09.2022 (temei lipsa persoanelor responsabile din partea entităților auditate în legătură cu deplasarea de serviciu).

- Ministerul Economiei nu a executat recomandarea Curții de Conturi²⁴⁶, iar excluderea din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr.1468 din 31.12.2016 a denumirii UAT, la care au fost transmise în anul 2017 drumurile publice locale de interes raional, creează o neclaritate cu privire la lungimea drumurilor luate în considerare la calcularea transferurilor cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor de interes raional/municipal pentru toate UAT de nivelul II din țară;
- CMC, contrar prevederilor actelor normative, nu a distribuit Transferurile cu Destinație Specială (TDS) pentru infrastructura drumurilor pe capitole de cheltuieli, ceea ce lasă la discreția autorității executive să decidă obiectivul care necesită a fi reparat atât capital, cât și curent din contul TDS. APL a mun. Chișinău în perioada 2018-2020 nu a utilizat conform destinației TDS pentru infrastructura drumurilor, în sumă totală de **31,8 mil lei**;
- Cu depășirea competențelor, autoritatea executivă a mun. Chișinău, în perioada 2018-2020, a dispus: *i)* executarea și achitarea cheltuielilor ce țin de întreținerea și reparația drumurilor publice de interes local din UAT de nivelul I din suburbii, ceea ce a generat cheltuieli suplimentare în sumă totală de circa **16,8 mil lei**, pe când pentru reparația drumurilor publice de interes raional/municipal au fost executate lucrări în valoare de numai **2,6 mil lei**; *ii)* repartizarea UAT de nivelul I din suburbie a materialului antiderapant cu titlul gratuit în cantitate totală de 1671,45 tone în valoare de **1,14 mil lei** și a materialelor obținute în urma demontării acestora (asfalt frezat) în cantitate de circa 20 752,2 tone, în valoare de cel puțin **3,73 mil lei**; *iii)* redistribuirea alocațiilor aprobate de către CMC pentru reparația capitală pe obiective concrete la cheltuieli curente, precum și de la instituția bugetară la ÎM;
- În lipsa unor reglementări clare, care ar explica: modalitatea de selectare a obiectivelor privatizate la care urmează a fi executate lucrări de reparație curentă/capitală/renovare, din sursele bugetului municipal; criteriile de selectare a beneficiarilor; cuantumul maxim al cheltuielilor suportate din bugetul municipal și calificarea conformă a cheltuielilor executate (reparații curente, reparații capitale, ajutor social etc.), numai în anul 2020 au fost suportate cheltuieli în sumă de **2,29 mil. lei**. Totodată, nu sunt clare obligațiunile GFL referitor la reparațiile ce trebuie efectuate în blocurile locative;
- APL a mun. Chișinău nu a întreprins măsuri pentru recuperarea de la ÎM GFL declarate insolvabile a creanțelor în sumă totală de **10,54 mil.lei**, formate ca urmare a achitării împrumuturilor contractate de ÎM, dar nerestituite;
- UAT mun. Chișinău a suportat cheltuieli ineficiente în sumă totală de **5,67 mil.lei** (sau 287,40 mii euro), echivalentul comisioanelor achitate pentru nedebersarea sumei creditelor BEI și BERD, contractate pentru implementarea proiectului de eficiență energetică și izolare termică a clădirilor publice din mun. Chișinău;
- CMC aprobă unele Decizii care nu corespund cadrului legal existent și nici nu pot fi aplicate, acestea nefiind notificate de OT Chișinău al Cancelariei de Stat. De asemenea, CMC și autoritatea executivă nu au asigurat monitorizarea și executarea propriilor decizii, adoptate în perioada 1998-2020, ce țin de: 1) reorganizarea ÎM DCC; 2) transmiterea beneficiarilor a lucrărilor de investiții și reparație capitală, executate prin intermediul ÎM DCC; 3) majorarea capitalului social al întreprinderilor

²⁴⁶ Recomandarea nr. 2.4. din Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 23.07.2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia pe anii 2016-2017”.

fondate; 4) patrimoniu preluat cu titlul gratuit din proprietatea APL de nivelul I din suburbii și agenți economici etc.;

- Autoritățile contractante și grupurile de lucru continuă să manifeste o atitudine nepotrivită față de funcționalitatea sistemului de achiziții publice, ca urmare administrarea procesului de achiziții se efectuează contrar cerințelor normative, gestiunea fondurilor publice este defectuoasă; nu se asigură monitorizarea conformă a executării contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea; executarea lucrărilor se efectuează cu abateri de la proiect etc.;

- Preturile de sector au decis, au contractat și au achitat servicii de instalare a sistemului de supraveghere video în locurile publice din mun. Chișinău (scururi, parcuri, pasaje subterane de pietoni, havuzuri etc.) fără ca aceste acțiuni să fie aprobate/coordonate cu CMC și primăria municipiului, precum și în lipsa unui acord de colaborare cu Inspectoratul de Poliție, fără a fi elaborate și aprobate programe bugetare și planificate alocării în acest scop;

- Evacuarea/demolarea construcțiilor neautorizate din mun. Chișinău se efectuează cu abateri de la prevederile cadrului normativ, ceea ce creează premise pentru atacarea în instanță a acestor acțiuni de către proprietarii bunurilor evacuate/demolate, precum și generează cheltuieli nerecuperabile din bugetul municipal, care în perioada 2018-2020 au însumat circa **6,36 mil. lei**, sau 65,75% din suma cheltuielilor suportate din bugetul municipal;

- UAT mun. Chișinău, ignorând constatările din Raportul Curții de Conturi aprobat prin Hotărârea nr.7 din 26.02.2021, continuă aceeași practică în relațiile de parteneriat public-privat, ceea ce creează riscul ca bugetul municipal să fie deposedat de venituri pasibile de încasat din locațiunea patrimoniului public aferent pasajului subteran din str. Ismail;

- CMC a decis transmiterea dreptului de organizarea și desfășurare a licitațiilor funciare cu strigare în mun. Chișinău unui agent economic, fără ca prestatorul acestui serviciu să fie selectat prin organizarea și desfășurarea uneia din procedurile de achiziție. Organizarea și desfășurarea licitațiilor prin intermediul acestui agent economic conține mai multe neclarități care pot fi tratate ca riscuri de fraudă: 1) modalitatea de determinare a prețului inițial al terenului scos la licitație; 2) numărul participanților care au concurat pentru adjudecarea terenului; 3) pașii licitației, care ar demonstra că negocierile în cadrul licitației au avut loc; 4) valoarea onorariului prestatorului serviciului de licitație etc.;

- CMC, cu nerespectarea prevederilor cadrului normativ, vinde terenuri care pot fi scoase la licitație ca terenuri adiacente, ceea ce duce la diminuarea veniturilor bugetului municipal. Aceste terenuri sunt vândute la prețul stabilit de către un evaluator la solicitarea deținătorului de teren adiacent, interesat de procurarea acestuia. Acțiunile DGAURF de monitorizare a corectitudinii evaluării efectuate de către companiile evaluatoare nu sunt credibile deoarece vânzarea terenurilor adiacente cu suprafețe și caracteristici similare se face la prețuri diferite;

- Evidența tranzacțiilor aferente contractelor de arendă/folosință/locațiune și de vânzare-cumpărare a patrimoniului public este defectuoasă și nu asigură un control eficient asupra încasării depline și în termenele prevăzute de contract a veniturilor bugetare;

- UAT mun. Chișinău nu a întreprins măsurile necesare pentru rezilierea sau prelungirea contractelor de arendă/folosință/locațiune a patrimoniului public, diminuând esențial veniturile pasibile încasării în bugetul municipal;

- Mun. Chișinău continuă eliberarea autorizațiilor de construcții cu abateri de la cadrul normativ: i) în lipsa acordului CMC ca proprietar al terenului

	pentru efectuarea construcției; ii) în baza unui certificat de urbanism expirat; iii) fără a fi respectate prevederile stabilite în certificatul de urbanism privind Procentul de Ocupare a Teritoriului sub construcție; iv) schimbarea zonei urbanistice a terenului în scopul efectuării construcției blocului locativ multietajat; • CMC și PMC nu au întreprins măsuri de luare în evidență a 526,3 km de rețele de gaze naturale, fără proprietar, din mun. Chișinău; • ÎM DCC a casat neregulamentar, în anul 2018, lucrări nefinalizate în valoare totală de 124,23 mil. lei; percepe neregulamentar taxă pentru eliberarea permisului de racordare la conducta de gaze naturale, ce condiționează achitarea dublă de către cetățeni a dreptului de conectare la rețelele de gaze; • UAT nu a asigurat întocmirea unui registru exhaustiv al patrimoniului public, inclusiv a celui transmis în folosință/gestiune ÎM și ÎMSP; nu a asigurat delimitarea conformă și înregistrarea dreptului de proprietate în RBI asupra tuturor bunurilor imobile etc.; • CMC și Primăria mun. Chișinău până la moment nu au soluționat problemele ce țin de: <i>i)</i> contabilizarea conformă a mijloacelor financiare și a mijloacelor fixe procurate/primate cu titlul gratuit și transmise ÎM ca acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării <i>ii)</i> delimitarea între bunurile transmise în gestiune economică (folosință) și bunuri transmise în proprietate întreprinderilor municipale; <i>iii)</i> declararea, în contractele de gestiune a serviciilor publice semnate cu ÎM, a acestora ca autorități contractante, cu respectarea în totalitate a prevederilor Legii nr.131/2015; • Contractele de gestiune a serviciilor publice nu includ: denumirea obiectivului pentru care sunt alocate mijloace bugetare, volumul lucrării/serviciului executat, frecvența serviciului prestat, ceea ce nu permite verificarea realității serviciului prestat.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Nedelimitarea exhaustivă și fragmentarea responsabilităților entităților din subordine, lipsa de comunicare între instituțiile din subordine, iresponsabilitatea funcționarilor generează gestionarea defectuoasă a patrimoniului municipal, ratarea veniturilor la bugetul UAT, pierderea patrimoniului public și prejudicierea bugetului municipal.
Măsurile dispuse pentru remediere	1. descrierea și implementarea proceselor operaționale ce țin de elaborarea și fundamentarea prognozei bugetare pe toate tipurile de venituri și cheltuieli, cu indicarea corespunzătoare a responsabilităților; 2. implementarea procedurilor controlului intern managerial, în vederea asigurării utilizării conform destinației a transferurilor cu destinație specială; 3. planificarea și executarea conformă a lucrărilor de reparație capitală a infrastructurii publice locale (drumuri, străzi, scuaruri, trotuare etc.), cu excluderea practicii planificării și reflectării acestora ca cheltuieli curente; 4. revizuirea organigramei, statelor de personal și schemelor de încadrare ale PMC și entităților din subordine în strictă conformitate cu competențele și responsabilitățile acordate acestora de cadrul legal și actele normative interne, volumul de muncă existent și normele de muncă aprobate conform (art.167 din Codul muncii); 5. întocmirea unui plan individual de acțiuni juridice (inclusiv solicitarea explicării unor decizii judecătorești neclare), pentru fiecare bun imobil aflat în litigiu, cu desemnarea persoanelor responsabile de realizarea acestora și de recuperarea prejudiciilor aduse patrimoniului municipal; <i>etc.</i>

MISIUNI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI

Auditul performanței atinse în cadrul proiectelor finanțate din fondurile externe gestionate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (Hotărârea Curții de Conturi nr. 68 din 13 decembrie 2021)²⁴⁷	
Informații generale	Începând cu anul 2000, Republica Moldova beneficiază de împrumuturi preferențiale și granturi acordate din sursele Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (în continuare - IFAD), până în prezent fiind alocate 130,0 mil. dolari SUA în cadrul a 8 Programe, care au derulat consecutiv din anul 2000. Proiectele IFAD pentru Republica Moldova sunt elaborate în vederea sporirii eforturilor ONU pentru sprijinirea Guvernului Moldovei în implementarea Strategiei de Dezvoltare Națională „Moldova 2030”, fiind aliniate la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU. În cadrul misiunii de audit au fost analizate rezultatele implementării a două Proiecte, care s-au realizat în perioada 2015-2021 (10 luni), și anume: Proiectul IFAD VI „Programul Rural de Reziliență Economico-Climatică Incluzivă”, implementat pe parcursul anilor 2015-2021 (finalizat), și Proiectul IFAD VII „Reziliență Rurală”, implementat pe parcursul anilor 2017-2023 (în derulare).
Scop	Evaluarea performanțelor atinse în procesul implementării Proiectelor IFAD VI și IFAD VII pe parcursul anilor 2015-2021 (10 luni).
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Au fost atinși indicatorii de rezultat stabiliți de Proiectele IFAD? 2. Investițiile efectuate în cadrul Proiectelor IFAD au întrunit criteriile de durabilitate și sustenabilitate? În cadrul misiunii de audit a fost evaluat gradul de implementare a Proiectelor pentru perioada anilor 2015-2021 (10 luni), prin prisma: (i) rezultatelor obținute; (ii) nivelului de realizare a acțiunilor; (iii) utilizării eficiente și eficace a mijloacelor alocate.
Concluzie	Deficiențele constatate de audit denotă că, deși la implementarea Proiectelor au fost raportate progrese, totuși s-a atestat neîndeplinirea unor indicatori și îndeplinirea altora peste ținta stabilită, ca urmare a nerevizuirii și neajustării în timp util a acestora, precum și implementarea neadecvată a unor acțiuni, valorificarea necorespunzătoare a unor obiective, ceea ce poate duce la utilizarea ineficientă a resurselor financiare, iar în unele cazuri, la risipă de bani publici. De asemenea, mecanismul de transmitere către autoritățile publice locale a obiectivelor de investiții destinate pentru utilizare de către grupurile de producători agricoli nu în toate cazurile asigură durabilitatea și sustenabilitatea investițiilor efectuate, unele dintre obiective deja fiind în stare nesatisfăcătoare.
Constatările și concluziile principale	Evaluările efectuate de audit denotă că activitățile prevăzute în IFAD VI și IFAD VII au contribuit la: (i) sporirea capacității producătorilor agricoli de adaptare la schimbările climatice prin promovarea și extinderea agriculturii conservative, (ii) facilitarea accesului la serviciile financiare pentru producătorii agricoli, în special pentru tinerii antreprenori și femeile antreprenoare din mediul rural, (iii) dezvoltarea infrastructurii publice rurale prin facilitarea capacităților de producție și diminuarea costurilor de transportare a producției agricole către consumatorii finali, (iv) fortificarea

²⁴⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1145/hotararea-nr-68-din-13-decembrie-2021-cu-privire-la

	capacităților Comisiei Naționale a Pieței Financiare de monitorizare a sectorului de microfinanțare. Cu toate acestea, evaluarea realizărilor Proiectelor respective și a efectelor acestora a relevat curențe în procesele de implementare și de monitorizare, precum și la utilizarea, în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate, a resurselor alocate, și anume: • deși a avut loc evaluarea intermediară a indicatorilor de rezultat, precum și au fost efectuate de către donator evaluări de supraveghere anuale, indicatorii de rezultat, care deja au depășit indicii aprobați inițial, nu au fost supuși revizuirii, ceea ce face imposibilă evaluarea eficacității utilizării resurselor financiare; • nu au fost create Laboratorul de testare a solului și Fondul de garantare a creditelor în agricultură; • au fost imobilizate pe un termen nedeterminat și cu risc sporit de nerecuperare 22,5 mii dolari SUA, destinate dezvoltării unui soft de management integrat, în vederea gestionării proiectelor administrate de UCIP IFAD; • au fost efectuate investiții în sumă de 163,9 mii dolari SUA în obiective care nu sunt funcționale până în prezent; • proiectele de acte normativ-legislative elaborate în cadrul Programului IFAD VI nu au parcurs toate etapele de aprobare, determinând riscul de utilizare ineficientă a mijloacelor financiare în valoare de 40,0 mii dolari SUA. Totodată, unii beneficiari ai investițiilor nu au asigurat durabilitatea și sustenabilitatea acestora: • o parte din autorități publice locale²⁴⁸ nu au asigurat luarea la evidență a obiectelor de infrastructură finanțate din sursele IFAD, altele²⁴⁹, deși le-au luat în evidență, nu au asigurat întreținerea și exploatarea lor corespunzătoare, astfel încât o parte din obiectele de infrastructură sunt în stare nesatisfăcătoare; • unele obiectivele investiționale finalizate sunt puse în funcțiune cu întârziere²⁵⁰. De asemenea, se atestă lipsa reglementărilor privind acordarea/recreditarea împrumuturilor din contul granturilor externe, ceea ce afectează raportarea corespunzătoare a executării bugetului de stat. În același timp, mecanismul de transmitere a sistemelor de irigare la scară mică primăriilor, care prezintă atât proiecte de dezvoltare a rețelelor de sisteme centrale de irigare, inclusiv a celor reabilite în cadrul Programului Compact, cât și crearea sistemelor de irigare de scară mică, nou-create, care nu sunt conectate la rețelele centrale de irigare, este unul ambiguu. Primăriile au o abordare neuniformă la utilizarea și gestionarea lor, în unele cazuri, acestea fiind transmise nereglementar în gestiune economică terților din sectorul privat. În acest sens urmează a fi întreprinse măsuri pentru reglementarea modului de transmitere și de gestionare a sistemelor de irigare de scară mică.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele constatate de audit sunt consecințe ale: (i) unui management necorespunzător al resurselor gestionate, care au dus la neimplementarea unor indicatori, existența unor obiective investiționale nefuncționale, în stare nesatisfăcătoare sau valorificate cu întârziere, precum și (ii) vidului în cadrul normativ în ceea ce privește mecanismul de transmitere a sistemelor de

²⁴⁸ Primăria Dîngeni, raionul Ocnița și Primăria Hîncești.

²⁴⁹ Primăria comunei Găvănoasa, raionul Cahul, Primăria satului Stolniceni, raionul Hîncești și satului Mereșeuca, raionul Ocnița.

²⁵⁰ Piața agricolă din satul Horești, raionul Ialoveni.

	irigare la scară mică primăriilor, care au o abordare neuniformă în ceea ce privește administrarea sistemelor de irigare după recepția finală a acestora.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Proiectele investiționale finanțate de donatorii externi prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă nu au fost auditate de către Curtea de Conturi în ultimii 5 ani.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit: (i) UCIP IFAD a restabilit în evidența contabilă creanța de 22,5 mii dolari SUA (echivalent a 413,5 mii lei), precum și penalitățile și costurile de judecată, care urmează a fi încasate de la S.R.L. „Web Total Platform” în baza hotărârii de judecată; precum și (ii) s-a adresat în luna octombrie 2021 în instanța de judecată în vederea obligării antreprenorului „Lăcătuș” SRL de a remedia viciile aferente construcției rețelei de aprovizionare cu apă pentru irigare cu lungimea de 2 km din satul Hîrtop, raionul Cimișlia, (iii) Primăria comunei Găvănoasa, raionul Cahul a inițiat activitățile de completare a golurilor cu speciile indicate în schema de plantare în cadrul fâșiei forestiere plantate din sursele IFAD.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Auditul a oferit recomandări care vor contribui la consolidarea sistemului de control și supraveghere, în vederea asigurării durabilității și sustenabilității investițiilor, precum și respectării principiilor buneii gestiuni financiare la implementarea Proiectelor IFAD.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.71 din 16 decembrie 2021)²⁵¹

Informații generale	Infecția COVID-19 reprezintă o provocare globală, fiind determinată de un virus nou, SARS-CoV-2, care produce consecințe grave cu impact medical, social și economic. Agravarea situației epidemiologice prin infecția COVID-19 a fost influențată de creșterea rapidă a numărului de persoane infectate și a numărului de decese. Astfel, în scurt timp de la confirmarea primului caz de infecție, Organizația Mondială a Sănătății a declarat stare de pandemie cu infecția COVID-19. În Republica Moldova, primul caz de import al infecției COVID-19 a fost confirmat la 7 martie 2020 și au existat mai multe valuri ale pandemiei, care au marcat situații fără precedent. O soluție pentru criza provocată de această pandemie a fost dezvoltarea și punerea la dispoziția populației a unui vaccin eficace și sigur împotriva virusului. În Republica Moldova procesul de imunizări este recunoscut ca o prioritate a sănătății publice, iar vaccinarea este un instrument extrem de eficient pentru prevenirea, controlul și eliminarea bolilor infecțioase ce pot pune viața fiecărei persoane în pericol, inclusiv a virusului COVID-19. În aceste scopuri, a fost aprobat Planul național de imunizare anti-COVID-19, elaborat pentru asigurarea administrării sigure și eficiente a unui vaccin anti-COVID-19 persoanelor pentru care este indicat și doresc să îl primească. Vaccinurile au fost achiziționate prin diferite modalități: COVAX, acorduri bilaterale sau din donații. Până în decembrie 2021, țara noastră a recepționat cu titlu gratuit (donație) cca 74,8% din vaccinurile disponibile, iar prin intermediul achizițiilor - 25,2%. Vaccinurile au fost procurate din sursele disponibile ale bugetului de stat, din fondurile de urgență ale Guvernului, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și prin acorduri bilaterale cu producătorii sau partenerii internaționali.
Scop	Evaluarea realizării politicilor statului în domeniu și a activităților autorităților responsabile în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Au fost instituite procese și proceduri de control eficiente care să asigure repartizarea, distribuția și administrarea vaccinului anti-COVID-19 în condiții de siguranță pentru cetățeni, în termeni utili și cu respectarea consecutivității etapelor de vaccinare? A fost asigurată o comunicare amplă de informare și creștere a gradului de acceptabilitate a vaccinului în rândul populației? 2. Procesul de monitorizare și raportare a imunizării anti-COVID-19 este unul eficient și conceput în vederea prioritizării sănătății cetățenilor? 3. Autoritățile competente au întreprins măsuri suficiente de planificare a procesului de vaccinare, cu identificarea necesităților, achiziționarea/recepționarea acestora în condiții de economicitate?
Concluzie	Vaccinul împotriva COVID-19 reprezintă un instrument de importanță majoră privind controlul și stoparea pandemiei, împreună cu testarea eficientă și respectarea măsurilor de prevenire. Vaccinarea este unica șansă de a atenua și a preveni îmbolnăvirea cu virusul SARS-COV-2, formele grave de boală și decese provocate de acesta. Republica

²⁵¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1142/hotararea-nr71-din-16-decembrie-2021-pentru-aprobarea-raportului-auditului

	Moldova face eforturi de a imuniza populația împotriva infecției COVID-19, care pune în pericol viața fiecărei persoane. Însă, constatările auditului au identificat rezerve care necesită atenție sporită și acțiuni din partea factorilor de decizie și a părților interesate. Actuala misiune de audit public extern denotă că autoritățile și instituțiile implicate în procesul de imunizare nu demonstrează, în unele cazuri, responsabilitatea corespunzătoare în materie de realizare eficientă a obiectivelor din Planul național de imunizare anti-COVID-19, precum și nu asigură pe deplin realizarea scopului pentru atingerea imunității colective. Tergiversarea procesului de imunizare este condiționată de ambiguitățile cadrului normativ, insuficiența controalelor la toate etapele procesului de imunizare (recepționarea, înregistrarea, repartizarea, administrarea și raportarea), managementul defectuos în cadrul autorităților implicate în proces. Totodată, procesul de sistematizare, monitorizare și gestionare a informațiilor privind imunizarea anti-COVID-19, deși s-a desfășurat în condiții excepționale, necesită a fi îmbunătățit. În același timp, procesul de utilizare a dozelor de vaccinuri urmează a fi realizat în mod econom, cu asigurarea populației cu vaccinuri anti-COVID-19. Republica Moldova se confruntă cu o tendință alarmantă de scădere a atingerii imunității colective, iar acțiunile întreprinse de autorități privind campania de comunicare pentru a promova vaccinarea cetățenilor nu au impactul scontat. Astfel, cu lacunele care există, Republica Moldova riscă să nu asigure rata-țintă de vaccinare. Din această perspectivă, autoritățile și instituțiile medicale implicate urmează să intensifice și să contribuie mai mult la îmbunătățirea sănătății populației, prin remedierea problemelor sistemice la toate nivelurile, inclusiv prin implementarea recomandărilor înaintate de misiunea de audit.
<i>Principalele constatări de audit</i>	Autoritățile și instituțiile implicate în procesul de imunizare au depus efort și au elaborat reglementări specifice, fiind organizate procese operaționale ce au asigurat inițierea și realizarea imunizării populației anti-COVID-19. Totodată, auditul a evidențiat probleme și deficiențe, cele mai relevante fiind următoarele: • Factorii de decizie nu au fost suficient de preocupați de modul de organizare a evidenței dozelor de vaccinuri anti-COVID-19 și nu au oferit proceduri clare și exhaustive, ceea ce nu a asigurat veridicitatea datelor privind numărul de doze utilizate și a celor nimitate, în corelare cu numărul efectiv de persoane vaccinate; • Recepționarea din donații a loturilor de vaccin a fost acceptată cu termenul scadent mai mic decât cel prevăzut în normele legale; • Înregistrarea în sistemul informațional SIA-RVC-19 a dozelor de vaccinuri cu termen de valabilitate expirat, denotă riscuri și creează suspiciuni privind folosirea acestora în 6 804 cazuri; • Introducerea în Registrul de evidență a vaccinării împotriva COVID-19 a peste 277 mii de informații despre vaccinare în alte perioade, creează suspiciuni privind veridicitatea certificatelor emise de instituțiile implicate în proces; • Măsurile de înregistrare a vaccinurilor nu au fost efectuate în condițiile prevăzute; • Acțiunile întreprinse de autorități privind campania de promovare a vaccinării cetățenilor, nu au avut impactul scontat; • Lipsa controalelor la introducerea datelor în SIA RVC-19 și a filtrelor de inteligență artificială nu asigură veridicitatea informațiilor introduse;

	•Procedurile de acordare și/sau blocare a accesului la resursele informaționale utilizate în procesul de vaccinare nu sunt reglementate; •Planificarea și actualizarea necesarului de doze de vaccin nu au fost bazate pe date reale; •În cadrul ANSP lipsește managementul vaccinurilor anti-COVID-19 deteriorate și/sau expirate.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Dificultățile cu care s-au confruntat entitățile publice în perioada pandemică la gestionarea procesului de vaccinare anti-COVID-19 au fost cauzate, în mare parte, de: •întâietatea și lipsa practicilor în gestionarea unui proces complex în situație de criză; • ambiguitățile cadrului normativ; •comunicarea intersectorială fragmentată dintre părțile implicate; •responsabilitatea scăzută a managementului decizional; •insuficiența controalelor la toate etapele procesului de vaccinare; •insuficiența măsurilor de monitorizare și supraveghere a realizării acțiunilor instituite; •imperfecțiunea sistemului informațional pentru evidența și facilitarea procesului de vaccinare etc.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Situația pandemică generată de infecția COVID-18 a determinat Curtea de Conturi să pună accente pe noile procese de gestionate a acesteia, inclusiv prin realizarea misiunii de audit al performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?”.
<i>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii de audit</i>	Șase instituții medicale auditate, pe parcursul misiunii, au întreprins acțiuni de responsabilizare și perfecționare a procesului de imunizare. Totodată, alte șapte au comunicat că au luat act și urmează să realizeze activități în vederea excluderii deficiențelor constatate.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Auditul a înaintat recomandări menite să asigure îmbunătățirea cadrului regulator aferent domeniului auditat, precum și măsuri de intensificare a activităților de control intern, ceea ce va asigura eficientizarea acestui proces.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	La începutul misiunii de audit au fost întâmpinate deficiențe privind comunicarea cu entitățile auditate (Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Sănătate Publică), exprimate prin lipsă de receptivitate la acordarea accesului la baza de date, prezentarea informațiilor solicitate, fapt care a tergiversat etapa de executare a auditului și a creat suspiciuni rezonabile pentru audit.

Auditul performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală (Hotărârea Curții de Conturi nr.72 din 17 decembrie 2021)²⁵²

Informații generale	Utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților joacă un rol important în producția agricolă a Republicii Moldova prin menținerea sănătății plantelor, prin prevenirea distrugerii lor din cauza bolii și a infestării și contribuirea la creșterea și dezvoltarea lor. Cu toate acestea, pesticidele și fertilizanții administrați incorect culturilor pot intra în sol și în apele de suprafață prin dizolvare și scurgere și pot pătrunde și în apele subterane, cu riscul de a afecta negativ speciile neștintă, atât în ecosistemele terestre, cât și în cele acvatice. Reziduurile de pesticide în alimente pot prezenta, de asemenea, un risc pentru sănătatea umană, în timp ce reziduurile din furajele pentru animale prezintă riscuri pentru sănătatea animală și pot intra în lanțul alimentar. Au fost exprimate preocupări deosebite cu privire la efectele asupra sănătății generate de expunerea persoanelor la pesticide cu proprietăți care perturbă sistemul endocrin și cu privire la costurile aferente pentru sănătatea umană. În Republica Moldova, circuitul complex al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților este asigurat de numeroase autorități și părți interesate. Implicarea acestora contribuie la consolidarea procesului de utilizare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, dar și la diminuarea efectelor negative ale reziduurilor în produsele alimentare de origine vegetală. Activitatea de audit desfășurată a demonstrat, în limitele capacităților deținute, că procesul de gestiune a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților este afectat de numeroase deficiențe, a căror remediere este solicitată în termeni proximi. Or, admiterea în continuare a neregulilor identificate, a lacunelor normative și procedurale va contribui și mai mult la deteriorarea capacității statului de a garanta siguranța plantelor, a mediului ambiant și, ulterior, a sănătății umane.
Scop	Evaluarea activităților desfășurate de către autoritățile responsabile pentru asigurarea utilizării eficiente a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, astfel încât să fie garantată securitatea produselor alimentare de origine vegetală.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la întrebarea dacă gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților contribuie la garantarea siguranței produselor alimentare de origine vegetală?
Concluzie	Gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților cuprinde un număr sporit de elemente și resurse, a căror utilizare eficientă poate asigura beneficii. Cu toate acestea, ambiguitățile, dar și lacunele normative influențează modul de gestionare și de monitorizare de către instituțiile responsabile a procesului de gestiune a pesticidelor și fertilizanților, acestea având capacități limitate pentru a face față condițiilor impuse de legislația națională, de obligațiile internaționale asumate și de tendințele în creștere a standardelor de calitate. Prin urmare, autoritățile responsabile, prin mecanismul de gestiune a PUFF existent la momentul actual, nu pot garanta pe deplin inofensivitatea PUFF în produsele alimentare de origine vegetală.

²⁵² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1148/hotararea-nr-72-din-17-decembrie-2021-cu-privire-la

Constatările și concluziile principale	Principalele vulnerabilități ale procesului de gestiune a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților se referă la: • nerealizarea pe deplin a responsabilității de completare și actualizare a cadrului normativ relevant în corespundere cu obligațiunile internaționale și actualitățile cotidiene; • existența unor prevederi normative ambigue, condiționate de lipsa legislației secundare; • lipsa unei viziuni comprehensive de gestionare a domeniului PUFF din partea autorităților responsabile, creând astfel lacune ale procesului și deficiențe care determină utilizarea neconformă și în condiții de risc a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților; • lipsa informațiilor calitative și cantitative privind PUFF determină stocarea deșeurilor chimice, care reprezintă risc pentru sănătatea omului și integritatea mediului ambiant; • monitorizarea vagă a procesului de gestiune a PUFF condiționează lipsa de fermitate în luarea deciziilor și neîntreprinderea măsurilor prompte de remediere a situațiilor cu risc sporit asupra sănătății și vieții omului.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Deficiențele identificate sunt cauzate de nerealizarea pe deplin a responsabilităților delegate, precum și de existența unor prevederi normative ambigue, condiționate, în unele cazuri, de lipsa legislației secundare. Drept consecință, măsurile întreprinse de autoritățile responsabile pentru asigurarea utilizării eficiente a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, prin mecanismul de gestiune a PUFF existent la momentul actual, nu pot garanta securitatea lanțului alimentar și inofensivitatea PUFF în produsele alimentare de origine vegetală.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Domeniul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală nu a fost auditat în ultimii 5 ani.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit, entitățile auditate nu au întreprins măsuri de remediere a deficiențelor.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate, în Hotărârea Curții de Conturi și în Raportul de audit au fost expuse recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitățile auditate nu au înaintat dezacorduri față de cele constatate în Raportul de audit, totodată au manifestat acceptul față de recomandările înaintate și termenul de implementare a acestora.

Auditul performanței „Măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise (SIA GEAP) contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.14 din 26 aprilie 2022)²⁵³

Informații generale	Instituirea unui ghișeu unic, prin implementarea SIA GEAP, a fost generată de complexitatea și diversitatea proceselor de eliberare a actelor permise, ceea ce creează o povară semnificativă pentru antreprenori la obținerea acestora, precum și de necesitatea de contribuire la facilitarea procesului respectiv atât pentru antreprenori, cât și pentru autoritățile publice emitente. SIA servește drept punct central pentru interconectarea autorităților publice și coordonarea activităților lor, astfel ca acestea să poată face schimb de informații, în scopul minimizării cantității informațiilor care trebuie să fie prezentate de solicitanți în vederea obținerii actelor permise. Totodată, Registrul actelor permise (RAP), format în baza SIA GEAP, urmează să constituie unica sursă oficială de date privind actele permise emise în Republica Moldova. Achiziția serviciilor de implementare a SIA GEAP, inclusiv a dezvoltărilor acestuia, s-a realizat în cadrul Proiectului de Ameliorare a Competitivității II pentru perioada 2015-2021, finanțat din creditul Băncii Mondiale (BM), în perioada anilor 2016-2020, și s-a desfășurat în conformitate cu procedurile BM și sub monitorizarea exclusivă din partea acesteia. Costul total al implementării SIA, inclusiv mentenanța acestuia în perioada iulie 2018 - decembrie 2020, a constituit peste 16,0 mil. lei, iar pentru menținerea acestuia, după expirarea Contractului, pe parcursul anului 2021 au fost efectuate cheltuieli în sumă de peste 95,0 mii lei. Totodată, pentru automatizarea procesului de gestionare și emitere a actelor permise în domeniul construcțiilor (de către APL), pe parcursul anului 2021, în cadrul aceluiași Proiect, a fost dezvoltat un subsistem, care urmează să fie parte a SIA GEAP, costul căruia a constituit peste 2,5 mil. lei. Potrivit cadrului normativ, proprietarul Registrului Actelor Permise (RAP), format în baza SIA GEAP, este statul, iar funcțiile de bază privind formarea și exploatarea SIA, au fost repartizate între: posesorul Sistemului - Ministerul Economiei și Infrastructurii în perioada anilor 2017- 2020, ulterior - Agenția de Guvernare Electronică; deținătorul SIA - Agenția Servicii Publice, pentru perioada anilor 2017 - 2020, iar urmare a modificărilor operate în cadrul normativ, funcția i-a revenit AGE, și registratorii SIA GEAP - autoritățile emitente de acte permise, indicate în Nomenclatorul aprobat prin Legea nr.160/2011 și autoritățile administrației publice locale, conform Legii nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior.
Scop	Evaluarea modului în care au fost create și îndeplinite condițiile prealabile necesare pentru asigurarea implementării, gestionării, utilizării și dezvoltării SIA GEAP, astfel încât acesta să atingă impactul scontat, a progreselor/rezultatelor înregistrate, cu identificarea riscurilor și vulnerabilităților ce pot afecta impactul scontat al acestuia și determinarea oportunităților de îmbunătățire pentru maximizarea beneficiilor în acest sens.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. „Măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise (SIA GEAP) contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite?”

²⁵³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1168/hotararea-nr14-din-26-aprilie-2022-cu-privire-la-raportul

	2. Au fost asigurate condițiile necesare pentru implementarea și utilizarea eficientă a SIA GEAP? 3. În ce mod activitățile autorităților responsabile de gestionarea și utilizarea SIA GEAP contribuie la realizarea obiectivelor acestuia?
Concluzia	Per ansamblu, cu unele rezerve de îmbunătățire, măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea SIA GEAP contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite ale acestuia, fapt exprimat și prin instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului, stabilirea unui cadru normativ necesar funcționării și utilizării acestuia, a autorităților responsabile, inclusiv a celor responsabile de gestionarea SIA etc. Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în măsură deplină cu impactul scontat, fapt ce diminuează eficiența și eficacitatea resurselor utilizate, cât și a Sistemului.
Constatările și concluziile principale	Verificările auditului denotă unele neajunsuri și disfuncționalități care diminuează impactul scontat al SIA, printre care: • carențe și neconcordanțe în cadrul normativ ce reglementează modul de gestionare și eliberare a actelor permissive pe diferite domenii, precum și lipsa unor proceduri suficiente de explicitare asupra modului de: implementare a atribuțiilor stabilite pentru fiecare segment de responsabilitate, a modului de monitorizare, control și evaluare a procesului de implementare/utilizare a SIA, cât și de intervenție pe parcursul implementării acestuia, care au afectat atingerea scopului scontat al Sistemului. Totodată, s-au constatat existența unor neconcordanțe și conflicte de norme cu actele normative care reglementează domenii specifice, fapt ce a condus la utilizarea discreționară sau chiar neutilizarea Sistemului; • nivelul de integrare și utilizare a SIA GEAP este relativ redus. Astfel, la situația din decembrie 2021, din 32 APC și APL, doar 18 APC, sau 56%, erau conectate la SIA GEAP, din care 13 utilizează parțial Sistemul pentru emiterea actelor permissive. Totodată, doar 53 de APL (din numărul total de 956, fără APL din UAT din stânga Nistrului), sau 5% erau conectate și utilizează SIA GEAP, dar pentru emiterea prioritar a NIAC; • un număr mare de acte permissive și NIAC nu sunt gestionate și eliberate prin SIA GEAP, unele categorii nefiind nici configurate în Sistem, acestea nefiind incluse/reflectate nici în RAP. În acest context, auditul denotă că doar în anul 2021 peste 181 mii de acte permissive emise de către 9 APC și peste 13 mii de acte emise de către APL au fost eliberate neutilizând SIA respectiv; • un număr mare de acte permissive au fost emise, inclusiv prin SIA GEAP, fără deținerea QR-Code, contrar prevederilor legale, fapt ce condiționează riscuri aferente legalității acestora. În perioada 07.02-31.12.2021, prin Sistem au fost eliberate fără asigurarea generării automate a QR-Code-ului peste 7 mii de acte permissive din totalul de peste 20 mii, sau 38% din total. Verificările auditului denotă că, doar 27 din 150 tipuri de acte permissive stabilite în Nomenclatorul actelor permissive, sunt asigurate în SIA GEAP cu QR-Code, ceea ce constituie 18% din total, sau 23% din tipurile de acte disponibile prin SIA; • modul de gestionare a încasărilor pentru emiterea actelor permissive necesită a fi îmbunătățit pentru asigurarea eficienței procesului și respectarea termenelor de emitere a actelor permissive, gestionării riscurilor. Astfel, deși Sistemul a fost integrat cu serviciul MPay, din informațiile deținute se denotă că doar pentru 11 din 82 tipuri de acte permissive și NIAC, care se eliberează contra plată, s-a înregistrat achitarea taxelor prin intermediul serviciului MPay;

	• actele permise, inclusiv dosarele aferente, eliberate până la implementarea/lansarea SIA GEAP, dar care erau valabile la etapa respectivă, nu au fost, în mare parte, incluse în SIA; • verificările auditului relevă că, până la lansarea SIA GEAP, erau cel puțin 11 SI implementate și utilizate de către autoritățile publice emitente de acte permise, dintre care, doar 4 (din cadrul ANSA) au fost identificate și reflectate în Studiul de fezabilitate aferent SIA GEAP, care așa și nu au fost integrate în SIA respectiv. Concomitent, auditul a constatat că, în perioada anilor 2018-2020, unele autorități emitente (în număr de 18) au dezvoltat sisteme proprii, în funcționalitățile cărora se regăsesc și cele aferente gestionării și emiterii actelor permise. Autoritățile respective nu utilizează SIA GEAP pentru emiterea categoriilor de acte permise gestionate prin SI proprii, nefiind asigurată nici interconexiunea acestora cu SI nominalizat. În acest context, la etapa efectuării auditului, RAP nu poate oferi o imagine exhaustivă și reală privind actele permise și NIAC emise în Republica Moldova. Ca urmare a testărilor efectuate și analizei funcționalului SIA GEAP implementat, auditul denotă unele deficiențe și disfuncționalități: - neasigurarea în deplină măsură a accesului la toate resursele informaționale de stat necesare pentru formarea corectă a resursei informaționale a SIA GEAP; - nu a fost asigurată integrarea SIA GEAP cu alte SI de stat implementate până la lansarea acestuia, iar unele autorități emitente au implementat și utilizează Sisteme proprii pentru gestionarea și emiteria actelor permise, neasigurând integrarea acestora cu SIA GEAP; - nu a fost prevăzut mecanismul de arhivare a dosarului electronic, iar în lipsa funcționalului respectiv, precum și a procedurilor necesare pentru scoaterea din evidență și arhivarea dosarelor electronice ale căror termen de valabilitate a expirat, nu poate fi asigurată o gestionare eficientă a spațiului de stocare a Sistemului, creând riscuri în funcționarea adecvată a acestuia; - Sistemul nu permite livrarea actului permisiv online, la adresa electronică a solicitantului, fapt ce diminuează eficiența procesului, iar autoritățile continuă să dețină registre în format de hârtie; - unele curențe în funcționarea modului Raportare creează dificultăți în monitorizarea performanței activității autorităților, cât și a performanței Sistemului; - lipsește posibilitatea de a primi automat notificarea privind confirmarea plății, în cazul în care aceasta a fost efectuată prin instrumentele de Internet Banking gestionate de băncile comerciale, condiționată de lipsa acestei funcționalități pe partea băncilor comerciale (neintegrarea client bank cu serviciul MPay) creează anumite dificultăți în monitorizarea achitării taxelor efectuate, inclusiv prin serviciul MPay; - SIA GEAP nu include mecanismul care permite notificarea și monitorizarea plăților anuale, ceea ce creează dificultăți în asigurarea monitorizării acestora.
<i>Cauzele și impactul</i>	Deși au fost investite resurse financiare semnificative pentru implementarea SIA GEAP, acesta nu este suficient valorificat, utilizat suficient de către autoritățile responsabile, precum și nu asigură în deplină măsură scopul pentru care a fost instituit în contextul disfuncționalităților și neajunsurilor constatate. Curențele și deficiențele constatate sunt determinate de un cumul de factori sistemici, principalii constând în: pregătirea insuficientă a procesului de instituire a SIA, exprimată prin analiza insuficientă a necesităților resurselor și capacităților instituționale ale autorităților implicate; managementul insuficient al riscurilor aferente

	implementării și utilizării SIA; imperfecțiunea cadrului normativ și a celui regulator în domeniu; instabilitatea/lipsa leadership-ului la nivelul instituțiilor; monitorizarea și controlul insuficient și ineficient din partea autorităților responsabile de implementarea SIA GEAP, precum și implicarea insuficientă a autorităților responsabile în vederea impulsivării și asigurării rezultatelor scontate; insuficiența și, după caz, ineficiența condițiilor pentru valorificarea SIA, reticența utilizării SIA de către unele autorități emitente de acte permissive și, ca efect, de un nivel relativ/mediu de implementare și de valorificare a Sistemului de către autoritățile și instituțiile publice responsabile, precum și de utilizarea în paralel a modului tradițional de gestionare/emitere a actelor permissive etc.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Nu s-a înregistrat. La momentul efectuării auditului, termenul de implementare a recomandării cu nr.12 din Raportul auditului performanței: „În ce mod activitățile realizate pentru crearea/elaborarea, implementarea și gestionarea sistemelor informaționale în sectorul public contribuie la utilizarea eficientă a resurselor alocate în acest scop?”, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.82 din 28 decembrie 2020, nu era expirat. Deși AGE a inițiat anumite acțiuni pentru implementarea recomandării nominalizate, nu au fost înregistrate rezultate tangibile, respectiv, aceasta a fost reiterată, prin reformulare, în Raportul de audit anexat la Hotărârea nr.14/2022.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Unele autorități au întreprins acțiunile necesare pentru integrarea și utilizarea SIA respectiv (AN, ANRE, SV etc.). • - AGE a întreprins acțiuni pentru consolidarea controalelor generale aferente SIA GEAP (inclusiv: aprobarea Politicii de securitate cibernetică, revizuirea și restricționarea accesului la SIA pentru anumiți utilizatori care nu dețineau temeii, reexaminarea și testarea funcționalităților Sistemului și identificarea necesităților de îmbunătățire a acestuia etc.), precum și asigurarea dezvoltării SIA; • ME, în calitate de autoritate responsabilă de domeniu, a întreprins acțiunile necesare pentru deținerea argumentată a accesului la datele statistice din SIA GEAP; • - SFS a revizuit și a ajustat lista utilizatorilor cu drept de acces în SIA GEAP, în conformitate cu atribuțiile acestora potrivit funcției.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În contextul curențelor și neajunsurilor constatate, îmbunătățirii activității în domeniile auditate, auditul a formulat un șir de recomandări care sunt direcționate, prioritar, spre: • eliminarea curențelor și neconcordanțelor din cadrul normativ aferent procesului de gestionare și emitere a actelor permissive; • îmbunătățirea/consolidarea cadrului normativ și regulator aferent funcționării Sistemului; • responsabilizarea autorităților pentru valorificarea/utilizarea Sistemului; • asigurarea dezvoltării și sustenabilității SIA GEAP, inclusiv prin schimbări pozitive în comunicarea interinstituțională/intersectorială, ceea ce va genera posibilități de modernizare a serviciilor publice mai rapidă și calitativă etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Autoritățile și instituțiile auditate au comunicat lipsa de obiecții asupra constatărilor, susținând recomandările înaintate de audit.

Auditul performanței Proiectului „Construcția penitenciarului din Chișinău” (Hotărârea Curții de Conturi nr. 19 din 25 mai 2022)²⁵⁴

Informații generale	În vederea asigurării condițiilor de detenție conform normelor și standardelor internaționale, Guvernul și-a asumat obiectivul de a construi un penitenciar modern, cu statut de izolator de urmărire penală pentru 1536 de deținuți cu statut de preveniți, care să substituie actualul Penitenciar nr.13-Chișinău. Acest deziderat, prevăzut în Planurile de acțiuni ale Guvernului și în alte documente de politici naționale, rezidă din necesitatea de a ameliora fenomenul supraaglomerării penitenciarului, de a asigura respectarea drepturilor omului și, în consecință, de a evita condamnările Republicii Moldova la CEDO pentru neasigurarea condițiilor adecvate de detenție. Astfel, în anul 2011 Guvernul Republicii Moldova a inițiat negocieri cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei în scopul finanțării Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău. Ca urmare, la 10 octombrie 2013 de către părți a fost semnat Acordul-cadru de împrumut dintre Republica Moldova și BDCE pentru realizarea Proiectului de construcție a Penitenciarului din mun. Chișinău ²⁵⁵ în valoare de 39,0 mil. euro, care prevedea și contribuția Guvernului Republicii Moldova de 4,5 mil. euro. Totodată, BDCE a oferit și un grant pentru finanțarea necesităților de asistență tehnică, în valoare de 1,0 mil. euro.
Scop	Evaluarea eficienței și eficacității acțiunilor întreprinse de instituțiile responsabile de implementarea și administrarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău pentru a asigura realizarea în termen a obiectivului proiectului și atingerea rezultatului scontat.
Obiectiv	Obiectivul general al auditului a constat în determinarea faptului dacă acțiunile întreprinse de către instituțiile responsabile au contribuit în mod eficient și eficace la implementarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău și la utilizarea resurselor financiare alocate în acest scop.
Concluzie	Acțiunile întreprinse de către instituțiile responsabile nu au contribuit în mod eficient și eficace la implementarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, ceea ce afectează realizarea obiectivului Guvernului privind îmbunătățirea condițiilor de detenție. Sistemul de management și control instituit în cadrul Ministerului Justiției și Unității de implementare nu a fost pe deplin funcțional și eficient pentru a asigura realizarea obiectivului proiectului și atingerea rezultatului scontat, fiind constatate întârzieri considerabile în realizarea activităților planificate, nevalorificarea eficientă a resurselor financiare alocate și neinițierea lucrărilor de construcție a penitenciarului. Ministerul Justiției, în calitate de instituție responsabilă de implementarea și administrarea proiectului, nu a întreprins măsuri pentru a asigura pe deplin executarea prevederilor Acordului-cadru de împrumut și condițiile necesare pentru buna desfășurare a activității Unității de implementare în vederea realizării obiectivului și atingerii rezultatului scontat al proiectului, ca urmare a demisionării personalului acesteia. Unitatea de implementare, în calitate de instituție publică responsabilă de asigurarea organizării și coordonării implementării eficiente a proiectului, este în incapacitate funcțională de a-și realiza atribuțiile, continuitatea proiectului fiind în incertitudine.

²⁵⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1174/hotararea-nr19-din-25-mai-2022-cu-privire-la-raportul

²⁵⁵ Legea nr.295 din 12.12.2013 privind ratificarea Acordului-cadru de împrumut dintre Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru realizarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău.

	Cele menționate au fost determinate de lipsa unui management eficient al proiectului în vederea atingerii rezultatului scontat, de remanierile guvernamentale în cadrul Ministerului Justiției, care au afectat continuitatea și consecvența în monitorizarea proiectului, de funcționalitatea redusă a Comitetului de supraveghere, de demisiile personalului Unității de implementare, precum și de lipsa de experiență locală în gestionarea proiectelor similare.
Constatările și concluziile principale	Observațiile auditului au relevat că problematicile și deficiențele care au compromis implementarea integrală a obiectivului Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, se referă la: • nestabilirea expresă a atribuțiilor și responsabilităților Ministerului Justiției și a competențelor Administrației Naționale a Penitenciarelor în cadrul proiectului, precum și ignorarea reglementărilor cu privire la crearea și funcționarea Unității de implementare; • instituirea cu întârziere a Unității de implementare și selectarea în cadrul concursurilor de suplینire a funcțiilor vacante a unor persoane care nu au întrunit unele criterii de calificare; • angajarea personalului exclusiv din cadrul sistemului penitenciar, fără experiență relevantă în proiecte similare, fiind limitat dreptul persoanelor cu experiență din afara acestui sistem de a participa la concurs; • lipsa de experiență și de instruire în domeniul achizițiilor ale membrilor grupului de lucru din cadrul Unității de implementare; • incapacitatea funcțională a Unității de implementare de a realiza activitățile proiectului, urmare demisiei managerului și a altor angajați, precum și neîntreprinderea promptă de către Ministerul Justiției, în comun cu Administrația Națională a Penitenciarelor, a măsurilor pentru buna desfășurare a activității acesteia; • neasigurarea organizării și funcționalității consiliului sectorial în domeniul asistenței externe aferente proiectului inițiat; • organizarea/implementarea insuficientă a sistemului de control intern, inclusiv abordarea riscurilor, pentru asigurarea unui management eficient al proiectului de către Ministerul Justiției și Unitatea de implementare; • funcționalitatea redusă a Comitetului de supraveghere și nereglementarea clară a atribuțiilor și responsabilităților membrilor Comitetului și ale supleanților acestora; • servicii de asistență tehnică necalitative și executate cu întârziere, contractate de Unitatea de implementare, care nu au contribuit la sprijinirea și consolidarea capacității de management al acesteia; • problematicile și deficiențele la etapa de proiectare, care au condiționat întârzierea considerabilă a realizării activităților proiectului; • neinițierea lucrărilor de construcție a penitenciarului, nefiind atins rezultatul scontat al proiectului; • neachiziționarea serviciilor de supraveghere, care urmează a fi inițiate concomitent cu executarea lucrărilor de construcție.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Problemele și deficiențele care au afectat implementarea eficientă și eficace a Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău au fost cauzate de: • reglementări și aranjamente organizatorice insuficiente și neadecvate pentru realizarea proiectului; • lipsa suportului tehnic necesar pentru consolidarea capacității de management al Unității de implementare, urmare rezilierii contractului cu compania de consultanță, din cauza acordării unor servicii executate necalitativ și cu întârziere;

	• organizarea și implementarea insuficientă a sistemului de control intern, inclusiv abordarea riscurilor, pentru asigurarea unui management eficient al proiectului de către Ministerul Justiției și Unitatea de implementare; • lipsa reglementărilor naționale privind proiectarea și construcția penitenciarelor, precum și nearmonizarea reglementărilor tehnice și a standardelor naționale în domeniile proiectării și construcțiilor cu legislația și standardele europene; • situațiile constatate de auditul public extern au condiționat nivelul redus de debursare a resurselor financiare din sursele externe de finanțare ale proiectului, care a constituit 2% din valoarea totală, sau 1,0 mil.euro, precum și valorificarea redusă a mijloacelor de 1,7 mil.euro, sau 3,0% din costul total al proiectului. Tergiversările și problematicile atestate au determinat majorarea adițională a estimărilor de costuri ale proiectului cu 12,3 mil.euro, suportarea din bugetul de stat a cheltuielilor sub formă de dobânzi în sumă de 27,7 mii euro pentru deservirea împrumutului, precum și creșterea cheltuielilor pentru salarizarea personalului Unității de implementare cu 7,0 mil.lei, ca urmare a prelungirii termenului proiectului.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 23 iulie 2021 ²⁵⁶ , Guvernului Republicii Moldova i-a fost înaintată o recomandare care nu a fost implementată și, respectiv, Ministerului Justiției - o recomandare, care a fost parțial implementată.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	• revizuirea modalității de organizare a activității UIP desfășurată pe principiul autonomiei administrative; • stabilirea atribuțiilor și responsabilităților clare ale părților implicate în implementarea și administrarea proiectului; • organizarea activității și funcționarea eficientă a consiliului sectorial în domeniul asistenței externe; • consolidarea capacităților funcționale ale UIP prin angajarea managerului de proiect și a specialiștilor cu experiență relevantă în domeniu; • elaborarea Registrului riscurilor de proiect și implementarea procesului de management al riscurilor aferente; • reactualizarea costurilor estimate ale proiectului, precum și valorificarea eficientă a resurselor financiare alocate; • - inițierea procedurilor de achiziție în vederea selectării companiei pentru executarea lucrărilor de construcție și a serviciilor de supraveghere, în scopul realizării construcției penitenciarului.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MJ, ANP și UIP sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a problemelor și deficiențelor constatate cu îmbunătățirea sistemului CIM.

²⁵⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 23 iulie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Justiției în anii 2019-2020”.

Auditul performanței „Sistemele informaționale implementate în sectorul public contribuie la un management eficient și sigur al documentelor?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.45 din 25 august 2022)

Informații generale	Accelerarea progresului tehnico-științific contribuie la sporirea fluxului documentelor, respectiv digitalizarea proceselor din cadrul sectorului public permite, pe de o parte, eficientizarea și optimizarea activităților, gestionarea eficace a documentelor, inclusiv pentru prelucrarea automatizată a documentelor pe suport de hârtie și desfășurarea controlului automatizat asupra executării lor. Astfel, în scopul eficientizării activităților, a resurselor (umane, de timp, financiare), implementarea unui sistem informațional integrat pentru managementul documentelor, reprezintă unul dintre cele mai importante mecanisme ale guvernării electronice. Potrivit Concepției Sistemului integrat de circulație a documentelor electronice, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.844 din 26.07.2007, eficiența îndeplinirii de către stat a funcțiilor sale este determinată de trei componente: eficiența lucrului intern al fiecărei instituții în parte; eficiența interacțiunii autorităților publice; eficiența interacțiunii cu cetățenii și întreprinderile.
Scop	Evaluarea modului în care au fost create și îndeplinite condițiile necesare pentru asigurarea implementării, gestionării, utilizării și dezvoltării SI MED, astfel încât acestea să atingă impactul scontat, cu identificarea riscurilor și vulnerabilităților și determinarea oportunităților de îmbunătățire pentru maximizarea beneficiilor în acest sens.
Obiectiv	„Sistemele informaționale implementate în sectorul public contribuie la un management eficient și sigur al documentelor?”. În vederea realizării scopului și pentru a oferi răspuns la întrebarea generală de audit, auditul și-a stabilit următoarele obiective specifice: 1. Au fost create și realizate condiții, îndeosebi juridice suficiente pentru implementarea și utilizarea eficientă și eficace a SI MED? 2. Modul de implementare, utilizare și gestionare a SI MED contribuie la un management eficient și sigur a documentelor?
Concluzie	Generalizând cele constatate, auditul atestă că, în lipsa unui SI integrat, implementat la nivel central în sensul Concepției aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.844/2007, precum și în vederea eficientizării activităților, autoritățile și instituțiile publice au implementat, în perioada supusă auditării, diferite SI și servicii aferente achiziționate de la diferite persoane juridice de drept public și privat care contribuie, într-o anumită, măsură la un management eficient și sigur al documentelor. Totodată, modul de implementare, utilizare și gestionare a SI respective, inclusiv prin prisma cerințelor obligatorii minime de securitate cibernetică, aprobate de Guvern denotă unele neajunsuri și riscuri care diminuează impactul scontat al acestora. În context, se relevă că SI implementate și utilizate în sectorul public nu au o interconexiune între ele, neasigurând schimbul electronic de informații, precum și nu sunt integrate cu serviciile electronice guvernamentale (MPass, MSign, MLog, etc.), fapt ce diminuează eficiența și securitatea acestora. La fel, nivelul relativ redus de utilizare și valorificare a SI implementate în cadrul unor entități publice în procesul de gestionare electronică a documentelor, deseori utilizându-se în paralel mecanismul tradițional, pe suport de hârtie, condiționează dublarea activităților și a eforturilor în procesul respectiv, diminuând eficiența acestora, precum și a resurselor (umane, de timp, financiare).

***Constatările
și concluziile
principale***

Verificările auditului denotă unele neajunsuri și disfuncționalități care diminuează impactul scontat al SIA, printre care:

- carențele și neajunsuri în cadrul normativ ce reglementează domeniul TIC, creează dificultăți și abordări neuniforme la aplicarea acestuia în cazul SI aferente managementului documentelor;
- documentele ce reglementează circulația documentelor, inclusiv ținerea lucrărilor de secretariat și arhivare etc., nu au fost actualizate și aduse în concordanță cu noile cerințe în contextul progreselor tehnologice, unele dintre acestea datând încă din anii 1993/94. Mai mult, auditul constată că, până la momentul actual, nu a fost elaborat și aprobat în modul stabilit, de către Guvern, modul de creare, prelucrare, expediere, recepționare, păstrare, modificare și/sau nimicire a documentului electronic pentru sistemele de circulație electronică a documentelor persoanelor juridice de drept public, cât și cel de arhivare electronică a dosarelor, fapt ce condiționează dificultăți și abordări neuniforme în acest sens;
- nedelimitarea clară a responsabilităților autorităților ce vizează domeniul circulației electronice a documentelor ca urmare a reorganizărilor efectuate în administrația publică, lipsa unor proceduri suficient de explicite asupra modului de implementare a atribuțiilor stabilite pentru fiecare segment de responsabilitate, a modului de monitorizare, control și evaluare a procesului de implementare/utilizare a SIA pentru managementul documentelor în sectorul public, cât și de intervenție pe parcursul implementării acestora, au afectat atingerea impactului scontat și neajunsuri care au condiționat în principiu ineficiența resurselor (umane, financiare, de timp);
- SI achiziționate de la Î.S. MoldData, urmare a reorganizării acesteia prin absorbție cu STISC, nu au fost utilizate ulterior, astfel, resursele investite nu au fost valorificate, fapt ce diminuează eficiența acestora. În context, din informațiile deținute, cel puțin 7 entități publice din cele 22 auditate au achiziționat SI MD în valoare de peste 600 mii, care la momentul auditului nu erau utilizate. Totodată, 2 entități publice nu au asigurat contabilizarea conformă a SI și a cheltuielilor de dezvoltare a acestora;
- modul de implementare și utilizare a SI MD în sectorul public în perioada 2020-2022, a fost divers și nu a asigurat în deplină măsură o gestionare eficientă a resurselor. Astfel, s-a constatat că, din cele 22 de entități auditate, 6 din acestea au contractat de la STISC servicii de acces și actualizare a SI e-Administrare, după caz, SI „Registrul petițiilor” și SI „Biblioteca electronică a actelor interne” în valoare de peste 1 mil.lei, neasigurând contabilizarea resursei informaționale create în baza acestuia; 2 entități (ANA și IGC) au achiziționat și contabilizat corespunzător SI aferent circulației electronice a documentelor de la agentul economic Info Soft SRL în valoare de 173,9 mii lei; 8 entități au achiziționat servicii de asistență și mentenanță pentru software-ul e-Cancelarie în valoare de 1 196,1 mii lei, neasigurând contabilizarea în modul stabilit a resursei informaționale creată în baza SIA respective; ANSC a achiziționat în perioada 2017 - 2019, servicii aferente implementării și dezvoltării SI pentru managementul documentelor în valoare de 250,0 mii lei, iar în perioada auditată a achiziționat servicii de mentenanță a acestuia în valoare de peste

160,0 mii lei, luând la evidența contabilă doar a licențelor ELO V9 în valoare de 119,2 mii lei; ASP a implementat SIA SMED bazat pe platforma ELO, costul contractului constituind 7 127,9, inclusiv: 5 524,0 mii lei pentru reînnoirea licențelor aferente celor 2350 utilizatori și mentenanța acestora și 1603,9 mii lei - servicii de dezvoltare și implementare a SIA „SMED”, care la momentul auditului a fost pus în exploatare. Totodată, SFS utilizează SI Synapsis, achiziționat în 2015 la un cost de circa 1,0 mil lei, pus în exploatare abia începând cu anul 2019; AM a implementat în anul 2020 și contabilizat în modul stabilit SI aferent managementului documentelor la un cost de 86,4 mii lei, costul achiziției mentenanței în perioada 2021-2022 constituind 68, 4 mii lei; AGEPI deține și utilizează SI Letograf, achiziționat în anul 2010 și contabilizat corespunzător în valoare de 420, 9 mii lei, iar AMDM asigură gestionarea electronică a documentelor prin intermediul SIA CAMED, care automatizează și procesele de bază ale instituției, costul achiziției constituind 3 114,0 mii lei, iar cel al mentenanței și suportului tehnic, pentru perioada 2021 - 2022, constituind 345,6 mii lei;

- SIA implementate pentru managementul documentelor nu sunt interconectate cu alte Sisteme/registre de stat, precum și cu serviciile electronice guvernamentale (MPass, MSign, Mlog, MNotyfi etc.), exceptând cele implementate în cadrul STISC, AM, ASP, CS care sunt integrate cu serviciile MSign și unele cu MPass, fapt ce condiționează riscuri asupra integrității și securității datelor, precum și asupra eficienței activităților realizate prin SI;

- nivelul de utilizare a SIA pentru managementul electronic al documentelor în sectorul public este relativ redus, fapt condiționat inclusiv de reticența/cutuma angajaților din cadrul unor entități publice de a utiliza modul tradițional (pe suport de hârtie) de circulație a documentelor, după caz, disfuncționalități și neajunsuri în SI;

- posibilitățile și funcționalitățile SIA implementate de către autoritățile publice nu sunt valorificate suficient/în deplină măsură. Astfel, în unele cazuri, deși SI permite automatizarea deplină a procesului de gestiune a documentelor, funcționalitățile sunt utilizate parțial, prioritar pentru înregistrarea, ieșirea și evidența acestora;

- în mare parte, nu a fost asigurat dreptul de proprietate asupra resurselor informaționale create în cadrul SI MD implementate, iar necontabilizarea corespunzătoare a acestora, creează riscuri privind continuitatea și sustenabilitatea lor, cât și riscuri aferente securității datelor și informațiilor;

- documentarea insuficientă, în mare parte, a SI MD utilizate, inclusiv: lipsa conceptelor și regulamentelor aprobate în modul stabilit, lipsa documentației tehnice și ghidurilor de administrare a SI, lipsa unor proceduri clare și explicite privind managementul schimbărilor și problemelor/incidentelor, documentarea insuficientă a dezvoltărilor în SIA condiționează riscuri asupra funcționării adecvate și sustenabilității SI;

- achizițiile serviciilor de implementare, menținere și suport tehnic aferente SI MD, în perioada de referință, nu au fost în toate cazurile coordonate cu AGE, iar modul de coordonare a achizițiilor TIC în sectorul public, inclusiv cadrul aferent necesită a fi îmbunătățit.

<i>Cauzele și impactul</i>	Deși au fost investite resurse financiare, în unele cazuri semnificative, pentru implementarea SIA aferente managementului electronic al documentelor, acesta nu sunt suficient valorificate, utilizate, în anumite cazuri fiind atestate disfuncționalități și neajunsuri. Carențele și deficiențele constatate sunt determinate de un cumul de factori sistemici, principalii constând în: managementul insuficient al riscurilor aferente implementării și utilizării SIA; imperfecțiunea cadrului normativ și a celui regulator în domeniu; instabilitatea/lipsa leadership-ului la nivelul instituțiilor; monitorizarea și controlul insuficient și ineficient din partea autorităților responsabile de implementarea SI; reticența utilizării SIA de către unii angajați (cutuma), utilizarea în paralel a modului tradițional de gestionare a documentelor electronice; lipsa/insuficiența capacităților interne de a acorda suport utilizatorilor pentru asimilarea și gestionarea securizată a SI etc.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Au fost elaborate și promovate, unele aprobate, mai multe propuneri care vin să asigure consolidarea/ajustarea cadrului normativ aferent domeniului TIC. Totodată, a fost elaborat și propus spre avizare Conceptul Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM 2030)²⁵⁷. În scopul implementării prevederilor Hotărârii Guvernului nr.544/2019, a fost emis Ordinul comun al ministrului Finanțelor (nr.24 din 07.02.2020) și al directorului AGE (nr.3005-02 din 07.02.2020) privind înregistrarea contractelor de achiziții publice în domeniul TIC. AGE a elaborat proiectul Ordinului directorului AGE privind aprobarea Ghidului practic pentru punerea în aplicare a Metodologiei de coordonare a achizițiilor în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, care la momentul auditului era în proces de definitivare și avizare. În perioada 2021-2022, AGE a asigurat, conform competenței, avizarea conceptelor aferente SI și Regulamentele registrelor de stat, precum și a documentelor de planificare și achiziție aferente domeniului TIC, participând în grupurile de lucru aferente achizițiilor SI de importanță statală. Astfel, doar în I trimestru al anului 2022, AGE a avizat: 211 proceduri de achiziție; angajații AGE au fost incluși în 73 grupuri de lucru; 28 de propuneri de buget a cheltuielilor pentru TIC; 52 de planuri de achiziție; 25 de modificări ale planurilor de achiziție. Prin Ordinul MF nr.105 din 26.08.2021, a fost completat pct.3.3.44 din Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul MF nr.216/2015, referitor la modul de luare la evidență contabilă a SI și licențelor de utilizare a acestora, precum și a serviciilor de dezvoltare și mentenanță/suport. MF în comun cu CTIF au organizat mai multe sesiuni de instruire pentru angajații din autoritățile publice centrale și locale privind modul de contabilizare a SI și serviciilor aferente.

²⁵⁷ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>

<i>Măsurile luate de entităţi pe parcursul misiunii</i>	AGE a aprobat Ghidul practic pentru punerea în aplicare a Metodologiei de coordonare a achizițiilor în domeniul TIC, care a fost remis în adresa entităților publice, pentru informare și ghidare în procesul respectiv; Unele autorități au revizuit și au ajustat lista utilizatorilor cu drept de acces în SIA aferente managementului documentelor implementate (AN, AM, AGEPI, SFS, IGPF, MAI, IGP etc.); ANSC a asigurat contabilizarea conformă a cheltuielilor de dezvoltare aferente SIA implementat pentru gestionarea documentelor, precum și a realizat acțiunile necesare pentru formalizarea utilizării platformei MCloud, a serviciilor electronice guvernamentale, încheind în acest sens un Acord de colaborare cu AGE; STISC a asigurat elaborarea și promovarea proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), care prevede, inclusiv, aprobarea catalogului de servicii aferente platformei MCloud. ASP a întreprins acțiuni pentru intensificarea utilizării SIA SMED în cadrul instituției, precum și îmbunătățirea funcționalității acestuia.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În contextul curențelor și neajunsurilor constatate, îmbunătățirii activității în domeniile auditate, auditul a formulat un șir de recomandări care sunt direcționate, prioritar, spre: - eliminarea curențelor și neconcordanțelor din cadrul normativ aferent domeniilor TIC și celui ce reglementează modul de circulație și evidență a documentelor, inclusiv lucrărilor de secretariat și arhivă; - responsabilizarea autorităților pentru evidența, valorificarea/utilizarea SI implementate pentru managementul documentelor, eficientizarea resurselor (umane, financiare, de timp) utilizate în acest sens; - asigurarea dezvoltării și sustenabilității SIA pentru managementul documentelor, inclusiv prin schimbări pozitive în comunicarea interinstituțională/intersectorială, ceea ce va genera posibilități de modernizare a serviciilor publice mai rapidă și calitativă; - consolidarea controalelor TI aferente SI implementate în cadrul entităților publice în vederea asigurării securității SI și a informațiilor prelucrate prin intermediul acestora etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Autoritățile și instituțiile auditate au comunicat lipsa de obiecții asupra constatărilor, susținând recomandările înaintate de audit.

Misiuni Follow-up

Misiunea de follow-up privind implementarea recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 31 ianuarie 2019 „Privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)” (Hotărârea Curții de Conturi nr. 60 din 29 noiembrie 2021) ²⁵⁸	
Informații generale	Semnificația socială a diabetului zaharat denotă că această maladie reprezintă o povară atât a sistemului de sănătate, cât și a cetățenilor datorită complicațiilor, tratamentului de lungă durată și costurilor asociate acestei maladii. Curtea de Conturi a evaluat performanța implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat, în perioada 2017-2018 (I semestru). Misiunea de audit a concluzionat că acțiunile sistemului instituțional implicat în realizarea Programului nu au fost suficiente pentru asigurarea pe deplin a accesului pacienților la tratament și servicii medicale, prin realizarea acțiunilor la diferite etape ale acestuia. În vederea remedierii curențelor, au fost înaintate 55 recomandări de audit, prioritar axate pe îmbunătățirea sistemului de management al Programului și responsabilizarea instituțiilor implicate în prestarea serviciilor medicale: 3 autorități ale administrației publice centrale, 35 de consilii raionale și municipale și 8 instituții medico-sanitare publice. Implementarea recomandărilor de audit în perioada 2019-2021 (I semestru), în cadrul misiunii de follow-up au fost evaluate prin prisma măsurilor întreprinse de către sistemului instituțional, pentru ultimii trei ani de implementare a Programului național.
Scop	Evaluarea modului în care au fost abordate și implementate recomandările înaintate prin Hotărârile Curții de Conturi nr.1 din 31 ianuarie 2019.
Obiectiv	Obiectivul general al auditului a constat în determinarea faptului dacă factorii de decizie responsabili au implementat recomandările înaintate în auditul precedent, cu evaluarea impactului acestora asupra accesului cetățenilor la servicii medicale necesare prevenirii și monitorizării acestei maladii.
Concluzie	Misiunea de follow-up a concluzionat că unele acțiuni au purtat un caracter sistemic, fiind centrate pe necesitățile pacienților. Alte măsuri, deși au fost orientate spre implementarea recomandărilor, nu au fost suficiente pentru a elimina integral deficiențele constatate de către misiunea de audit precedentă. Nivelul de implementare a recomandărilor a fost de 65%, fiind implementate: integral - 20 de recomandări, parțial - 31 de recomandări, neimplementate - 4 recomandări.
Constatările și concluziile principale	Măsurile întreprinse în perioada 2019-2021 (I semestru) au fost sistematice și centrate pe sporirea accesului persoanelor cu diabet zaharat la tratament performant. Politicile în domeniul sănătății au fost orientate spre protecția populației de riscurile financiare, contribuind la reducerea cheltuielilor suportate de persoanele cu diabet zaharat, cu asumarea de către stat a acestor cheltuieli, care s-au realizat prin modificarea cadrului legal aferent. Impactul benefic al implementării recomandărilor de audit au sporit accesul cetățenilor la servicii medicale, în special acoperirea necesităților de dispozitive medicale, și anume: • 100 mii persoane adulte cu diabet zaharat au beneficiat de dispozitive medicale (teste, glucometre și lanțete), fiind alocate mijloace financiare în sumă de 23,0 milioane lei. Aceasta a oferit posibilitatea monitorizării zilnice de către

²⁵⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1136/hotararea-nr60-din-29-noiembrie-2021-pentru-aprobarea-raportului-misiunii

	persoanele cu diabet zaharat a evoluției glicemiei și, implicit, limitarea efectului complicațiilor; • 800 de copii cu diabet zaharat au fost asigurați cu senzori și stilouri de insulină, ceea ce a contribuit la accesul pe deplin la un tratament performant; • modificarea cadrului legal, ceea ce a determinat ca, începând cu anul 2022, circa 119 mii de persoane cu diabet zaharat urmează să fie asigurate cu dispozitive medicale (teste, glucometre și lanțete) și cu analogi de insulină, compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, prin Legea nr.119 din 16.09.2021 au fost operate modificări în Legea cu privire la activitatea farmaceutică, Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și Legea cu privire la dispozitivele medicale, care au stabilit și suplimentat drepturile de a beneficia de către cetățeni de compensarea costurilor dispozitivelor medicale necesare; • pentru circa 16,0 mii de beneficiari unici au fost acoperite din fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală cheltuielile pentru compensarea preparatelor antidiabetice injectabile și orale, în sumă de 292 mil.lei; • prin implementarea recomandărilor de audit se atestă îmbunătățiri care se referă la: (i) aprobarea de către autoritățile publice locale a Programului teritorial de prevenire și control al diabetului zaharat și alocarea mijloacelor financiare necesare în realizarea acțiunilor; (ii) instituțiile medicale au asigurat evidența, raportarea corectă a datelor privind consumul de medicamente și a cantităților de dispozitive medicale repartizate persoanelor cu diabet zaharat; • prin implementarea recomandării de către Serviciul Fiscal de Stat, s-au realizat controale tematice privind adaosul comercial aplicat produselor farmaceutice, fiind aplicate sancțiuni unui operator economic în sumă 62,0 mii lei. Pentru perioada aferentă implementării recomandărilor de audit (anii 2019-2021 (I semestru)), se atestă neasigurarea sau asigurarea parțială a necesităților de dispozitive pentru autocontrol de către persoanele adulte tratate cu insulină, copii și femei însărcinate. Astfel, • 3523 de persoane cu diabet zaharat nu au beneficiat de teste pentru aprecierea glicemiei sau le-au fost repartizate cantități insuficiente, integral fiind asigurați conform cerințelor doar 86 de pacienți; • autocontrolul diabetului pentru 200 de femei însărcinate nu a fost asigurat prin repartizarea integrală a glucometrelor și testelor; • din cei 815 care stau la evidență cu diabet zaharat, 513 copii au fost asigurați cu teste pentru autocontrol și doar 503 au beneficiat de glucometru, ceea ce reprezintă 62%; • neasigurarea accesului a 585 de persoane cu diabet zaharat de tip I (18% din total) la analogi de insulină; • femeile însărcinate nu au fost supuse investigațiilor necesare în termenele stabilite, și anume: 206 persoane nu au fost supuse examenului biochimic obligatoriu, 695 de femei însărcinate nu au efectuat testul oral la toleranță la glucoză, pentru identificarea diabetului preexistent, iar alte 588 de femei însărcinate nu au efectuat screening-ul pentru identificarea diabetului gestațional.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Carențele constatate de audit au fost condiționate de situația pandemică generată de COVID-19, precum și de insuficiența măsurilor de monitorizare și control ale instituțiilor implicate în realizarea indicatorilor și a acțiunilor stabilite în Program.
<i>Măsurile luate de către entități pe</i>	Reieșind din activitățile specifice acestui tip de audit, au fost evaluate măsurile întreprinse pentru implementarea recomandărilor aferente ultimilor 3 ani de

<i>parcursul misiunii de audit</i>	implementare a Programului, care au avut un impact benefic și sunt reflectate în Raportul de audit.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Recomandările de audit sunt menite să consolideze accesul pacienților la serviciile medicale garantate de stat, în special la etapa de elaborare a Programului Național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii viitori, și anume: (i) planificarea necesarului de mijloace financiare orientate pentru acțiunile Programului, precum și atingerea indicatorilor; (ii) stabilirea atribuțiilor și responsabilităților părților implicate în realizarea Planului de acțiuni, în special monitorizarea și controlul etapelor de realizare; (iii) elaborarea sistemului informațional la nivel național al pacienților cu diabet zaharat, care ar facilita accesul la datele privind beneficiarii de servicii medicale și investigațiile realizate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările și recomandările înaintate de audit au fost acceptate, urmând a fi întreprinse acțiunile necesare în vederea remedierii problemelor identificate.